A stylized illustration of several trees with thin, dark trunks and branches. The background is a light green color with some faint, larger-scale tree outlines. The overall style is minimalist and graphic.

BULÁNYI GYÖRGY

MERRE
MÉVJÉK?

I. ISMERJÜK MEG AZ EMBERT!

1. A szervetlen lét és a növények világa

a./ Van-e rokona az embernek?

A biológia megtanít rá, hogy hosszú út vezet az emberig. Az emberi magzat kilenc hónapon keresztül fejlődik az édesanya szíve alatt s fejlődési állomásai mutatják azt az utat, amelyet az élőlények megtettek, amíg megjelent végre az ember a földön. Az ember az élőlények családjába tartozik. Az emberi élet kialakulását megelőzte az állati élet, ezt a növényi élet, s a növényi élet is a fejlődés hosszú útján született meg a szervetlen létből. Így azután az ember e fejlődés okán rokona az anyag egész világának: élőknek és élettelennek egyaránt. Az ember is a szervetlen létből "porból lett". Feltételezhető, és nagyon is érthető lenne ennek alapján, ha az ember természete sokban hasonlítana "rokonainak" a természetéhez.

Egy fényképezőgép fényképez, de nem aratja le a gabonát.

Egy kombájn learatja a gabonát, de nem fényképez. Aki fényképezőgéppel akar gabonát aratni, vagy kombájjal fényképezni - nem sokra megy. Csak akkor jutunk valamire, ha egy dolgot arra használunk amire természeténél, tulajdonságainál fogva - alkalmas. Megkérdeztük: mire kell felhasználni az embernek az életét? Tudom, hogy a fényképezőgéppel fényképezni kell; tudom, mert ismerem a fényképezőgép természetét, tulajdonságait. Az ember természetét, s e természet tulajdonságait is ismernem kell ahhoz, hogy válaszolhassak a kérdésre. Csak az emberi természet, csak az emberi tulajdonságok árulhatják el, hogy mire való az emberi élet. Az ember minél jobb megértése érdekében megvizsgáljuk "rokonainak" a természetét is.

b./ A szervetlen lét jellemző tulajdonságai

Mindannak, amit csak tapasztalunk, közös tulajdonsága a - változás. Mi is változunk, a Bodri kutya is változik, a muskátli is, a Gellérthegy is. Ez a "változás" szó összefoglalja mindazt, ami csak történik. Vizsgáljuk meg, hogy vajon teljes összevisszaságot mutatnak-e a világ változásai, vagy pedig vannak közös jellemző vonásai? S ha találunk ilyeneket, mutatnak-e valamiféle "irányt" (=féleségeket, fajtákat, kategóriákat) ezek a változások? Lessük el a változó világ titkait, hogy e titkok ne legyenek titkok - számunkra!

Az anyag változik, de nem szűnik meg létezni, megmarad - tanuljuk a fizika órán. A változásban folyik le megmaradó "élete". Sok érdekes vonása van az élettelen anyag életének! Ilyen érdekes vonása pl. az, hogyha a nagy proton-számú uránércet egy elsötétített szobában ráteszem egy fényérzékeny lemezre, akkor egy idő után a lemez megmutatja, hogy az uránérc kisugárzott magából valamit, s a lemez azt magába fogadta, megfeketedett. Jól tudjuk, hogy az égítetek olykor leadnak, máskor felvesznek anyagi tömegeket. Ismeritek a mágnes vonzó és taszító hatását is. Vannak kristályosodó anyagok, amelyek cseppfolyós állapotukból bizonyos formákba szilárdulnak, tehát alakulnak. Ha megpróbáljuk az ilyesféle jelenségeket általánosítani, akkor megállapíthatjuk a szervetlen lét néhány érdekes tulajdonságát: Egyedeik

- leadnak magukból valamit vagy teljes magukat egy másik egyed javára.
- felvesznek magukba valamit más egyedek kárára.
- leadásuk, felvételük által alakítják is magukat.

Leadás, felvétel, alakítás - ezek a változás irányai!

Láthatjuk ezek alapján, hogy az ember rokonságot mutat a szervetlen világgal. Az ember is változik. Az ember is ugyanazokból a kémiai elemekből áll, amelyekből a szervetlen létezők világa. Ez maga után vonja, hogy a viselkedésünkben is van valami hasonló. Az emberekről

azt tapasztaljuk, hogy szereznek, vesznek, adnak, alakítanak. A közös-hasonló természet (azonos kémiai elemek) közös-hasonló tulajdonságokat-megnyilvánulásokat (szerzés, adás stb.) bont ki magából. A létezők természete meghatározza a létezők tulajdonságait.

Házi feladat:

1. Milyen fejlődés során jelent meg a Földön az ember?
2. Honnan tudhatom, hogy mire való az emberi élet?
3. Miből ismerhetjük meg az ember természetét?
4. Mi a tapasztalható világ közös tulajdonsága?
5. Mik a szerveslét jellemző tulajdonságai?
6. Van-e hasonlóság a szerveslét és az emberi lét között?
7. Hol hallottad és hol olvastad már, hogy az ember "porból lett"?
8. Mondj példákat a szerveslét "felvételeire".
9. Mondj példákat a szerveslét "leadására".
10. Mondj példákat a szerveslét "alakítására".
11. A vulkán-kitörés milyen változás-irány?

c./ Asszimiláció és disszimiláció

A Szabadság-hegy és a Széchenyi-hegy nem választható el egymástól pontosan; egymásba folynak. De a két hegy határterületén magasba felnövő két bükkfa különállása nagyon jól látható. A növényi (léttel rendelkező) egyedek különállása, egyedisége már szemmel láthatóan fejlettebb, mint a hegyeké. A növényekre fokozottan jellemző a fizika megmaradási törvénye. A növények ugyanis egy bennük lévő törekvéssel szolgálják megmaradásukat: nőni, növekedni akarnak. A nevük is ezt mutatja: "nö-vény". Egy bazalt-réteg kialakulása különböző kívülről jövő hatások (nyomás, hő, stb.) következménye, a növény fejlődés-növekedése pedig elsősorban a maga önépítő tevékenységének a következménye. Úgy építi önmagát, hogy vizet, sókat, azaz különböző "táplálékokat" vesz fel környezetéből. Ez a felvétel azonban nem mechanikus jellegű magához ragasztás, mint amit pl. a mágnes esetében látunk. A fény hatására magává hasonítja (latin szóval: "asszimilálja") ezeket a táplálékokat. Nem mechanikusan, hanem organikusan veszi fel őket, azaz beleépíti a maga organizmusába, szervezetébe őket. Nemcsak magához hasonítja, hanem magáévá sőt magává is teszi őket. A napsugár hatására felvett víz és tápsó a felvétel után ugyanis már nem víz és nem tápsó, hanem pl. tulipán: annak hagymája, szára, virága. Ami az áthasonító, önépítő munka során számára szükségtelennek bizonyul, azt leadja környezete számára (disszimilálja). Ennek a folyamatnak az eredménye pl. az erdők oxigén-dús levegője. Rokonunk, a növény úgy "szerez", hogy asszimilál, és úgy "ad", hogy disszimilál. Önépítő munkájának eredménye: tetszetős és színes alakja (pl. a tulipáné). Önépítő tevékenysége tehát alakító tevékenység is. Elsősorban magát alakítja. De alakítja környezetét is: a talajt, a levegőt, a tájat.

d./ Fajfenntartás

Mindezzel szolgálja fenn- és megmaradását. De többet is tesz a fennmaradás érdekében. Nemcsak egyedi életét akarja biztosítani, hanem faját is. Ennek érdekében a porzó virágport ad le, és a bibe virágport vesz fel. Ugyancsak organikus módon: bibe és virágpor egyesül. A növény önmagát építő munkájának további eredményeként ebből az egyesülésből termés, gyümölcs lesz. A növényi egyed nem tartja meg magának munkájának ezt a gyümölcsét, hanem leválasztja magáról, kiadja magából. Ezzel biztosítja fajának életét. Az egyed gondoskodik más egyedi életek elindulásáról.

A növények már több rokonságot mutatnak velünk. Az asszimiláció és disszimiláció, az önfenntartás és fajfenntartás már közös vonása a növénynek és az embernek. Mindketten - "élők"!

Házi feladat:

1. Melyek a növényi lét és a szerveslét közös tulajdonságai?
2. Milyen tulajdonságok különböztetik meg a növényt a szerveslét anyagtól?
3. Mondj olyan tulajdonságokat, amelyek a virág és az ember rokonságát bizonyítják. A virág rokonunk, mert .....
4. Gondolkozzál! Vajon miért szereti sok ember a virágot? S vajon milyen megfontolásból keletkezett ez a közmondás: "Aki a virágot szereti rossz ember nem lehet"?
5. Milyen különbséget látsz a tulipán és a saját növekedési igényed között?

2. Az állati élet

a./ Van az állatnak tudata?

Míg a növények helyben maradnak, addig az állatok képesek a helyváltoztatásra is. Életük fenntartása, az asszimilációs-diszasszimilációs folyamat érdekében megkeresik a nekik legalkalmasabb környezetet. A költöző madarak sok száz, sőt ezer kilométert is repülnek, csak hogy biztosítsák fennmaradásukat, táplálékukat.

Aminnek felvételére, megragadására a növénynek képessége van, azt felveszi, megragadja. Nem egészen így áll a helyzet az állatok esetében. A fejlettebb, központi idegrendszerrel rendelkező állatok ugyanis érzékszerveik segítségével tapintják, látják, hallják, szagolják, ízlelik az őket körülvevő világot. Mielőtt asszimilálnának valamit, birtokukba szerzik azt; s mielőtt birtokukba szereznék a megragadni akart dolgokat, észlelik érzékszerveikkel azokat. Úgy kell mondanunk, hogy az állat képes tudatába felvenni (tudatba szerezni, megismerni) az őt környező világot. Van az állatnak tudata? Tény, hogy nem téveszti össze a kutya a "tárgyakat", pl. a macskát az emberekkel. Lát embereket s az elraktározott képekből megszerkeszti magának az általános vonásokkal rendelkező "ember-képet", melynek alapján nem kerülhet sor a fenti összetévesztésekre. Ezzel azonban megtette az első lépést a fogalomalkotás útján. Van tehát tudata. Csak nem emberre jellemző, hanem állati tudata. "Az állat ért, de nem érti azt, hogy ért; különben már rég feltaláló lenne" (Teilhard).

b./ Differenciáltabb szerzés

Az állat tehát a megszerezhető dolgok között válogat. Sok mindent észrevesz (tudatba-szerz). Ezeknek nem mindegyikét ragadja meg végtagjaival, szájával. S ha meg is ragadja, birtokába is veszi (birtokba-szerzi) azokat, nem feltétlenül asszimilálja. Meglát a kutya egy pléhdobozt és csak tudatba-szerzi. Meglát egy labdát és birtokba is szerzi. Meglát pl. egy kockacukrot felé kinyújtott kezében, meg is látja, meg is ragadja és asszimilálja is. Olykor az asszimilálásra valót sem asszimilálja: pofazacskjába, majd onnan téli raktárába rejti. Mennyi új vonás! A növényeken még nem tapasztaltuk. Képes tudatba is szerezni s a birtokba-szerzése sem szükségképpen asszimiláció. Bonyolultabbá, differenciáltabbá lett a szerzés.

c./ Harc a létért

Helyváltoztató képességével és érzékszerveivel többet tud tenni egyedi léte fenntartásáért, mint a növény. Jelzéseket képes felvenni és leadni, amelyek figyelmeztetnek a fenyegető veszedelemre, avagy a zsákmányolási lehetőségekre. A fennmaradás a növények életében igen békés eszközökkel biztosítódik. Az állatok élete azonban nagyon békétlen és véres harc a létért. A fizikai erő-érvényesítés világába kerülünk itt! Az erősebb megöli a gyengébb állatot és asszimilálja. A gyengébb megöli a nálánál is gyengébbet. S az erősebbet megöli a nálánál is erősebb. Amikor az emberek világában hasonló jelenségekkel találkozunk, rosszzallóan "dzsungel-törvényről" beszélünk.

Igen, ez az állati élet törvénye. Életét más állatok élete árán biztosítja. Ha nem így járna el, ha békésebb eszközökkel akarná létét biztosítani, elpusztulna. Az élet fennmaradásnak törvényfeltétele a másik egyed életének elvevése. Olykor a másik állatfajba tartozó állat életének elvevése, olykor saját faján belüli egyedek életének elvevése, olykor saját ivadéka életének elvevése árán biztosítja egyedi létének fennmaradását. Az állat egyértelmű belső parancsra jár el, amikor így tesz. Ezt a minden erkölcsi problémázás nélküli benső parancsát - ösztönnek nevezzük. Ez az ösztön velejárója az állati természetnek. Az állat természettörvénye - a véres harc a létért. (Az asszimilációnak és disszimilációnak az állat életében ilyen módon feltételei vannak: tudatbaszerzés, jelzéseket leadó tudat-tevékenység, véres harc.) A növényeknél ez még nincs. S az embereknél? Ott már nincs? Hamarosan megvizsgáljuk.

d./ Az állat alakító tevékenysége

Az asszimiláció és disszimiláció által az állat is alakítja önmagát és környezetét. De a környezetalakítása messzebb ér, mint a növényé. Fészket rak, üreget váj, vackot készít (a méhek sejtépítése, a természet-hangyák építkezése!). De nemcsak ebben az értelemben alakít. Az ember szorgos idomító munkájának hatására képes egyéb "idom-okat" is létrehozni: az emberi tánc, az emberi festés stb. állati másait.

e./ Állati fajfenntartás

Nemcsak az önfenntartásban mutat új vonásokat a növények világával szemben. A fajfenntartásban is. A bibe és hímpor találkozása itt a párzás-párosodás alakját ölti. Megelőzi ezt a párkeresés (a pillangók röpködése), a szerelmi előjáték (a párzás előtti éneklés). A petesejt és a magsejt egyesülése itt is elindítja az új egyed életét, de új vonásként jelentkezik a költés hosszas tevékenysége, melyet nem egyszer hím- és nőtényállat közös erőfeszítése biztosít. Új vonás, hogy az apa- de főleg az anyaállat élete kockáztatása árán is meg akarja védeni kicsinyeit. Gondját viselik kicsinyeiknek, amíg azok képesek lesznek kirepülni a fészkekből, amíg segítségük nélkül is képesek lesznek fenntartani életüket.

Nemcsak megtermékenyülésről van tehát itt szó, mint a növényeknél. Legalább is a párzás, a hordás és az ivadék felnevelésének az idejére - ragaszkodó, egymást támogató kapcsolat fejlődik ki a magasabbrendű állatok világában. Nemcsak a megért termés elhullajtásáról van itt már szó: az utódot féltik, táplálják, gondozzák, megvédik, repülni tanítják. Csupa olyan vonás, amelyek nagyon emlékeztetnek már az emberi világ jelenségeire.

f./ A háziállatok

A háziállatok esetében az emberrel való együttélés további emberre emlékeztető vonásokat fejleszt ki az állatokban. Gondoljunk a kutya-hűség különböző megnyilvánulásaira: hogyan védi gazdája életét, gazdája javait, hogyan segíti munkájában, pl. a puli a pásztort. Nem

egyszer élete kockáztatásával is igyekszik betölteni azt a szerepkört, amelyre az ember ránevelte. Ez irányú tapasztalatainkat az utóbbi időben felfokozták a filmek, amelyek bemutatják, hogyan igyekszik az ember a vadállatokat is beemelni a maga szeretet világába.

Házi feladat:

1. Miben hasonlít a növényi és állati lét?
2. Alapvetően miben különbözik az állati lét a növényi léttől?
3. Melyek a fejlettebb, központi idegrendszerrel rendelkező állati lét legjellemzőbb tulajdonságai?
4. Miből következtethetünk az "emberi jelenség" kezdeteire?
5. Sorold fel a kutyának azokat a tulajdonságait, amelyek miatt az ember szereti!
6. Példát vehetünk-e egy állattól? Van-e Jézusnak olyan tanítása, amely állati tulajdonságokat állít példaképpül az emberek elé?
7. Helyes dolog-e időt és pénzt áldozni arra, hogy a vadállatokat megszelidítsük?

3. Az ember megismerő (tudatba-szerző) tevékenysége

a./ Az emberi jelenség

Az ember talán csak félmillió éve él a földön. Az emlősök legfejlettebb ágának egyik fajaként tűnik fel - a félmillió esztendő régiségű csontmaradványokból következtethetően. A csontok csupán egy szokásos biológiai ugrást, minőségi változást (mutáció) mutatnak. A csontok nem számolnak be megbízhatóan az ember eme biológiai kezdeteinek, őseinek a természetéről. E tekintetben arra a képre vagyunk utalva, amelyet az ember maga formált meg múltjáról - legkülönbözőbb kultúrmaradványaiban.

Bizonyos, hogy az emberben más világ tárul már szemünk elé, bár az ember is a fejlődés törvénye alatt áll, s így fejletlenebb volt az ember kezdete, mint a jelene. Ma is őrzi az állatok világából való származásának nagyon sok vonását. A múltja sokban bizonytalan, de a jelenét megismerhetjük. Emellett figyelembe vehetjük azt is, amit a ma élő emberek legrégebb hagyományai s a múlt emlékei mondanak-sejtetnek az ember valamikori jelenéről. A következőkben már az Emberi jelenséggel foglalkozunk. Ezt a címet viseli TEILHARD híres könyve.

b./ Az emberi én-tudat

Az ember is fenn akar maradni. Az ember is teszi a maga aszsimilációban-disszimilációban kibontakozó életfolyamatához szükségességeket, miként az élőlények egész családja. Az ember tudatba-szerző munkája azonban nemcsak a tápláléknak és a vacok készítéséhez szükségeseknek a megszerzését szolgálja. Láttuk, hogy a növény egyedisége mennyivel fejlettebb, mint a bazalt rétegé: s a lóé fejlettebb, mint egy tulipáné. Az embernél egy óriási jelentőségű ugrással találkozunk: tudatában van a maga egyediségének. Legjelentősebb jelzőrendszerével, a nyelvvel, ki tudja mondani ezt a szót: ÉN. A nagy német filozófus, Kant mondta: "Ha a lovam kimondja ezt a szót, megemelem a kalapom előtte." Azért tudja kimondani, mert az ember "érti, hogy ért".

c./ Az emberi nyelv

Az ember "reflektál" (= visszatekint) önmagára. S ez az én-tudatos ember körülnéz a világban, hogy kérdezzen és feleljen. Képes névvel is ellátni, amit meglát. Az állat artikulátlan (azaz nem nyelvi jellegű) jelzéseivel szemben az ember artikulált jelzésekre is képes. Nevet ad mindannak, amit létező valóságnak lát vagy gondol (főnevek). Ki tudja fejezni ezek tulajdonságait (melléknevek), számát (számnevek). A történésekre is tud jelző szavakat találni (igék). Tényállást kifejező mondatokat is tud formálni a szavakból: A madár (alany) repül (állítmány). Pontosítani is tudja a tényállást. A jelzőkkel az alanyban kifejezett tényállást pontosítja: "Az erdő sok színes madara..." A határozókkal az állítmányt: "Gyorsan, felettünk, most repül..." A tárgyias igével kifejezésre juttatja, hogy egy létező kapcsolatba kerül egy másik létezővel: A madár (alany) elkapja (állítmány) a bogarat (tárgy). Az ember beszélni tud, s a beszéd segítségével formálja meg a maga tudatba-szerezni akaró kérdéseit és feleleteit.

Mire kérdez reá az ember? A benne lévő megismerési törekvés meddig ér?

d./ Határtalan ismerési törekvés

Érdekli az embert az őt körülvevő egész világ. Bejárja az egész Föld bolygót. Igyekszik elérni hegymászással annak legmagasabb pontjait, búvárkodással annak mélyeit. Ismerési lehetőségeit meghosszabbítja az általa kitalált műszerek segítségével. Nemcsak a Föld bolygót akarja megismerni. Műszereivel és számításaival, s korunkban már űrhajóval lehetőleg az egész univerzumot meg akarja ismerni, bár nemcsak az ember, hanem maga az egész Föld bolygó is jelentéktelenül kicsiny kiterjedési pont ebben az univerzumban. Az állat érdeklődése nagyon szűk körű, az emberé teljesen nyitott. Ismerni akaró törekvése határtalan. Ez a határtalan ismerni akarás nem éri be a jelennel. Ismerni akarja a világ egész múltját is. Sőt ki akarja találni annak jövőjét is. E jelen, múlt és jövőbeli ismerési törekvés azonban egyáltalában nem meríti még ki ezt a határtalanságot. Okát is akarja mindennek tudni. Miért van az, ami van? Miért olyan, amilyen? Miért mutatja azokat a jelenségeket amiket mutat? Ebben az okokat kutató törekvésekben ugyancsak határtalan. Nem elégíti ki, hogy a Föld a Napból szakadt ki. Tudni akarja a Nap létrejöttének az okát is. Sőt, a Napot létrehozó világ létrehozó okát is. És így tovább. Akarja tudni a végső okot is, amely teljes és őt kielégítő magyarázattal szolgál arra, hogy miért van az, ami van; és hogy miért olyan, amilyen. Csak az "egyre többet" ismeri; az "elég szót méltatlannak érzi önmagához.

Még ezzel sem éri be az ismerni akaró törekvés. Azt is tudni akarja, hogy mi a célja a világnak. Mire és minek van? Van-e létének valami célja; és ha van, akkor mi az a cél. S mivel mindezeket a kérdéseket a kérdező Én teszi fel, mindenekelőtt és fölött azt akarja tudni, hogy önnön-maga, az ember, micsoda. Mi az ember természete? Mi magyarázza azt, hogy olyan amilyen? S mi neki, az embernek a célja? Nagyon fontos neki, hogy töviről hegyire megismerje az embert általában, és azon belül éppen önmagát. Nagyon fontos, mert ennek alapján akarja megismerni azt is, hogy milyen célra kell irányítania életét. Mit kell csinálnia azzal? Mire kell felhasználnia az életét? Ha egyszer nem fényképezőgép és nem kombájn... ha már egyszer ember!

e./ Az igazság fontossága

Hogy a világ milyen, ez csak másodlagosan érdekli az embert. Még az is, hogy önmaga milyen! Elsődlegesen az érdekli, hogy mit kell csinálnia az életével. Miért? Mert a szabadesés törvényének ilyen vagy olyan volta, kevésbé szól hozzá életünk sikerüléséhez,

sikertelenségéhez. S az ember számára a legfontosabb kérdés, hogy miként tudhat sikeres, kielégült, boldog lenni.

Mindezek következtében döntő fontosságú az ember számára, hogy meg tudja ragadni az igazságot. Döntő fontosságú, hogy tudatában tükröződjék a valóság. Mégpedig pontosan. Azaz éppen úgy, ahogy az a tudatán kívüli, objektív (objektum = tárgy) valóságban van. Fontos, hogy a tudatban levő szubjektív kép (szubjektum = alany) pontos fedésbe kerüljön az objektív valósággal. Nagyon fontos neki tehát, hogy ő, az alany pontosan megismerje a tárgyat (tehát a világot, s abban önmagát is). Mert a dolgok helyes ismerete adja kezünkbe a kulcsot ahhoz, hogy mire kell azt felhasználni.

f./ Az igazság isméréve

Az ember igyekszik pontosítani ismereteit. Ellenőrzi azok helyességét. Nemcsak a számtan ismeri az eredmény helyességének ellenőrzésére a "próbát". A természettudományok "kísérleteznek". Egy ismeretet akkor tartunk a természettudományban igaznak, ha a laboratóriumban kiállja a gyakorlat próbáját; ha szemmel ill. műszerekkel láthatóvá tudjuk tenni, hogy pl. a vízmolekula valóban két rész hidrogént és egy rész oxigént tartalmaz. Az igazság ismertetője (ismérve) - a gyakorlat. Ez a gyakorlat a természettudományban a "laboratóriumi igazolás". A történeti jellegű tudományokban másképpen ellenőrizzük ismereteink igaz-voltát. Hogy Mátyás király élt-e, mikor élt, mit csinált - az erre vonatkozó állításokat nem tudjuk laboratóriumi kísérletek segítségével újra megismételni, szemmel láthatóvá tenni. Összegyűjtjük a Mátyás korabeli feljegyzéseket, kultúrmaradványokat a levéltárakban, könyvtárakban, múzeumokban, s ezek segítségével igazoljuk állításainkat. Nevezük ezt történeti, múzeumi, levéltári igazolásnak.

Az ember azonban feltesz olyan kérdéseket is, amelyekre adott válaszait nem tudja igazolni a laboratóriumi ill. a múzeumi gyakorlattal. Ezek a világnézeti kérdések. A H₂O nem világnézeti kérdés. A világnézeti kérdések ott kezdődnek, ahol a természettudomány már nem tud felelni. Pl. megkérdezi az ember, hogy volt-e kezdete az általa tapasztalt világnak. Senki sem volt ott abban a messzi múltban, hogy feljegyzést készítsen a történetekről, s nem is tudunk kísérleti úton világot előállítani. Valamit azonban válaszolunk ezekre a kérdésekre is. Hogyan ellenőrizzük ezek

helyességét? Úgy, hogy megvizsgáljuk, hogy állításaink harmóniában vannak-e az emberi gondolkodás törvényeivel. Azt a tudományt, amelyben az ismereteket már csak így tudjuk ellenőrizni, bölcseletnek (filozófiának) nevezzük.

g./ Világnézet és hit

De a filozófia sem tud minden kérdésre válaszolni. Vagy ha igen, nem adja meg az embernek a teljes bizonyosságot abban, hogy jók a feleletei. Viszont éppen a legfontosabb kérdésre, tehát arra, hogy mit csináljak az életemmel, teljes bizonyosságot adó feleletre van szükségem. Ezt a teljes emberi bizonyosságot fejezi ki a "hit" szó. Amikor ezt halljuk: "Én hiszek a szabadságban", vagy "Én hiszek a kommunizmusban!" - ez azt jelenti, hogy teljesen bizonyos vagyok abban, hogy a szabadság ill. kommunizmus az emberiség leghelyesebb célkitűzése, úgyannyira, hogy nemcsak helyesnek és az emberi természetből folyónak tekintem a fenti célkitűzéseket, hanem (és éppen ezért) egész életemet a szabadság ill. a kommunizmus szolgálatába állítom, mint pl. Petőfi ill. Lenin tette. A "hit" tehát egyfelől igaznak tartást jelent, másfelől pedig hűséget a meglátott igazsághoz.

Az ember nem tévedést, hanem igazságot akar tudatba szerezni. A szaktudományok (természet és történeti tudományok) igazságai koronként általánosan elfogadottak. Tíz év múlva másképpen fogjuk látni pl. az atom szerkezetét, de aki tagadja a proton létezését vagy a

H₂O-t, azt nem tekintjük hozzáértőnek. Valamivel kevésbé van ez így a történeti tudományok bizonyos ágaiban. Van, aki úgy gondolja, hogy volt egy V. századi honfoglalásunk is; van aki csak a IX. századit tartja igaznak.

Még inkább így áll a helyzet, amikor eljutunk azokhoz a kérdésekhez, melyekre csak a filozófia ill. a "hit" tud választ adni. Aristoteles és Kant - az emberiség két nagy filozófusa. Vannak, akik az egyik mellé állnak; vannak, akik a másik mellé. Az egyik tábor nem mondhatja a másiknak, hogy nem vagytok hozzáértők. A gondolkodás-törvények alapján történő igazolás nem ad mindeki számára olyan egyértelmű igazolást, mint a laboratóriumi kísérlet, mint a múzeumi bemutatás.

h./ Tudományos világnézet

Ki van-e téve az ember teljesen a személyi önkénynek, ha a legdöntőbb kérdésben (Merre menjek?) el akar jutni a teljes bizonyosságra, a hitre. Nincs kitéve! Ha elindul a természeti és történeti tudományok útján, és megkérdezi, hogy mi az ember; s ha folytatja ugyanezt a munkát a filozófia segítségével, akkor tudományba ágyazott bizonyosságra, hitre juthat el. Olyan hitre, amely nemcsak az övé lesz; olyanra, amelyet másokkal is képes elfogadtatni. Az ember ily szaktudományokba és filozófiába ágyazott válaszra törekszik. Az ilyen választ tudományos világnézetnek mondjuk. De ne feledjük: "Laboratóriumilag igazolt világnézet" - nincs. Ez ellentmondás.

Házi feladat:

1. Miben különbözik az ember tudati tevékenysége más élőlényekétől?
2. Miért fontos az ember boldogságához az igazság ismerete?
3. Milyen most tanult igazságot fejez ki Descartes-nak ez a mondása: "Gondolkodom, tehát vagyok!"?
4. Említs olyan irodalmi műveket, amelyek azt kutatják, hogy mi az ember célja?
5. Adhat-e világnézetet a fizika?
6. Kiről mondhatjuk, hogy hisz valamiben?
7. A te ismerési törekvésed is határtalan?
8. Mi módon törekedhetik az ember a tudatán kívüli objektív valóság megismerésére?
9. Mikor igaz az ismeretünk?
10. Miként dönthetjük el a világnézeti állítások helyességét?
11. Milyen a megalapozott hit?
12. Miért tarthatjuk igaznak Hunyadi nándorfehérvári győzelmét?
13. Próbáld megmagyarázni, miért nem adhat választ sem a természet tudás sem a történettudás arra a kérdésre, hogy az emberi létnek van-e folytatása a halál után?
14. Mi tette lehetővé, hogy Petőfi teljes bizonyossággal higgyen a szabadságban?

4. A birtoklás igénye

a./ Határtalan igény

A tudatba-szerzés az állat életében a birtokba-szerzés szolgálatában áll. Az ember esetében is. Az ember nemcsak tudást akar szerezni, hanem megfogható dolgokat is. De míg az állat igényei határosak, az ember e birtokba-szerző igényei is határtalanoknak bizonyulnak. Nem elégíti ki az embert az, ami éppen elég a jóllakáshoz, a maga organizmusának asszimilációs-disszimilációs folyamatához. Étrendjét egyre optimálisabbá akarja tenni. A merő

asszimiláción túl ezer öltözködési, lakásbeli és egyéb igénye támad. Igényei határtalanul fejlődnek: egyre többet és jobbat akar mindenből. Raktározni is akar: gazdag akar lenni. Munkájával egyre inkább fel akarja használni az anyagban rejlő lehetőségeket. Míg az állat csak a készen találtat tudja felhasználni, az ember termel is.

Nemcsak a gazdagságra törekszik, hanem arra is, ami segíti, biztosítja a gazdagságot. Törekszik arra az (állati izomerőn felüli) erő-hatalomra, amelynek erejében megvédheti javait, s amelynek erejében további javakat is szerezhet magának. Törekszik arra a társadalmi értelmű nagyságra, kiemelkedésre, amely feltétlen velejárója a sikeres hatalomnak, a gazdagságnak. Gazdagság, erő-hatalom, nagyság - együttjárnak; kölcsönösen támogatják és biztosítják egymást. A nagyoknak van erő-hatalmuk, gazdagságuk. A gazdagoknak van erő-hatalmuk és őket kalapolják meg az emberek. Ezeknek a hatalmasoknak van gazdagságuk és ők a társadalom tekintélyesei.

b./ Akar-e az ember élni a halálon túl?

Nemcsak a jelenben akar birtokolni az ember. Az állatnak nincs én-tudata, s ennek következtében semmi nyomát sem mutatja annak, hogy gondban volna egyszer bekövetkező halála miatt. Ezzel szemben a legrégebb és legrövidebb kultúrák is mutatják, hogy az ember nem tud közömbös lenni a halállal szemben. Az egyre teljesebb birtoklásra törekedvén értelmetlennek érzi, hogy az öregedés beálltával egyszer csak el kezdenek szűkülni a lehetőségei, s hogy a halál pillanatában teljesen kifogy nemcsak az egyre teljesebb létből, hanem egyáltalában a létezésből is. Az állat nincs gondban a halála miatt, de az ember gondban van miatta és nem akar elmúlni.

A primitív kultúrák nagyon régi állapotokat tükröznek. Kultúrmaradványaik ma élő képviselői is világosan mutatják, hogy az ember - bármikor élt - halála után folytatni akarja életét. Sőt, azt gondolja, hogy halála utáni életében kapja meg azt, amit földi életében csak kergetett, de el nem ért soha; a hiánytalan létteljességet, s ennek következtében azt a kielégültséget, amit boldogságnak nevezünk. A különböző kultúrákhoz tartozó népeknek ezt

a reménységét szépen foglalja össze Arany János:

*Ami annyi szívbe oltva élt világ kezdete óta,
Mit remélt a hindu, pársz; amiért lángolt annyi oltár,
Zengett Sionon a zsoltár: hogy nem addig tart az élet,
Míg alatt a testbe' jársz; Hanem egykor újra éled...
Lesz idő, hogy visszatérhet régi nemes alakjába,
Megtisztulva szabadon; vagy a "boldogok szigetjén",
Mint hivé a boldog hellén, Vagy az üdvözültek helyén,
Mint reméli a keresztyén, lesz dicsőbb folytatása:
Én azt meg nem tagadom. - Mit hisz a tudós? ő lássa.
(Honnán és hová, 1877.)*

c./ Hit és remény - hozzátartoznak-e az emberi élethez?

Tolsztoj mondja: "A hit az élet ereje: az ember, ha egyszer él, akkor valamiben hisz... Ha nem hinné, hogy valamiért élni kell, akkor nem élne". Embernek lenni annyit jelent, hogy úgy gondoljuk, hogy valamire fel kell használnunk az életünket. S amikor semmi célt sem látunk magunk előtt, öngyilkosok leszünk. Az állat sohasem lesz öngyilkos, mert nincs én-tudata és mit sem tud arról, hogy van-e célja életének.

Az igen nagy műveltségű Arany szembeállítja önmagával a "tudóst", aki esetleg másképpen gondolkodik az emberi élet céljáról. De ennek a tudósnak is hinnie kell valamiben, különben értelmetlennek érzi az életét. Aki embert mond, az hitet és reményt mond. Hitet, amely

elmondja, hogy minek a létezéséről van benső meggyőződése. Reményt, amely elmondja, hogy minek a birtoklását akarja az ember a jövőben. Pl. hiszem, hogy lehetséges az emberek békés együttélése, és reménykedem, hogy én is megérem még ezt a kort - ez a példa jól mutatja hit és remény összetartozását és különbözőségét. A hit tudatba-szerzés; a remény jövőben bekövetkező birtokba-szerzés.

Az emberek különfélekben hisznek és remélnek. Mi az a hit és remény, amely megfelel az emberi természetnek? Az a hit és remény, amely kielégülést, boldogságot biztosít. Melyik hitet, melyik reményt válasszam, hogy boldog lehessenek? - ezt jelenti könyvünk címe: Merre menjek?

Házi feladat:

1. Mi a különbség az ember és az állat birtoklási igénye között?
2. Mivel biztosíthatja az ember igényeinek korlátlan kielégítését?
3. Lehet-e következtetni az ember halhatatlanság-igényéből az el nem múltó élet tényére?
4. Milyen 2. altételre volna szükség: Az embernek van halhatatlanság igénye; Az ember halhatatlan.
5. Mondjatok irodalmi és történelmi példákat arra, hogy az ember birtokba-szerző törekvése felülmúlja az állatét!

5. Az alakítás igénye

a./ Ember és a szépség

E tekintetben is messze túlszárnyaljuk az állatot. Minden dolgunkban törekszünk az alakításra, a formálásra. Ami kezünkbe kerül, annak képesek vagyunk új alakot, formát adni. Ebben a formálásban a csínra, a szépségre törekszünk. Az ember - szépségre törekvő lény (homo aestheticus). Amihez az ember hozzányúl, abban legalább csíraszerűen jelentkezik valami művészet. A legprimitívebb megnyilvánulásokon kezdjük: az ember tetoválja testét, rendbe rakja a haját. De ezek is valóságos művészetté fejlődhetnek a kezében: kozmetika, fodrász-művészet, konyha-művészet stb. Elsősorban a biológiai élet fenntartásához szükségeseket alakítja s igyekszik egyre szebbé tenni: pl. házát, edényeit. De képes elszakadni a "hasznos" dolgok világától, s ezenkívül alakításokat is végezni. Alakítja testét a táncművészetben, szavait a költészetben, hangját az énekművészetben. Alakítja az anyagot, amikor fest, szobrot formál, művészi épületeket emel, amikor zeneszerszámokkal zeneművészetet teremt.

Mindeme alakító tevékenységében az ember megállást nem ismerően törekszik a még tökéletesebbre, a még szebbre. A művésznak sohasem elég szép, amit alkotott, még szebbet akar. A művészetek történetének sok-sok formabontása jól mutatja ezt a soha meg nem elégedést, a még továbbnak, a még szebbnek a vágyát. Az ember az alakítás tekintetében is egyre fejlődő igényűnek mutatkozik. A magyar nyelv a művészt nem egy esetben szerzőnek mondja. Valójában a művész is "szerez". Alakító képességével kimunkálja "megszerzi" a birtokában lévő, a birtokába szerzett valóságban benne rejlő lehetőségeket.

b./ Mi a legkülönb művészet?

A legkülönb valóság alakítása - a legkülönb művészet. A legkülönb tapasztalati valóság - maga az ember. Az ember egészének, jellemének művészeti, harmonikus kialakítása - a legkülönb művészet. Akkor jön létre ez a legkülönb műalkotás, amikor az ember úgy tudja

alakítani az életét, hogy az harmonikus legyen. Minden műalkotás boldogsággal tölti el az alkotót. Az emberi élet harmonikus megformálása töltheti el a legnagyobb boldogsággal az embert. Nincs mindenkinek módja tánc-művésszé vagy festőművésszé lenni. De mindenkinek módja van létrehozni a legkülönb műalkotást: saját harmonikus, boldog életét.

Házi feladat:

1. Miben különbözik az ember alakítás-igénye az állatétól?
2. Mit tarthatunk a legkülönb műalkotásnak?
3. Látsz-e lényeges különbséget a hangyák sokszor 10 métert is elérő építményei és a fáraók piramisai között?
4. Milyen átalakító tevékenységre nem alkalmas a legfejlettebb állat sem?

6. Az ember adás-igénye

a./ A szerelem

Az ember is fenn akarja tartani faját. Az állati párzásban megnyilvánuló adás-kapás viszony - ösztönös, a célt nem tudatosító tevékenység. Mozgatója az ösztönös nemi-vágy-kielégítés. Férfi és nő között ennél sokkal többről is szó lehet. A teljes értékű emberi szerelemben a férfi a maga számára meglátott nőt nemcsak megszerezni akarja magának. Többre is van igénye. Oda akarja adni magát neki. Mégpedig egyszer s mindenkorra. Oly kedvesnek, neki valónak látja, hogy - adni akar. Mit? Minden értéket, ami az övé. S ezen túl: teljes önmagát. Életfeladatának látja, hogy a meglátott nőért éljen, annak kedvét keresse, s boldoggá tegye őt. A teljes értékű emberi szerelemben a férfi ilyen közeledése ugyanezt váltja ki a nőből. Ő is oda akarja adni mindenét és önmagát is a kiválasztott férfinak. A különös csak az, hogy a szerzésben egyre fejlődőnek mutakozó ember azt hiszi, hogy enélkül a magát odaadás nélkül nem szerezheti meg az élet teljességét, enélkül nem tud boldog lenni. Különb boldogságot remél ettől, mint az ismeretek szerzésétől, mint a gazdagságtól-hatalomtól-nagyságtól, sőt, mint a művészeti teljesítményektől. Az ember tehát nemcsak szerezni akar, adni is akar. Mégpedig boldogsága érdekében. Ilyen a természete. Aki etekintetben alatta marad ennek a szintnek, olyan nyomorúságba, boldogtalanságba kergeti magát, mint amilyenről Ady ír "A patyolat üzenete" c. versében. Aki viszont e szerint él, olyan boldogságra tehet szert, mint amilyenről Petőfi beszél a "Minek nevezzetek" c. versében.

b./ A gyermekeim

Ennek az egész életre szóló férfi-nő kapcsolatnak igen nagy jelentősége van a faj fenntartása szempontjából is. Az állatokhoz viszonyítva ugyanis az ember nagyon gyámoltalanul látja meg a napvilágot, s nagyon hosszú ideig rászorul szülei támogatására. Megcsodáltuk az állatok gondját, "adását" ivadékaik iránt. Az ember világában ez a gond egészen odáig ér, hogy életünk egyik legfőbb feladatuként éljük meg gyermekeink optimális felnevelését. Hányszor halljuk: "Szeretnék mindent megadni gyermekeimnek". Aki eltékozolja ezt az életfeladatot, nagyon boldogtalannak érezheti magát: Fiam bölcsőjénél c. versében nagyon szépen ír erről Ady. Lám, az adás egy újabb területére van szükségünk ahhoz, hogy boldogok lehessünk. Oda kell adnunk nagyon nagyon sokat abból, amivel rendelkezünk s magunkból is - gyermekeinknek.

c./ Gondban az emberiségért

Mindezzel azonban nem merült még ki az adás az ember életében. Van, aki igen jelentős időáldozattal buzgólkodik olyanok érdekében, akik nem tartoznak családjához, s nem is kap ezért fizetést. Azt szoktuk mondani "társadalmi munkában" csinálja. Az ember a legkülönbözőbb kultúrákban felelősnek érzi magát embertársaiért. Van, aki kevesebbekért: van, aki többekért. "Az erős egész nemzeteket hordoz vállán" - mondja a költő. A még erősebb pedig az egész emberiségért van gondban. Az egész emberiség javára akarja fordítani azt, ami van. A történelem bőven szolgál itt egészen különös példákkal. Vannak, akik hajlandók a börtönt is vállalni, de hirdetik, amit az emberiség javára szolgálnak gondolnak. Petőfi ilyen eszmének gondolta a szabadságot. S le tudta írni ezeket a sorokat: "Ott essem el én a harc mezején, ott folyjon az ifjúi vér ki szívemből...Holt testemen át fújó papipák száguldjanak a kivívott diadalra s ott hagyjanak engem összetiporva". (Egy gondolat bánt engemet). S nemcsak leírta: segesvári halálával tetté is váltotta szavait.

Még olyanok is akadnak, akik úgy vállalják el ügyük szolgálatában a halált, hogy ők maguk nem hajlandók ölni. Úgy tehát, hogy csak őket ölhetik meg. Ilyen volt Jézus. És ilyenek mindazok, akik követik Őt ebben.

d./ Az ember és az oltár

Odaadhatom magamat házastársamnak, gyermekeimnek, nemzetemnek, az emberiségnek! Kinek, minek adhatja még oda magát az ember? A történelem mutatja, hogy az ember a legkülönbözőbb kultúrákban Istent jelölte meg a tapasztalható világ legvégső létrehozó okának, s ennek folytán Istent jelölte meg az ember a maga végső céljának is. Ezért minden kultúrán belül megtaláljuk az oltárt. Az "oltár" jelenti az ember adását az Isten felé. Mit adhat az ember az Istennek? A különböző népek, kultúrák és emberek nagyon változatos képet mutatnak etekintetben, mert az ember találékony azzal szemben, akit szeret. A fiatal József Attila így rajzolja meg ezt a találékonyt Istenem c. versében:

Ha rikkancs volna a mesterséged, segítenék kiabálni néked,
Hogyha meg szántóvető lennél, segítenék akkor is mindennél,
A lovadat is szeretném, és szépen okosan vezetném.

Az ember az Istennek is csak azt adhatja, amit az embernek. Azt ami van. Valamit abból, amivel bír és ami ő maga. Vagy mindenét, ami van, s egész önmagát is, még az életét is. E tekintetben is tapasztalhatjuk az emberre oly jellemző fejlődést. A primitívebb vallásokban is tudta az ember, hogy Isten kívánja tőle, hogy éljen lelkiismerete szerint. De ezen felül - úgy gondolta tartozik az Istennek vallási előírások (obszervanciák) megtartásával is, melyek között szerepel az étel-, ital-, illat-, de különösen az állatáldozat, olykor még emberáldozat is. Jézus tanítása szerint azonban az Isten nem kíván az embertől semmiféle ilyen jellegű "áldozatot". De kívánja önön életének áldozatát: azaz, hogy áldozataink embertársaink javát szolgálják.

Kolbe atya Isten iránti szeretetből önként elvállalta egy családos társa helyett az éhhalált a világháború őrvongéseinek idején.

e./ Van-e értelme az önmagunkat odaadásnak?

Miért tesz ilyeneket az ember? Miért adja magát oda élettársának, gyermekeinek, az emberiségnek, Istennek? Miért adja oda magát élete odaáldozásának a mértékéig is? Ki kényszeríti reá? Senki. Csak önnön szívének legbensőbb hangja súgja: sőt követeli tőle: így kell tenned. Dehát minek tesz így az ember, ha elveszíti vele az életét? Azért, mert a

legmélyebb bizonyosság él benne arról, hogy minden élet-elvesztés - csak látszat. Bizonyos benne, hogy éppen ezáltal és ebben találja meg azt. Az élet odaadásában találja meg az életet? Igen. Minél teljesebb az odaadás, annál nagyobb a bizonyosság. A keresztény vértanú mutatja ezt a legtisztábban. A keresztény vértanú úgy hal meg az ügyért, hogy nincs kezében pisztoly. A nem-keresztény "vértanú" pedig úgy hal meg az ügyért, hogy nem neki sikerült lepuffantania az ellenségét. Jézus fegyver nélkül lett vértanú és bizonyos volt a maga feltámadásában és örök életében. S aligha lehet találnunk az emberi történelemben a Jézus módjára vértanúvá lettek között egyetlen egyet is, aki ne lett volna bizonyos a maga örök életéről.

f./ Az örök élet bizonyossága

Az emberi adás jelensége tehát mélységesen összefügg az örök életnek nemcsak igényével, hanem bizonyosságával is.

Az örök élet igénye és bizonyossága az összes kultúrákban egybekapcsolódik az Isten-elérés, az Istenhez jutás, az Istent megszerezhetés, sőt az Istenné is válás igényével és bizonyosságával. "Istenülő vágyaimba ki látott? Óh, vak szívű, hideg szemű barátok." (Ady: Ki látott engem?) Az ember mindent odaadni akarását a mindent megnyerni akarás mozgatja. Ki kell mondanunk: az "emberi jelenség" vizsgálata az embert "Istent is birtokba szerezni akaró lény"-nek mutatja.

Itt az ideje, hogy teljes választ adjunk a 4. pont 4. házi feladatára. A megtalált második altétel így hangzik: "Az emberi természetből fakadó igény kielégül." Miből tudhatom, hogy ez a tétel igaz? Abból, hogy a lét egész skáláján a szervetlentől az emberig - ez a törvény. Az igény szót becsúsztatva minden létfokon be kell helyettesítenünk egy annak megfelelő kifejezéssel: pl. szükséglet.

Az ásványban van kristályosodási "igény" s van kristályosodó anyag-felvétel.

A bibének por-"igénye" van és van porzó.

Az állatnak asszimilációs "igénye" van, és van mit asszimilálnia.

Az embernek van meg-nem-tapasztalhatóra (Istenre) igénye, s könyvünk következő fejezetei megmutatják, van-e ily Megnemtapasztalható, s ha van, megszerezhető-e az ember számára.

Van-e halhatatlanság számunkra? Erre a kérdésre egész könyvünk összmondanivalója alapján kell biztos feleletet várnunk. Most csak ennyit: Minden emberi konstrukciót (pl. gép, szervezet) úgy formálunk meg, hogy valami elvárást teljesítsen. A lét fenti törvényét utánozzuk ezzel.

Házi feladat:

1. Miben különbözik az ember adás-igénye az állatétól?

2. Kik felé irányul az emberi adás-igény?

3. Mennyit akar adni az ember?

4. Adhat egy állat valamit az őt elpusztítani akarónak?

5. Hány jelentésben használjuk a "vértanú" szót?

6. Írj zárótételt ehhez a két altételhez:

Az emberi létező létezni akar

Az emberi létező oda akarja adni a maga életét

.....

7. Mi kell ahhoz, hogy bizonyos lehessenek az örök életben?

7. Az ember és a "vevés" jelensége

a./ Hány féle ítélőerőnk van?

Az ember képes megítélni, hogy mi az igazság. Ezt a képességét logikai ítélőerőnek mondjuk (logikus ember!). Az ember képes megítélni, mi szolgálja legjobban gazdagodását. Ezt praktikus ítélőerőnek mondjuk (praktikus ember!). Az ember képes megítélni, hogy mi a szép. Ezt az ízlés ítélőerejének mondjuk (van ízlése!). S végezetül az ember képes megítélni, mit kell tennie és mit nem szabad tennie. Ezt lelkiismeretnek mondjuk, lelkiismereti ítélőerőnek (lelkiismeretes ember!).

b./ Lelkiismeret

A lelkiismeret is fejlődik. Korunkban ez a lelkiismeret szinte az egész világon azt mondja nekünk, embereknek, hogy embertársainkat nem szabad tárgyként, eszközként használnunk. Embertársunkat ugyanúgy kell becsülnünk, mint önmagunkat. Minden embert megilletik azok a jogok, amelyeket az emberi személyiség megkíván a maga számára. Ezek az ún. szabadságjogok. A gondolkodás, a véleménynyilvánítás szabadsága stb. S köztük a vallás gyakorlásának a szabadsága is. Az Egyesült Nemzetek Szövetsége ezen az alapon jött létre. Kizárja magából azokat az államokat, amelyeknek alkotmánya megtagadja valakiktől ezeket a jogokat.

c./ Vevés

A lelkiismeret - az időben előrehaladva - egyre világosan tanítja, hogy segítenünk kell embertársainkat. S egyre határozottabban elítéli az embert-megvetés, a hódítás és kizsákmányolás minden fajtáját. Azaz lelkiismeretünk arra tanít bennünket, hogy adnunk kell embertársainknak. És arra, hogy nem szabad vennünk tőlük. Felismerjük ennek során, hogy a "vevés" az állatok törvénye, a "dzsungel-törvény". Az emberi lelkiismeret elítéli a vevést. A különböző kultúrák "tízparancsolatai" mind ezt a vevést tiltják:

Ne vedd el a másik életét.

Ne vedd el a másik javait.

Ne vedd el a másik élettársát.

Jézus is azt akarta, hogy ebből a tiltásból valóság legyen; szűnjék meg az ember állatként viselkedni.

A vevés is emberi jelenség, de emberhez-nem-méltó, mert az ember-alatti, állati szférára jellemző magatartás.

d./ Valóság és létfokok

Foglaljuk össze ezek után könyvünk első fejezetének eredményeit:

A valóság a következő létfokokat tartalmazza: szervetlen létező, növény, állat, ember.

Mindegyik létfokra jellemző: az azonos vegyi összetétel és a változás törvénye. Az összefüggés a megmaradni akarás és az egyediség között az egymást követő létfokokon egyre fejlettebbnek bizonyult. Láthattuk: az összes létfokokon kapcsolatba kerülnek az egyedek más egyedekkel. S azt is láthattuk, minél fejlettebb a létfok, annál többet az egyedek egybekapcsolódása az őket körülvevő valósággal.

e./ A változás irányai

A változás (az összefüggés, az egybekapcsolódás) irányát a szerzésben, az átalakításban s az adásban ill. vevésben találtuk meg. Az ember mindezekben a legfejlettebbnek bizonyult. Szerzése részint tudattevékenység (tudatba-szerzés), részint természet meghódítás (birtokba-szerzés), részint valóság-alakítás (alakító szerzés). Mindezekben határtalanul tovább fejlődni akarónak bizonyult az ember. Láttuk, hogy mindent meg akar ismerni, érteni. Még azt is, hogy van-e Isten, és milyen az Isten, s van-e neki köze az Istenhez; azaz, hogy figyelembe kell-e vennie Istent amikor dönt, hogy mire használja fel életét?

Birtokba szerzési igénye sem visel el semmiféle határt. Még a jövő tekintetében sem: határtalanul akarja birtokolni az életet a jövőben is. Nem akar meghalni és olyan teljes életre törekedik, amelyben nincs hiányérzete, amelyben boldog. S jelentkezik az emberben a remény, hogy Istent megszerezve érheti el a teljes boldogságot.

Másfelől láttuk, hogy az emberben ugyanilyen határtalan az adni akarás is. Minden embertársa és az Isten számára egyaránt. Az élet odaadását sem zárja ki ez az adási törekvése. Nem egyszer úgy gondolja, hogy önmagának teljes odaadása (Istenért embertársai számára) biztosítja az élet teljességének, a boldogságnak, azaz az Istennek a megszerzését. Ez az adni akarás magyarázza, hogy az ember alapvetően egy mindent adni akaró szerelemben keresi a boldogságot.

f./ Ami eldöntetlen maradt

Vizsgáltuk tehát a lét-jelenségeket, s ezeken belül elsősorban az emberi jelenségeket. De ez a vizsgálat nyitva hagyta a kérdést, hogy mire kell felhasználnunk az életünket. Nyitva, mert egyesek azt állítják, hogy nincs Isten. Nyitva, mert egyes emberek élete azt mutatja, hogy nagyon sokan szerzés, sőt az emberellenes vevés útján akarják megszerezni a boldogságot.

Ahhoz, hogy előbbre jussunk, mindenek előtt, azt kell eldöntenünk, hogy van-e Isten, milyen az Isten és mi közünk van Hozzá. Ha van Isten, az ő Teremtő akaratának kell eldöntenie, hogy mire használjuk az életünket. Miért? Azért, mert az Alkotó a legjobb tudója annak, hogy milyen célra alkotta meg a maga alkotását.

Házi feladat:

1. Mondj egy-egy példát a négy létfok tudatbaszerzésére.
2. Mondj egy-egy példát a négy létfok birtokbaszerzésére.
3. Mondj egy-egy példát a négy létfok alakítására.
4. Mondj egy-egy példát a négy létfok adására.
5. Mondj egy-egy példát a négy létfok vevésére.

II. LEHET-E TUDNI, HOGY VAN ISTEN?

8. A gondolkodás folyamata és törvényei

A. A folyamat

Az embernek én-tudata van. Együtt jár ezzel, hogy az ember gondolkodni tud. Miben áll az ember gondolkodni tudása. Abban, hogy képes fogalmakat alkotni, ítéleteket formálni, következtetéseket tenni.

a./ Hogyan alkotunk fogalmakat?

Úgy, hogy észrevevessük a dolgokban a rokon vonásokat. Minden dologban tapasztaljuk pl. hogy "változik". Ebből megcsináljuk a minden dologra érvényes fogalmat, a "változás" fogalmát. Vannak olyan dolgok, amelyek három irányban kiterjedtek. Az összes három irányban kiterjedt dolgot "anyag"-nak nevezzük. Megcsináltuk az "anyag" fogalmát. Vannak nem kiterjedt dolgok. Ilyen pl. valakinek a fájdalma vagy az öröme. Megcsináljuk az "érzelem" fogalmát. Mindezek nagyon általános fogalmak. Tudunk kevésbé általános fogalmakat is készíteni. Nagyon sok fajta almát ismerünk: jonatán, starking, húsvéti rozsmaring nevűeket. Amikor azt mondjuk, hogy "az alma", akkor arra az "alma-ságra" gondolunk, amely magában foglalja az összes almafajtákat: az alma fogalmára gondolunk tehát.

b./ Hogyan formálunk ítéleteket?

Úgy, hogy valaminő dologról állítunk valamit; azaz két valóságot egymással összekapcsolunk. Az egyik valóság legyen "az ember". Ez lesz az ítélet alanya. Állítsuk róla, hogy "gondolkodik". Ez lesz az ítélet állítmánya. Tehát: Az ember gondolkodik. Két ítélet-elemből áll tehát az ítélet. Az ítélet lehet igaz és lehet téves: ha helyesen tükrözi a valóságot, akkor igaz ítélet. A fenti ítéletünk tehát igaz ítélet. De lehet az ítélet téves is: pl. Az ember kopolytús.

c./ Hogyan következtetünk?

A következtetés három ítélet egybekapcsolása. Két altétel (ítélet) alapján jutunk a zárótételhez (3. ítélet). Jól ismerjük ezt a betűszámтанból: Ha két mennyiség ugyanazzal a közös harmadikkal egyenlő, akkor egymással is egyenlők.

Ha $a = c$ és (első altétel)

$b = c$ akkor (második altétel)

$a = b$ (zárótétel)

Próbáljuk:

Az ember gondolkodni képes élőlény $a = c$ Az ember gondolkodó lény - $a = c$

Péter gondolkodik $b = c$ Péter ember $b = a$

Péter ember $b = a$ Péter gondolkodó lény - $c = b$

Látjuk, hogy csak akkor lehet következtetni, ha van két altétel, s ha a két altétel négy ítélet-elemből kettő azonos. (1. példánkban: "gondolkodik", 2. példánkban: "ember"). E feltételek nélkül nincs következtetés.

d./ Milyen a rossz következtetés?

Pl. ilyen: Az ember asszimilál. Péter játszik. Ebből a két altételből nem lehet semmire sem következtetni, mert nincs azonos ítéletelemük.

Második altétel hiányában sem lehet következtetni. Pl: Az emberi tudat - az anyag tulajdonsága. Tehát: Az emberi tudat - az egyetlen tudat.

Hibás következtetés, mert nincs 2. altétel. Ha beírnánk 2. altételként: "Az anyag - az egyetlen valóság, akkor már következtethetnénk a zárótételre, mert $a = b$, $b = c$ és ebből: $a = c$. De nem írhatjuk még be a második altételt, mert éppen ez az a kérdés, amit előbb el kell döntenünk. Hiszen ha van Isten, akkor az Isten is beletartozik a valóságba, s az Istenen éppen valami nem anyagi valóságot értünk; tehát nem az anyag az egyetlen valóság. A gondolkodó ember

számára éppen ez a legizgatóbb probléma. Eszerint vannak ateista (Isten létezését el nem ismerő) és teista (Isten létezését elismerő) emberek. (A "theos" görög szó: Istent jelent. Az "a" fosztóképző.)

Házi feladat:

1. Egy konkrét lóról mondható el több tulajdonság (=tartalmi jegy) vagy a minden lóra jellemző lóságról?
2. Igaz-e ez a megállapítás: Minél kevesebb a tartalmi jegye (minél absztraktabb) egy fogalomnak, annál több dologról állítható (a fogalom terjedelme)?
3. Melyik a legkevesebb tartalmi jeggyel rendelkező fogalom?
4. Melyik az absztraktabb: a "dolog" vagy a "lét" fogalma?

B. A törvények

Az embert a maga fogalom-alkotó, ítélet formáló, következtető munkájában, azaz gondolkodásában a gondolkodás törvényei segítik. A gondolkodásnak az a törvénye, hogy állandóan tükröznie kell a valóságot. Akkor tükrözi gondolkodásunk a valóságot, ha figyelembe vesszük gondolkodásunkban az azonosság elvét, a harmadik lehetőség kizárásának elvét és az okság elvét.

a./ Mit jelent az azonosság?

Az azonosság elve kimondja: Minden dolog megegyezik önmagával. Pl.: Az alma - alma; az ember - ember. "Úgy elnézem ezt a csutorát, azt hittem, hogy eső, pedig valójában ibolyaillat" - az ilyen tréfás mondások az azonosság elvének figyelembe nem vételéből adódnak. "Négyszögű kör", "fából vaskarika" - ezek is ilyenek. Ha Isten van, s valaki mégis azt képviseli, hogy a "valóság = anyag", akkor vét az azonosság elve ellen. Hiszen ez esetben az anyag a valóságnak csupán egy szelete, része. Ez esetben úgy jár el, mint az, aki ezt mondja: "Az emberi törzs - az ember". A törzs csak egy része az embernek. Aki tagadja az azonosság elvét - abszurd (képtelen) ellentmondásokra jut.

b./ Mit jelent a harmadik lehetőség kizárásának elve?

Ezt: Egy dolog vagy az, aminek mondjuk, vagy nem az. Csak ez a két lehetőség van. Bármiféle harmadik lehetőség ki van zárva. Nem mondhatom pl., hogy: "A Duna vagy a Fekete-tengerbe ömlik, vagy nem oda, vagy az Adriai-tengerbe". Ez az "Adriai-tenger" már benne van abban az állításban, hogy "nem oda". Ami a tenyerembe van rejtve, az vagy dió, vagy nem dió, vagy savanyú cukor. Ez is képtelen ellentmondás, mert a nem-dióban már benne van: a savanyú cukor is. Isten vagy van, vagy nincs - harmadik lehetőség lehetetlen.

c./ Mit jelent az okság elve?

Kimondja, hogy semmi sincs ok nélkül. Nem mondhatom, hogy láttam egy olyan fiút, akinek nincs és nem is volt sohasem anyja. Nem mondhatom, hogy rosszul érzem magam, csak úgy, nem okozza semmi sem. Minden ami van, azért van, mert valami okozza. Minden ami van - az okozat. Az az okozat, ami egy oknak a következtében jött létre.

Az anya oka gyermekének, mint okozatnak. De nem teljes oka. Apa is kell ahhoz, hogy gyermek legyen. Az anya nem elégséges ok. Apa és anya már elégséges ok. Az okság elve tehát azt is kimondja, hogy semmi sincs elegendő ok nélkül. Ez az elégséges okság elve.

Apa és anya nem végső oka a gyermek létrejöttének. Nem, mert nem jött volna létre a gyermek, ha nincs két nagyapja és két nagyanyja. De e négy nagyszülő sem végső ok, hiszen az ő létrejöttüknek is van létrehozó oka. A négy nagyszülő is okozat. Mivel minden okozat az okozó ok szálán függ, ezért az emberi elme keresi mindennek a végső okát is. Ez a végső okság elve. Ha nem volna végső ok, nem volna gyerek. Egy lánc akkor lóghat, ha az első lánc egy szögön lóg. A "szög" a végső oka az egymásba kapcsolódó lógó láncszemeknek.

Egyetlen olyan gyereket sem lehet találni, akinek nem volt sohasem apja; egyetlen olyan gyereket sem lehet találni, akinek nem volt négy nagyszülője; egyetlen olyan gyereket sem lehet találni, akinek nincs végső oka. Ezért szükségképpen van mindennek elegendő és végső oka. Ez a szükségképpeni okság elve.

Ha a gondolkodó ember felteszi ezt a kérdést, hogy honnan az emberi élet a Földön, akkor az okság elvének segítségével próbál felelni rá. Pl. így: az első embert egy nem emberi élőlény nemzette, szülte. Az első állat egy még nem-állati létezőnek az okozata. Az első növény egy még nem-növényi létezőnek az okozata. A szervetlen létezőből lett tehát végső soron az ember. De honnan lett a Nap? Az okok során eljutunk, mondjuk, az ősködig. De honnan lett az ősköd? Két feleletet dolgozott ki erre a kérdésre az emberiség. Az egyik: Egy világon kívüli létező (Isten) ereje hozta létre. A másik: Az oklánc végtelen. Minden állapotot megelőzött egy korábbi állapot. A világ végső oka maga a világ, mert a változás-sor kezdetlen.

Házi feladat:

1. Írd be a hiányzó 2. altételt, amely igazolhatná a rossz következtetéseket.
Az anyag a tudattól függetlenül létezik.

.....
Minden ami a tudattól függetlenül létezik, az anyag.

2. Az egyedi anyag nem örök.

.....
Az egész anyagvilág örök.

3. A tudat az anyag tulajdonsága

9. A kezdetlen változássor

a./ Lehetséges-e, hogy a világ "végső" oka maga a világ?

Csak abban az esetben lehetséges, ha a változás-sornak nincs kezdete, nincs eleje. Ha tehát a világ a múlt idő irányában végtelen idejű. De lehet-e a világ kezdetlen? Lehet-e az idő a múlt irányában végtelen?

Erre a kérdésre a fizika nem tud felelni. A fizika csak mérhető dolgokkal foglalkozik. A végtelen, a soha, a mindig tovább, a még korábban - mindez meg nem mérhető. Ily kérdéssel csak a filozófia foglalkozhat.

A filozófia mindennek előtt tisztázza, hogy mennyi idevonatkozó eligazítást kap a természettudományoktól. A természettudományok a múltat egy bizonyos időbeli határig (mondjuk 5 milliárd év) tudják megfigyelni. Van tehát egy megfigyelési-következtetési időszakasz. "Kezdet és vég" szempontjából négyféle észlelést végez a jelenben a természettudomány. Észlelünk olyan dolgokat, amelyeknek kezdete és vége van; pl. a

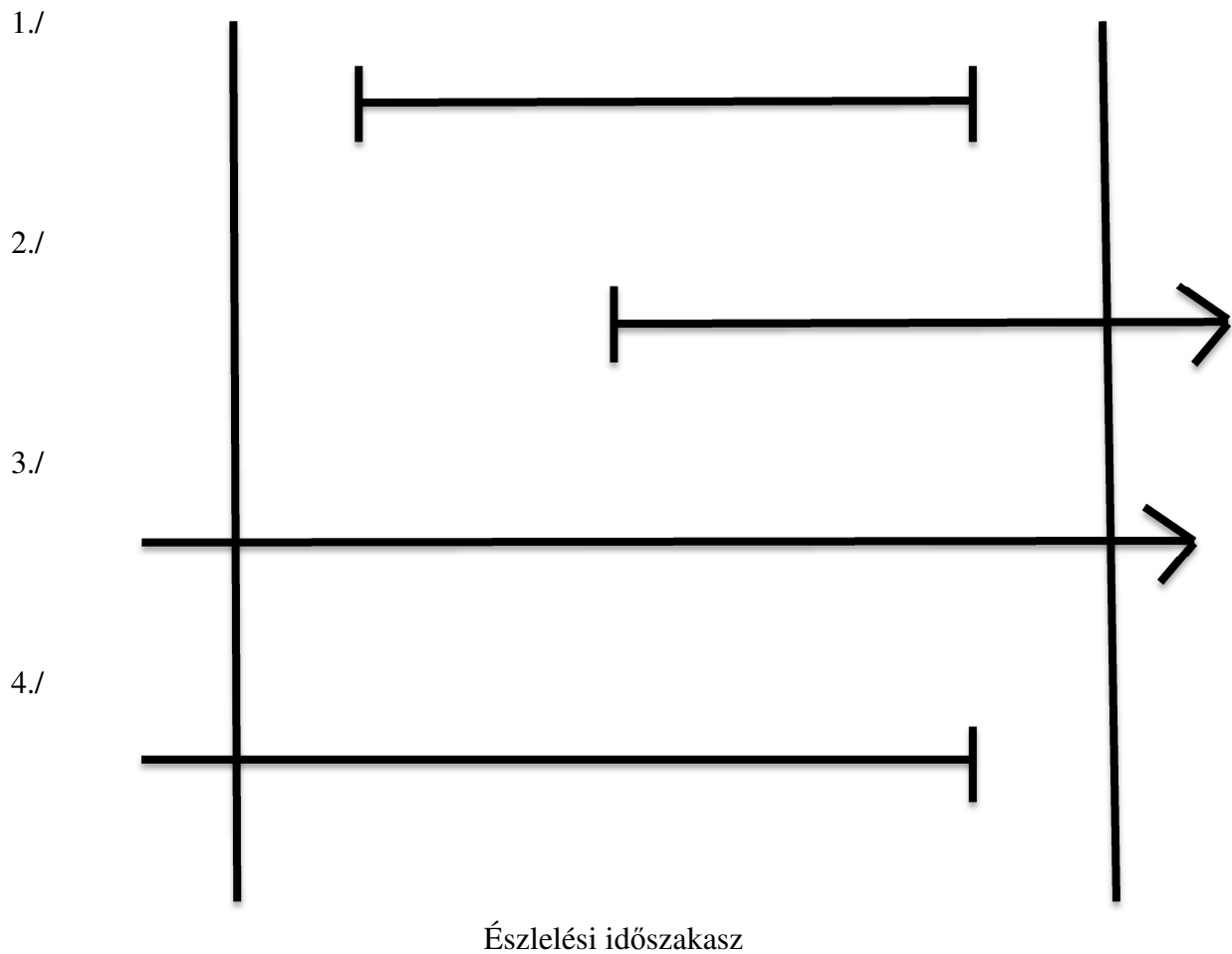
kertemben volt egy diófa, nagyapám ültette, tavaly kiszáradt, élt összesen 70 évet. Kezdeté is van, vége is van, jelöljük tehát a mértani távolsággal:

Tapasztalunk olyan dolgokat, amelyek kezdődtek, de nincsen végük: ilyen a te biológiai életed, amely mondjuk 14 évvel ezelőtt jött létre és most is van. Jelöljük a mértani félegyenessel:

Észlel a fizika olyan dolgokat is, amelyek már megvoltak abban az időpontban, ameddig észlelni tudása visszanyúlik. Ezekből egyesek (az ábra 3. pontja) ma is vannak (ilyen az anyagvilág egésze), mások "elhaltak", "szétrobbantak" stb. (az ábra 4. pontja). Ábrázoljuk ezt a négyféle észlelést:

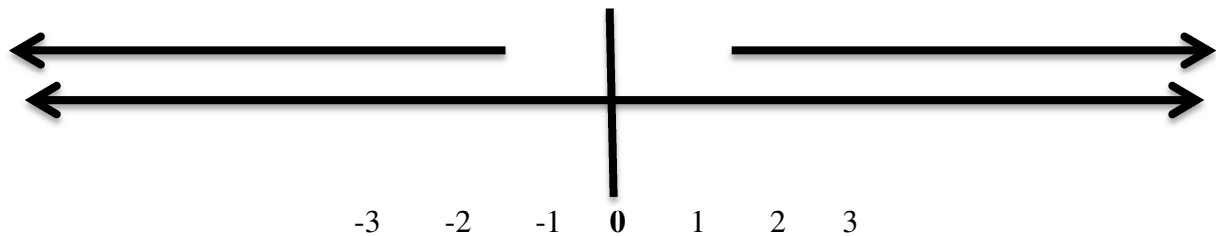
Olyant tehát, aminek kezdete sincs és vége sincs (3.pont) vagy olyant aminek kezdete nem volt, de vége lett (4. pont), a fizika nem tud tapasztalni. Ezért a fizika ezt mondja: Lehet, hogy van kezdetlen valóság, de az ilyesmit nincs módom megtapasztalni. A fizika összjelentése tehát ennyi: Az általam tapasztalt világban csak kezdetes valóságok vannak. Hogy milyen az, amit még nem tapasztaltam meg, azt nem tudom.

b./ Honnan akkor a fenti "végtelen" szó?

A számtanórán hallunk a "végtelen sorról". Milyen ez a végtelen sor? Nézzük csak: $0, 1, 2, 3, \dots, n, n+1, n+2, n+3, \dots$ vagy $0, -1, -2, -3, \dots$. Mind a két végtelen sornak először is van kezdete. Kezdet nélkül nem tudunk "végtelen" számtani sort felírni. Vége van-e? Mit jelent a fekvő nyolcas? Azt jelenti, hogy mindig lehet hozzáírni a sorhoz egy újabb tagot. Ez a sor tovább folytatható. Amikor egy újabb tagot hozzáírunk, akkor ott van a vége. Mindig van vége tehát, de ez a vég állandóan tovább vihető. Amit tehát "végtelen sornak" nevezünk, az egy olyan sor, amelynek kezdete van, a vége pedig állandóan tovább vihető. A fekvő nyolcas a tovább folytathatóság jele. Ábrázoljuk:

Nem kapunk-e valóban végtelen, vagy legalábbis kezdetlen sort, ha a fenti két számsort egybeírjuk?

Látni való, hogy nem kaptunk kezdetlen sort, csak két kezdetes sor összeragasztását. Jól mutatja ezt az ábra kétirányúsága. Mind a kettőnek van kezdete, mégpedig közös kezdete (origója=0) van. Jól látható ez abból is, hogy a két egymáshoz ragasztott sor iránya egymással ellenkező.

Ha ábrázolni akarjuk azt az állítást, hogy a világnak nincsen kezdete, akkor nagyon különböző ábrát kapunk:

Nincs origó (0) ebben az ábrázolásban, s a változás, a haladás iránya is egyetlen: csak jobb felé tartó, csak jövő irányú. A kérdésünk éppen az, hogy ez az ábra a valóságot ábrázolja-e vagy sem. Van-e tehát az anyagi valóságban végtelen?

c./ Mire következtethetünk a fizika alapján?

Ha lehetne a fizika alapján következtetni, csak így következtethetnénk: Ha a világban minden általunk tapasztalt dolog kezdetes, akkor az a valószínű, hogy az egész is olyan, mint a részei: tehát a világegyetem is kezdetes. De semmiképpen sem következtethető ki az, hogy a világegyetem pontosan az ellenkezője annak, amit minden egyes ebből a szempontból általunk megtapasztalható része mutat. Nincs alap így járni el. A részek kezdetesek, tehát az egész kezdetelen. A tortából megkóstoltam öt szeletet. Mindegyik édes volt. Többet nem tudtam megkóstolni. Tehát a torta egésze sós.

d./ Végtelen kiterjedésű-e a világ?

Ugyanígy nyilatkozik a fizika, ha nem az időbeli kezdetességre-kezdettelenségre kérdezzük rá, hanem a világ kiterjedésbeli nagyságára: a térbeli végtelenre. Ezt mondja: Amit én tapasztalok, az mind valamekkora. Ha meg tudom mérni, számot mondok: ennyi és ennyi milliméter, vagy ennyi és ennyi fényév. Mindig csak valamekkoraságot tudok mérni. Nem-valamekkoraságot nem tudok mérni. Ami anyag a kezembe kerül, illetőleg, amit elérek műszereimmel, az mind valamekkora. Bármely tárgy, melynek hossza, széle, vastagsága van, mintája (modellje) lehet a világegyetemnek, amelynek szintén hossza, széle, vastagsága van: pl. egy gyufaskatulya méreteit mind a három irányban, hogy a világegyetem nagyságát megkapjam. Lehet, hogy a világegyetem állandóan nő; lehet, hogy zsugorodik; lehet, hogy állandó - ezt nem tudom. Nem tudom biztosan igazolni, hogy a világegyetem valamilyen zárt alakokat mutat, valamekkorákat. S ebből megint inkább az következtethető ki, hogy az egész olyan mint a részei. És nem az a valószínű, hogy az egész éppen az ellenkezőjét mutatja annak, amit a részek mutatnak.

Nem lehet-e azonban a tér végtelen, annak ellenére, hogy a benne lévő anyag véges is? Aki ezt a kérdést felteszi, az képtelenséget gondol, fából vaskarikát. A kérdés feltevője bajba kerül az azonosság elvével. Miért? Mert a teret egy hatalmas "fal nélküli tartálynak" gondolja, amibe belekerül az anyag, a világmindenség. "Fal nélküli tartály" - ez a fából vaskarika, az abszurd ellentmondás. Hát akkor mi a tér? Nem az anyagtól külön, függetlenül létező másik valami. Hanem mi? A tér az anyag tulajdonsága. Melyik tulajdonsága? Az a tulajdonsága, hogy három irányban kiterjedt. Az anyag három irányban kiterjedt. S az anyagnak ezt a tulajdonságát nevezzük térnek.

Dehát a világmindenség határain kívül is kell lennie valaminek - gondolhatná valaki. Ha eljuthatnék a világmindenség szélére és kinyújthatnám a lábamat, mibe nyújthatnám ki? Ha kinyújtom, akkor ott már anyag van, s vele együtt szükségképpen tér is. De mi volt ott, ahova kinyújtottam a lábam, mielőtt kinyújtottam volna? - kérdezhetné tovább. Felelek: A tökéletes semmi. A tökéletes semmi pedig nem tér. Megint az azonosság elvével kerülnék bajba, ha azt állítanánk, hogy a tér = a tökéletes semmi.

A fizika tehát nem tudja bizonyítani, hogy az anyag térben és időben végtelen. Inkább az ellenkezőjét tudja valószínűsíteni. Nem véletlen, hogy századunk három legnagyobb természettudósa Planck, Einstein, Heisenberg - mindhárman istenhívők. Nem tudják igazolni Isten létét a természettudomány mérőműszereivel, de abból, amit igazolni tudnak, arra a természettudományosan már nem igazolható és nem cáfolható következtetésre jutnak, hogy Istennek léteznie kell.

Házi feladat:

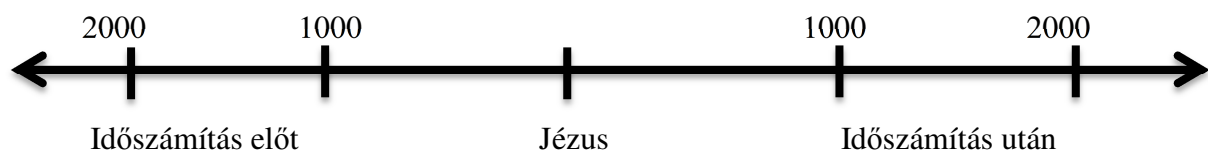
1. Mondj egy-két példát a fizikai észlelés négy változatára.
2. Mekkora számmal kell beszorozni 3-at, hogy a szorzat végtelen legyen?
3. Mekkora számmal kell elosztani a 3-at, hogy a hányados 0 legyen?
4. Lehet-e a szám végtelen a valóságban?
5. Lehetséges-e a valóságban olyan homokhegy, amely végtelen számú homokszemből áll?

10. Isten léte kikövetkeztethető

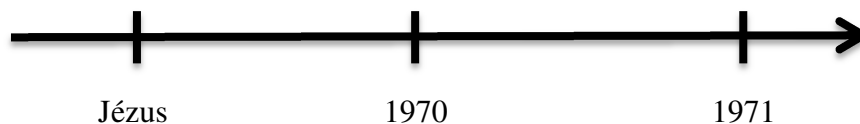
a./ Lehet-e a valamekkora nem valamekkora?

Az anyagot térben és időben egyaránt valamekkorának tapasztaljuk. Aki végtelen idejű, végtelen terű anyagról beszél, az az anyagról valamekkoraságot és egyszersmind nem-valamekkoraságot is állít. Így nem szabad gondolkodnunk. Tiltja az azonosság elve. Nem állíthatjuk, hogy az anyag = "valamekkora nem-valamekkora". Valami ugyanis vagy valamekkora, de akkor nem "nem-valamekkora" (=végtelen). Vagy nem-valamekkora (végtelen), de akkor nem valamekkora. A részekből összetett anyag nem lehet "részekből-összenem-tett" (végtelen).

Térjünk vissza az időbeli kezdettelenségre. A világ minden része úgy jelenik meg előttünk, hogy a változás törvénye alatt áll. Tegnap ilyen és ilyen volt, ma már más, és holnap ismét más lesz. Ezt a változást is szeretné mérni az ember. A változás mérőeszköze az idő. A Föld megfordul egyszer a maga tengelye körül: napfelkeltétől napfelkeltéig. Ennek a változásnak mérőeszköze a "nap". Ezt a mérőeszközt szorozzuk és osztjuk s kapunk új mérőeszközöket: a hónapot és a hetet, ill. az órát, a percet és a másodpercet. A Föld megfordul egyszer a Nap körüli útján: újévtől újévig. Ennek a változásnak mérőeszköze az "év". Ezt szorozzuk s kapjuk az ezer, millió, milliárd, billió éveket. A folyamatos változás-sort mi az idő mérőeszközeivel szakaszokra bontjuk.

A kezdetlen változás-sor tétele azt állítja, hogy ennek a változásnak soha nem volt kezdete. Így ábrázoljuk:

Hogyan tudott eljutni ez a kezdetlen változás-sor, ez a kezdetlen időfolyamat máig 1978-ig?

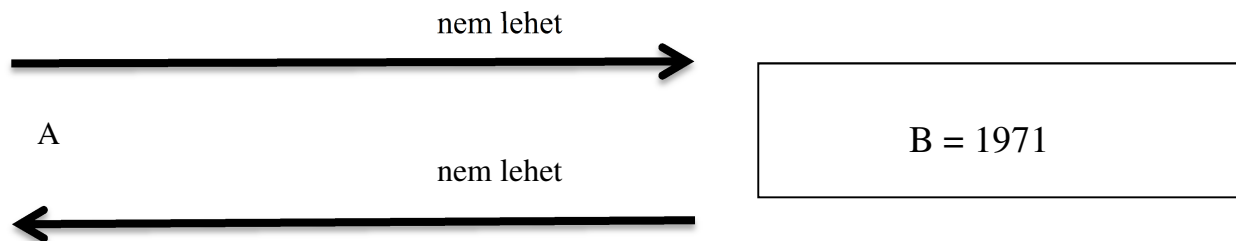
A térben azt tapasztalom, hogy ha el lehet jutni Bécsből Budapestre, akkor biztosan el lehet jutni Budapestről Bécsbe is. A változást, az idő irányát nem tudjuk megfordítani, mi csak a jövő felé tudunk haladni. A fantasztikus regények azonban sokat beszélnek arról az idő-

repülőgépről, amellyel vissza lehet jutni a múltba. Most feltételezzük ezt a képtelenséget, hogy ki lehetne, fel lehetne találni egy ilyen idő-repülőgépet. A technika fejlődésével egyre tökéletesebb lenne. Kezdetben egy óra alatt tudna visszajutni az egy évvel korábbi állapotba, mondjuk 1970-be. Később azonban az X2 chrono-photon rakéta alkalmazásával elindulna egy olyan csodálatos technológia, hogy egy óra alatt ezer évvel korábbi állapotba tudnánk visszajutni, tehát két óra alatt helyszíni tanúi lennénk Jézus perének, keresztrefeszítésének és feltámadásának. Az X2 elv segítségével játszi könnyedséggel lehetne tovább fokozni ezt a sebességet, s végül egy óra alatt már millió, milliárd és billió évvel korábbi állapotba lehetne jutnunk. Ha a változás-sor kezdetlen, akkor nyilvánvalóan soha el nem juthatunk a változás-sor elejére. Vég nélkül egyre korábbi állapotokkal találkozoznánk csupán. Amíg az idő-repülőgépet le nem gyártják - addig persze csak gondolatban sétálunk így vissza a múltba.

Igen ám, de ha így áll a helyzet, akkor hogyan jutott el a változás-sor, az időbeli folyamat 1971-ig? Hogyan jutott el, ha egyszer a változás-sor, azaz az időbeli folyamat a jövő irányában (tehát a valóságban!) az idő-repülőgéphez képest hallatlan lassúsággal halad: egy év alatt összesen egy évnit? Sehogy sem juthatott el 1971-ig. Csak úgy juthatott el a változás-sor máig, hogy valamikor elkezdődött ez az időbeli folyamat. A kezdetlen sort mértanilag ugyan ábrázolhatjuk, de a valóságra vonatkozóan - képtelenség. Ha egy sor elejére nem lehet eljutni, akkor ez a sor nem juthat el soha a maga végére, sem a vége-előttre és egyáltalán sehova sem juthat el, sem 1971-ig, sem előbbig, sem későbbig.

Nevezzük A-nak a kezdetlenséget és B-nek az 1971-et. Ha elvileg lehetetlen B-ből eljutni A-ba, akkor A-ból sem lehet eljutni B-be. Márpedig a B. 1971 itt van a szemünk előtt; eljutott tehát a világ B-be. Ha eljutott, akkor nem indulhatott A-ból.

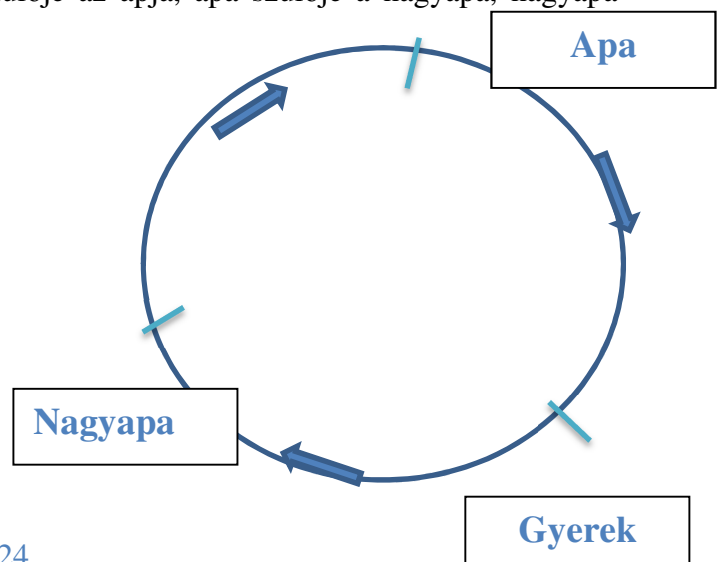
Akkor csak 0-ból (Origó = kezdet) indulhatott.

Következik mindebből, hogy ami időbeli, az csak kezdetes lehet. Próbáljuk megvédeni eredményünket az esetleges ellenérvek ellenében:

1. ellenérv: Ha nem egyenesen ábrázoljuk a változás-sor időszakait, akkor nem tehető nyilvánvalóvá az időbeli kezdet szükségképpenisége.

Válasz: Ábrázolom körvonalon: Gyermek szülője az apja, apa szülője a nagypapa, nagypapa szülője a gyermek

2. ellenérv: A megmaradás elve értelmében a világ vég nélkül tovább folytatódik. Ha a jövő irányában lehet az időbeli folyamat végtelen, miért ne lehetne a múlt irányában is.

Válasz: Semmi köze sincs e két dolognak egymáshoz. Abból, hogy egy meglévő valóság tovább folytatódóan változik, semmi sem következik a meglévő valóság kezdettelenségére. Ha az ember feltámad és örök életű, ebből nem következik, hogy nem született.

b./ Lehet-e időbeli az anyagot létrehozó végső ok?

Ha a tapasztalati valóság kezdetes, akkor nyilvánvaló, hogy mielőtt kezdődött nem volt. Ha pedig előtte nem volt, akkor létrejöttek nem lehet maga az oka. Akkor létrehozó oka csak egy rajta kívül álló valóság lehet. Erről a rajta kívül levő valóságról azonnal megtudhatunk valamit. Nemcsak azt, hogy van és az hozta létre a világot. Mit tudhatunk meg róla?

Azt, hogy csak abban az esetben lehet a világnak végső oka, ha nem "időbeli", azaz ha nem időben él. Csak akkor lehet végső ok, ha időtlen. Miből tudjuk ezt? Abból, hogyha időben élne, akkor (a fenti érvelés erejében) szükségképpen neki is kezdete volna. Ha pedig kezdete van, akkor ezt a világot-csinálót is valami más létezőnek kellett létrehoznia, és így tovább. S maradna a világ ugyanolyan megmagyarázatlan, mint a kezdet nélküli változás-sor esetén. Csak egy távolabbi múltba löknők a magyarázatot, a létrehozó okot. A lánc továbbra is úgy lógna a levegőben, hogy nem juthatnánk el a szöghöz, amelyen a lánc lóg.

Eddigi eredményünk tehát: A világ végső, elégséges és szükségképpen oka egy olyan létező, amely nem időbeli. Ha nem időbeli, akkor nem ismer változást. Időtlen és változatlan létező tehát a Teremtő. Milyen az időtlen létezés, nem tudjuk. Az ember csak a változó, időbeli létezést tudja elképzelni. Ennek a tagadását, az "időtleniséget", ki tudja gondolni: de elképzelni, képekbe öltöztetni nem.

Házi feladat:

1. Az entrópia tétel azt állítja, hogy a világ véges időn belül a hőhalál állapotába kerül. Ha a világ kezdetlen volna, milyen állapotban kellene lennie a világnak? És mióta?
2. Ha a világ kezdetlen, akkor állíthatjuk-e róla, hogy fejlődik? 3. Igaz-e ez a tétel: Mindennek oka másban van? Jelenti-e azt, hogy a "valóság-minden + 1"?

11. Mit csinált Isten mielőtt teremtett?

a./ Adhatjuk-e azt, amink nincs?

Az okság elvéből következik, hogy senki sem adhatja azt, amivel nem rendelkezik. Ez annyit jelent, hogy alacsonyabb rendű nem hozhat létre magasabb rendűt. De ha így van, akkor hogyan születhetett meg a szervetlen létből az élet? Csak úgy, hogy a szervetlen lét csíraszerűen (ki nem bontakoztatott képességekben) hordozta magában az élet lehetőségeit. Megvolt benne az élet ereje, de még ki nem bontakozva; s a körülmények hatása alatt kibontakozott. Ha Isten hozta létre a világot, akkor az Istennek rendelkeznie kell azzal az erővel, amely létre tudja hozni mindazt, ami a világban van, a világban kifejlődik. De ebből nem következik, hogy anyagnak kell lennie; ugyanúgy, ahogy a szervetlen létnek sem kell életnek lennie.

Mit tudhatunk meg ezen az alapon Istenről? A világban van anyag és van én-tudatos emberi szellem. Ha Isten időtlen, akkor nem lehet olyan, mint az anyag, mert az anyag időbeli. Ha az Isten anyag volna, akkor időbeli-időtlen volna - ez pedig ellene mond az azonosság elvének. Következésképpen Isten csak nem-anyag lehet. A nem-anyagot mi csak "szellem"-nek tudjuk gondolni és nevezni. Az emberi szellemnek (=tudat) sincs kiterjedése: gondolataink se cm-rel, se kg-mal nem mérhetők. Milyen az anyag nélküli szellem? Ezt megint csak nem tudjuk elképzelni. De képesek vagyunk elgondolni az anyag nélküli szellemet. Isten a maga erejéből létrehozta az embert, az anyagba ágyazott szellemet. Isten nem anyag. Anyag nélküli szellemnek kell gondolnunk Őt. E szellemi létezésről fokozottabb mértékben kell állítanunk a létezését mint a biológiai életről, hiszen e szellemi létező(Isten) hozta létre a biológiai életet. Istennek szellemi életet élő lénynek kell lennie. Fel kell tennünk a kérdést:

b./ Mivel foglalkozik az Isten?

Ez filozófiai kérdés és a filozófia módszere abban áll, hogy különböző létfokokon levő lények jelenségei között keresi a rokon vonásokat. Ahogyan mi is tettük ezt a szervetlen lét, a növény, az állat és az ember esetében. Következtetésekkel most megismertünk egy még az embernél is magasabb létfokot, az Isten létezését. Próbáljuk meg állítani az Istenről az alacsonyabb létfokokon talált jelenségeket, hogy léttartalmakat is állíthassunk róla. A következő kategóriáknak (=állíthatóságnak) jutottunk birtokába: szerzés, alakítás, adás, vevés. Melyiket állíthatjuk ezekből Istenről?

A szerzést nem állíthatjuk. Két okon is. Az első: Az anyag valamekkora, az Isten nem anyag; tehát az Istenre nem lehet jellemző a valamekkoraság, csak a mértéket (részt, szakaszt) nem ismerő teljesség. Isten tudásához, erejéhez tehát sem hozzátenni, sem elvenni nem lehet. Istent csak "mindent tudónak" és "mindenhatóknak" tudjuk elgondolni. Nem szerezhethet tehát sem tudást, sem erőt. Semmit sem szerezhethet. A második: Nincs honnan, nincs kitől szerezhethet. A világ teremtése előtt rajta kívül nincsen semmi. Ha mégis van, akkor legfeljebb egy általa teremtett másik világ lehet az (pl. az angyalok világa), amitől megint nem szerezhethet, hiszen Tőle, Belőle való! A szerzés mindig növekedést jelent; tudásban, erőben. Isten nemcsak nem tud növekedni, hanem nincs is kitől-mitől, kiből-miből növekednie, mert minden, ami rajta kívül lehet, annak Ő a létrehozó oka.

Az alakítást szintén nem állíthatjuk róla, amennyiben az alakítás a megszerzettek alakítását jelenti. Az Általa időtlenül birtokoltak alakítása azonban lehetséges. (Saját magának alakítására gondolunk ezzel. De erre még visszatérünk.)

A vevést ugyanazon az okon nem állíthatjuk Istenről, mint aminő okon kizártuk a szerzést.

c./Állítható-e végül Istenről az adás?

A minden tudással és erővel (a minden léttartalommal) rendelkező Isten esetében ez lehetséges. Hiszen a világ létrehozását is csak úgy foghatjuk fel, hogy létet és léttartalmat adott valaminek, ami korábban sem létezéssel, sem léttartalommal nem rendelkezett. De mi azt kérdezzük:

Milyen magatartás állítható az Istenről akkor, amikor nem teremtéssel foglalkozik?

Ha Isten létre tudta hozni az én-tudatos emberi szellemiséget, amely tevékenységekben bontja ki önmagát, akkor az Istennek is rendelkeznie kell az én-tudatos és tevékenységekben önmagát kibontó szellemiséggel. Isten is él, tehát valamit Neki is csinálnia kell. Ha sem a

szerezés, sem az alakítás, sem a vevés nem lehetséges Nála, akkor - e kizárási módszer alapján - csak az adás lehet tevékenységének tartalma. (Ha egyszer az emberi gondolkodás csak ezzel a négy kategóriával rendelkezik.)

d./ Van-e adás közösség nélkül?

Isten minden léttartalommal rendelkezik, tehát képes adni. De az "adás", mint minden cselekvés, vonatkozást hoz létre. Minden cselekvés alkalmával a cselekvő cselekszik valakivel-valamivelszemben valamit. Ha adásról beszélünk, akkor valaki ad valakinek valamit. Minden cselekvés tehát vonatkozás, amelynek három pontja van. A vonatkozás első pontja maga a cselekvő; tehát az, aki ad. A vonatkozás második pontja az, akit-amit elérek cselekvésemmel; tehát az, akinek-aminek adok. S végezetül a vonatkozás harmadik pontja éppen az, amit adok. Ezt vonatkozási tartalomnak is nevezzük; az adás esetében az "adomány" a vonatkozási tartalom.

Ki ad? Az Istennek van miből adnia, tehát az Isten az, aki ad. De mit ad, és kinek ad, amikor még nincs világ, és így nem a világot adja és nem a világnak ad?

Mit ad? Erre könnyű felelnünk. Azt adja, amivel rendelkezik. Mivel rendelkezik? Önmaga egész teljességével, minden léttartalommal. Az Isten tehát a maga időtlen életében - Önmagát adja. De kinek adja az Isten Önmagát a maga időtlen életében? Hát csak annak adhatja, aki abban az időtlen életben ott van. De hát senki más nincs ott, csak Maga az Isten. Márpedig valakinek adnia kell magát, mert ha adás sincs benne, akkor nincs életmegnyilvánulása. Ezzel pedig rendelkeznie kell ha világot és embert tudott teremteni. Kell, mert senki sem adhatja azt, amivel nem rendelkezik. Mindebből következik, hogy az Isten az Istennek, tehát Önmagának adja azt, amije van, tehát Önmagát.

Isten adja az Istent Istennek - ez a végeredményünk. Igen ám, de ezt nem tudjuk elképzelni. Isten életét semmiképpen sem tudjuk elképzelni, mert nem anyag, nem változás, nem idő. S mi csak azt tudjuk elképzelni, azaz kép-ben látni, kép-be öltöztetni, ami anyag, változás és idő. De nem is tudjuk ezt elképzelni, mégis el kell gondolnunk az okság elve értelmében: Miért? Mert ha van világ, akkor van Isten. S ennek az Istennek valamilyennek kell lennie; valami életmegnyilvánulással kell rendelkeznie. S az életmegnyilvánulása nem lehet más, mint a fentiekben kifejtett adás. Következik ebből, hogy bár az Isten csak egyetlen egy, mégis három. Miért? Mert az Isten az, aki ad; az Isten az, akinek adnak; s az Isten az, akit adnak. Ebben az adásban folyik le az Isten élete. Mivel az Isten nem ismer változást, az Ő tulajdonságai nem változó tulajdonságok. A mindig becsületes emberről azt szoktuk mondani, hogy ez az ember maga a becsületesség. Teljes joggal mondhatjuk tehát az időt, változást nem ismerő tehát az adást soha félre nem tevő és félre nem tehető Istenről, hogy az Isten Maga az Adás. Isten = Adás. Az adás közösséget is teremt; akinek adsz, az jóbarátoddá lesz. ISTEN AZ ADÁS IDŐTLEN KÖZÖSSÉGE.

e./ Boldog-e az Isten?

Még valamit kell mondanunk. Az Isten nem anyag s ezért nem mértékes. Isten - mértéket nem ismerő, teljes, hiánytalan léttartalom. Nem kevesbíthető és nem növelhető és ezért hiányt nem ismerhető. Aki nem ismeri a hiányt, az kielégült, vagy más szóval: boldog. Az Isten időtlen adási közössége tehát boldog közösség. De nem annak erejében, hogy mozdulatlanul birtokol, hanem annak erejében, hogy ad. Ebből az adásból és ennek az adásnak erejében áll fenn a

mindent birtoklás. A boldogságnak tehát csak közvetlen oka a mindent birtoklás; a közvetett oka az adás. Világosabban fogjuk ezt látni, ha megkérdezzük erről Jézust is. Végősoron: ISTEN OLYAN VALÓSÁG, AMELY AZÉRT BOLDOG, MERT AZ ADÁS RÉVÉN BIRTOKOL MINDENT.

Házi feladat:

1. Benne van-e a tölgyfa a makkban?
2. Miért nem tud egy gép mérnököt létrehozni?
3. Hogyan tud egy mérnök létrehozni egy turbinát, amikor a mérnök nem turbina?
4. Isten három is és egy is. Mi kell ahhoz, hogy ez az állítás ne legyen ellentmondás?
5. Mi a különbség a mérnök gép csinálása s az Isten teremtő munkája között?

12. Visszafelé: Istentől az emberig

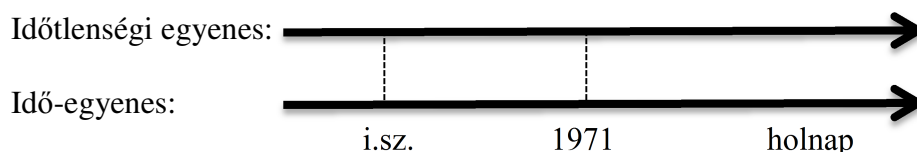
Könyvünk idáig alulról ment fölfelé. A szervesen létezőtől indultunk el, majd a növényen, állaton és emberen keresztül jutottunk el az Istenhez. Ez a bölcsélet módszere: a tapasztalhatókból kiindulva és a tapasztalatok alapján jut el a Megtapasztalhatatlanhoz.

a./ Miért nevezzük Istent Abszolútumnak?

Most megfordulunk és visszafelé járjuk meg ugyanezt az utat. Az ADÁS = ISTEN (éppen a maga adás-természete következtében) a maga korlátlan erejével és korlátlan erejéből létezőt adott valaminek, ami korábban semmiképpen sem volt; azaz teremtett. Amit teremtett az a világ. (A valóság, az, ami van.) Ennek következtében a valóságnak alapvetően két fajtája van. Az egyik faja: az Isten, a Teremtő. A másik faja: a világ, a teremtmény. Az Isten nem függ a világtól. De a világ függ az Istentől. Az Istennek ezt a függetlenségét jelenti az a szó, amellyel a filozófia nevezni szokta az Istent: az Abszolútum (=független). A világnak ezt a függőségét jelenti az a szó, amellyel a filozófia nevezni szokta a teremtett valóságot: Relatívum (=függő).

b./ Időtlen vagy örökkévaló-e az Isten?

A teremtés által Isten kapcsolatot létesít a teremtett világgal; tehát az időtlen Isten az időbeli világgal. Az időbeli világ felől nézve az időtlen Isten örökkévaló: most is van, tegnap is volt, holnap is lesz. Az idő-egyenes bármelyik pontjáról is bocsássunk merőlegest az időtlenségi egyenesre, mindig eléri. Azaz az Isten "mindig volt, most is van, mindig lesz".

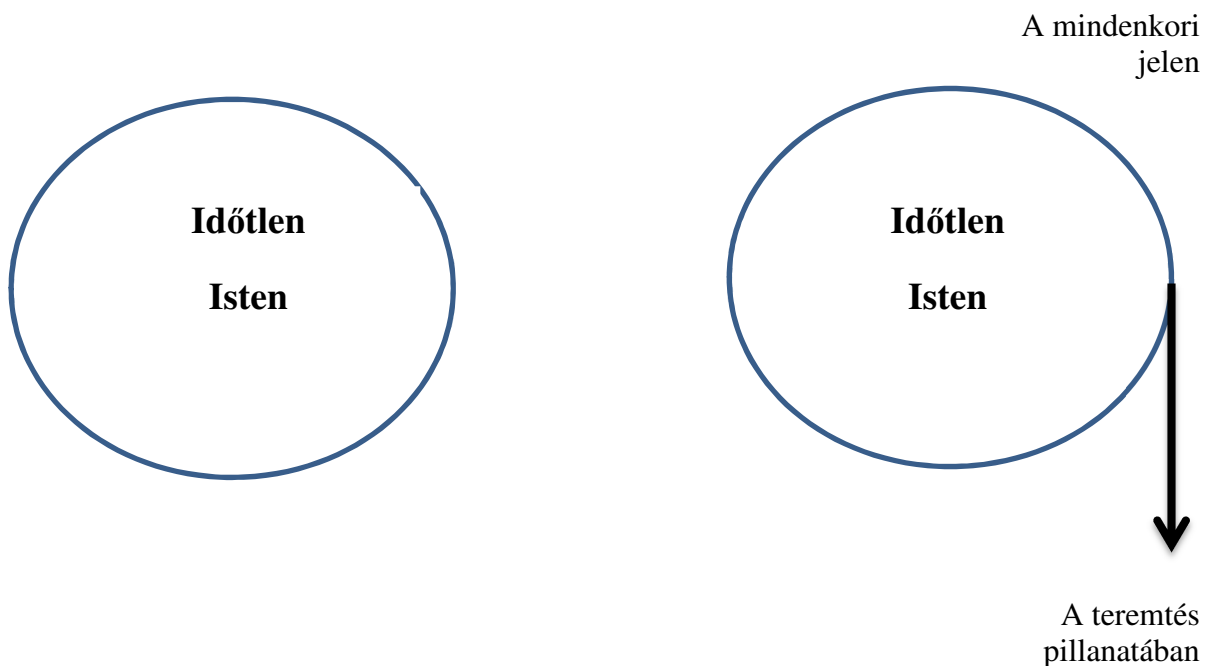

De ha nem az idő világa felől nézzük Istent, akkor az Isten időtlen és nem örökkévaló. Ezért másképpen is ábrázolhatjuk Isten és a világ viszonyát. Isten időtlen életét jelölje egy

önmagába visszatérő körvonal. A teremtéssel megszületik a világ, és vele együtt a változás és annak mértéke az idő. Jelezze ezt a körvonalon egy pont, amely érintő vonallá fejlődve távolodni kezd attól a körvonalon lévő ponttól. Ez a pont a körvonalon jelzi a mindenkori jelen; azt, ami van, hogy a múlt, az már nincs. (Csak a feltalálhatatlan idő-repülőgéppel lehetne visszahozni, de nem lehet; tehát nincs.) A jövő pedig - az még nincs. Csak a jelen az, ami van. Az van tehát csupán, ami érintkezik az időtlen Istennel, a Teremtő Istent ábrázoló körvonallal. Ezért a már nem lévő múlt egyre növekvő érintővé lesz, s a növekvő érintőnek a körvonaltól legtávolabb eső pontja jelenti a teremtés elmúlt pillanatát.

A teremtés pillanatában

Később

c./Fenntartja-e Isten a világot?

Az időtlen Isten állandó kapcsolatban van az idővel, mégpedig a jelen idővel. Az időtlen Isten teremtő ereje következtében állandóan új jelen jön létre; s a még nem lévő jövő lesz rendre a pillanatok egymásutánjában jelenné. Az ábra mutatja, hogy Isten nemcsak megteremtette a világot egyszer, valamikor, s azután magára hagyta, hogy csináljon amit akar, hanem állandóan létben tartja. Ezért mondjuk, hogy fenn is tartja és gondot is visel rája.

d./ Miért teremtett az Isten?

Minek teremtette meg a világot? Minek tartja létben? A feleletet erre, csak az Isten természete adhatja meg. A fényképezőgép fényképez, az ekekapó kukoricát kapál, s az Adás-Isten pedig - ad.

e./ Mit akar nekünk adni az Isten?

Azt, amije van, Önmagát. Az adó természetű Isten, csak azért teremtette meg a világot, hogy Önmagát adja a világnak. A világ annyira tudja elfogadni Istent, amennyi Istent-feltevő-képesség jutott neki birtokába a Teremtés adományából. Láttuk, hogy a szerveslétben alig van valami adás-féle, a növényekben már több, az állatokban még több, s az ember képes már az igazi és a teljes (életét is odaadó) adásra.

Vessük most egybe az Isten természetét azzal, amit az ember igényeiről megismertünk. Az Isten el nem múló élet; az ember nem akar meghalni. Az Isten mindent-adás; az emberben benne van a mindent-adás igénye. Az Isten mindent birtoklás; az ember mindent birtokolni akar. Az Isten hiánytalan, boldog; az ember igényli a hiánytalan boldog életet.

Az Isten tehát beleteremtette az emberbe az adásból mindent birtokolni akarásnak s az el-nem-múló boldog életnek az igényét. Ez röviden annyit jelent, hogy az Isten az emberbe Isten-igényt teremtett bele. A maga számára teremtette meg tehát az embert.

f./ Hogyan történt az ember megteremtése?

Az a bizonyos érintő, amely a múltat jelenti, már ki tudja, hány milliárd és billió év hosszú volt, amikor a Föld-bolygón megjelent az első "én-tudatos anyag", tehát egy olyan anyagba ágyazott lét, amely képes volt Istenre gondolni és Istennel kapcsolatba hozni magát. Minek az erejében jelenhetett meg az ember a Földön? A biológiai fejlődés erejében? Vagy annak erejében, ahogy korábbi korok képzeltek: az agyagból embert formáló Isten szobrász munkájának az erejében? Nem tudjuk eldönteni. Tény, hogy a biológia ismeri a "mutációt". Mutáción (=változáson) a biológia a nagyobb arányú változásokat érti. Ezzel a szóval jelöli azt a fejlődési ugrást, amelynek következtében egy növény, vagy állatfajból egy új növény vagy állatfaj áll elő. Ha mutáció következtében jelent meg az ember a Földön, akkor nem volt szükség az Isten külön beavatkozására. A természettudomány csak valószínűsíteni tudja ezt a mutációt, igazolni nem tudja; hiszen nem tudja laboratóriumban létrehozni az ember megszületését az állatfajból. Miből valószínűsíti a mutációt? Abból, hogy az ember a maga embrionális fejlődése során végigjárja az állatvilág fejlődésének különböző fokozatait.

g./ Mitől ember az ember?

Az állat és az ember közti különbséget ugyanis igen-igen nagynak találtuk. A mutációk ehhez képest jelentéktelen változásokat hoznak csak létre. De mondhatná valaki: A mai ember csak félmillió esztendő fejlődés után olyan amilyen. Kezdetben tehát lehetett kevésbé elütő az állattól, (kisebb volt az ugrás). Erre azt kell mondani, hogy az ember csak akkor ember, amikor gondolkodni tud, én-tudata és Isten-problémája van. Amíg mindez nem volt meg benne, addig csak állat volt. Akármikor következett be az én-tudata és az Isten-probléma megszületése, ez a megszületés olyan nagy ugrás, ami nem fér bele egy mutációba. Mindezek alapján az a legvalószínűbb, hogy Isten felhasznált egy a fejlődés során létrejött állatot, s abba a biológiai fejlődéslehetőségen túlmenő változást hozott létre: én-tudatra és Isten-igényre ébresztette ("lelket lehelt belé"). Hogyan jött létre az ember? - nem tudjuk. De hogy mi az egyszer már létrejött ember - azt tudjuk. Tény, hogy a legprimitívebb és őserdőben lakó

törpenépek nem egy fia és lánya, ha kultúrkörnyezetbe teszik át őket, nem egyszer képesek a legmagasabb fokú iskolák elvégzésére is. A primitív ember is tud gondolkodni. Mi csak ezzel az emberrel találkozunk (ma és a történeti feljegyzésekben valamint a kultúrmaradványokban), amelyik szembesült az Isten-problémával és abban így vagy úgy döntött.

Házi feladat:

1. Mit vizsgál a természettudomány és mit vizsgál a filozófia?
2. Lehet-e órával, nappal, évvel mérni az Isten életét?
3. Két külön magatartása-e Istennek - a teremtés és a fenntartás?
4. A gondviselés a "belenyúlást" jelenti-e?
5. Gondot viselt-e az Atya az Emberfiára, amikor hagyta, hogy keresztrefeszítsék?
6. Miben állt nagypénteken az Atya gondviselése?
7. Mit jelent az, hogy Isten a "föld anyagából alkotta meg az embert"?
8. Mit jelent az, hogy Isten "lelket lehelt az emberbe"?
9. Mi az ember és állat közti áthidalhatatlan különbség?

13. Az ateizmus okai

Több mint három és fél milliárd ember él jelenleg a Földön. Ebből alig néhány száz millió az ateista. Ma is viszonylag ritka jelenség tehát a Földön, de a történelem azt mutatja, hogy a múltban még ritkább volt. Az ateizmus a kultúrkörök civilizációs fázisában jelenik meg.

a./ Az ateizmus mint társadalmi bomlástermék

Különböző időkben és különböző helyeken élnek az ember-csoportok, s emberi sajátságaiknak megfelelően kultúrákat hoznak létre. Ez annyit jelent, hogy államéletet fejlesztenek ki, s ez lehetőségeket nyújt a tudományok, művészetek nagyobb arányú kifejlesztésének. A területileg és időbelileg összetartozó kultúrákat kultúrköröknek nevezzük. A kultúrkörök is fejlődnek. Mindig kultusból (=az Isten, az "istenek" tisztelete) születnek meg, s ezen az alapon fejlesztik ki művészetüket, tudományukat. A művészet és tudomány minden kultúrkörön belül a vallásból nő ki, és alapvetően a vallás tartalmaival foglalkozik. Virágkorába (szellemi fejlettségre) jutva e kultúrkör, megkérdőjelezi a maga vallási alapjait, s ekkor nyílik először lehetőség egyfelől egy magasabbrendű Isten-fogalom kialakítására, másfelől pedig az Isten megtagadására. Az ezt követő fejlődési fokot civilizációs fázisnak nevezzük. Ebben megkérdőjeleződik már nemcsak a kultúrkört létrehívó vallás, hanem az erkölcs értéke is. Ily módon az ateizmus szélesebb arányú megjelenése párhuzamosan jelentkezik a válással, gyermeket nevelni nem akarással (egyke) és sok egyéb más erkölcsi szabadossággal. Ennek következtében azonban a civilizációs kultúrfázis a kultúrkörök utolsó előtti élet-fázisa; utána már az elhalás ideje következik. Egykézéssel pusztítja önmagát és képtelen lesz megvédeni elpuhult, civilizált önmagát az életerős (barbár) népek támadásaival szemben. A történelem azt mutatja, hogy az általánossá váló ateizmus rendre karöltve jelentkezik az életerős s az áldozatosság elfogyásával. Az ateizmus általánossá válása az ily népek kipusztulását vonta maga után. Így váltották le például a "barbár" germán népek a "civilizált" római birodalmat. A tömegek Istenben való hit nélkül nem képesek arra az életalakításra, amely a jövő, a fennmaradás biztosítója. Arany így ír erről:

*"Óh, a világ története szomorú egy tanulmány!
Mint buborék tűnik fel ott nép, nép után kimúlván;
Jaj annak, mely már tündökölt, annak közel halála...
Isten egészbe működik, egészre fordít gondot;
Midőn egy nép - mint a kovász - megérett és ... megromlott,
Midőn satnyulva testben és lélekben túlművelve,
Békét óhajt a gyáva test, az elcsigázott elme...
Midőn a gazdag megkövül és a szegény elfásul...
Egyszóval a polgárosodás fordul reánk csapásul:
Akkor előtör egy vad nép szilaj vére s erénye
És elborít, mint a tenger hullámi vagy fővénye.*

(Gondolatok, 1850.)

b./ Az ateizmus mint lázadás

Az Arany említette "polgárosodás" (civilizáció) azonban csak egyik oka az ateizmus jelentkezésének. Van egy másik oka is. Az ateizmus igen sokszor az emberiségnek nagy hasznot hajtó lázadása azok ellen, akik egy elfogadhatatlan Isten-fogalmat képviselnek. A mi európai-amerikai (tehát a fehér ember által az utolsó kétezer esztendőben létrehozott) kultúrkörünkön belül az ateizmus fellázadt az "ópium-Isten" ellen. Fellázadt egy olyan Isten-hit ellen, amely igazolta a nagyok erő-hatalmát és gazdagságát és helybenhagyta - sajnálkozások mellett ugyan - a szegények szegénységét. Mivel a fennálló társadalmi igazságtalanságok csinálói és fenntartói Istenre hivatkoztak, ezért azok, akik fellázadtak ez ellen a rend ellen, szükségképpen lázadtak az ellen az Isten ellen is, akinek a nevében csinálták a hatalmasok a maguk vagyon-halmozását, erőszak-alkalmazásukat. Az ateizmus ebben az esetben nem az igazi Isten ellen támad, hanem a társadalmi igazságtalanságokat jóváhagyó Isten-hit ellen. Hiszen az az Isten, akiről Jézus beszélt, semmiféle közösséget nem vállalt a gazdagokkal. A helytelen, az elfogadhatatlan Isten-kép magyarázza meg ebben az esetben az ateizmus létrejöttét. Sok ember ateizmusának ez a magyarázata.

Van, aki úgy képzei, hogy Isten rendre belenyúl a világfolyamatba, s a rosszakat visszafogja vagy megbünteti. A tények azonban azt mutatják, hogy Isten ezzel nem foglalkozik. Ennek következtében vesztette el nagyon sok zsidó az Isten-hitet Hitler őrjöngése idején. Ezt mondták: "Ha volna Isten, ezt nem engedné meg!"

- Nem az Isten akadálya annak, hogy eltaláljunk Hozzá. Vigyázzunk, nehogy olyan Isten-képet alkossunk magunknak, amely visszatart bennünket Istentől.

Házi feladat:

1. Jobbá, erkölcsösebbé lesz az ember az istentagadástól?
2. Okai-e a keresztények az istentagadás elterjedésének?
3. Csak rossz szándékból lehet ateistává lenni?

14. Az Isten megtapasztalása

a./ Mi a lelkiismeret?

Beszéltünk már a lelkiismeretről (7. p.). Az Isten a Maga számára teremtette meg az embert; s ennek legfőbb bizonyítéka és bizonyítója az emberi lelkiismeret. A lelkiismeret az embernek az az ítéletereje, amely tettei előtt, alatt és után megmondja nekünk, hogy a jót kell tennünk és a rosszat nem szabad tennünk. De nemcsak ennyit jelent a lelkiismeret. A csendben maradni tudó embernek a lelkiismeret többet is mond. Mit? Ezt: Az Istennek tartozol azzal, hogy tedd a jót és kerülj a rosszat! Ennek következtében a csendben maradó embernek módja van megtapasztalni az Isten hangját: Tedd azt, amit mondok neked!

b./ Hányféle a tapasztalás?

Nem képtelenséget beszélünk akkor, amikor a tapasztalhatatlan Isten megtapasztalásáról beszélünk? Nem, mert nemcsak természettudományos (szaktudományos) tapasztalás van, hanem lélektani tapasztalás is. Azt, hogy nekem fájdalmaim vannak, hogy örülök, hogy szeretek vagy gyűlölök, ezt esetleg nem mutatja ki semmiféle manométer, s én mégis halálbiztosan tapasztalom. Ezzel a lélektani tapasztalással tapasztalom az Istent is, mint engem a jóra, a szeretetre hívót, ha hajlandó vagyok csendben maradni. Aki nem hajlandó csendben maradni, és beszélgetni az Istennel, az természetesen nem tapasztalja meg az Istent. Láttuk az előzőekben, hogy Isten létezését a bölcelet útján ki is tudjuk következtetni. Tudhatjuk is, hogy van Isten.

Végezetül gyermekkorunkban úgy indulunk el Isten felé, hogy szüleink nekünk jót akaró tekintélyére támaszkodva, összetesszük kezünket és imádkozunk, és így kerülünk kapcsolatba Istennel. Tekintélyi alapon is "elhihetjük" tehát az Istent.

Tapasztalhatjuk is, tudhatjuk is, tekintélyi alapon is elfogadhatjuk Isten létezését és azt, hogy nagyon szoros kapcsolatban vagyunk Vele.

c./ Az ateizmust csak hinni lehet

Ezzel szemben az ateizmust (azt, hogy nincs Isten) meg nem tapasztalhatjuk, ki sem következtethetjük. Nem tapasztalhatjuk, mert ami nincs, azt nem lehet megtapasztalni. Nem következtethetjük ki, mert a kezdet nélküli változás-sor fából vaskarika, képtelenség. Az ateizmust csak elhihetjük. Elhihetjük - imádkozni nem akaró önmagunknak. S elhihetjük azoknak, akik nem tudják a világ végső okát megadni, hanem helyette a világ fejlődéstörténetét mondják egy darabig, s azután abbahagyják amikor eljutnak az ősködhöz. A természettudomány nem dönti el az Isten létezését, de a természettudományra építő filozófia igazolja Isten létezését. Mindenki számára? Nem! Csak annak a számára, aki nyitott az igazsággal szemben, s aki hajlandó magában csendet teremtve figyelni lelkiismeretének hangjára.

Házi feladat:

1. El lehet-e hallgattatni a lelkiismeretet?
2. El lehet-e rontani a lelkiismeretet?
3. Teljesen el lehet rontani a lelkiismeretet?
4. Felelős a tetteiért az elrontott lelkiismeretű ember?
5. Lehet-e fejleszteni, javítani a lelkiismeretet?
6. Milyen eszközökkel?

III. KINYILATKOZTATÁS

15. A primitívek

a./`Nincs nép Isten-hit nélkül

Milyenek tapasztalta meg az ember a történelem során a maga lelkiismeretében az Istent? "Még senki sem akadt olyan népre, amely istenség nélkül élt volna" - írja az I.e. II. században a római Ciceró (I.e. 100-43.). S ugyancsak ő meg is okolja ezt az állítást: "Igaznak kell lennie annak, amire mindenkinek a természete igent mond." Ezt akarja mondani: ha minden nép úgy tudja, hogy van istenség, akkor ez a tudás az ember természetével együttjár. Azaz embernek lenni nemcsak annyit jelent, hogy gondolkodni tudunk, hanem annyit is, hogy Istent ismerünk; legalább abban a formában, hogy elutasítjuk.

Valakire rátámadtak:

- Hát maga még azt hiszi, hogy van Isten?
- Kell lennie - válaszolta szerényen - mert különben maguk nem támadnák.

b./`Sohasem élt az ember vallás nélkül

Így gondolkodott erről a kérdéstről az emberiség egészen (az egyébként mélyen vallásos) Darwin fejlődés-elméletének megszületéséig. Ennek hatására állították fel azt az elméletet, hogy bizonyosan vannak olyan népek, amelyeknek nincsen vallásuk. Az állatból való kifejlődésünk tétele alapján azt gondolták, hogy kezdetben az embernek nem volt vallása; miként az állatnak sincs. Úgy gondolták, hogy a vallás az ember "állati félelméből" születik meg, s csak hosszú fejlődés után jelenik meg az egyetlen és szellemi természetű Istenben való hit ("mono-teizmus" = egyisten hit). E fejlődés során pedig azt gondolta az ember, hogy a fák, az állatok, az égitestek az istenek, akik meglehetősen sokan vannak (poli-teizmus = sokisten-hit).

Az elmélet felállítását követően elkezdődött a kutató munka. Beutazták a kutatók az egész Földet, s megvizsgálták különösen az ősrégi, ún. primitív (kezdetleges) népek életét, vallását.

c./ A primitív népek

Kik ezek a primitívek? Bármely kontinensen megtalálhatók, de elsősorban Afrikában, a dél-amerikai Tüzföldön, Ausztráliában és Óceánia szigetvilágában. Kicsiny termetűek: az afrikai bushman (busmen)-ek átlagmagassága pl. 140 cm körül mozog. Asszonyaik terménygyűjtögetéssel, férfiak vadászattal foglalkoznak. Az erősebb, nagyobb termetű emberfajták elől őserdőkbe, magaslatokra s egyéb kisebb gazdasági értékű területekre szorultak. A tudósok megegyeztek abban, hogy ezek a népek megrekedtek a fejlődésben, s így jól tükrözik az emberiség ősállapotát. Írni, olvasni nem tudnak. A szájhagyomány adja át nemzedékről nemzedékre az ősök tudását, amelyet megkérdőjelezhetetlen igazságként vallanak.

Hagyományaik, imádságaik, szertartásaik, vallási elképzeléseik megismerése meglepő eredményre vezetett. Halomra dőlt az az elgondolás, amellyel a kutatók munkába fogtak. `A primitívek vallási elképzelései ugyanis sokkal közelebb állnak a Bibliához, mint az általunk ismert nagy történelmi kultúrák vallásai: pl. a görögök és rómaiak hitvilága, amely szerint az Olimpusz hegyén lakó istenek csalnak, lopnak, verekednek, házasságot törnek és olykor irigykednek az emberekre.

Megdőlt ezzel, az az elmélet, hogy az ember a maga történelmi életútját Isten nélkül kezdte el, s csak később és félelmében kezdett homályban botorkálva, nagyobbára ostobaságokat kitalálni. Korunk nagy mélység-pszichológusa (aki az emberi lélek mélységeit vizsgálja), az egyébként személy szerint nem vallásos JUNG ezt írja: "Talán vallásosságot vehetnek szememre, de ki kell jelentenem: Nem vagyok felelős azért a tényért, hogy természetéből folyóan az ember mindig és mindenütt vallási tevékenységeket fejtett ki; hogy az emberi lélek ősidőktől fogva át van itatva és szöve vallásos érzésekkel és képzetekkel."

d./ Teremtés-történetek

Mi a magyarázata annak a ténynek, amelyről a nem-vallásos Jung azt mondja, hogy nagyon sajnálom, nem tehetek róla, de így van? Az ember természete - a magyarázat; s a természetén belül - a lelkiismerete. Láttuk, hogy ez a "lelkiismeret" kettőt jelent: tudom, hogy mi a jó: továbbá azt, hogy tudom, hogy az Istenhez tartozom. Honnan az emberben ez a lelkiismeret? Nyilvánvalóan az embert olyanná-amilyenné megteremtő, megformáló Istentől. A Biblia ezt az igazságot egy képben mondja el: "Isten a föld porából formálta meg az embert, majd lelket lehelt belé".

A Hátsó-India-i `szemang törzs hagyománya azt tartja, hogy a gyermek-lelkek kis madarak alakjában sereglenek a Legfőbb Lény köré, lesve az órát, amikor a jövődő testcskébe költözhetnek. Ezt az órát így írják körül: Az apa íjjával elejti, s az anya megeszi a madárkát - ekkor egyesül testével a lélek.

Az Új-Zéland-i `maori törzsben így imádkozik a pap az áldott állapotban lévő asszony felett: "Ez a gyermek a te tanítványod óh Isten! A Te lehelleded - a földből lett ember lehelledete." Az Isten valamiképpen Magát, a Maga Lelkét lehelt bele az emberbe. Kivétel nélkül mindegyikbe.

Jézus azt állítja, hogy azok az írástudók, akik meggyőződésük (lelkiismeretük) ellenére Őt ördöggel cimborálónak mondják, káromolják az Isten Lelkét. Jézus itt azonosítja lelkiismeretünket az Isten Lelkével (Mt 12,31-2; Mk 3,28-30; Lk 12,10). Feltámadása után pedig rálehel övéire és az Isten (a Maga) Lelkét leheli beléjük (Jn 20,22). `Azért vallásos tehát az ember, mert az Isten belelehelt az emberbe a Maga Lelkét.

e./ Az ősbűn története

Az ausztráliai kurnai néptörzs avató-szertartással veszi fel a férfivá serdült ifjakat a törzs vallási és társadalmi közösségébe. Ennek során tudhatják meg a nagy titkot. Mi ez a titok? Az, hogy a Legfőbb Lény itt élt valamikor a Földön. Itt élt fia is az ősatya. De jött a bűn és súlyos csapások zúdultak az emberre.

Az ősatyát a Legfőbb Lény magához vette az égbe, s ennek bizonyosságául itt hagyta a zugatófát. Az ősatyát és az ősanját jelző két zugatófával azután földöntúlinak tetsző erős vihar-hangot idéznek elő, s ezzel jelképesen bevezetik az avatandókat a nemzés misztériumába (=isteni titkába), amely az elveszített Legfőbb Lény utáni sóvárgást, annak keresését jelképezi.

A Biblia az ősbűnt a tiltott fa gyümölcséből való evés képével írja le. A primitív népek is leírják valamilyen képpel azt az ősbűnt, ami végét szakasztotta annak, hogy a Legfőbb Lény itt lakott közöttünk a Földön. Dél-Ausztráliában a Muray folyam mentén élő törzsnek ez a hagyománya: Az első emberpár erdőben lakott. Tilos volt egy bizonyos fához közeledniök. Az ősanja rőzsegűjtés közben nem tudott ellenállni annak a kísértésnek, hogy megérintse a fát. Ebben a pillanatban a fa koronájából egy nagy fekete denevér repült ki: a halál volt.

Óceániában az Új-Britannia szigeten élő baining törzs ezt tanítja a halál keletkezéséről: Valamikor a Nap magához hívott minden élőlényt. Mindannyian engedelmessé váltak, csak az ember nem. Ezért a Nap minden lénynek halhatatlanságot adott, csak az embernek nem.

f./ Bűnbánat

A primitíveknek honvágyuk van valami elveszített után: "Az Atya már nem jár-kezel velünk együtt meghitt kettesben, mint őszünkkel"; "Az Atya haragszik és hagyja meghalni szeretteinket". Istent egyenesen hazájuknak nevezik, ahova visszavágyanak; "Ó, bár láthatnám Őt egyszer; ó, mily szomorúság" - siránkoznak a `tűzföldi indiánok. Az `ewe-néger így imádkozik:

- Nincs igazam. Felajánlom Neked adományaimat, amelyeket kívánsz tőlem, hogy ne haragudjál rám. Tekints rám ismét, mint azelőtt.

- A pap megerősíti védenca vallomását:

- Sohasem fog vétkezni többé Ellened. Imádságaikat a Jézustól kapott tanítás birtokában is használhatjuk: "Engedd, hogy Nálad maradjak, és Te is maradj nálam! Egyedül Te vagy az én Atyám. Te jól ismeresz és megvéded engem minden utamon. Legyen meg a Te akaratod!"

g./ Isten - Atya és Anya egyszersmind

A Bibliában ezt olvassuk: "És megteremtette Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette meg őt, férfiúnak és nőnek teremtette meg őket". Valami szoros kapcsolat van az ember istenképsége, Istenhez való hasonlatossága és a férfi-nő viszony között. Az i.e. IV. században élt egy nagy görög filozófus, Platon. "Lakoma" c. munkájában elmondja a görög nép egy szájhagyomány megőrizte mítoszát (vallásos, titokzatos történet).

- Valamikor az ember gömbalakú volt, mert férfi és nő nem volt két külön lény, hanem egyesülten éltek. Később azonban két félre hulltak. Míg gömbalakban könnyen "gurultak", most csak botladoznak, s a szerelemben keresik az újra egyesülhetést és a régi boldogságot. A

kezdeti kétneműség mítoszát (ős-regéjét) a Föld legkülönbözőbb tájain élő népek, a primitívek is, valamilyen formában mind ismerik. Férfi és nő szeretet-kapcsolata a Biblia világán belül is úgy jelenik meg, mint a Szeretet-Isten legkülönb földi lenyomata. Ugyanígy a primitívek is Szeretnek élik meg az Istent: a szeretet tökéletes emberi állapotát átviszik az Istenre; számukra az Isten Atya és Anya egyszersmind. Az ausztráliai kurnai törzs Legfőbb Lénye - nemző és szülő: s így "fia" is van: az ősatya.

h./ A primitívek erkölce

A primitívekben az Isten-kapcsolat a hagyományoktól formált lelkiismeret, kritika nélkül fogadott terméke. `Ugyanez a lelkiismeret tájékoztatja őket a jóról is, amit követniük kell, s aminek megsértését bűnbánati szertartásokban akarják jóvá tenni. Egyisten-hitük (monoteizmus) a Tízparancsolattal megegyező erkölcsi tudattal, s ehhez formálódó étellel párosul. Komoly érzéket mutatnak az igazságosság, az áldozatkészség, a szeretet iránt. Nemi erkölcsük is aránylag tiszta, s nagyjából egy-feleséges (monogám) házasságban élnek. Mindenképpen magasabb a törzs általános erkölcsi szintje, mint a nagy kultúrákban élő társadalmaké; különb, mint a civilizált népeké, rétegeké.

Mindez alátámasztja a Biblia tanítását: `Az ember tisztán került ki Alkotója kezéből. Az értelem elhomályosodása, az akarat rosszra hajlása - későbbi idők terméke; a bűn következménye.

Házi feladat:

1. Írd be a 2. altételt: Az emberi természet Isten igényű.

.....

Van tehát Isten.

2. Írd be a következtetést: Az istenhit a félelemből születik meg. Az ember is fél, az állat is fél.

.....

3. Miért találjuk meg a primitív népeknél az Istenben való hitet?

4. Hogyan lehetséges, hogy a primitívek is tudnak a bűnbeesésről?

5. Hogyan írja le a Szentírás a bűnbeesést?

6. Milyen állat jelképezi a Szentírásban a Sátánt?

7. Mi magyarázza, hogy a legkülönbözőbb népek egyaránt rossznak tartják, amit a Tízparancsolat tilt?

8. El tudnád mondani a Tízparancsolatot?

16. A nagy kultúrák vallásai

a./ Az ember fejlődő lény

Írásos emlékeink csak az utolsó ötezer évből vannak. Innen kezdve képet formálhatunk magunknak a nagy kultúrák vallásairól. (A vallás az ember viszonyát mutatja az Istenhez. Éppen ezért mindig tükröződik benne az ember, aki megformálja a maga vallását.) A kínai, indiai, az előászsiai, az egyiptomi folyamatok és a Földközi-tenger mentén kialakulnak a nagy kultúrák. Az egybehordott tapasztalatok és következtetések erejében az ember képes lesz egyre nagyobb és nagyobb alakulatokban, államokban élni. (Az egyre bővülő ismeretek birtokában bizonyos hatalomra jut a természet felett.)

Mindez következménye az ember természetébe rejtett igénynek és parancsnak. A Biblia ezt így fogalmazza meg: "Szaporodjatok, és sokasodjatok, és töltsétek be a Földet: vessétek azt hatalmatok alá, és uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és minden állaton, ami csak mozog a Földön". Isten az embert fejlődő-képesnek teremtette meg. Ezért tudtak kialakulni a nagy kultúrák, melyekben fejlett volt a gazdasági, a szellemi és az állami élet.

b./ Erkölcsi és vallási süllyedés

Ebben a parancsban nem szerepel, hogy az embernek - embertársain is uralkodnia kell. Az ember "bírtokba szerzési" törekvése azonban nem tartott határt. Elkezdte embertársait is úgy tekinteni, mint a halakat, a madarakat, az állatokat. Véres háborúk, kegyetlen kizsákmányolás, s az embert állattá alázó rabszolgaság kísérik e nagy kultúrák kialakulásának az útját. Nemcsak jó, hanem rossz is volt ebben a fejlődésben. Az ezt az utat járó ember is átélte függését Istentől; neki is volt vallása. Volt, de milyen?

A "lét" ebben az esetben is meghatározta a "tudatot". Aki hullahegyeket gyárt embertársaiból, aki állatként kezeli őket, annak a lelkében elhomályosul a Szeretet-Isten képe, és a szerető Atya helyét elfoglalja egy önkényes, kiszámíthatatlan és ugyancsak vérengző természetű égi Hadúr. Az elembertelenedő ember elkezd a maga elembertelenedésének képére és hasonlatosságára megformálni az Istent (sőt az egymással is harcoló isteneket). Az imádság átalakul mágiává: az ember megpróbálja titokzatos szavakkal kényszeríteni Istenét, hogy álljon rendelkezésére vállalkozásaiban. Az áldozat is átalakul megvesztegetéssé: segítsen nekem az Isten úrrá lennem embertársaim felett. A papságnak az lesz a szerepköre, hogy imáival és áldozatbemutatóival biztosítsa az Isten segítségét ahhoz is, amihez semmi köze sincs Istennek: embertársaink bántásához, leigázásához.

c./ Tisztultabb kép az Istenről

Nagyon is érthető ily körülmények között, hogy a szellemi élet fejlődésével elindul a kételkedés az ilyen vallások, az ilyen istenek iránt. A jólétnek a királyi udvaron túlterjedésével, azaz a gazdag polgári réteg kialakulásával - nagyobb méreteket ölt a "hitetlenség". Ugyanakkor azonban a szellemi élet fejlődésének következtében nagy gondolkodók támadnak, akik a tönkretett Isten-fogalom helyére megpróbálnak egy tisztultabbat állítani. Mert a körülmények (a fent említett "lét") nem határoznak meg azért

mindenkit. Mindíg vannak olyanok, (bármit is gondoljanak a hatalmasok, a tömegek) akik mégis működni engedik magukban az Isten Lelkét, a lelkiismeretet. Ennek következtében bármely kultúrán belül újra és újra támadnak olyanok, akik hallják magukban az Isten igazi hangját, és azt ki is mondják. A megmaradt írásos emlékek, a különböző kultúrák szent könyvei, jól mutatják, hogy az emberből újból és újból feltört az Istentől adott emberi természet és lelkiismeret tiszta hangja. Az a hang, amelyet az imént csodáltunk meg a primitívek megnyilatkozásaiban.

Ismerkedjünk meg néhány ilyen hanggal a messzi múltból a Föld legkülönbözőbb tájairól:

d./ III. RAMSES, egyiptomi fáraó imája i.e. XIII. századból:

"Légy áldott Te, aki nagy és öreg vagy, Égi Atyja, a Kezdet Hatalmas Istene, aki az embereket teremtetted és az eget alkottad akaratod szerint... Élet Ura, aki minden embert életerőddel életben tartasz, Te halmoztál el jótéteményeid del földi életemben. Kérlek vezess engem nyugalomra az ég nyugatán, az alvilág istenei (meghalt emberek) közé. Engedj isteni lényedbe olvadnom titokzatos helyeden."

e./ A VÉDÁK-ból, a hinduk szentkönyvéből (i.e. II. évezred):

"Mikor egyesülök Vele? Mikor szemlélhetem örvendező szívvel az Ő könyörületét? Ó, bár bűnöktől menten, fohászaim szárnyán célba érve, elfordíthatnám haragját tőlem!"

f./ A MAHABHARATA hindu eposzából (i.e. 1000 körül):

"Aki minden dolga közben csak rám gondol,
Engem szeret minden felett, s átadja magát nekem egészen,
Aki senkit sem gyűlöl és semmihez sem akar tapadni:
Az fog, ó Pandu-fiú, egyszer hozzám eljutni."

g./ LAO-CE, kínai bölcs TAO TE KING c. könyvéből (i.e. IV.sz.):

"A szellem, amelyet az ember ki tud mondani, nem az örök szellem,
A név, amelyet az ember meg tud nevezni, nem az örök név,
Csak az tudja fölfogni szellemiségét, aki mindentől szabad,
Aki azonban még törekszik valami után, az csak fátylát éri el...
Aki megtisztítja benső látását, az mentes lesz a rútságtól.
Akinek kevese van, annak adatik; akinek sok van, annak hiánya lesz.
Aki ura életösztönének s azt szelídségbe töri, az hasonló lesz a gyermekhez.
A szent kerüli a nagyravágyást, az elbizakodottságot, a rátar tiságot.
A szent háttérbe szorítja magát, mégis elől jár.
A szent odaadja a lelkét, mégis megőrzi."

A szent magányosan él a világban, de szívében mindenki számára van hely.
A jókhoz jó vagyok, a rosszakhoz is jó vagyok. Az erény jóság.
A szentnek nincs saját szíve: A nép szíve az ő szíve, mindenkit gyermekének tekint...
Az ország bűneit hordozni annyi, mint igazi papnak lenni.
Az ország szenvedéseit hordozni annyi, mint igazi uralkodónak lenni."

h./ BUDDHA

Lao-ce munkáját, a kínai Hegyibeszédnek szokták mondani. Ugyanebben a században élt Indiában Buddha, akinek Benares-ben mondott (s általa le nem írt) beszédét indiai Hegyibeszédnek szoktuk mondani.

Egy BUDDHISTA IMAKÖNYVBŐL:

"Szívem tele van hálával azért, hogy részesedhettem a megváltás útjának megismerésében, amelyre Buddha tanított min ket. De még mindig a világi élet óceánján hánykódom, s értelmem zavart és szórakozott... Hiányzik belőlem az erény ereje, amely szükséges volna, hogy bensőleg előre jussam. Elpazaroltam napjaimat... Lásd szívem megtisztulása után vágyódva patakzanak a könnyeim. Hódolattal, alázattal térdelek Előtted. Fordítsd felém, ó Üdvösséges, mennyei füledet, hogy meghallgass engem. Isteni szeretettedben válts meg a rossztól. Tisztíts meg engem minden gonosztól és büntől. Tégy szeplőtelessé gondolatban és cselekedetben. Légy mellettem mindig..."

i./ MOHAMED

Sok száz millió ember nevelkedik ma a mohamedán vallásban, amelyet i. u. VII. században egy Mohamed nevű arab alapított. Hogyan szólal meg a mohamedánokban Isten Lelke, mutassa meg az alábbi két szöveg.

"Ha Isten nem üdvösségünkre akarná fordítani a szenvedést, hogyan küldhetné akkor jósága folytán? Fél-életet vesz el tőlünk az Isten és örökkévalót ad cserébe. Amit szíved sohasem sejtett, azt adja majd neked."

"Egy éjszaka láttam az Urat és így szólt hozzám:

- Mit kívánsz?
- Amit te kívánsz, Istenem.
- Ó Bajazid, te vagy az, akit én kívánok úgy, mint te kívánsz Engem!
- De milyen út vezet Hozzád?
- Ó Bajazid, aki lemond magáról, az jut el Hozzá."

(Bajazid, mohamedán misztikus)

j./ Minden nép és kor szívébe bele van írva az Isten törvénye

Hogyan lehetségesek ezek a tiszta hangok, amelyeket a jézusi tanítást ismerők is megirigyelhetnek? Szent Pál válaszoljon a kérdésünkre: i. sz. 58-ban írja a pogányokról: "Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Hiszen ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta - az a világ teremtése óta művei

alapján felismerhető... a pogány az (ószövetségi) törvény híján a természet szavára teszi meg a törvényben foglaltakat... a törvény követelménye a szívébe van írva, amiről lelkiismerete tanúskodik..."

(Római levél).

A francia forradalom eldobta az Isten-hitet, de nem tagadta meg azokat az eszményeket, amelyeket a Teremtő Isten írt az ember szívébe: Szabadságot, egyenlőséget, testvériséget hirdetett. Az ateista Marxnál ugyanez a helyzet. Meg akarta szüntetni embernek ember által történő kizsákmányolását. Azt akarta, hogy megszűnjön az emberiség életében az erőszak-alkalmazás (hogy az állam elhaljon). Minden korban fel-feltör az emberi természet mélyéről az, amit Isten kíván az embertől.

Házi feladat:

1. Miben kell mindenekelőtt fejlődni az embernek?
2. Mi a következménye annak, ha gazdaságilag, szellemileg fejlődünk, de a szeretetben nem fejlődünk?
3. Ki mondta azt, hogy "A lét meghatározza a tudatot"?
4. Mondj példákat Lenin fenti tételének igazolására. Pl. ilyent: "A bűnökben élő és megmaradó ember azt kezdi gondolni, hogy nincs Isten".
5. Miben egyezik meg III. Ramses hite a miénkkel?
6. Jézus használta-e azokat a szavakat, amelyeket a Védák és Mahabharata-idézetben olvasol? Melyeket?
7. A Lao-ce idézet milyen jézusi mondatokra emlékeztet?
8. Próbálj írni egy egyéni imádságot a buddhista imádság mintájára.
9. A marxizmusban mi az, ami leginkább tetszik az Istennek?
10. Hogyan gondolhat az ateista Marx Istennek-tetszőt?

17. Szövetség Ábrahámmal

a./ Isten mindenkit szeretetre teremtett meg

A nagy kultúrákban csak kevesek jutottak el a tisztult Isten-képhez. Isten azonban nem azért teremtette meg az embert, hogy az emberiségből csak kevesek és csak a kivételesek jussanak el Hozzá. Minden embert a Maga, a Szeretet képére és hasonlatosságára és minden embert a Maga számára teremtett meg. Azért teremtette meg az embert, hogy kielégülhessen a szívébe írt boldogság igénye. S ha ez csak a szeretet által alakított életben elégülhet ki, akkor ebből következik, hogy minden embert azért teremtett, hogy a szeretetben követője legyen a Szeretetnek, az Istennek. Ezért Isten elhatározta, hogy emberi alakot ölt és eljőve közénk hallható emberi szóval mondja el nekünk ezt a sorsunkat eldöntő nagy igazságot. A maga eljövételét Isten gondosan előkészítette.

b./ A Biblia népe

Az i. e. III. évezredben halt el Mezopotámiában a sumér kultúra. Ennek fővárosából, Ur-ból a II. évezred elején elindul a Jordán folyó vidéke felé egy pásztor. Ivadékaiból kialakul egy nép. Történelmileg jelentéktelennek bizonyul, rabszolgája, majd játéklabdája Egyiptomnak és a különböző folyamközi biradalmaknak; végül a Római Birodalomnak is. Időszámításunk elején szét is szórják e népet hazája földjéről s csak napjainkban ver újból tanyát ősei földjén. Ábrahámnak hívták azt a pásztort. A zsidó nép az a nép, amely `az ő ivadéka.

Ez a nép írta a Bibliát; egy maroknyi, kicsiny és a hadtörténelem szempontjából jelentéktelen nép szent könyvét. De ennek a könyvnek képtelen jelentősége van az egész emberiség életében. A könyvnyomtatás felfedezése óta megszámlálhatatlanul sok könyv jelenik meg nyomtatásban. Egyetlen könyv sem versenyezhet vele példányszámban. Minden nyelvre lefordítják. Nem avul el. Vizsgálata tudomány-ágakat fejlesztett ki. Mi a magyarázata ennek? Ezt a könyvet nem egyetlen ember és nem egy adott időpontban írta. Az első feljegyzések ezer évre nyúlnak vissza, az utolsó darabjai i. u. 100 körül készülnek. A könyvgyűjtemény utolsó darabjának (Újszövetség) ihletője egy Jézus nevű zsidó ember, akit a római államhatalom jeruzsálemi képviselője, Pilátus helytartó i. sz. 30 körül kivégeztetett. Számos kortársa azonban tanúsította, hogy Jézus magának az Istennek vallotta magát, s ezt mindenk felett azzal bizonyította, hogy feltámadt a halálból. Kétezer esztendővel az események után, napjainkban sokszáz millió ember vallja még mindig ugyanezt. Ez a magyarázata ennek a könyvsikernek.

S ez az, ami egészen különös jelentőséget tulajdonít a Biblia háromezer esztendő szavának; annak t. i. hogy `Isten szólt Ábrahámhhoz: "Eredj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából, s menj arra a földre, amelyet majd mutatok neked. És nagy nemzetté teszek és megáldalak, s nagygyá teszem neved és áldott leszel... s benned áldást nyer a föld minden nemzetsége" (Ter 12, 1-3).

c./ A különböző szentkönyvek és a Biblia

Az előző fejezetekben láttuk, hogy másokhoz is szólt Isten. Lelkiismeretében az embernek közvetlen telefon összeköttetése van Istennel. Aki felemeli ezt a telefon-kagylót, azaz, aki megteremtí magában a csendet, az beszél is ebbe a kagylóba és hallja is ezen a kagylón keresztül az Isten hangját. S le is írhatja, el is mondhatja másoknak, hogy mit hallott. Írásból esetleg egy egész nép szent könyve lesz.

Amikor azonban a keresztények a "kinyilatkoztatás" szót mondják, akkor nem erre, pontosabban: nem feltétlenül csak erre gondolnak. Akkor arra gondolnak, hogy az Isten nemcsak így szól hozzánk, hanem másképpen is. Hogyan? Akár úgy, hogy az Isten ténylegesen hallható hangokkal, szavakkal szól, mint az égő csipkebokorból, mint Jézus megkeresztelkedésekor vagy a színeváltozás hegyén. Akár pedig úgy, hogy ember szól, de ez az ember olyan speciális jellegű irányítást kap Istentől, amilyent merőben a fent említett telefon összeköttetés erejében még nem kap. Amikor a keresztények "kinyilatkoztatásról" beszélnek a Bibliával kapcsolatban, akkor azt állítják, hogy e könyvek szerzői ily speciális jellegű, sajátos irányítást is kaptak Istentől.

Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy mi volt ennek a speciális irányításnak a `tartalma Ábrahám népében, s az ezt a népet formáló bibliai könyvekben. A következő fejezetben pedig megvizsgáljuk, mi a bizonyítéka annak, hogy ténylegesen történt is ily speciális irányítás az Isten részéről.

d./ Az Ábrahámnak adott ígéret

A tartalom a fent idézett szövegben már benne is van: "Benned áldást nyer a föld minden nemzetsége". A későbbben történtek ismerete nélkül hözöngésnek tekinthetné akárki, hogy egy pár juhval, kecskével, rendelkező írástudatlan és védtelen pásztor olyasmit vél hallami, hogy a "Föld minden nemzetségét" őbenne áldja meg az Isten. De ivadécai makacsul kitartanak az Isten eme "ígérete" mellett. Az Ábrahámnak megmutatott földet "ígéret földjének" nevezik, s éljenek bár rabszolgákként idegenek földjén, oda, mint jogos tulajdonba, mindig visszavágnak és vissza is mennek.

Így tesznek, mert Isten szövetséget kötött atyjukkal e földre nézve és arra is, hogy `Ábrahám a nemzetek atyjává lesz. Ábrahám unokája Jákob már tizenkét fiút hagy maga után s halálakor kijelöli Juda nevű fiát, aki tovább viszi az Ábrahámnak ígért áldást: "El nem vétetik a fejedelmi pálca Judától, sem a vezér az ő ágyékától, míg el nem jó az Elküldendő; az, akire a népek váraкоznak" (Ter 49,10). Ugyanaz a helyzet, ami előbb: végeredményben egy sok unokájú pásztor beszél arról, hogy egyik utódjára "a népek" (a nemzetek) váraкоznak. Az "Úr" várásából kiköltözködés után vagy ezer év múltán egy pillanatra úgy látszik, hogy lesz valami az ígéretből, mert Dávid és Salamon királyaik országa valamelyest tekintélyre vergődik. De hamarosan újra keservesen élnek a kisépek sorsát: a hatalmasok játéklabdájává lesznek megint.

e./ A próféták pontosítják az ígéretet

De éppen a legszörnyűbb nemzeti megaláztatások évszázadaiban lángol egyre magasabbra - az ígéret és a szövetség erejében – az elhívatottság-érzet tüze: "Az utolsó időben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején... hozzátódnak mind a nemzetek... és így szólnak: Rajta, menjünk fel az Úr hegyére és Jákob Istenének a házához, hogy megtanítsa minket útjaira és ösvényein járni. Mert a Sionról jön a tanítás és Jeruzsálemből jön az Úr igé je" (Iz 2,2-3).

Az Úr hegye, Jákob Istenének háza, Sion - mindezek a szavak Jeruzsálemet jelölik, ezt a hol ellenségektől szorongatott, hol földig lerombolt, hol az ellenség kezébe került erődítményt - a déli és északi birodalmak közti országúton. Hogyan lehetséges ebből a jövőből valami! A szöveget az i. e. VIII. sz. végén írja Izaiás. Mintha tisztában is volna vele, hogy Sion nem karddal fogja meghódítani a nemzeteket. Azok maguktól fognak jönni, hogy tanuljanak tőle; hogy megtanulják az Isten tanítását.

A próféták tudják is, hogy mit fognak eltanulni Jákob házából a nemzetek. Az utolsó időkben Sionból kiindulóan és Sion példájára megvalósul majd a Földön a veszített Éden. Megvalósul az emberiség megváltódása, amire a primitívek és a nagy kultúrák vallásai egyaránt várnak. A próféták megrajzolták, hogyan fog visszajönni az összes nemzetek számára a valamikor elvesztett paradicsom. Úgy, hogy a nemzetek "kardjaikat ekevasakká olvasztják és lándzsáikat szőlőmetsző késekké. Nemzet nemzet ellen nem emel többé kardot és nem tanul többé hadviselést" (Iz 2,4).

Így lesz, mert `az utolsó időkben eljön majd Ábrahámnak az az ivadéka, akiben megáldatnak az összes nemzetségek:

"Gyermek születik ugyanis nekünk, és Fiú adatik nekünk, s a fejedelemség az ő vállára kerül... Vessző kel majd Jesse (Juda ivadéka) törzsökéből és virág nő ki gyökeréből. És rajta lesz majd az Úr Lelke... Együtt lakik majd akkor a farkas a báránnyal, s a párduc együtt tanyázik a gödölyével... parányi gyermek terelheti őket... Nem ártnak és nem ölnek sehol se

szent hegyemen, mert eltölti a Földet az Úr ismerete, minthogy a vizek betöltik a tengert. Azon a napon Jessze gyökere lesz a népek zászlaja: Ő utána kérdezősködnek majd a nemzetek" (Iz 9,6; 9,11; 12,6; 12,9-10).

Ismét csak azt kell mondanunk, hogy a későbbiek ismerete nélkül nevetséges önteltségnek lehetne csak minősíteni e maroknyi és műveletlennek tekintett pásztor nép énekesének ezeket a képtelen álmait.

S ez a hang mégis kiírthatatlan ebből a népből. Két századdal később Izaiás könyvének egy folytatója, a 70 esztendő babiloni fogság idején így énekel Isten nevében: "Eljövök, hogy egybegyűjtsenek minden nemzetet és nyelvet, és eljönnek és meglátják dicsőségemet... Íme, én új egeket és földet teremtek... Örvendeztek és vígadtok majd mindörök ké... Farkas és bárány együtt legel, oroszlán és szarvasmarha szénát eszik... nem ölnek és nem ártnak sehol az én szent hegyemen - úgymond az Úr" (Iz 66,18; 65,17-25).

f./ A választott nép

Ez a nép várta a Magától az Istentől küldendő Elküldendőt, az Eljövendőt, a Felkentet, a Messiást, aki visszahozza az emberiség számára azt az időt, amelynek a Bibliában megrajzolt Ádám-Éva-kígyó-fa történetét talán ösátyjuk, Ábrahám hozta még magával a sumér kultúra földjéről "Ur" városából. Isten ezt a népet választotta ki arra, hogy előkészítse a megtestesülést. Ennek a népnek a véréből, a zsidó Szűzanyából fog emberi alakot öltetni Maga az Isten.

Mit eredményezett ez az egész különös kiválasztottság ebben a maroknyi népben? Nem keveset.

Mindenekelőtt egy olyan tisztult Isten-fogalmat, amely a környező kultúrákon belül legfeljebb egészen keveseknek, egyeseknek lehetett sajátja. Bálványokat imádó népek között élve a zsidó nép egésze tudta, hogy az Isten nem test, nem anyag, hanem végtelen tökéletességű és végtelen jóságú mindenekfeletti szellemi Hatalom.

De nemcsak ezt eredményezte. Meglátszott ez az elhivatottság-tudat az életükön is. Prófétaik szüntelenül a fülükbe dörögték, hogy a mózesi Törvény megtartása nélkül nem lehetnek az Isten népévé, hiába választotta ki őket az Isten minden nép közül. S prófétaik szava nem maradt eredménytelenül. Rabszolgatartó, a nőt vásárló, és a nőt háremben tartó népek között - rabszolgaságot, sőt még kétnejűséget sem ismerő néppé nőttek. Számukra a vallás nemcsak vallási előírások (obszervanciák) megőrzését jelentette, hanem mindenekelőtt az igazságosság és a felebaráti szeretet (legalább is a választott nép közösségén belüli) megtartását jelentette. A Törvény előírta, hogy minden negyvenkilencedik (= 7 x 7. év, a "jóbel"-év) évben újra osszák fel a földet egyenlő arányban az egész nép között. S ha ez nem is valósult meg, a nép bűnbánva hallgatta prófétái számonkérő szavát, s legalább kisebb arányban igyekezett irgalmas lenni a szegények iránt.

Ennek a Messiás-várásnak az erejében e kétezer esztendő alatt kifejlődött egy nép, amelyben akadtak olyanok, akik megértették a középük elérkező Messiás szándékát és széjjel is vitték a nagy esemény hírét, s az Isten tanítását a nemzetek közé.

Házi feladat:

1. Miért volt szükség arra, hogy Isten ember-alakban eljöjjön közénk?
2. Az Ószövetség könyvei milyen műfajokba csoportosíthatók?
3. Mondj történeti könyveket az Ószövetségből.

4. Mondj tanítói könyveket az Ószövetségből.
5. Mondj próféta könyveket az Ószövetségből.
6. Ki volt a négy nagy próféta?
7. Hogyan jönnek létre a különféle népek szent könyvei?
8. A Biblia csak egy szent könyv a többi között?
9. Kit ígért meg Isten Ábrahámnak?
10. Nagy Frigyes porosz király megkérte Voltaire-t, a filozófust, hogy mondjon neki egy jó istenérvet. "Felség, a zsidók!" - vá laszolta. Miért istenérv ez?

18. Az ígéret teljesítése

A./ A Messiás megérkezése és fogadtatása

Az eseményeket századokkal megelőzően Dániel próféta megközelítő pontossággal tudatja a Messiás eléréseinek évét, s az időszámításunk kezdete körüli első évtizedekben a zsidó nép már szinte napról napra várja az Eljövendő jelentkezését.

Megérkezéséről legkorábban egy tizenkét-tizenhárom éves leányka értesül. A názáreti Mária, aki elfogadja a Messiás édesanyjává levésnek minden zsidó nő számára elképzelhetetlen rangot jelentő tisztségét (Lk 1,28-36). Mária nem mondja el titkát senkinek. De mégis tudja ezt a Keresztelőt (az Ábráhámmal kötött Szövetség utolsó prófétáját) méhében hordó Erzsébet (Lk 1,39-45). Megtudja harminc-negyven évvel később a Keresztelő is, hogy amikor a Jordán vízében alámeríti a Názáretből jött ácsot, akkor az Eljövendő áll előtte, az Isten Bíránya, aki elveszi a világ bűnét.

A maga köré fiatalemberekből barátokat gyűjtő Messiás elkezd tanító-gyógyító körútjait, s a Tizenkettőben és néhány nő-tanítványban az esztendő során világossá lesz, hogy nemcsak a Messiással állnak szemben, hanem magával az emberi alakot magára öltő Istennel. A választott nép döntő többsége azonban a próféták minden munkája ellenére sem képes magáévá tenni azt a képtelen arányú tudatátalakítást, amelyet a Messiás tanítása kíván tőlük. Nacionalizmusukat kéri cserébe annak fejében, hogy az Ábrahámnak tett ígéretet kiterjesztesse az egész Földre. Azt kívánja tőlük, mondjanak le nemzeti-politikai célkitűzéseikről, s vállalják el, hogy általuk megáldja Isten az egész emberiséget. S a nép a Messiást, akire kétezer esztendőn keresztül várt, átadja az őt leigázva tartó római birodalom jeruzsálemi tisztségviselőjének Pilátusnak a kezébe és kikényszeríti belőle a zsidó nemzeti főtanács által hozott halálos ítélet végrehajtását.

B./ Jézus halála és feltámadása

Nincs tudós a földkerekségen, aki tagadná azt a tényt, hogy időszámításunk első évtizedeiben élt egy Názáretből való Jézus nevű zsidó, akit 30 körül Pilátus a jeruzsálemi helytartó keresztre feszített. Nincs, aki tagadná, hogy Jézus azon a kereszten kínszenvedett. Aki Jézus életét és kereszthalálát tagadja, az csak hozzá-nem-értő. Tagadása annyit számít, mint azé, aki azt állítja, hogy nem élt Szent István vagy Mátyás király. Nem kell vitázni vele.

A vita nem ekörül folyik. Hanem akörül, hogy ez a Jézus harmadnapon, pontosabban mintegy 36-40 óra múltán feltámadott, és negyven napon keresztül újból együtt volt tanítványaival.

Mi az, amit a hozzáértők a feltámadást illetően nem vitatnak? Az, hogy Jézus szűkebb és tágabb tanítványi köre azt állította, hogy ők látták, hallották, tapintották a Feltámadottat, ettek

vele együtt és a Messiás tanította őket tovább. Ezután következik az, ami vitatott. Lényegében a következő álláspontokat képviselik ebben a kérdésben:

- a. a tanítványok állították, de maguk is jól tudták, hogy hazudnak,
- b. jóhiszeműen állították, de önbecsapás áldozatai voltak: vízionáltak, azaz látomásokat láttak,
- c. a tanítványok hitték csak a feltámadást, mert a feltámadást nem lehet tapasztalni, mint történeti eseményt,
- d. minden úgy történt, ahogyan állították. Mit mondhatunk mindezekre?

a./ A tanítványok hazudtak?

Lélektani lehetetlenség. A feltámadás hirdetéséért a tanítványokat megverik, börtönbe kerülnek, karddal lefejezik Jakabot, keresztre feszítik Pétert. Semmiféle előnyük nem származott belőle: csak tenger szenvedés jutott nekik a hirdetésért osztályrészüll. Igaznak tartott ügyért is nagyon nehéz huzamosan, vagy méginkább egy életen keresztül szenvedni. Egy hazug állítás fenntartásáért semmi jót nem kapni, hanem szenvedni érte, s még belülről is szenvedni a lelkiismereti gyötrelmeket - ez nemcsak lélektani lehetetlenség, hanem teljes értelmetlenség. Előbb-utóbb a vallomások alatt vagy a kivégzés előtt valamelyik bevallotta volna, hogy összebeszéltek, hogy hazudni fognak. Nem tették. Vállalták a halált. Miért hazudtak volna? Busás jutalomért még talán egy darabig fenntartották volna a hazugságot. De az emberektől halált kaptak érte, s Istentől sem remélhettek semmi jót sem egy hazugságért. Pascal mondta: "Hiszek az olyan tanúknak, akik hagyják magukat megfojtatni."

b./ A tanítványok becsapták magukat?

Meghalni egy állításért csak a teljes bizonyosság mellett lehet. Különösen akkor, ha szó sem lehet róla, hogy védekezem, s esetleg kiússem támadóm kezéből a fegyvert. A tanítványok az ellenállásmentes tűrést tanították. Ha egy darabig a látomások hatása alá kerültek is, később a megpróbáltatások idején megbeszéltek volna egymással a dolgot: Testvérek, becsaptuk magunkat, nincs ennek értelme tovább, a Názáreti halott. De erre nem került sor. Egy életen keresztül végig töretlenül kitarítottak állításuk mellett - a vértanú halálig.

c./ A tanítványok csak hitték vagy tapasztalták is a feltámadást?

Ha történetesen, történeti tényen csak olyan eseményt értünk, amely a természettörvényekkel magyarázható, akkor a feltámadás valóban nem lehet tapasztalás-következtetés tárgya, valóban nem lehet történeti tény. De ez értelmetlen beszéd, mert ebben az esetben az sem történés, ha valaki úgy gyógyul meg hét éves teljes bénaságából, hogy az orvosok kiállítják a bizonyítványt, hogy orvostudományilag megmagyarázhatatlan. E sorok írója látott hazánkban ilyen gyógyulást. A franciaországi Lourdes-ban a hivatalos orvosi jegyzőkönyvek évről-évre sok ilyen gyógyulásról számolnak be. Ezek a gyógyulások tehát megtörténnek. Ezek a gyógyulások történeti tények. Semmiképpen sem mondhatom, hogy csak hiszem, hogy egy hét év óta béna lány, akiről az orvosok lemondtak, egy gyónás után fél óra múltán lábára állt, s elhagyta a sátorlajújhelyi kórházat s elment Nagybozsvára, a falujába, 1944 tavaszán. Nem

mondhatom, hogy "hiszem", mert láttam. Mi értelme van annak, hogy ez nem történés, és én ezt csak hiszem? Amit a szememmel láttam, (mert Nagybozsván is meglátogattam ezt a leányt) arra nem mondhatom, hogy én ezt csak hiszem.

Az apostolok nem mondhatták, hogy ők csak hiszik, hogy Jézus feltámadt. Nem is mondták. Péter így szólt Pünösdkor: "Ezt a Jézust feltámasztotta az Isten; s ennek mi mindannyian tanúi vagyunk" (Csel 2,32).

Az, hogy a feltámadáskor nem volt senki sem jelen a tanítványok közül - nem érv a történés ellen. Ha valakivel a múlt héten találkoztam Szegeden, s egy hónap múlva Pesten látom, akkor nem mondom, hogy azt hiszem, hogy felutazott. Nem, mert tudom, hogy felutazott - következtetéssel. Persze, ha eleve azt mondom, hogy minden természettudományos alapon meg-nem-magyarázható történés tudomásul vételét "elhívás"-nak kell nevezni, akkor az a furcsa helyzet támad, hogy akkor az orrom előtt történőre is azt kell mondanom, hogy ezt én csak hiszem. De ennek nincs semmi értelme. A magam tapasztalásainak nem kell "hinnem". Azokat tapasztalom.

d./ Mi csak hisszük vagy tudjuk is a feltámadást?

Mindebből következik, hogy a tanítványok nem hazudtak, nem lettek önbecsapás áldozatai, és nem "elhitték", hogy Jézus feltámadt, hanem tapasztalták. S mivel mások történelmi és igazolt tapasztalataira nem mondjuk azt, hogy hisszük (azaz nem mondjuk, hogy "hiszük", hogy Mátyás király vagy Szent István élt és magyar király volt) éppen azért mi sem csupán elhiszük, hogy Jézus feltámadt, hanem tudjuk, hogy feltámadt.

Ha persze a hiten nem tekintélyre alapozást értünk, hanem nagyon nagy fokú bizonyosságot (tapasztalatit vagy nem-tapasztalatit) akkor ebben az értelemben mondhatjuk, hogy hiszünk a feltámadás`ban. Hiszünk, azaz életünket alakító erővel bizonyosak vagyunk ab`ban a feltámadás`ban, amelynek megtörténtét tudjuk, mert "tapasztaljuk" a történések esetén használt "történelmi igazolás" alapján. Hinni valamiben és elhinni valamit - ez a kettő egészen mást jelent.

Feltámadásával Jézus annak igazolta magát, aminek mondogta magát. Ha nem lett volna Isten Fia; akkor Isten nem támasztotta volna fel Őt. Hogyan is igazolta volna vele Jézus feltételezett tévedését vagy egyenesen hazugságát? A feltámadás ténye igazolja, hogy Jézus az volt, aminek mondogta magát. A feltámadás ténye igazolja, hogy Ő az, akiről az Ábrahámnak és népének adott ígéretek szólnak. Igazolja, hogy Ő Maga a testet öltött Isten. Ez pedig azt is jelenti, hogy igazolva van: valóban kapott Ábrahám és népe speciális irányítást Istentől. Azért kapottilyent, mert amit Isten Ábrahámval elkezdett, az a történelemben páratlan és egyetlen volt. Ilyen volt, mert a páratlan és egyetlen megtestesülést készítette elő.

Házi feladat:

1. Kik vettek tudomást Jézus születéséről?
2. Melyik evangelista beszél a Kisjézust meglátogató pásztorokról?
3. Melyik evangelista beszél a Kisjézust meglátogató napkeleti bölcsekről?
4. Melyik evangelista beszél a Kisjézust karjába vevő agg Simeonról?
5. Miért juttatta keresztre a zsidó nép a Messiást, ha egyszer annyira várta Őt?
6. Hiszed, hogy élt Napoleon vagy tudod?
7. Hiszed-e, hogy van osztályfőnököd vagy tudod?
8. Lehet hinni azt, amit tapasztalsz?

9. Lehet-e hinni abban, amit tapasztalsz?
10. Lehet-e tapasztalni azt, amit elhiszek?
11. Lehet-e tapasztalni azt, amiben hiszek?

19. Három féle kinyilatkoztatás

a./ A kinyilatkoztatás általában

Mindezek alapján tisztáznunk kell, hogy mit jelent a "kinyilatkoztatás" szó. Ezt: Isten közöl valamit Önmagáról és az emberekhez való viszonyáról.

b./ Legszélesebb értelemben

Mindenekelőtt jelenti legszélesebb értelemben azt a közlést, amelyet belerejtett az emberi lélekbe, közelebről a lelkiismeretbe. Ebben az értelemben kinyilatkoztatásnak mondjuk a különböző népek szent könyveit, melyeknek forrása ez az emberi lelkiismereten keresztül nyújtott isteni közlés. Minél inkább vallási zsenik, szentek írják ezeket a könyveket, annál mélyebb és igazabb közléseket nyújtanak: gondoljunk pl. Lao-ce-ra. Ez az emberi természetben adott kinyilatkoztatás a forrása a primitívek hitvilágának is, a ma élők és a régiek szájhagyomány által átadott lelkiismeretében.

c./ Legsajátosabb értelemben

Legsajátosabb, legszűkebb értelemben azonban akkor beszélünk kinyilatkoztatásról, amikor az Isten Maga egészen közvetlenül, tehát hallható, szóval megfogalmazott formában beszél hozzánk, szemmel láthatóan mutatja meg önmagát, mert emberi alakot ölt Magára. A feltámadás beigazolt (történeti) ténye alapján tehát a legsajátosabb kinyilatkoztatás az Isten megtestesülése és cselekvő-tanító pályája volt; köztünk leélt élete. A legsajátosabb értelemben tehát `Jézus tanítása, cselekedetei jelentik a kinyilatkoztatást számunkra; úgy, ahogy az a négy evangéliumon keresztül, a kortársaktól rögzítve eljut hozzánk.

d./ Sajátos értelemben

A két kinyilatkoztatás-fogalom közé esik egy `harmadik. Sajátos értelemben akkor beszélünk kinyilatkoztatásról, (nem legszűkebb értelemben) amikor a lelkiismereten keresztül jelentkező isteni közlések egy speciális irányítás alatt történtek. Ezt láttuk igazolva Ábrahám népe esetében. Ez történt tehát azok esetében, akik előre jelezték Azt, akiben megáldatnak majd a Föld minden nemzetségei; a próféták s az Ószövetség könyveinek többi szerzői. S ilyen irányítást kaptak azok a kortársak is, akik közvetlen tanúi voltak az Isten ember alakban köztünk járásának. Sajátos irányítás alatt álltak, amikor mondták, fogalmazták, megírták, amit lelkiismeretük diktált: az Újszövetség szerzői. Ez annyit jelent, hogy az Ószövetséget és az

Újszövetséget magában foglaló Biblia nemcsak az emberiség egyik szent könyve a többi mellett, hanem sajátosan szentkönyv, mert sajátosan kinyilatkoztatás.

Jézus szavait és Jézus cselekedeteit pedig sajátosabb értelemben kell kinyilatkoztatásnak tekintenünk. Azért, mert ezek egy az egyben Isten szavai és cselekedetei voltak. Jézus kortársaitól, az apostoloktól Isten nem vette el értelmüket és akaratukat. Tehát ők nem tudták egy az egyben Isten szavait és cselekedeteit mondani. De az Isten Lelkének irányítása alá kerültek. Nehéz pontosan megfogalmazni, hogy szavaikban, tetteikben mennyi része volt a Szentléleknek, mennyi része volt önmaguknak. Talán ezt lehetne mondanunk: Az apostolok szabadon beszéltek és cselekedtek, de a Szentlélek erősen befolyásolta őket. De nem olyan erősen, hogy elvette volna egyéniségüket, szabadságukat.

e./ Összefoglalás

Merre menjek? Az ember természetének a megvizsgálása azt mutatta, hogy az ember számára jelentős az Isten-probléma. Az okság elvével megállapítottuk, hogy Isten léte és léttartalma kikövetkeztethető. Az emberi vallásosság története pedig azt mutatja, hogy Isten megmondja az embernek, hogy **MERRE KELL MENNIE**.

A következő fejezetekben a legsajátosabb kinyilatkoztatás, Jézus tanítása alapján fogunk választ keresni kérdéseinkre. Közben mindig figyelve Péterre, és a rábízott gyülekezetre, tehát az Egyházra, amelyet Isten a legsajátosabb kinyilatkoztatás őrzőjéül rendelt.

Házi feladat:

1. Befolyásolta-e Jézus a tanítványait annyira, hogy elvette tőlük egyéniségüket, szabadságukat?
2. Mondj példát rá, hogy Péter szembekerült Jézussal!
3. Mondj példát rá, hogy János és Jakab szembekerült Jézussal!
4. Jézus is úgy bánt volna el Ananiással és Szafirával ahogy Péter (Csel 5,1-11)?
5. Lehet-e azt mondani, hogy a Bibliai könyvek úgy készültek, hogy a szerzők húzták a prímet (első hegedűs), és a Szentlélek volt a brácsás (második hegedűs)?

IV. HONNAN JÖTT?

20. Isten belelép a történelembe

a./ Isten = AKI VAN

Ábrahám népe egyetlenegynek tudta az Istent, aki szövetséget kötött vele. Mózes beszél atyáinak Istenével, aki az égő és el nem égő csipkebokorból hallható emberi szavakkal küldi őt rabszolgává lett választott népéhez. Mózes megkérdezi Tőle, mit mondjon, mi a neve

Annak, aki küldi őt. A csipkebokorból ez a válasz hangzik: "Én vagyok az, AKI `VAGYOK: Így mond Izrael fiainak: Az AKI VAN, küldött engem hozzátok". Ez a név hangsúlyozottá tette a választott nép számára Isten egyetlenségét: egyedül és egyetlenként atyáinak az Istene az a Teremtő, aki ezt elmondhatja magáról. Hiszen más létező csak ezt mondhatná: Én vagyok az, aki `ltem mint annyi más teremtmény.

b./ Isten = Atya, Fiú, Lélek

Isten teljesítette ígétét. Egy názáreti leány, Mária, tudta ezt meg elsőként. Jó három évtizeddel később köztudomásúvá lett. A Szűzanya fia, Jézus elmegy ugyan Názáretből a Jordán vizéhez, beáll a sorba és megmosatja (alámerített) magát a Keresztelővel.

Ennek során újra hallhatóvá válik az atyák Istenének hangja. Ezúttal nem a csipkebokorból, hanem az égből: "Te vagy az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik" (Mk 1,11). A Keresztelő nemcsak hall, hanem lát is: "Láttam a Lelket, mint galambot leszállni az égből és Rajta maradt" (Jn 1,32). Ami idáig egyetlen és név nélküli volt, most egyszerre három, és névvel ellátott lesz. Halljuk az Atyát, akinek Fia van, galamb képében látjuk az Isten Lelkét, s a názáreti ácsmester alakjában látjuk a Jordánból kifelé jövő Fiút. Most, amikor megért rá az idő, `fellebbent a fátyol annak a titokzatosnak az életéről: AKI VAN. A názáreti ácsmester az Ábrahámtól kezdve ígért Messiásnak és az Isten Fiának vallja magát: atyáik Istenét pedig a Maga Atyjának. Nekünk is Atyánk az Isten, de a Messiásnak másképpen atyja. Ezért szól így Magdolnához húsvét reggelén: "Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz" (Jn 20,17).

c./ Jézus a megígért küldött

A választott nép nem ácsmester, hanem diadalmas hadvezér alakjában várta a Messiást. Ezért aztán Jézusnak sokszor kellett bizonyítania, hogy csakugyan `Ő az Isten megígért küldöttje: "Ha Isten volna az Atyátok, szeretnétek engem, mert én `az Istentől indultam el és tőle jövök; én ugyanis nem magamtól jöttem, hanem Ő küldött engem" (Jn 8,42) - mondja a jeruzsálemieknek.

Nemcsak küldte Őt az Atya. `A Fiú el is vállalja ezt a küldést. A fiú el is jött. "Eljövendőnek" is nevezte a választott nép a Messiást, s Jézus nagyon sokszor mondta ki ezt a szót: "Jöttem!" És úgy mondta ki, hogy ki lehetett érezni belőle, hogy jövését olyan jelentőségűnek tekinti, amivel senki másnak a jövése nem mérkőzhetik. Úgy mondta ki, hogy nincs még egy ilyen "jövés" az emberiség életében. A jópásztor-beszédben mondja: "Mindenkinek, aki előttem (helyettem) jött, tolvaj és rabló...én azért jöttem, hogy életük legyen" (Jn 10,8; 10,10).

Nem hagyott kétséget atekintetben sem, hogy jövése csak rövid időre szól. Már pályája elején, Máté lakomáján beszél arról, hogy a Völegényt elragadják majd a tanítványok köréből (Mk 2,20). Az utolsó vacsorán pedig rendre így beszél küldése-jövése befejezéséről: ` "az Atyához megyek". Vacsorai búcsúbeszédét is így végzi: "Eljöttem az Atyától és idejöttem a világba: de most elhagyom a világot és az Atyához megyek" (Jn 16,28). Negyven nappal feltámadása után végleg visszament az Atyához (mennymbemenetel, áldozócsütörtök).

d./ Istenfia = Emberfia

Küldéséről, jövéséről, menéséről - Jézus általában az időbeli egymásutánt tiszteletben tartó múlt-, jelen- és jövőidőkkel beszélt. De nem mindig. Nikodémusnak pl. ezt mondta: "Senki sem emelkedett föl a mennybe, csak az, aki alászállott a mennyből, az Emberfia, aki a mennyben van" (Jn 3,15). A mondat három állítmányának ideje: múlt + múlt + jelen. Az időbeli egymásután ezt kívánná: Senki sem emelkedik majd föl a mennybe, csak aki alászállott, az Emberfia, aki a mennyben volt és lesz. Tehát: jövő + múlt + múlt és jövő.

Mi lehet a magyarázata ennek? Az, hogy az Isten - nem az időben, hanem az időtlenségben létezik. Az időtlenségben pedig nincsen szakasz; egy szakasz a megtestesülésig, egy a mennybemenetelig, egy pedig onnan kezdve. Isten időtlen élete nem ismer változást. Ez annyit jelent, hogy Jézus, a Fiú, a megtestesülés és a mennybemenetel között is a mennyben van.

Az emberi nyelvben nem létezik időtlenséget kifejező igealak. Jézus tehát az igeidők összekavarásával érzékelteti a maga időtlen és időbeli létét. Sokszor tesz így. A sátoros ünnepek alkalmával pl. ezt mondja "Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok" (Jn 8,58). Hallgatói megértették, hogy ezzel a fogalmazással Istennek mondotta magát. Ha ezt mondotta volna: Bizony öregebb vagyok, mint Ábrahám - talán csak kinevették volna. Így azonban köveket ragadtak, hogy megöljék, mint istenkáromlót.

Jézus kezdetben - nehogy politikai vezért lássanak benne "Emberfiának" nevezte önmagát, rejtve istenfiúságát. A csodák és tanítása nyomán azonban a tanítványok számára fokozatosan világos lett, hogy ez a kifejezés az emberré lett Istenfiát jelöli. Fülöp-Cezáreában megkérdezi a Tizenkettőt, hogy kinek tartják ők az "Emberfiát". Péter felel nevükben: "Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia". Jézus helyben hagyja ezt az azonosítást (Emberfia = Messiás = Istenfia): "Az én mennyei Atyám nyilatkoztatta ezt neked ki!" (Mt 16,15-7). Letartóztatása során a főpap és a Nagytanács előtt is megtette ugyanezt. A "Te vagy-e az áldott Isten Fia?" kérdésre határozottan válaszol: "Én vagyok" (Mk 14,61-2).

e./ Jézus valóságos Isten és valóságos ember

A változást és időt nem ismerő Isten emberi alakot öltött magára. Anélkül, hogy az időtlen Isten életében változás következett volna be, a názáreti Jézus valóságos Isten és valóságos ember volt egyetlen személyként. Az emberi személyen belül megkülönböztetünk: tudást, akaratot és tudatállapotot (érzelemlát). A názáreti Jézus személyében hogyan kapcsolódott össze az isteni és az emberi természet? Erre a kérdésre csak Jézusra vonatkozó tapasztalataink alapján tudunk felelni.

A tudást illetően megállapíthatjuk, hogy nemcsak emberi, hanem isteni tudással is rendelkezett. Ez a könyv éppen Jézus tudásának az anyagáról is beszámol. Az akaratáról egyfelől azt tapasztalhatjuk, hogy olyan dolgokat is képes tenni, amire ember nem képes (pl. halottakat támaszt).

Másfelől pedig azt, hogy emberi akarata nem egyszer szembekerül isteni akaratával. Kísértése volt ugyanis arra, hogy emberi akaratát érvényesítse isteni akaratára rovására. De ezt a kísértést mindig legyőzte, azaz bünt nem követett el soha. A Getszemáni kertben pl. kísértése volt küldetésének abbahagyására, de legyőzte és odanyújtotta kezét az Őt megkötözni akaróknak.

Ami a tudatállapotát illeti, az isteni természet fájdalmat nem ismerő tökéletes boldogságának helyét elfoglalta a fájdalmakat is ismerő emberi természet tudatállapota. Szent Pál ezt így mondja: "Kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberhez" (Fil 2,7). Kiüresítette önmagát s

ezzel a "fájdalmak emberévé" lett, ahogyan Izaiás próféta századokkal korábban jellemezte a Messiást.

Jézus isteni tudatállapotába beleérezhette magát a három tanítvány a színeváltozás hegyén.

Házi feladat:

1. Kinek lett a rabszolgája Ábrahám népe Mózes korában?
2. Kitől tudta meg a Szűzanya az ígélet teljesítését?
3. Gábrriel mely szavai, mondatai utalnak az ígélet teljesítésére? Írd ki ezeket a Lk 1,30-7-ből!
4. Írd ki az igeidőt összeháborító mondatokat Jn 7,34 és 17,24-ből. Majd írd le ugyanezeket úgy, ahogy az időbeli egymásután kívánja.
5. Márk is János is leírja Jézus megkeresztelkedését (Mk 1,9-11; Jn 1,32-4). Mi a különbség a két leírás között?
6. Mivel tudnád Jézus élete alapján bizonyítani, hogy Jézus való ságos Isten?
7. S mivel tudnád életéből bizonyítani, hogy való ságos ember?

21. Az Atya szereti a Fiút

a./ Az Atya, a Fiú és a Lélek világa

Hogy megérthessük, hogyan gondolhatt Isten arra, hogy eljőjön közénk embernek, Jézus elmondotta nekünk, milyen az Isten. Szavaival és életével megrajzolta nekünk azt a világot, amelyből és ahonnan eljött közénk. Az Atya, a Fiú és a Lélek világát. Tanításai és cselekedetei nyomán ki is alakul bennünk annak a világnak a képe amelyből eljött közénk. Megvizsgáljuk tehát Jézusnak azoka a nyilatkozatait, amelyekben az alany az Atya, a tárgy (ill. a határozó) pedig a Fiú. Megnézzük, hogy milyen állítmányok kötik egybe e két mondatrészt ezekben a nyilatkozatokban. Ilyen mondatokat

találunk: Az Atya `küldi a Fiút. Az Atya `bizonyoságot tesz a Fiúról. Az Atya szereti a Fiút. Az Atya megszenteli a Fiút. Az Atya ismeri a Fiút. Az Atya megdicsőíti a Fiút. Az Atya kedvét leli a Fiúban, Az Atya nem hagyja el a Fiút. Az Atya ad a Fiúnak.

b./ Ismerés és szeretés

Vegyük sorba ezeket az állítmányokat! Megismertük a köztünk járt Fiút. Jézus mégis azt mondta, hogy "Senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya" (Mt 11,27). Azért van ez így, mert mi csak azt ismerhettük meg az időtlen Fiúból, ami a felvett emberi alakon keresztül láthatóvá lett Belőle számunkra. Ezzel szemben `az Atya látja-ismeri ezt `az időtlen Fiút úgy, ahogyan a Fiú él az időtlen isteni világban.

Az ismerés az alapja a cselekvésnek. Az emberi ismerésből születhetik szeretés is, gyűlölés is. A fenti mondat-felsorolásból jól látható, hogy `az Atya Fiút-ismeréséből csak szeretés születik meg. Jézus sokat beszélt arról, hogy az Atya szereti őt. A keresztelkedéskor az Atya ajkáról is halljuk ezt. Jézus főpapi imájában újra és újra hallunk erről a szeretetről: "a szeretet, amellyel szeretsz engem...hiszen Te szerettél engem a világ teremtése előtt" (Jn 17,26.24).

Az Atya nagyon szorosan a Fiúhoz tartozik. Az utolsó vacsorán Jézus jól tudja, hogy övéi hamarosan hűtlenek lesznek hozzá. De azt is tudja, hogy az Atya nem fogja Őt magára hagyni: "Engem egyedül hagytok, de én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van" (Jn 16,32). A fulladásos halál rémült óráiban ugyan elhagyja ajkát a valóságos emberi természet szava: "Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?", de mire kileheli lelkét, addigra már megint helyreáll lelkében a szoros összetartozás tudata: "Atyám kezébe ajánlom lelkemet!" (Mk 15,34; Lk 23,46).

c./ Szeretés és adás

Miben nyilvánult meg az Atya szeretete a Fiú iránt? Ha összeírnánk a fenti mondatsorozat összes előfordulásait, látnánk, hogy legtöbbször az "adni" igét találjuk állítmányként. Adásban nyilvánult meg az Atya szeretete a Fiú iránt. Mit adott neki? Amíg valaki nem él, addig nem tudunk adni neki semmit sem. Éppen ezért az Atya is mindenekelőtt életet adott a Fiúnak. De nem elmúló jellegű életet, hanem fogyhatatlant. A teremtett élet fogyó jellegű, az Isten élete nem ismeri az időt és így a fogyást sem. Jézus önmagában való életnek mondja ezt az isteni életet: "Amint az Atyának van élete önmagában, úgy a Fiúnak is megadta, hogy élete legyen önmagában" (Jn 5,26). Jézus élete isteni élet. A mi életünk csak Istenben való élet lehet. Ez az "örök élet".

Mit adott még az Atya a Fiúnak ezen az alapvető jellegű adományon felül? Az utolsó vacsorán így szól tanítványaihoz Jézus: "És én nektek adom, ahogyan az Atya nekem adta, az Országot" (Lk 22,29). Később majd látjuk, hogy Jézus nyelvében az "ország" szó mindenekelőtt "közösséget" jelent. Az Atya odaadta tehát a Fiúnak az Isten közösségében (az Atya, a Fiú és a Lélek által alkotott közösségben) való életet. Mindenekelőtt ez az az "ország", amelyet kapott az Atyától.

A Fiú azért adhatja oda nekünk is ezt az Országot, mert az Atya adott neki embereket is, s odaadta a hatalmat is arra, hogy odaadhassa nekünk az országot. Főpapi imájában így imádkozik Atyjához: "Hatalmat adtál neki (Jézusnak) minden ember felett; hogy mindenkinek, akit neki adtál, örök életet adjon...Tieid voltak, és nekem adtad őket..." (Jn 17,2.6).

d./ Az Atya a szeretetről szóló tanítást adja át a Fiúnak

Mennybemenetele előtt azt mondja övéinek, hogy "minden hatalom nekem adatott" (Mt 28,18). Miben nyilvánul meg ez a hatalom? Mindenekelőtt abban, hogy az Atya átadta egész tudását a Fiúnak. "A tanítást, amit nekem adtál, átadtam nekik" (Jn 17,8) – halljuk ugyancsak a főpapi imában. Mi lehet a tárgya az Atya tudásának? Mi lehet tehát a tárgya annak a tanításnak, amelyet az Atya adott a Fiúnak? Mivel az Atya Fiút-ismeréséből csak szeretet születik meg, ezért ez az atyai tudás-tanítás - mindent egybefoglalva - nem lehet más, csak ez: SZERETNI KELL!

e./ Az Atya hatalmat ad a Fiúnak a szeretetre

Nemcsak tanítást adott a Fiúnak, hanem tennivalókat is. Nyilvánvaló, hogy a szeretet tennivalóival látta el a Fiút az az Atya, aki csak a szeretetet ismeri, aki "napját felkelti jókra és gonoszokra, esőt ad igazaknak és hamisaknak" (Mt 5,45). Azaz az Atya nemcsak arra tanítja a Fiút, hogy szeretni kell, hanem meg is tanítja őt szeretni. Amikor meggyógyítja a 38 éve beteg embert, Jézus ezzel magyarázza a gyógyítást: "Az Atya szereti a Fiút és mindent megmutat neki, amit maga is tesz" (Jn 5,20). A Fiú az Atyától kapja a megbízatást arra, hogy szeresse az embereket; akár Golgota-áron is: "odaadom az életemet, ezt a parancsot kaptam az Atyától" - mondja a Jópásztor-beszédben. A kardot rántó Pétert pedig azzal állítja le, hogy a "kelyhet, amelyet Atyám adott, ne igyam ki?" (Jn 10,18; 18,11). A szeretet hatalmát adta oda a Fiúnak s ezzel mindent odaadott Neki.

f./ Szeretés és visszaszeretés

Miért szereti az Atya a Fiút? Azért, mert az Atyának időtlen természete ilyen szeretet-termeszet. Az Atyának az a természete, hogy szeret. De nemcsak ezért szereti. A Fiú is tesz olyasmiket, amivel rászolgál az Atya szeretetére. S ezért kedvét is leli benne. Jézus ezt úgy mondja, hogy "megmarad" az Atya szeretetében. Minek következtében marad meg a Fiú az Atya szeretetében? "Megtartom Atyám parancsait és szeretetében maradok" (Jn 15,10). A szeretet parancsának megtartása által: "Azért szeret engem az Atya, mert odaadom az életemet" (Jn 10,17).

Az Atyától indul el a szeretet. Eléri ez az atyai szeretet a Fiút. A Fiú ennek a szeretetnek az erejében válaszol és vissza szereti az Atyát. Az Atya kedvét leli Benne és így megmarad az Őt már a világ teremtése előtt szerető Atyának a szeretetében.

Házi feladat:

1. Mit jelent ez a szó: "szent"? Írj rokon értelmű szavakat.
2. Tárgyról is mondhatjuk, hogy szent?
3. Mit jelent a "megszentelni" szó az alábbi helyeken: Mt 6,9; Jn 10,36; 17,17.19. Próbáld körülírni!
4. Milyen állítmány köti az "Atya" alanyhoz a "Fiú" határozót az alábbi helyeken: Jn 5,31.36 7; 6,27?
5. És ezeken a helyeken: Jn 17,5; 8,50.54; 17,1?
6. Azért szeretted meg szüleid csecsemő korodban, mert szeretted őket?
7. Meg tudsz-e maradni szüleid szeretetében 13 éves korodban, ha nem válaszolsz viszont-szeretettel az ő 13 éve tartó szerete tükre?
8. Tegnap mivel szeretted őket vissza?
9. Holnap mivel fogod visszaszeretni őket?

22. A Fiú szereti az Atyát

a./ Ismerés és szeretés

Mindenféle szeretetnek, s így a Fiú szeretetének is az ismerés az alapja. Jézus ismeri az Atyát: "Ahogyan az Atya engem ismer, én is ismerem az Atyát...Én igaz Atyám, a világ nem ismert meg Téged. `Én ismerlek Téged...Senki sem tudja, hogy ki az Atya, `csak a Fiú" (Jn 10,15; 17,25; Lk 10,22). Senki ember sem ismeri az Atyát úgy, ahogyan időtlen életét éli. Kizárólag az ismeri Őt így, aki részese ennek az időtlen életnek: tehát csak a Fiú. Ehhez az ismeréshez képest az, amit mi tudunk az Atyáról, szinte nem is nevezhető ismeretnek. `Csak a Fiúnak van igazi (színről-színre látó) ismerete az Atyáról.

Ebből a fiúi ismeretből is szeretet fakad. Hiszen aki az Atyát ismeri, az a szeretetet ismeri. A Fiú időtlen szeretete az Atyára irányul: mindenekelőtt az Atyát szereti tehát. A Golgotára is az Atya iránti szeretetből megy el: ahogyan mondja is tanítványainak: "hogy a világ megtudja, hogy szeretem az Atyát" (Jn 14,31). Jézus

tehát az Atya indító szeretetére szeretettel, válasz-szeretettel felel.

Miben áll a Fiú válasz-szeretete? Az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- Teljesíti Atyja akaratát.
- Beszéli az Atyától hallott tanítást.
- Megdicsőíti az Atyát.
- Beszélgetős-imádkozós kapcsolatot tart fenn az Atyával.

b./ Nem a maga akaratát kereste

A Fiú megtestesülve leélt egy emberi életet. Ennek az életnek nem volt semmiféle magán jellege, magán-célkitűzése. Egész élete az Atyától kapott feladat teljesítésében állott. Mikor övéi egy ízben kenyérral kínálják, arról beszél, hogy az az ő kenyere, hogy "Küldőjének akaratát tegye". Mikor támadják a jeruzsálemiek, azzal igazolja, hogy élete tetsző az Istennek, hogy "nem a maga akaratát keresi, hanem Küldőjének akaratát". A kafarnaumi zsinagógában pedig ezt állítja önmagáról: "Nem azért szállottam alá a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem az engem Küldőnek az akaratát" (Jn 4,34; 5,30; 6,38). Bár súlyos veszedelemben forog élete, ha Betániába megy, mégis elmegy Lázárhoz: "Munkálnom kell az engem Küldőnek a munkáit, amíg nappal van" (Jn 9,4). S ha félelmében vért verítékezik is, akkor is eljut odáig, hogy "ne az legyen, amit én akarok, hanem az, amit Te" (Mk 14,36).

c./ A szeretet-tan tanára

Bármennyire is végigkísérték Jézus köztünk töltött életét a gyógyítások, megvendéglések, halott-támasztások - közös szóval: a jó cselekedetek - mégis nem "orvosnak" nevezték Őt kortársai, hanem "tanítónak". Nyilvánvalóan azért, mert a tanítás volt életének legszembetűnőbb, leggyakoribb jellemzője. `A tanítás volt élete főfoglalkozása. Az Atya akaratának teljesítése elsődlegesen abban nyilvánult meg tehát, hogy elmondta nekünk az

Atyától rábízott tanítást. Nem a maga külön elgondolásait tanítja nekünk, hanem kizárólag az Atyától kapott tanításokat adja tovább: "Én magamtól nem szólottam, hanem az Atya, aki engem küldött, Ő adott parancsot nekem, hogy mit beszéljek..." (Jn 12,49). Mi volt a tartalma ennek a tanításnak? A szeretet. "Megismertettem velük a Te Neved - halljuk a főpapi imában - hogy a szeretet, amellyel engem szeretsz, bennük legyen" (Jn 17,26). A Fiú a szeretetet ismerte meg az Atyában és a szeretetet tanulta az Atyától. Természetes, hogy tanítói pályáján is egyetlen tárgynak volt a tanára: a szeretet-tannak. Nyilván azért, mert ezt a tantárgyat minden más tárgynál összehasonlíthatatlanul fontosabbnak tartotta.

d./ Az Atya megdicsőítéséért dolgozik

A szeretet az Atyától ered. Ezért csak az akarhatja tanulni ezt a tantárgyat, s életét e tantárgy szerint akarja formálni - aki ragaszkodik az Atyához. Ezt tudva Jézus mindent megtett annak érdekében, hogy egész földönjárása az Atya megdicsőítését szolgálja. "Én nem keresem a magam dicsőségét...Aki magától beszél, az a saját dicsőségét keresi"; Jézus "annak a dicsőségét keresi, aki küldte őt..." (Jn 8,50; 7,18). A Miatyánk végén is ezt halljuk: "Mert Tiéd...a dicsőség!" (Mt 6,13).

Éppen ezért Jézus egész élete reátapad az Atya életére. Már 12 éves korában nagy kedvvel beszélget a templomban Atyja, az Isten dolgairól, s a három esztendő során tanítványai újra és újra tapasztalhatják, hogy nemcsak velük beszélget az Atyától kapott tanításról, hanem Atyjával is beszélget az előtte álló feladatokról. Sohasem utasított el senkit azon a címen, hogy most nem ér rá, mert imádkoznia kell. De az evangelisták lejegyzik, hogy újra és újra visszavonult a magányba imádkozni.

e./ Imádkozik az Atyához

Negyven napos imádsággal kezdi meg nyilvános működését, hogy legyőzzön magában minden kísértést, amely eltérítené küldetésétől. Kora hajnalban ott hagyja Kafarnaumot, puszta helyre megy imádkozni, hogy le ne térjen a negyven nap alatt kielmékedett útról. Imádságban születik meg benne az elhatározás, hogy nem marad meg Kafarnaumban beteggyógyítóknak, bármennyire akarják is a kafarnaumiak, hanem megy más városokba, hogy teljesítse küldetését. Átimádkozza az éjszakát, mielőtt kiválasztja a Tizenkettőt. A hegyre menekül és féléjszakát imádságban tölt, amikor a pusztában megvendégeltek erőszakkal királlyá akarják tenni. Ugyan emiatt megszakítja működését, és elmegy Szíriába, hogy ott újra átmékelhesse Atyjával való beszélgetésekben, hogy mit is tegyen, hiszen népe nem akarja megérteni, magáévá tenni azt, amit rábízott az Atya - küldetését.

A főpapi imában visszatekint egész életútjára: elvégezte, amit rábízott az Atya; sikerült övének elmondani, amit el kellett mondania; övéi elfogadták, amit elmondott nekik. Mindezért hálát ad Atyjának. Majd megbeszéli Vele az elkövetkezőket, és kéri az Atyát, hogy őrizze meg övéit a Gonosztól. S végig egész imádságában dicsőíti az Atyát (Mk 1,13.36-8; Lk 6,12; Jn 6,15; Mk 7,24; Jn 17,1-26).

f./ Élete árán is teljesíti az atyai küldetést

Hogy Jézus mennyire valóságos ember is volt, (azaz, hogy az emberréválásával mennyire "kiüresítette önmagát") ezt legélesebben `Getszemáni kerti imádsága mutatja. Ebben az imádságban is küldetésének teljesítéséről van szó. Méghozzá annak legnehezebb órájáról. Tudja, hogy az éjjel a kertben letartóztatják, és mégsem menekül el. Nem, mert ha elmenekül, akkor felesleges volt emberré lennie. Ha elmenekül, akkor méltán gondolhatják tanításáról, hogy megvalósíthatatlan. Azt, hogy nem lehet a tanítás szerint élni; legfeljebb egy darabig, de azután abba kell hagyni. Jól tudja ezt Jézus, de emberi természete mégis visszaborzad attól, ami majd elkövetkezik reá, ha letartóztatják. Egy vergődő ember vergődik itt két egymással felelő akarat hálójában. Az isteni akarat azt mondja Neki: Maradj! Az emberi akarat pedig ezt: Menekülj! Kéri tehát az Atyát, hogy mentse fel küldetése alól.

De ugyanakkor tudja azt is, hogy az Atya nem mentheti fel a Fiát a szeretet alól, hiszen az Atyában nincs más, mint szeretet, s a Fiúban sincs más, mint szeretet. De Jézus nemcsak ez "a Fiú", hanem egyúttal egy "félő ember" is. Így születik meg ez a vergődő imádság: "Atyám, minden lehetséges Neked! Múljon el tőlem ez a pohár" - mondja a félő ember. Majd folytatja az imádságot "a Fiú", aki tudja, hogy csak a küldetés útja lehet az Ő életútja: "De ne az történjék, amit én akarok, hanem az, amit Te". Kicsit felkel, megnézi az alvó tanítványokat, majd kezdődik előlről Jézus két természetének a bírkózása: "Atyám, ha nem távozhatsz el tőlem ez a pohár, hanem ki kell innom, legyen meg a Te akaratod". `Csak harmadszori imádkozása után tud egészen belesimulni Atyja akaratába. Immár megnyugodva felkelti tanítványait: "Keljetek fel, menjünk! Íme közelünkbe jött az, aki elárul engem." S átadja Magát a főpap cselédeinek, akik megkötözik Őt (Mk 14,36.42; Mt 26,42).

g./ Időtlen és időbeli szeretet

A Fiú nem engedte meg tanítványainak, hogy vért ontsanak érte. A szeretet küldetése ezt nem viselhette el. A Fiú vergődött, mint akárki ember - a szeretet és nem-szeretet között. Kísértése lehetett és volt is arra, hogy ne a szeretetet válassza, mint akárki embernek. De sohasem hagyta azért cserben "a Fiú" a szeretetet. Élete árán sem. Oda áldozta életét, hogy méltó feleletet adjon arra a szeretetre, amellyel az Atya szerette Őt a világ teremtése előtt. Ezzel a feltétlen szeretettel szereti vissza a Fiú az Atyát. Az Atya mindentadó, `indító-szeretetére a Fiú is mindent - (még az életét is oda)-adó válasz-szeretettel felel.

Mi, emberek, csak Jézus emberi életén, tehát emberi szavain és emberi cselekedetein keresztül tudunk bepillantani Isten időtlen életébe. Jézus időbeli életét meghatározta az Atya és Fiú kölcsönös szeretetkapcsolata. Egy-egy szava utalt is arra, hogy ez a kapcsolat `nem az időben kezdődött: hanem (az emberrévülés következtében) `csupán megmutatkozott az időben is. De ennek a szeretetnek igazi és őshazája nem a Föld és nem az Idő. Túl van ez az őshaza a Földön és az Időn. Nem tudjuk hogyan ölt konkrét formát ez a szeretetkapcsolat az Isten időtlen életében. Ezt Jézus nem mondhatta nekünk, mert az ember csak a maga térbeli-időbeli világát tudja konkrét formában megragadni. A teret- időt- anyagot nem ismerő világot - nem tudjuk így megragadni. De azt kétségtelenre rajzolta számunkra, hogy az `Isten időtlen élete nem más, mint az Atya Fiút-szeretése és a Fiú Atyát-szeretése.

Házi feladat:

1. Lehet-e előbb megszeretni valakit és utána megismerni?
2. Van-e értelme ennek a mondatnak: "Jóska nagyon akar valamit, de még nem tudja, hogy mi az, amit akar!"?
3. "Ismerem az Atyát és életemet adom a juhokért" (Jn 10,15). A mondat "és" szavát behelyettesíthetjük-e a "tehát" szóval?
4. Miért következménye az ismerésnek az életodaadás?
5. Miért mondta halála előtt Jézus a kereszten: "Beteljesített"? Ki teljesített és mit?
6. Írd ki a főpapi imából (Jn 17. fej.) azt, ami igazolja, hogy Jézus az Atyától rábízott tanítást tanította!
7. S azt is, ami igazolja, hogy az Atyától rábízottakat tette!
8. Egy nagyreményű sportoló karambolozott, összetörte magát, aligha sportolhat tovább. Írd le, mit kell neki imádkoznia - Jézus getszemáni kerti imádságának alapján.
9. Kinek van módja megtapasztalni az Atya és Fiú "időtlen" szere tetét?
10. Könnyű volt-e Jézusnak bünt el nem követni?

23. Az ATYA és FIÚ - kettő is és egy is

a./ Az Atya és Jézus nagyon szoros kapcsolata

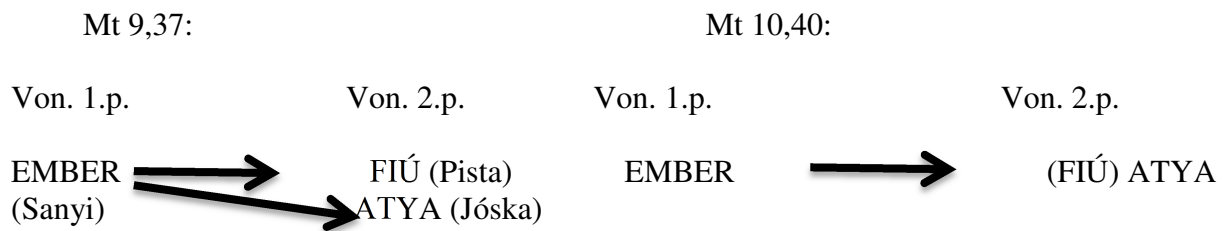
Atya és Fiú kapcsolatát megvilágítják Jézusnak azok a mondatai is, amelyekben megrajzolja az emberek kapcsolatát Ővele ill. az Atyával. Atya és Fiú kölcsönös szeretetkapcsolatáról ugyanis Jézus úgy beszélt, ahogyan a Maga és Péter szeretetkapcsolatáról, vagy a tanítványokat egybefűző szeretetkapcsolatról. Atya és Fiú, Jézus és Péter, Péter és János - mindegyik esetben `két személy között jön létre a szeretetkapcsolat. Hogyan maradhat ily körülmények között az Isten mégis - egy!? Mert Istennek egynek kell lennie, hiszen a VÉGSŐ OK nem lehet több, csupán csak egyetlen egy!

Van Jézusnak `egy különös nyilatkozata. Így hangzik: HA VALAKI ENGEM BEFOGAD, BEFOGADJA AZ ENGEM KÜLDŐT, ill. HA VALAKI ENGEM BEFOGAD, NEM ENGEM FOGAD BE, HANEM AZ ENGEM KÜLDŐT (Mk 9,37; Mt 10,40).

A nyilatkozat egy viszonyról, egy vonatkozásról beszél. Ennek indítója (első pontja) - az ember ("valaki"). Második pontja: Jézus. A vonatkozás tartalma (harmadik pontja): a befogadás. Egyetlen vonatkozást indít az ember: a Fiú felé menőt, a Fiút elérőt. S Jézus mégis azt állítja, hogy ez a vonatkozás nemcsak a Fiút éri el, hanem az Atyát is. Sőt a nyilatkozat második változatában még többről van szó: aki a maga vonatkozásával eléri a Fiút, nem is a Fiút éri el, hanem az Atyát. Hogyan lehetséges ez?

Van ennek valami megfelelője a mi emberi világunkban. Jóskának nagyon jó barátja Pista. Jóska is mondhatna valami ilyesmit Sanyinak: "Sanyi, ha szereted Pistát, engem szeretsz!" Sőt: "Sanyi, ha szereted Pistát, nem is Pistát szereted, hanem engem!" De csak akkor mondhatja ezt Jóska, ha nagyon-nagyon szívbeli barátja neki Pista. Olyannyira, hogy szinte elválaszthatatlanok egymástól.

Próbáljuk ábrázolni ezt a befogadási vonatkozást:

Jézus azt állítja tehát, hogy az egyetlen vonatkozásnak két vonatkozási 2. pontja van. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a két von. 2. pont (Fiú és Atya) nagyon szoros kapcsolatban, sőt: fedésben van egymással. Miben áll Kettejüknek ez a szoros kapcsolata, egymás fedése?

b./ Atya és Fiú cselekvési közössége

Jézus meggyógyítja a 38 éve beteg embert - szombaton. Megtámadják miatta. Ő Atyjára hárítja a felelősséget: "Atyám szüntelenül munkálkodik, és én is munkálkodom". Ha "szüntelenül", akkor a szombati nap sem lehet kivétel (az időtlenség nem ismer szakaszokat). Jézus sem pihenhet a szeretetben, még munkaszüneti napon sem. Miért? Ezzel magyarázza: "Amit ugyanis az Atya tesz, azt a Fiú ugyanúgy teszi" (Jn 5,17.19). Mi az amit az Atya is, a Fiú is, egyaránt tesznek? Megmondja: "Amint az Atya halottakat támaszt fel és életre kelt, úgy a Fiú is életre kelti, akit akar" (Jn 5,22). `Cselekvési közösségben vannak tehát egymással.

Vonatkozásról van itt szó. E vonatkozás második pontja ezúttal az EMBER. A vonatkozás tartalma: gyógyítás, halottámasztás, életre-keltés; közös szóval: szeretés. `De ki a vonatkozás első pontja? Az Atya és a Fiú. Megfigyelhetjük: most a két von. 1. pontból van kettő. De úgy tetszik a fentiekből, hogy ez a két von. 1. pont csak egyetlen vonatkozást bocsát ki. Atya és Fiú közös munkája a 38 éve beteg ember meggyógyítása

Ábrázoljuk ezt a vonatkozást is:

Összesítsük a "befogadásról" és a "gyógyításról" szóló két jézusi nyilatkozatot! Ha az EMBER eléri a FIÚT, az ATYÁT is eléri; ill. ha a FIÚ eléri az EMBERT, az ATYA is eléri az EMBERT. Milyen szoros kapcsolatban kell lenniök egymással, ha csak Kettejüket tudjuk befogadni, ha csak Ketten együtt tudnak meggyógyítani bennünket!

c./ Az Atya és Fiú minden birtoka közös

Erről a nagyon szoros kapcsolatról még többet is elárult nekünk Jézus. Láttuk, hogy az Atya mindent odaadott a Fiúnak. Mindent, s ezek között az embereket is. A főpapi imában így

könyörög Atyjához övéiért: "Értük könyörgök...azokért, akiket nekem adtál...hiszen a Tied ők!" Hogyan lehetnek az emberek az Atyáéi, ha egyszer odaadta őket a Fiúnak? Megmagyarázza: "Az enyéme mind a tied, s a tied mind az enyéme" (Jn 17,9-10). Már a búcsúbeszédben is mondta: "Minden, ami Atyámé, enyém (Jn 16,15). Az Atya tehát nemcsak mindent adott a Fiúnak, hanem `mindenét - minden tulajdonát is odaadta a Fiúnak. Jelöljük az Atya tulajdonát öt ponttal. A Fiút ugyanígy. A valóság nem az, hogy kettejük ösztulajdonát tíz pont képezi. Birtok-pontjaik fedésbe kerülnek tehát egymással:

Az Atya és Az Atya birtoka; A Fiú birtoka; a Fiú birtoka;

Mi ennek a magyarázata? A szeretet. Az, hogy az Atya odaadta a Fiúnak az embereket, s a Fiú az Atyának erre a szeretetére szeretettel felel: Az Atya nevében őrzi meg ezeket az embereket és elviszi őket magával az Atyához, az Atya házába (Jn 17,12; 14,2-3).

Visszaadja tehát a kapott embereket az Atyának. Az Atya sem tartotta meg az embereket magának, hanem odaadta a Fiúnak. A Fiú sem tartja meg őket magának, hanem visszaadja őket az Atyának. `A Fiú visszaadja mindenét az Atyának.

d./ Időtlen köztulajdon szeretetből

Levonhatjuk ezekből a következtetéseket az Isten életén belüli tulajdonjogi viszonyokra. Isten életében nincs magántulajdon, még csak személyi tulajdon sincs. `Ott csak köztulajdon van. De ez a köztulajdon nem annak erejében áll fenn, hogy akinek nem volt, az elvette attól, akinek volt. Nem erőszak erejében jött létre ez a köztulajdon. Nem is valami fejlődés erejében, mert a változatlan-időtlen Isten nem ismeri a fejlődést. Minek az erejében áll fenn ez a köztulajdon? A szeretet erejében. Az adásban és kapásban megnyilatkozó szeretet erejében. Időtlen ajándékozás eredménye ez az időtlen köztulajdon. Ajándékozásé, amelytől az ajándékozó birtoka nem lesz kevesebb. Ajándékozásé, amelyben az ajándékozó nem jár rosszul, amelytől nem lesz szegényebb. Nem, mert az Isten időtlen életében - időtlen az ajándékozás is és időtlen a visszaajándékozás is. `A szeretetnek velejárója tehát a köztulajdon. Akik szeretik egymást, nem ismerik ezt a szót, hogy "enyém" és "tied". Csak ezt a szót ismerik, hogy a "mienk".

e./ Atya és Fiú egymásban

Jézus sokat beszélt arról, hogy nincs egyedül, hanem vele van az Atya. De többet is mondott Kettejük kapcsolatáról. Egyik jeruzsálemi vitája során halljuk: "Ha cselekszem Atyám tetteit, lássátok végre és ismerjétek el, hogy `az Atya énbennem van és én az Atyában" (Jn 10,37-8). Megismétli nyilatkozatát az utolsó vacsorán. Fülöp elmondja, hogy látni szeretnék már egyszer az Atyát is. Jézus értetlenkedve fogadja ezt a kérést. Ezt válaszolja: "Annyi ideje veletek vagyok és nem ismertél meg engem, Fülöp? Aki engem lát, az látja az Atyát. Hogyan mondhatod: Mutasd meg nekünk az Atyát!? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya bennem van?" (Jn 14,8-10). E nyilatkozatok fényénél már jobban érthetjük az eddigieket. Miért fogadjuk be az Atyát, ha befogadjuk a Fiút? Azért, mert az Atya és a Fiú úgy Kettő, hogy ez a Kettő egymásban van. Miért gyógyít az Atya is, ha a Fiú gyógyít? Azért, mert egymásban vannak. Miért és hogyan lehet, hogy ami az Atyáé, az a Fiúé is; és ami a Fiúé, az Atyáé is? Hát azért, mert egymásban vannak. `Ez az egymásbanlevés kifejezi a nagyon-nagyon szoros összetartozást, a fedést. Ha egymásban van az Atya és a Fiú, akkor érthető, hogy ha a Fiút látjuk, akkor látjuk az Atyát is.

f./ Az Atya és Fiú - egy

Azt kérdeztük, hogyan lehetséges ez a Kettőség abban az Istenben, aki csak Egyetlenegy lehet. Jézus eddig vizsgált mondatai egyre jobban egymásba mossák a "kettő" és "egy" merev szembenállását. "Kettő" és "egy" Isten életében nem állnak mereven szemben egymással. Sőt fedésbe kerülnek. Egy ízben ugyanis a jeruzsálemiek támadására azt válaszolja, hogy Ő örök életet ad juhainak, akiket senki sem ragadhat ki Atyja kezéből. Miért nem úgy mondja, hogy Jézus kezéből nem lehet kiragadni a juhokat? Megmagyarázza: "Én és az Atya egy vagyunk!" (Jn 10,29,31). Éppen ezért, akit nem lehet kiragadni az Atya kezéből, azt nem lehet kiragadni a Fiú kezéből sem. Egy még további magyarázathoz jutottunk tehát. `Az Atya és Fiú egy! Ennek következtében fogadjuk be az Atyát, ha befogadjuk a Fiút. Ezért gyógyítja a 38 éve beteg embert az Atya, ha a Fiú gyógyítja. Ezért van köztulajdon az Isten életében. Ezért lehet Atya és Fiú egymásban. A főpapi ima újra és újra ismétli, hogy az Atya és a Fiú egy: "Tartsd meg őket...hogy egyek legyenek, `mint mi hogy egyek legyenek, `amint mi egy(ek) vagyunk, hogy így tökéletesen egyek legyenek `ők is" (Jn 17,11.22-23).

g./ A szeretet mindenekfeletti ereje

Hogyan lehetséges mindez? Csak egy lehet a magyarázata. A szeretet, az Isten életének ez az ősténye! Az, hogy az Atya szereti a Fiút és a Fiú szereti az Atyát. Csak a szeretet magyarázhatja meg mindezt. De a szeretet megmagyarázza. A mi időbeli világunkban is tapasztalhatjuk a szeretetnek ezt a mindennél nagyobb erejét. Akiket összeköt a szeretet, azok nem ismerik azt, hogy "egyedül", csak azt, hogy "vele van". Nem ismerik, mert lehetetlen számukra az "elhagyás". A szeretet nem ismeri az "enyémet" és a "tiédet". A szeretet csak a miénket és az egymásban levést ismeri. A szeretet még arra is képes, hogy a kettőt eggyé tegye. Nem is olyan képtelenség tehát az "egy" névszói állítmány mellett a többesszámú igei állítmány, a "vagyunk". Sőt, a szeretet világa csak ezt ismeri. Azt, hogy "egy vagyunk".

Házi feladat:

1. Írd ki a János ev. 14. fejezetéből az Atya és Fiú kapcsolatára vonatkozó mondatokat.
2. Rendezd csoportba ezeket a mondatokat, s írd egy kis dolgozatot; "Az Atya és Fiú kapcsolata Jn. 14. alapján" címmel!
3. Miért csak Jézuson keresztül juthatunk el az Atyához? (Jn14,6.)
4. Méltán tett-e Jézus szemrehányást Fülöpnek (Jn 14,9)?
5. Miért tudunk nagy dolgokat tenni annak következtében, hogy Jézus az Atyához megy (Jn 14,12)?
6. Ki volt az "egyik" vigasztaló, aki helyett az Atya "másikat" küld (Jn 14,16)?
7. Az Atya miért azt szereti, aki a Fiút (s nem Őt) szereti (Jn 14, 21)?
8. Hogyan lehet az Atya nagyobb, mint a Fiú (Jn 14,28)?

24. Kicsoda a Lélek?

a./ Az Atya Lelke

A Jordán-parti megkeresztelkedéskor ott van a Lélek a felülről szóló Atya és a Fiú között. A mennybemenetel előtt adott keresztelési parancsban is egymás mellett szerepel a Három: az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében kell alámeríteni azokat, akiket a tanítványok tanítványokká fognak tenni (Mt 28,19). Jézus sok névvel nevezte a Szentlelket, mondotta az Igazság Lelkének is, Pártfogónak is. De mondotta az Atya Lelkének is. Az üldözések során a tanítványoknak nem kell aggódniuk, mit mondjanak majd a bíróságon, "mert nem ti fogtok beszélni, hanem `Atyátok Lelke beszél majd bennetek" (Mt 10,20). A Lélek az Atyának a Lelke.

Ezért állítja Jézus az utolsó vacsorán: "Az Igazság Lelke az Atyától származik (szó szerint: jön ki)" (Jn 15,26). Az Atyától kijövő Lélek mindenekelőtt a Fiút éri el. A Galambot látó Keresztelő éppen ezzel magyarázza meg tanítványainak, miért nem féltékeny Jézus sikereire: "Nem szűkösen adja Isten (az Atya) a Lelket (a Fiúnak)" (Jn 3,34). Láttuk, hogy mi mindenben nyilvánult meg az Atya szeretete a Fiú iránt. Most eljutottunk az Atya legnagyobb adományához. A Lélek ez az adomány. `Az Atya odaadja a Fiúnak a Maga Lelkét is.

b./ A Fiú Lelke

De ha odaadta, akkor az időtlen Fiú időtlenül birotkolja az Atya Lelkét. S ez esetben a `Lélek már nem az Atya Lelke, hanem a Fiú Lelke is. S az evangéliumok a Fiúban benne levő Léleknek rajzolják meg a Szentlelket. A megkeresztelkedés után a Lélek vezeti ki a pusztába, majd a "Lélek erejében" jut el Galileába (Lk 4,1.14). Ennek alapján védi meg magát Jézus a Sátánnal való cimborálás vádjától is: "Én Isten Lelkével ördögöt űzök" (Mt 12,28). Önmagáról ezt állítja: "Én vagyok az Igazság". S amikor búcsúzik övétől, azt ígéri, hogy küld majd valakit nekik, aki ugyanúgy pártfogójuk lesz, mint ahogy idáig Ő pártfogolta őket. Kit küld el? A Szentlelket, aki az Igazság Lelke: "Amikor eljön a Pártfogó (régi fordításokban: Vigasztaló), akit én küldök nektek... az Igazság Lelkét, Ő majd bizonyosságot tesz rólam" (Jn 15,26). Jézus az Igazság (Jn 14,6), s a Szentlélek az Igazság Lelke. Nem kétséges tehát, hogy Jézus a Maga Lelkének mondotta a Szentlelket.

c./ Az Isten Lelke

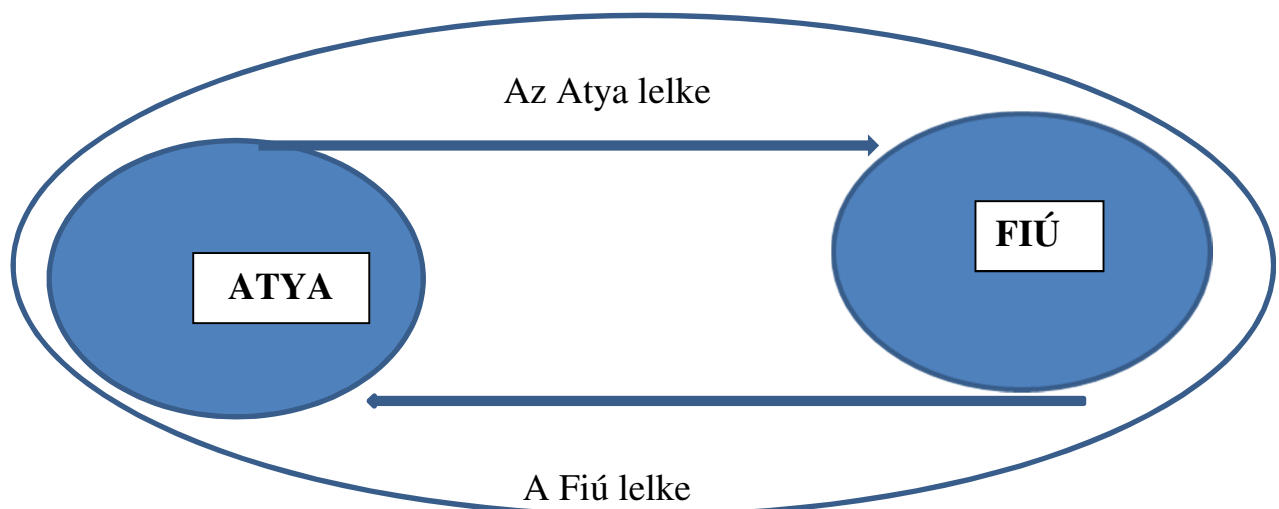
A Szentlélek - az Atya Lelke is, a Fiú Lelke is. Közös megnevezéssel: az Isten Lelke. Amikor az Isten Lelke elér hozzánk embereikig, akkor az Istentől, tehát az Atyától és a Fiútól indul el hozzánk. Jól látható ez Jézus szavaiban. Ha azt mondja, hogy az Atya küldi nekünk a Lelket, akkor hozzáteszi: "nevemben": "A Pártfogó pedig, a Szentlélek, `akit elküld az Atya az én nevemben, megtanít majd nektek mindent" (Jn 14,26). Ha azt mondja, hogy Ő küldi a Lelket, hozzáteszi, hogy "az Atyától" küldi. "Amikor eljön a Pártfogó, akit én küldök nektek az Atyától, az Igazság Lelke... Ő majd bizonyosságot tesz rólam" (Jn 15,26). Azért tud a Szentlélek bizonyosságot tenni Jézusról, azért tudja továbbfolytatni Jézus tanítását, azért tud Jézus után

másik Pártfogó lenni számunkra - mert azzal van tele, amivel az Atya és Fiú. Az ember lelke rendelkezik azzal, amivel az ember maga rendelkezik. Ugyanígy az Isten Lelke is rendelkezik azzal, amivel az Isten rendelkezik. "Amikor eljő az Igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra, mert nem önmagától szól, hanem amiket hall, azokat mondja". Kitől hallja a Lélek, amiket mond nekünk? Az Atyától és a Fiútól. Jézus tehát így folytatja szavait: Amiket a Lélek majd mond, azt "az enyémből kapja". De az Atyáéból is, mert "mindaz, amije van az Atyának az enyém. Ezért mondtam, hogy az enyémből kapja" (Jn 16,13-5).

d./ A Szeretet Lelke

Az Atya csak szeretni tud. Az Atya Lelke sem lehet bármilyen, mint az Atya. Az Atya ismeret-anyaga, tanítása az, hogy "szeretni kell". Az Atya minden tevékenysége: szeretet-gyakorlás. Az Ő Lelke, az Igazság Lelke, csak arra az Igazságra tud vezetni, hogy "Szeretni kell". Csak egyfajta tevékenységre tud ösztönözni: a szeretet gyakorlására. Az Atyának ez a Lelke áramlik a Fiúba. A Fiúban ez a Lélek tevékenykedik, amikor az időben tanít bennünket a szeretetre és cselekedeteivel, csodáival is - szeret bennünket. De a Fiú elsődlegesen az Atyát szereti. Az időtlen Fiú időtlenül visszaszereti az Atyát, azaz időtlenül visszaajándékozza mindenét és Önmagát is az Atyának. Ha mindenét visszaajándékozza, akkor a Fiú Lelke is része ennek a válasz-szeretetnek. Tehát a Fiú Lelke is visszaáramlik az Atyához, amikor a Fiú visszaszereti az Atyát.

Ha mindezt ábrázolni akarnánk, egy kört kellene rajzolnunk. Ennek bal oldalán egy kis belső kör jelezhetné az Atyát, akitől elindul a szeretet áramlása. A felső párhuzamos félkörív jelzi az Atya Lelkének áramlását a Fiú felé. A szeretet áramlik ebben a Lélekben. Éppen ezért a Lélek a Szeretet Lelke. S mivel a Lelket adja az Atya a Fiúnak, ezért Adomány is. A kör jobb oldalán a kis belső kör jelzi a Fiút, akihez elér a Lelken, az Atya Lelkén keresztül az Atya szeretete. Megtelik a Fiú szeretettel, a Szeretet Lelkével. Övé lesz a szeretet, s övé, a Fiú Lelkévé is lesz a Szeretet Lelke. De a szeretet nem állhat le. A szeretetnek áramolnia kell tovább a másik felé - különben nem szeretet. Ezért válaszol a Fiú az Atya szeretetére. Válaszol, s miként az Atya is mindenét adja Neki, úgy a Fiú is mindenét adja az Atyának. A Fiútól ez a minden a Fiú Lelkén keresztül (alsó párhuzamos félkörív) áramlik vissza az Atyához. S ezzel bezárul az időtlen szeretet-kör. Az ábra természetesen csak kísérlet arra, hogy ábrázolja az ábrázolhatatlant: az Isten időtlen szeretet-életét.

Házi feladat:

1. Miért harmadik a Szentlélek?
2. Szereti-e az Atya a Szentlelket?
3. Szereti-e a Fiú a Szentlelket?
4. Kisebb-e a Szentlélek, mint az Atya és a Fiú?
5. Birtokolja-e a Szentlélek a teljes isteni léttartalmat?
6. Volt-e szó az Ószövetség teremtéstörténetében Isten Lelkéről?
7. Miért a galamb jelképezi a Szentlelket (Mt 10,16)?
8. Miért a tűz jelképezi a Szentlelket (Csel 2,3)?
9. Miért a szél jelképezi a Szentlelket (Jn 3,8; Csel 2,2)?
10. Sorolj fel szavakat abból a szócsaládból, amelybe a "lélek" tartozik!
11. Lehet-e pártfogóm a Lélek, ha nem azt akarom, amit Ő?

25. Ősminta és lenyomat

a./ Jézusnak "fordítania" kellett

A megtestesült Isten számára nem volt egyszerű feladat beszámolni az embereknek a Maga életéről. Miért? Azért, mert csak emberi fogalmakat, emberi képeket használhatott fel. Nem emberi fogalmakat, nem emberi képeket mi képtelenek vagyunk megérteni. `Azt kellett mondania, amit képesek vagyunk megérteni. Az Istent igen sok nép az emberek atyjaként élte meg, a választott nép is. Beszélhetett tehát az Isten életén belüli atyaságról, Atyáról. S ezzel már adva is volt a fiúság fogalma. Hiszen Atya és atyaság csak akkor lehetséges, ha van fiúság, ha van Fiú. S végezetül a különböző népek "léleknek" gondolták az Istent, Jézus tehát beszélhetett a megértés reményében az Isten Lelkéről.

Mіндеz azonban csak "lefordítása" az Isten életének; `az időtlen isteni valóságnak "átkódolása" emberi nyelvre. Ilyen átkódolást végzünk a számítógépek beprogramozása során, amikor lefordítjuk anyagunkat a kettes számrendszerre. Ilyen átkódolást kellene végeznünk, ha emberi természetünket-tudásunkat megőrizve békává lennénk. Azaz akkor, ha (miként Isten magára öltötte az emberi alakot) magunkra ölténénk a békák alakját és megpróbálnánk a békák brekegés-nyelvén elmondani a békáknak a mi emberi világunk törvényszerűségeit; mondjuk azzal a céllal, hogy a békák hajlandók legyenek eljönni a mi emberi világunkba és velünk együtt élni a mi házainkban. (Az Isten valami ilyesfélét tett és tesz velünk!).

Mindaz, amit nekünk Jézus elmondott - ilyen átkódolás csupán, és `nem egy az egyben letérképezése Isten világának. Éppen ezért a Jézustól elvégzett átkódolás nem lehet pontos tükrözése az isteni életnek. A mi fogalmaink szerint "fiú" csak ott lehet, ahol "anya" is van. Vagy a mi fogalmaink szerint valakinek a "lelke" – nem lehet ettől a valakitől különböző; pedig a Lélek az Atya és a Fiú mellett Harmadik Valóság. Próbáljunk meg Jézus tanítása alapján további és világosabb tájékoztatásokat kapni Isten életéről!

b./ Isten képére lettünk teremtve: férfinak és nőnek

Emlékezünk még a kezdeti kétneműség mítoszaira, az Atyának és Anyának átélt Istenre - a primitívekről tanultak alapján. Az Ószövetség legelső könyvében, a Teremtés könyvében is találunk egy errefelé mutató különös mondatot: "Alkossunk embert képünkre és hasonlatosságunkra...és megteremtette Isten az embert a maga képére: az Isten képére teremtette őt, férfivá és nővé teremtette őket". Ádám pedig, mikor Évát meglátja ezt mondja: "Ez most csont a csontomból, hús a húsemből...ezért az ember elhagyja apját és anyját és feleségéhez csatlakozik (=kapcsolódik, ragaszkodik, egyesül vele), és a kettő egy testté (emberré) lesz" (Ter 1,26-7; 2,34).

Egy vita során Jézus idézi is a fentieket, de kiegészíti még egy mondattal: "Így már nem ketten vannak, hanem csak egy test" (Mt 19,4-6; Mk 10,6-9). A "test" embert is jelent, tehát Jézus szavai így is értendők: "hanem csak egy ember". - `A Szeretet-Isten úgy teremtette meg a maga képére az embert, férfinak és nőnek teremtette őket, mégpedig azzal a rendeltetéssel, hogy eggyé legyenek.

c./ Férfi és nő szeretetkapcsolata

Az emberi világon belül `nincs bensőségesebb szeretet-kapcsolat, mint férfi és nő szeretetkapcsolata a házasságon belül Jézus felbonthatatlan kapcsolatnak tanította. Az Egyház a hét szentség egyikének tanítja ezt a szeretet-kapcsolatot. Minden más szeretet-kapcsolatunk kevésbé bensőséges, kevésbé tartós. A barátság, a vér szerinti testvérek kölcsönös szeretete, sőt még a szülők iránti szeretet sem mérkőzhetik vele. Szüleinket is elhagyjuk a választott férfiért-nőért; s a szülők is beleegyeznek abba, hogy elhagyjuk őket.

A számunkra megtapasztalható kölcsönös szeretetkapcsolatok között `a férfi és nő szeretetkapcsolata közelíti meg legjobban azt a bensőséges együvé-tartozást, amelyet Jézus megrajzolt az Isten életéről, Atya és Fiú kölcsönös egymást szeretéséről. Az ember a barátainak, a testvéreinek, a szüleinek nem adja oda mindenét. De megismerhet magának valóként egy nőt olyan ismerettel, amelyből csak szeretet, csak mindentadás születik meg. S ha a nő találkozik egy ilyen férfival, aki oly kedvesnek találja őt, hogy mindenét és önmagát is oda akarja adni neki, akkor ebben a nőben megszülethetik a válasz-szeretetnek az igénye. Megszülethetik benne is az a látás, az az ismeret, melynek erejében a nő is olyan kedvesnek találja az őt meglátó férfit, hogy képes mindenét és egész önmagát odaadni ennek a férfinak. Annyira megegyezik a férfi és nő kölcsönös szeretetkapcsolata azzal, amit Jézus elmondott az Atya és Fiú kölcsönös egymást szeretéséről, hogy megértjük a primitívek elképzeléseit, amelyek családi életnek gondolták el az Isten életét. És megértjük a Teremtés könyvének szavát, amely ugyanebbe az irányba mutat.

Isten a maga képére és hasonlatosságára teremtette meg az embert; az Isten pedig - időtlen szeretetkapcsolat. Az embert tehát ennek a szeretetkapcsolatnak a mintájára teremtette meg. Az ember mintegy lenyomata az isteni mintának, azaz a maga ősmintájának. Az ember leginkább ebben a férfi-nő kapcsolatban képes jó lenyomatnak lenni, jó lenyomattá válni (=szeretni). S ezért a Teremtés könyve a férfivé és nővé teremtett voltunkban jelöli meg az istenképiséget; tehát azt, hogy hasonlítunk az Istenre.

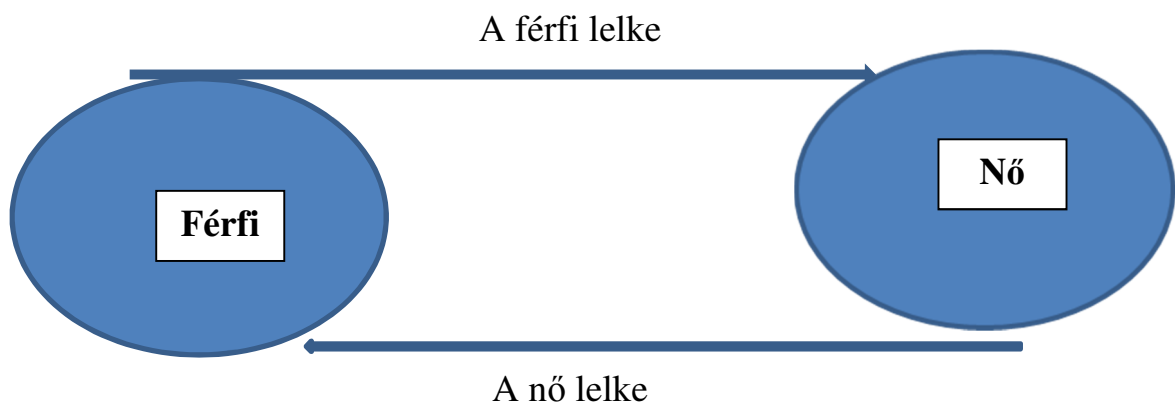
d./ A Szentháromság magyarázza a házasságot

Az ősminta - az Isten élete. Ennek legélesebb emberi lenyomata, másolata - a férfi és nő szeretetkapcsolata. Láttuk, hogy az Atya és Fiú ennek a szeretetkapcsolatnak az erejében csak együtt fogadható el, vagy vethető el általunk. Azt is, hogy csak együtt képesek bennünket gyógyítani, szeretni. Ennek a szeretetnek az erejében közös mindenük. Elválaszthatatlanul együtt vannak, nem hagyhatják el egymást; úgyannyira, hogy egymásban vannak; hogy széjjelválaszthatatlanul egyek; annyira, hogy aki a Fiút látja, az már az Atyát is látja. `A "lenyomat" ugyanezeket a törvényszerűségeket mutatja. Az ősminta-szerinti házasságon belül, ha valaki külső harmadik "befogadja" mondjuk a férfit, be kell fogadnia a feleségét is, mert a férfi nem egyedül van. Amit férfi és nő igazán tenni-valónak, életfeladatnak, hivatásnak lát, azt csak együtt tehetik. Értelmetlen az ő esetükben is az "enyém" és a "tied", mert mindenük közös. S ha azt nem is szoktuk mondani az ilyen férfiról és nőről, hogy egymásban vannak, de azt, hogy "eggyé lettek" és hogy ők ketten "egy szív egy lélek" - gyakran halljuk. A Teremtés könyvében is olvassuk, hogy "ketten lesznek egy test (ember)". S Jézustól is halljuk, hogy "már nem ketten vannak, hanem csak egy test (ember)".

e./ A házasság magyarázza a Szentháromságot

Ugyanakkor a lenyomat segítségünkre van abban is, hogy jobban megértsük, hogy milyen szerepet tölt be Isten életén belül a Lélek. Tegyük fel a kérdést: Minek következtében lesz eggyé férfi és nő? Az ősminta szerinti eggyélevésben a test eggyélevése csak befejező mozzanat. Férfi és nő lelkének előbb szerelemre-szeretetre kell gyulladnia. A férfiből előbb áramolnia kell a "lelki" szeretetnek a nő felé, s ugyanennek kell történnie a nő válaszszeretetében is. A férfi lelke (=szeretetáramlása) eléri a nőt. A nő lelke (=szeretetáramlás) vissza ér a férfihez. Csak lelküknek egymástól-egymásig-áramlásában tudnak úgy találkozni egymással, hogy ebből a találkozásból teljes eggyé válás (azaz az ősminta szerinti házasság) lehessen. Ugyanúgy kell ezt a férfi-nő kapcsolatot ábrázolnunk, ahogy az Isten életét.

Férfi és nő
szeretetkapcsolata:

f./ Az Isten - szeretetközösség

A szeretet egygé tesz. A szeretet közösséget formál. `Az Isten élete nem anyagba ágyazott, nem biológiai élet, de gondolatokban, cselekedetekben lefolyó élet. Az Isten élete a szeretetnek, a mindent-adó szeretetnek az élete. Az Isten élete a szeretet - közösséget formáló élete. A szeretet az az erő, amely igazi közösséget teremt, mert `csak a szeretet tudja létrehozni a tökéletes közösséget: az egységet. Az Isten élete - SZERETET VONATKOZÁS. Az Atya ennek a vonatkozásnak az első pontja. Őbelőle indul ki az ajándékozás, Ő az első AJÁNDÉKOZÓ. A Fiú felé irányul ez az ajándékozás, ezért Ő az első MEGAJÁNDÉKOZOTT. S az ajándékozás a Lélek által történik, Ő Maga az Atyától a Fiúig áradó ADOMÁNY. De mivel íly módon a SZERETET ér el az Atyától a Fiúhoz, ezért nincs megállás, nincs szünet az Isten életében, mert a szeretet nem ismer végállomást. Nem ismer, mert a Szeretettel eltöltött Fiú lesz most már az Ajándékozó, s az Atya lesz a Megajándékozott; s megintcsak a Lelken, az Adományon keresztül. Ilyennek rajzolta meg számunkra Jézus az Isten életét. Ez az az "egy Isten akiben három személy van". Ez a Szentháromság. Ez az a világ, amelyből a Fiú eljött közénk. Nyilvános működését ezzel a mondattal kezdte: "Elközelgett hozzátok az Isten Országa..." (Mk 1,15). Eljött tehát közénk ez az isteni világ, ez az isteni élet. Mindaz, ami magatartásában és parancsaiban meghökkentőnek és képtelennek látszik számunkra, magyarázatát találja abban, hogy innen, ebből a világból érkezett közénk. Ennek belső törvényszerűségeit alkalmazta a mi emberi életünkre. Hogyan gondolta Jézus ennek az időtlen országnak a hozzánk való közeledését? Ezt mondja el könyvünk következő fejezete.

Házi feladat:

1. Mekkora az Isten szeretete, ha vállalta, hogy eljöjjön "békának"?
2. Jézus biológiai értelemben lehet-e fia az Atyának?
3. Kinek fia Jézus biológiai értelemben?
4. Az a./ vagy a b./ tétel rajzol különb képet az emberről?
  - a./ Abban áll istenképiségünk, hogy érteni és akarni tudunk.
  - b./ Abban áll istenképiségünk, hogy szeretni tudunk.
5. Lehet-e önzésből közösséget teremteni?
6. Mi a közösség fel nem bomlásának a feltétele?
7. Arra kell-e felhasználnom az életemet, hogy közösséget teremtsék?

V. MIÉRT JÖTT?

26. Örömhír az Országról

a./ Örömhír, ígéret, Ország

Amikor Jézus feladja kisiparát, az ácsmesterséget, úgy jelenik meg a választott nép előtt, mint - hirdető. Mint olyan valaki, aki jó hírt, örömről szóló, örömet ígérő hírt hirdet népének. Evangéliumnak is mondjuk a jóhírt, az örömhírt. Görög eredetű szó az evangélium: eu-aggelion (jó-hír). Azért jóhír, mert ígér valamit. Az "ígéret" szó az "evangéliumok" (Máté, Márk, Lukács és János könyvei a jézusi jóhírről) görög nyelvén ugyanabból a szócsaládból való: ep-angelia (=valamire vonatkozó `hír). `Örömhír és ígéret nagyon szorosan összetartoznak. A választott nép azt várta a Messiástól, hogy beteljesítse a Szövetség Istenétől megígért ígéretet. Jézus mintörömhirdető, ennek az ígéretnek beteljesítőjeként lépett fel. Ezért kezdi galileai működését ezzel a mondattal: "Beteljesedett az idő és közel jött az Isten Országá". Az "Isten Országá" - az, amit az ígéret megígért. Az "Isten Országát" hirdeti örömhírként, mert szavait így folytatja: "Alakítsátok át gondolkodástokat (megszokott fordításban: = tartsatok bűnbánatot) és higgyetek az örömhírben" (Mk 1,15). A "beteljesedett az idő" azt jelenti, hogy`elérkezett az atyáknak adott ígéret megvalósulásának, beteljesedésének `az órája.

b./ Az evilági ország

Jézusnak egyik leggyakoribb szava az "ország". Pilátusnak azt mondja, hogy "az én országom nem ebből a világból való. Ha ebből a világból való volna az én országom, szolgálaim harcolnának, hogy ne kerüljek a zsidók kezébe. Tehát az én országom nem innenvaló" (Jn 18,36). Ismeri tehát Jézus ennek a szónak `mindennapos jelentését, az ebből a világból való, az innenvaló, tehát az evilági országot (aminő akkor pl. a Római Birodalom vagy ma Franciaország). Beszél róla Második Eljövételét megelőző időket rajzolva is: "Akkoriban nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad" (Mt 24,7).

c./ A Sátán országa

De használja ezt a szót `nem mindennapos jelentésben is. Egy alkalommal meggyógyít egy idegbeteget (a kor nyelvén: "ördögtől meg- szállottat"), s az írástudók azt állítják, hogy az ördögök fejedelme a Sátán adott Neki erőt erre. Jézus így védi meg magát: "Ha sátán űzi ki a sátánt, akkor meghasonlott önmagában: tehát hogyan állhat fenn országa?" (Mk 3,23-4). Ismeri tehát a Sátán Országát is.

d./ Az Isten országa

Leggyakrabban azonban nem e két jelentésben használja szavunkat. `Az az ország, amelynek örömhírét hirdeti, különbözik mind a kettőtől. Nevezi ezt az országot Isten Országának, Mennyeik Országának, az Atya Országának, az Emberfia Országának, az Én Országomnak, vagy egyszerűen csak az Orzágnak. De nemcsak "ország" szóval nevezi azt az országot, amelyről örömhíre szól. Mondja "házaknak" is: "Atyám házában sok lakóhely van" (Jn 14,2). Nevezi "akolnak" is: Jézus ennek az akolnak a pásztora (Jn 10,16), Nevezi "gyülekezetnek" is (görög nyelven: "ekklésié", a protestáns magyar nyelvben: eklézsia). Ezt a szót fordították ősünk az "egyház" szóval, amely összetett szó; a régi magyar nyelvben: id-ház. Az összetétel első tagjának szócsaládja: üde, üdül, üdít, idvesség, üdvösség stb.

e./ Időtlen és időbeli közösség

Ország, ház, akol, egyház, - közös jelentéstartalma: közösség. Valakiknek az együttesét jelenti, hiszen az országban, a házban, az akolban, az egyházban valakik vannak. Az, hogy ez a közösség az Istené, nem azt jelenti, hogy csak az Isten lehet benne. Az Isten időtlen országa, háza (Szentháromság) természetesen csak az Isten időtlen közössége. De az Isten Országa nemcsak a Szentháromságot jelenti. Jelenti mindazoknak időbeli közösségét is (országát, házát, aklát, gyülekezetét), akik hajlandók magukévá tenni azt a viselkedést, azt az életstílust, amely az Istené, s amelyet Isten emberi nyelvre fordított (Örömhír, ige), amikor emberi formát öltve köztünk járt.

f./ A Szeretet és a Gyűlölet Országa

Az Örömhír tehát azt az ígéretet tartalmazza, hogy az ember immár bekerülhet egy olyan közösségbe, amelynek törvényeit az Isten viselkedése és életstílusa szabja meg. Világossá lett már előttünk, hogy az Isten viselkedése, életstílusa - a szeretet. Éppen ezért az Isten Országa - a Szeretet Országa. A Sátán Országa pedig ennek éppen az ellentéte: a Gyűlölet Országa. Az evilági ország sem ez, sem az, hanem - földrajzi fogalom. Jelenti azoknak a közösségét, akik egy adott ország földrajzi határain belül laknak. Az Isten és a Sátán országai viszont nincsenek földrajzi határokhöz kötve.

g./ Jézus viszonya a Sátán országához és az evilági országhoz

A Sátán a pusztában felajánlja Jézusnak az egész Földkerekség feletti uralmat, a világcsászárságot, ha Jézus hajlandó beállni a Sátán országába, ha hajlandó szolgálni a Sátánnak. Jézusnak a válasza rövid: "Takarodj" (Mt 4,10). Az Isten Országa szembenáll a Sátán Országával. Tűz és víz egymást el nem tűrik. `A Szeretet Országának éppen az a célja, hogy kiszorítsa a Földről a Sátán, a Gyűlölet Országát. Más a viszonya azonban az evilági országokhoz. Bár nem hajlandó semmiféle evilági ország császára lenni, el is menekül, amikor erőszakkal királlyá akarják tenni őt a galileaiak (Jn 6,15), de nem ellenséges az evilági országokkal szemben. Úgyanynyira, hogy bár a megszállott zsidó nemzet előtti népszerűségét

veszélyeztette vele, mégis határozottan kimondotta: "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré" (Mk 12,17).

Házi feladat:

1. Mi köze van egymáshoz a gondolkodás átalakításának és a bűnbánattartásnak?
2. Mik Jézus országának a jellemző vonásai a Jn 18,36 alapján?
3. És a Lk 17,20 alapján?
4. És a mánákról szóló példabeszéd alapján (Lk 19,11-27)?
5. Miért nevezték el őseink "id-háznak" a Jézushoz tartozók közös ségét?
6. Az angyalok beletartoznak-e Isten időtlen Országába?
7. Az angyalok Isten Országában élnek-e?
8. Vannak-e Isten földi-időbeli országának földrajzi határai?
9. És a Sátán földi országának?
10. Miért nem fogadta el Jézus a Sátántól a világcászárságot (Lk 4,5-8)?
11. Igazat mondott a Sátán? Valóban övé a földkerekség minden országa és hatalma?

27. Kiknek szól Jézus örömhíre a Szeretet Országáról?

a./ Az egész emberiséget hívja

Kiknek ígéri meg a Szeretet Országába bekerülhetést? Vagy másképpen fogalmazva: Kiket hív meg Jézus a Maga Országába? Kiket szólít fel gondolkodásuk átalakítására? Kiktől kívánja, hogy higgyenek az Ő örömhírében? Isten már Ábrahámnak is azt ígérte, hogy az ő "magjában" a föld minden nemzetségei megáldatnak. Ennek megfelelően Jézus bár személy szerint a három év alatt csupán Izrael népével foglalkozott, mennybemenetelekor tanítványait az egész emberiséghez küldi. "Kimenvén széles e világba, hirdessétek az örömhírt minden teremtménynek...tegyétek tanítványokká az összes nemzeteket" (Mk 16, 15); (Mt 28,19). - `Az örömhír az egész emberiségnek szól tehát.

b./ A meghívásról szóló példabeszédek

Jézus meghívása az Országba - minden nemzetre és minden emberre kiterjedő meghívás. Jól mutatják ezt az országbeli `meghívásról szóló példabeszédei is. A Magvető-Messiás mindenhová szórja ige-magvait: azaz a különböző típusú embereket jelölő útfélre, köves, tövises talajba és jóföldbe (Mt 13-1-9). A Szőlősgazda Messiás mindenkit befogad munkásnak szőlőjébe; még akkor is, ha a nap utolsó órájában hallják meg hívását (Mt 20,1-16). A Királyi emberrel jelképezett Messiás bár előbb csak a hivatalosakat, a választottakat hívja, utána azonban kiküldi szolgálait az útfélre és hív mindenkit; hívja a gonoszokat csakúgy mint a jókat (Mt 22,1-14).

c./ Az Isten Országáa osztály nélküli társadalom (közösség)

A megtestesült Isten nemcsak bizonyos embereknek, osztályoknak, nemzeteknek, népfajoknak kínálja fel a Szeretet Országát. Felkínálja minden embernek, minden osztálynak, minden nemzetnek, minden népfajnak. A csak-szeretet Isten nem is tehet mást. Nem rekeszthet ki senkit sem. Nem is úgy kezdett hozzá a teremtés munkájához, hogy valakiket kirekesszen, hiszen minden embert a maga képére és hasonlatosságára teremtett meg. Minden emberbe a Maga szeretet-lelkét lehelte bele. `Minden embert eleve úgy formált meg, hogy csak a Szeretet Országában elégyjenek ki szívének vágyai. Jézus hívása - egyetemes hívás. Mivel az Isten mindenkit hív és mindenkit alkalmassá tett, hogy a hívásra feleljen, azaz az Isten indító szeretetére szeretettel válaszoljon - ezért `kizárólag rajtunk fordul, hogy meghalljuk-e azt a hívást, hogy `eljutunk-e a Szeretet Országába. A II. világháború után megalakult Egyesült Nemzetek Szövetsége kizárja tagjai sorából azokat az országokat, amelyek hátrányos megkülönböztetést (diszkriminációt) gyakorolnak egyes állampolgáraikkal szemben. Jézus kétezer évvel korábban utasította el a diszkrimináció minden formáját. Jézus országa - nem osztálytársadalom.

d./ Jézus diszkriminál a szegények, betegek, bűnösök javára?

Ha ez így van, hogyan értsük `egyes kijelentéseit, amelyek `nagyon diszkriminációs ízűek. A názáreti zsinagógában ezt mondja: "Az Úr Lelke rajtam...örömhírt hirdetni a szegényeknek...ezért küldött engem" (Lk 4,18). A Hegyibeszédben meg ezt: "Boldogok vagytok ti szegények...Jaj nektek gazdagok" (Lk 6,20). Utolsó jeruzsálemi útján pedig ezt halljuk ajkáról: "Könnyebb a tevének átbújni a tű fokán, mint a gazdagnak bejutni a Mennyek Országába" (Mt 19,24). Széles körű orvosi praxisa pedig mintha a beteget helyezné előnybe az egészségesek felett. A már börtönben lévő Keresztelőnek azzal akarja igazolni, hogy Ő (Jézus) a várt Messiás, hogy "a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok megtisztulnak, a süketek hallanak" (Mt 11,5). Máté lakomáján pedig ezt halljuk: "Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket" (Mk 2,17). Ezek a mondatai pedig úgy hangzanak, mintha előnybe részesítené a testileg betegeket és a lelkileg betegeket, azaz a bűnösöket.

Nemcsak az Isten akarja megnyerni az embert Magának, hanem a Sátán is: mégpedig a maga országa, a Gyűlölet Országá számára. Vannak "útfél"-emberek, akik ugyanúgy hallják a Messiás hívó szavát, mint a többiek, de engedik, hogy a Sátán kivegye szívükből a Messiás igéjét. Vannak "köves talaj"-emberek, akik nem vállalják, hogy Jézus miatt üldözzék őket és ezért hűtlenek lesznek Hozzá. Vannak "tövises föld"-emberek, akiket a gazdaggá lenni akarás fordít el Jézustól (Mt 13,19-22). A lakomára meghívottak is emiatt utasítják vissza az őket meghívó Messiást: "Szántóföldet vettem s kénytelen vagyok megnézni azt...Öt iga ökröt vettem, s megyek kipróbálni" (Lk 14,18-9). S vannak magukat igazaknak tartó emberek, akik nagyon meg vannak elégedve önmagukkal s lenézik embertársaikat (Lk 18,9-14). Ezek sem válaszolnak Jézus meghívására. Sőt, ezek a maguk szemében "igazak" (írastudók) lesznek elsősorban a Messiás gyilkosaivá.

e./ Akik válaszolnak és akik nem válaszolnak a hívásra

Most már érthetjük Jézus fenti diszkriminációs ízű szavait. Mindenkit hív, de nagyon jól tudja, hogy valakik nem fognak válaszolni hívására. Azt is tudja, hogy kik ezek. Elsősorban a gazdagok, továbbá azok, akik magukat lelkiileg nagyon egészségeseknek (igazaknak) gondolják s lenézik, megvetik az "embereket", a többieket, a bűnösöket. S ennek következtében eleve tudja, hogy kik lesznek azok, akik leginkább válaszolnak majd hívására. A szegények és a magukkal-elégedetlenek, akik nem nézik le embertársaikat, inkább maguk szeretnének jobbak lenni. Akik viselik szegénységük terhét és hordják magukban bűnös-voltuknak a terhét - ezek lesznek azok, akik válaszolnak majd hívására. Ezért mondotta: "Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve. Én felüldítelek titeket" (Mt 11,28).

Jézus örömhírt hirdet. Megígéri kivétel nélkül mindenkinek a Szeretet Országba bejuthatást. De jól tudja, hogy nem fogadja el minden ember az Ő örömhírét. Jól tudja, hogy sokan más örömhírekre akarnak figyelni; hogy sokan más ígéretekbe akarják helyezni reményüket.

Házi feladat:

1. Jézus minden nemzetnek hirdette az örömhírt?
2. Hány típust különböztet meg az emberek között Jézus a magvetőről szóló példabeszédben?
3. Hívja-e Jézus a Maga Országába a színeseket?
4. Vannak a színesek között is keresztények?
5. A szegénynek vagy a gazdagnak könnyebb válaszolni a hívásra?
6. A bűnöst vagy a magát igaznak tartót kedveli inkább Jézus?
7. Ki az Ország legfőbb ellensége?
8. Mivel tartja vissza a Sátán az embert Jézustól?
9. Melyik házban üdíti fel Jézus a Hozzá-menőket?
10. Hogyan nevezzük azt a házat, amelyben a testünket üdítik fel?

28. Azért jött, hogy tökéletesítse a Törvényt

a./ Jézus szokása

Egy országról szóló örömhírt hirdetett Jézus, és ország nincsen törvény (=a közösség életét rendező szabályok) nélkül. Az ország népének meg kell ismernie, meg kell tanulnia az ország törvényeit. Ehhez tanítóra van szükségünk. Márknál ezt olvassuk: "Ismét nagy tömeg gyűlt köréje, és `szokása szerint tanította őket" (Mk 10,1). A tanítás volt Jézus "szokása". Ezért szólították Őt a tanítványok és ellenfelei egyaránt "Tanítónak" (zsidóul: "Rabbinak").

b./ Az "ige" az Ország törvénye

Amit tanított, azt Jézus `igének (görögül: logosz=értelmes szó) mondta. `Ezt az igét tette meg Országá törvényéül. A választott nép kétezer esztendő életét azok a törvények szabályozták, amelyeket a "Törvény és Próféták" tartalmaztak. (Általában így nevezték az ószövetségi szentírást, az "Írást".) Azokat a tanult embereket, akik magyarázták az "Írást" - írás-tudóknak is nevezték, nemcsak rabbinak. Ezek elvégezték a jeruzsálemi főiskolát. Ezek között az írástudók és Jézus között hamarosan elmérgesedett a viszony. Nem fogadták el Jézust. Nemcsak azért, mert Jézus nem végezte el a jeruzsálemi főiskolát (keze munkájából élő szegény ember volt, falusi kisiparos). Más okból is.

c./ Az ige és az ószövetségi Törvény viszonya

Jézus fölébe emelte magát az Írásnak, a Törvénynek, az Ószövetségnek. Hogyan? Kétféle módon is. Egyfelől megállapította, hogy mi az Írásnak a lényege. A Szeretet Országából jött Tanító kiemelte az Írásból azt, ami a szeretetet tanította, s azt mondta, hogy ez az Írás lényege. Pl. így: "Mindazt tehát, amit kívántok az emberektől, ti is tegyétek ugyanúgy velük szemben - mert `ez a Törvény és a Próféták `lényege" (Mt 7,12). Ami pedig ellenkezett a szeretettel, azt kijavította. Ilyen formán: "Mondatott a régieknek...én pedig mondom nektek..." S főleg ez az utóbbi háborította fel a főiskolát végzett tanítókat, az írástudókat. A szentírás elvetőjének, a szentírás tekintélye tönkretevőjének látták Jézust. Ő azonban megvédte magát. Arra hivatkozott, hogy Mózes csak azért engedte meg nekik pl. azt, hogy elváljanak feleségüktől, mert a szívük kemény volt arra, hogy engedelmeskedjenek Isten igazi parancsának, amelyet kezdettől fogva belerejtett az ember szívébe: "elhagyja apját és anyját és feleségéhez ragaszkodik" (Mt 19,3-9).

d./ A Törvény beteljesítése és tökéletesítése

A "Törvénnyel" szembeni álláspontját így foglalta össze: "Nem azért jöttem, hogy felbontsam a Törvényt, hanem, hogy beteljesítsem (=tökéletessé tegyem)" (Mt 5,17). Jézus azért akart `törvénybeteljesítést, mert az idő is beteljesedett. Elérkezett az Isten Országá megvalósulásának az ideje, s az emberek csak úgy kerülhetnek be a Szeretet Országába, ha megvalósítják, azaz beteljesítik a törvényt, a szeretetet. `Törvénytökéletesítést pedig azért akart Jézus, hogy kiigazítódják mindaz, ami ellenkezésben volt a régi Törvényben a szeretettel.

e./ Az előkészítő jellegű Isten Országá

Isten Mózes által kihozta a választott népet az egyiptomi rabszolgaságból. Ez a nép Egyiptomból kijöve elfoglalta az Ábrahámnak megígért földet és ott államot alapított. Ennek az államnak védő ölében tudta megőrizni a választott nép a környező bálványimádó népek között az Ábrahámtól örökölt hitet az egyetlen, szellemi természetű Istenben. Ennek azonban az lett a következménye, hogy a mózesi törvények állami törvények is lettek.

Ha már most ezek alapján meg akarjuk mondani, hogy a Mózes Törvénye alatt élő zsidó nép miféle közösséget, miféle "országot" alkotott - mit kell mondanunk? Isten országát, Sátán országát, vagy evilági országot? A fentiekből nyilvánvaló, hogy `vegyes jellegű országot alkotott.

Isten Országát alkotta a választott nép annyiban, hogy főparancsa így hangzott: "Szeresd a te Uradat Istenedet...a felebarátodat pedig mint önmagadat" (Lk 10,27). `De evilági országot is alkotott, mert a felebaráton csak saját honfitársait értette az isteni parancsot értelmező választott nép és írástudóik. A nem-zsidó nem számított felebarátnak, hanem igen sok esetben ellenségnek. A megunt feleség sem volt már felebarát, meg lehetett szüntetni vele a szeretetkapcsolatot. Akivel saját népükön belül érdekösszeütközésbe kerültek, az sem számított többé felebarátnak, akit szeretniök kellene.

Mindezek következtében a `mózesi Törvény csak egy előkészítő jellegű Isten Országának volt a törvénye. Az Ószövetség népe csak előkészítő jellegű Isten Országát alkotott. S Jézusnak azért kellett tökéletesítenie ezt a Törvényt, mert eljött az ideje annak, hogy az előkészítő jellegű Országból valóságos Ország, valóságos Szeretet Ország legyen.

f./ Mit kellett tökéletesítenie Jézusnak?

A Máté evangéliumában található Hegyibeszéd jól mutatja Jézus törvénytökéletesítő munkáját. Egy féltucat döntő fontosságú tárgyban megfogalmazza Jézus a régi Törvényt, majd a tökéletessé tett újat:

Ne ölj!	-	Ne is haragudjál!
Ne törj házasságot!	-	- Még vágyban se törj!
Váláslevéllel válj!	-	- Sehogyan se válj!
Hamisan ne esküdjél!	-	- Sehogyan se esküdjél!
Méltányosan állj bosszút!	-	- Ne szegülj szembe senkivel!
Csak ellenségedet gyűlöld!	-	- Senkit se gyűlölj! (Mt 5,21-48).

Mivel a választott nép országa (Izrael Ország) evilági ország is volt, helye volt benne a társadalmi igazságtetésnek (szemet szemért, fogat fogért). Helye volt benne az ország megvédésének az ellenséggel szemben (gyűlöld ellenségedet). Ugyanezen okból helye volt benne a bírósági eljárásoknál az eskünek. Szabályoznia kellett férfi és nő kapcsolatát akkor is, ha felbomlott az, ami szeretetkapcsolatnak indult.

g./ Jézussal lejárt az előkészítés kora

A megtestesüléssel azonban végetért az "előkészítés" ideje, a "közel jött" a Szeretet-Ország megvalósításának a feladata. S ez a Szeretet-Ország immár nem "evilági ország". Csak a szeretet életét élni akaró emberek közössége. Az ő életükből ennek következtében kimarad mindaz, ami ellentétben van a szeretettel. Nem pereskednek, nincs tehát szükségük az esküre. Senkit sem hajlandók bántani, nem kívánnak tehát fogat fogért. Férfi és nő szeretetkapcsolatát nem akarják felbontani. Osztályra, nemzetre, népfajra nem tekintve - mindenkit meg akarnak nyerni a Szeretet Országá számára, nem tekintenek tehát senkit sem ellenségnek.

h./ Az ige az igazság

"Én azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az Igazságról" - mondta összekötözött kezekkel Pilátusnak (Jn 18,37). Az ige ez az igazság.

Mi a tárgya ennek az igazságnak? Az igazság legszélesebb értelemben: a valóságnak tudatbeli tükröződése. A természettudományi igazságok tükrözik (=a valóságnak megfelelően elmondják) a természet törvényeit. A történelemtudományi igazságok a történeti tényeket. Az az igazság, amelyről Jézus bizonyosságot tesz, mit tükröz? Nem természettörvényeket, nem is történelmi tényeket.

Hanem mit? Fontosabbat: Mi az Isten? Mi az ember? Milyen kapcsolatban akar lenni Isten az emberrel?

i./ A három igazság

Erre a három kérdésre felel a Tanító Jézus "igazsága". Ezt feleli: Az az igazság, hogy az Isten - szeretet. Az az igazság, hogy Isten az embert szeretetre teremtette meg. Az az igazság, hogy az embernek szeretetre kell felhasználnia az életét.

Jézus azért jött, hogy elmondja nekünk ezeket az igazságokat. Sőt azt is mondta, hogy "Én vagyok az Igazság" (Jn 14,6). Azért azonosította Önmagával az igazságot, mert Istenben nem lehet sem tévedés, sem hazugság. Isten mindent tud. Őbenne csak helyesen tükröződhetik a valóság. Az Ő tudatában csak igazság van!

j./ Titkok-e még az Ország "titkai"?

"Nektek adatott tudni a Mennyek Országának titkait" - mondja Jézus a Tizenkettőnek. "Hálát adok neked, Mennyei Atyám, hogy felfedted ezeket a kicsinyeknek" - mondja imádságában (Mt 13,11; 11,25). Jézus azért jött, hogy felfedje számunkra azt, amit korábban nem tudtunk, ami korábban titok volt számunkra. Mivel elmondta nekünk, ezért most már nem titok számunkra az Általa elmondott igazság. Ezért most már tudjuk, hogy az embernek arra kell felhasználnia az életét, hogy létrehozza embertársaival azt a jézusi közösséget, amely a Szeretet Országáa.

Házi feladat:

1. Kiket hívnak ma rabbiknak?
2. Milyen tantárgyad nevében szerepel a `logosz szó?
3. Hány néven tudod nevezni az ószövetségi szentírást?
4. Mi a különbség az "Ó Szövetség" és az "Ószövetség" között?
5. Miből tudod igazolni, hogy Jézus tudott írni és olvasni?
6. Az "írástudó" a szentírásban az, aki "nem analfabéta"?
7. Mikor teljesítesz be egy törvényt?
8. Mikor tökéletesítesz egy törvényt?
9. Voltak-e az Ószövetség népében olyanok, akik a Sátán Országába tartoztak?
10. Miért időszámításunk kezdetekor járt le az előkészítés ideje?
11. Miért nem jött el hamarabb Jézus?

12. "Bizonyrágot tegyetek az igazságról". Mondj rokon értelmű kifejezéseket!
13. Titok-e számokra, hogy mi van a tenyeremben, ha kinyitom és megmutatom?
14. Kiknek a számára titkok ma is az Isten Országá titkai?
15. Hogyan tudod még nevezni a Szeretet Országát?

29. Azért jött, hogy életünk legyen

a./ Nemcsak tanítani akart minket

A tantárgyból, amit tanított nekünk következik, hogy nem akart csak tanító lenni. Tanításon túlmenő ambíciói is voltak Jézusnak. Nem elégedett meg azzal, hogy övéi csak tudják, hogy a szeretetre kell felhasználni életüket. Azt is akarta, hogy ebből a tudásból - élet legyen; szeretetet valósító élet.

b./ Jézus szolgált minket

Mit tett ennek érdekében? Azt, hogy bár az általa hirdetett Ország Urának és Királyának is mondta magát, köztünk jártában egyáltalában nem mutatkozott úr-félének. Az "úr" fogalmával a "szolga" fogalma áll szemben. Jézus szolgált bennünket. Egy jelképes cselekedettel is emlékeztetünkbe véste ezt: az utolsó vacsorán megmosta tanítványainak a lábát. Amikor tanítványai arról ábrándoztak, hogy majd ők lesznek az urak abban az országban, amelynek Jézus a királya, leintette őket. Mégpedig saját példájával: "Aki közületek első akar lenni, legyen mindnyájatok rabszolgája. Az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon... Én úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál" - mondja a vacsorán a lábmosó szerepre vállalkozó Isten (Mk 10,44-5; Lk 22,27).
Miért szolgált nekünk? Azért, mert szeretett. Aki szeret, annak a másik a fontos. Aki szeret, az szolgál.

c./ Jézus meg akarja bocsátani bűneinket

Nemcsak gyógyításokkal szolgált minket. Többet is tett, Mit? Egy példabeszéddel mondta el, Ő az a pásztor, aki utána megy az elveszett juhoknak. Utánuk megy, hogy ne legyenek elveszettek. Hogyan megy utánuk?

A tetőn keresztül elibe bocsátott gyógyulni akaró bűnösnek ezt mondta: "Bizzál fiam, megbocsátatnak bűneid". S látva az írástudók meghökkenését, annak igazolására gyógyítja meg a bűnös, hogy "az Emberfiának hatalma van a bűnök megbocsátására" (Mk 2,1-12). Túl a gyógyításon és a tanításon - a bűnök megbocsátása, ez a közénk eljövő Isten szolgálata. Ez Jézus szenvedélye. Ezért kívánja a kezdet kezdetétől fogva a gondolkodás átalakítását, hogy lehetséges legyen a bánat. Ha már tudom, hogy az a legnagyobb igazság, hogy szeretni kell, akkor meg tudom bánni mindazt, ami az életemben nem szeretet. S ha van bennem bánat, akkor az Isten már meg tud bocsátani nekem.

Miért akar az Isten megbocsátani nekem? Azért, mert az Isten szeret, és segít az "élet"-veszélybe jutott emberen. Erről szól a tékozló fiú példabeszéde. Amikor a tékozló fiú odahagyja atyjának házát, úgy gondolja, hogy életét, örökségét arra kell felhasználnia, hogy szórja a pénzt és paráználkodjék. Ezen az úton azonban hamar eltékozolja örökségét-életét, és nagyon nagy nyomorúságba kerül. Reájön, hogy rosszul gondolkodott akkor, amikor azt gondolta, hogy nem az az igazi élet, amit odahaza atya házában látott, tanult. Gondolkodása átalakulásának nyomában megszületik benne a bánat: nemcsak sajnálja, hogy otthagya az atyai házat, hanem el is határozza, hogy visszamegy oda: "Felkelvén elmegyek atyámhoz és ezt mondom neki: Atyám bűnt követtem el...". `A megbocsátó Istent példázza ez az atya, aki átöleli, megcsókolja megtérő fiát, a legszebb ruhákat adja rá, s örömeiben lakomát rendez neki, "mert ez az én fiam `halott volt és új életre kelt, elveszett és megtaláltatott" (Lk 15,11-32).

d./ Ki akar menteni bennünket a halálból

Az Isten "megbocsátása" valójában szabadítást jelent. Akinek "megbocsátok", azt "elengedem", azaz elengedem valahonnan, ahonnan odáig nem tudott elmenni. Az isteni megbocsátás a Sátán, a bűn rabságából való kiszabadulásunkat eredményezi. A megbocsátásnak rokonértelmű szava a szabadítás. Jézus kortársai politikai szabadítást, a római hódítóktól való megszabadulást kívánták a Messiástól. Jézus viszont a bűntől akarta megszabadítani népét: "Ha megismeritek az igazságot, akkor az igazság megszabadít titeket... Mindaz aki bűnt követ el, rabszolgája a bűnnek. Ha a Fiú szabadít fel titeket, akkor lesztek igazán szabadok" (Jn 8,32-6).

Jézus azt tanítja tehát, hogy aki bűnt követ el, a gonoszban a rabságában van. Aki megismeri és teszi a Messiás igazságát (azt, hogy szeretni kell), megszűnik rabszolga lenni, kiszabadul a Sátán, (a Bűn, a Gonosz) rabságából. Csak el kell indulnia az Atya háza felé, csak mint eltévedt-elveszett juhnak engednie kell, hogy a Messiás hazavigye őt - a Maga aklába. A bűnös ember eltévedt, elveszett "élet"-veszélyben lévő ember; sőt, a tékozló fiúról egyenest azt mondja Jézus, hogy "halott" volt. Az eltévedt-elveszett juhokat a "haláltól" akarja tehát megmenteni a Messiás. Valakit kimenteni a halálból - ez egyet jelent azzal, hogy odaadni neki az életet. A bűnbocsátó Messiás az Életet kínálja fel: "Aki hallgatja ígémet és hisz az engem Küldőben...az átment a halálból az életre" (Jn 5,24). Hogyan kell ezt értenünk?

e./ Az "élet" és "halál" két értelme

Jézus két értelemben használta az "élet" és a "halál" szavakat. Biológiai és országbeli értelemben. A tékozló fiú biológiailag élt, de országbeli értelemben halott volt. Jézus nagypénteken délután három óra után biológiailag halott volt, de országbeli értelemben élt (elment az Atyához).

Az országbeli haláltól csak úgy lehet megszabadulnunk, ha megszabadulunk a bűntől. Ehhez el kell hinnünk Jézusnak, hogy a szeretetre kell felhasználnunk az életünket, s el kell indulnunk Jézus nyomában szeretni.

Jézus esetében ez a szeretet a Golgotára, azaz az erőszakos biológiai halálba vezetett. Ha mi is ellenmondunk az önzésnek és a szeretet útját választjuk, akkor mi is ki vagyunk téve a biológiai élet erőszakos elvesztésének. A Bűn, a Sátán elkötelezettjei ugyanis el nem viselhetik a szeretet útján járókat; akár Jézusnak hívják őket, akár másnak. Jézus felkészítette erre a maga tanítványait. Nemcsak a maga szenvedését jelenti be nekik, hanem az övékét is:

"Aki utánam akar jönni tagadja meg önmagát, és vegye fel keresztjét. Mert aki meg akarja menteni (biológiai) életét, elveszti (országbeli) Életét" (Mk 8,34-5). Az Életért a halált is el kell tudnunk fogadni.

f./ Az országbeli Élet

Az országbeli Élet - az Isten élete. Az Isten, a Szeretet élete pedig időtlen, örök, el nem múló élet. `Ha válaljuk a szeretetet, ezt az isteni, ezt az el-nem-múló életet kapjuk meg a Messiástól "Én vagyok a Feltámadás és az Élet. Aki bennem hisz, még hogyha meghal is élni fog" - mondja Lázár sírjánál Mártának. "Hatalmat adtál neki minden ember felett, hogy mindazoknak, akiket neki adtál, örök életet adjon" - imádkozza főpapi imájában (Jn 11,25; 17,2). Ezért azután a Messiás azt tanítja, hogy nem kell félnünk a biológiai életveszélytől, a haláltól sem, csak a bűntől. A bűn az országbeli értelmű életveszély. Nem a múltékony biológiai életet kell nagyra értékelnünk, hanem az el-nem-múlható, országbeli Életet: "Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de (országbeli) Életének kárát vallja" (Mk 8,36). Az országbeli Élet - a szeretetre reátett élet.

g./ Az emberiség története - az Isten és a Sátán harca

A történelemkönyvek az emberiség történetét a különböző osztályok, nemzetek, népfajok ellentéteiben, verekedéseiben, azaz egymás ellen vívott harcaiban látják. A Messiás pedig az Isten és a Sátán küzdelmében. Ez a küzdelem minden egyes ember lelkén belül folyik: a szeretet és a gyűlölet (=a bűn) csatázik egymással bennünk. Minden embernek fel van adva a kérdés a lelke legbensejében: Mire használod fel az életed? S lelkiismeretünkön belül halljuk az Isten szavát: Szeress! Élj a másikkért! De halljuk a Sátán szavát is: Ne törödj senki mással! Csak magadnak és magadért élj! A Messiás azokat mondja eltévedt-elveszett juhoknak, akik elnémították magukban az Isten hangját és a Sátán hangjára figyelnek.

A Messiás pusztító, mindent tönkretevő nagyhatalomnak látja a világban a szeretet ellentétét, az önzést, a vevést, az ütést, a zsarnokoskodást, a gyűlöletet. A Sátánt három ízben is "Evilág Fejedelmének" mondja. Azt akarja ezzel mondani, hogy az emberiség nagy, igen nagy része az önzés útjait járja. Nagyon súlyosnak látja az emberiség baját; félrevezetik a hamis próféták és az ál-Messiások. "Mindazok, akik előttem /helyettem jöttek, tolvajok és rablók...A tolvaj pedig csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson...a farkas elragadja és szétszéleszti a juhokat" (Jn 10,8-12). A hamis próféták és az ál-Messiások ezek a pusztító farkasok (Mt 7,15). Akik mást hirdetnek, nem a szeretetet, azok az emberiség ellenségei. A Sátán népe tehát az emberiség ellensége. A Sátán és népe széleszti szét, öli és pusztítja az emberiséget.

h./ Jézus átmenti az embert az Életbe, a szeretetbe

A Messiás az a Jópásztor, aki élete feláldozása árán is kész megmenteni juhait ettől a Sátántól. El akarja vinni az emberiséget a maga aklába (=Szeretet-országába), amelynek Ő a Pásztor; azt akarja, hogy "egy akol legyen és egy pásztor" (Jn 10,16). A Messiás ennek az Isten népét egybegyűjtő akolnak az ajtaja is:"Én vagyok a juhok ajtaja. Ha valaki rajtam keresztül bemegy, `megmentődik. Ki-bejár rajta és legelőre talál majd" (Jn 10,9). A Szeretet

Országának örömhírét közénk elhozó Messiás meg akarja menteni az embereket a gyűlölettől, a szeretet megtagadásával járó Haláltól és azt akarja, hogy belekerüljünk Isten (el-nem-múló szeretet) életébe.

"Az Emberfia azért jött, hogy megmentse, ami elveszett" (Lk 19, 10). A gyűlölet miatt az Isten számára elveszett embert akarja megmenteni a szeretettel az Élet számára. Jézus az emberiség megmentője. Őseink fordítása szerint: Üdvözítője. (Ez a szó ugyanabból a szótöbblől származik, amelyből az egyház szó egy=id előtagja.)

Házi feladat:

1. Nem ellentmondás, hogy Jézus Úrnak is mondja magát meg szolgának is?
2. Elég ha megtanuljuk, hogy a szeretetre kell felhasználni az életet?
3. Tudsz-e szolgálás nélkül szeretni?
4. Mikor vagyok országbeli életveszélyben?
5. Mikor vagyok országbeli halott?
6. Kinek a rabságában van a bűnös?
7. Rabságába kerülhetsz-e a Sátánnak, ha nem akarod?
8. Hogyan lehet megszabadulnunk ebből a rabságból?
9. Mit tehet Isten azzal, akiben nincs bűnbánat?
10. Szükségképpen keresztre kerül az, aki szeret?
11. Mi köze van a gondolkodás átalakulásának a bánathoz?
12. "Hagyd a ..... halottaknak eltemetni ..... halottaikat" (Mt 8,22). Írd be: a "biológiai" vagy "országbeli" szavakat.
13. A Jn 10,8-13-ból írd ki azokat a főneveket, amelyek a Sátán népét jelölik. Írd ki azokat az igéket, amelyek a Sátán magatartását jelölik. És azokat az igéket, amelyek Jézus magatartását rajzolják.
14. Mitől ment meg Jézus minket?
15. Mit ad nekünk a megmentés által?
16. Van-e örök életünk a jelenben?

30. Azért jött, hogy odaadja az életét - tény és ok

a./ A választott nép megöli a Messiást

A választott nép döntő többsége értelmetlen maradt a Messiás programjával szemben. `A tudatátalakítást nem akarta elvégezni magában. Nem volt hajlandó hinni a Szeretet-Ország örömhírében. Az evilági ország, hazájuk sorsa, hazájuk felszabadítása érdekelte őket. A szegénység is ezt akarja Tőle, ezért akarja királlyá tenni Őt, s meg hasonlik az ezt nem vállaló Messiással. Az írástudók a tekintélyüket látják Jézus miatt veszélyben forogni. A Római Birodalommal kollaboráló (együttműködő) főpapok pedig lázadás veszélyt sejtene a nép Jézus körüli seregléseiben.

Amikor az események mindezt az értetlenséget kezdik nyilvánvalóvá tenni, Jézus elérkezettnek látja az időt, hogy közölje tanítványaival a maga sorsának végkifejletét: "AZ EMBERFIA JERUZSÁLEMBEN EMBEREK KEZÉBE KERÜL, BETELJESEDIK

MINDAZ, AMIT MEGÍRTAK A PRÓFÉTÁK, SOKAT KELL SZENVEDNIE A VÉNEKTŐL, FŐPAPOKTÓL ÉS ÍRÁSTUDÓKTÓL, ÁTADATIK NEKIK, AKIK ELVETIK ŐT, HALÁLRA ÍTÉLIK, ÁTADJÁK A POGÁNYOKNAK, CSÚFOT ÚZNEK BELŐLE, MEGGYALÁZZÁK, LEKÖPDÖSIK, MEGOSTOROZZÁK, KERESZTREFESZÍTIK, MEGÖLIK, DE HARMADNAPRA FELTÁMAD".

A választott nép gonosz szőlőmunkásoknak bizonyult, akik megölték a termésért jövő egyetlen szeretett fiát a szőlősgazdának (Mt 12,1-12).

b./ `A Messiás odahelyezi, odaadja az életét

De nemcsak azt közli velünk, hogy el fogják venni Tőle biológiai életét, hanem azt is, hogy `nem fogja védeni magát. Az ingyen gyógyító-tanító, a bánat ellenében büntbocsátó Messiás, miután mindenét odaadta nekünk, működése végén odaadja nekünk magát az életét is. "Én vagyok a Jópásztor...odaadom (odahelyezem) életem a juhokért...senki sem veszi el tőlem, hanem én helyezem oda magamtól" (Jn 10,14-8). Azt, hogy "senki sem veszi el tőlem", úgy kell érteni, hogy nem fegyveres harcban fogják legyőzni, hanem önként átadja magát a letartóztató csoportnak.

A szeretet mindenét odaadja, s a legnagyobb szeretet pedig még az (adás szolgálatába állított biológiai) életet magát is: "Senkinek nincs nagyobb szeretete, mint annak, aki életét helyezi oda barátaiért" - mondja a vacsorán, pár órával elfogatása előtt (Jn 15,13). Beszél a Messiás erről az életodaadásról a "Kenyérről" kapcsolatban is. Kafarnaumban így: "Az a kenyér, amelyet én majd adok, az én testem a világ életéért" (Jn 6,51). Az utolsó vacsorán így: "Ez az én testem értetek odaadva" (Lk 22,19).

Hogy miért akarták elvenni életét, azt láttuk már. `De miért akarta Jézus odaadni? Ez a kérdés kettőt kérdez. Egyfelől: Mi indította Istent arra, hogy odaadja Fiát, hogy a Megtestesült Isten odaadja a maga életét? Azaz mi volt ennek a mindentadásnak `az oka, másfelől mit akart ezzel az Isten elérni? Azaz mi volt ennek a mindentadásnak a célja? Erre a kettőre kell felelnünk. Lássuk előbb az elsőt.

c./ Az ok: kell

A Messiás úgy beszél a Golgotáról, hogy annak szükségképpen be kellett következnie: "Jeruzsálemben `kell mennie, sokat `kell szenvednie...nemde ezeket kellett szenvednie az Emberfiának!" `Miért kellett így történnie?

d./ Az ok: így van megírva

Adott Jézus erre mindenekelőtt egy nem végső és nem teljes magyarázatot: `be kell teljesednie az Írásnak, amely megjövendölte, hogy a Messiás szenvedni fog. Az utolsó jeruzsálemi úton erre hivatkozva beszél szenvedéséről a tanítványoknak: "Íme felmegyünk Jeruzsálemben és teljesedik minden az Emberfián, amit a próféták megírtak". Az utolsó vacsorán is ezt az okot említi: "Még ennek az írásnak be kell teljesednie rajtam: És a gonoszok közé számíttatott". Erre hivatkozik, amikor Péterrel hüvelyébe dugatja a kardot: "Mi módon teljesednének be akkor az Írások, hogy így kell lennie?". Mennybemenetele előtt

újra említi ezt az okot: "Így van megírva és így kellett szenvednie a Messiásnak" (Lk 18,31-2; 22,37; Mt 26,54; Lk 24,46).

e./ Az ok: az az Isten gondolata

Nagyon jelentős lehetett ez az ok Jézus számára, ha ennyiszor emlegette. De bennünket ki nem elégít, mert tovább kell kérdeznünk; De: Miért ez volt megírva? Isten sajátos kinyilatkoztatása, az Ószövetség, miért ezt jövendölte? Mikor Jézus először jelenti be szenvedését a Tizenkettőnek, Péter tiltakozik: "Könyörülj meg magadon, Uram. Ne történjék ez veled". Jézus Sátánnak mondja Pétert ezért a tiltakozásért. Azért mondja Sátánnak, mert "nem az Isten gondolatát gondolja" (Mt 16,22-3). Az az Isten gondolata, hogy bekövetkezzék a Golgota? Igen! `De miért ez a gondolata? Miért nyújtja maga az Atya a kelyhet a Fiúnak? És miért fogadja el a Fiú ezt a kelyhet?

f./ Az ok: a Szeretet

Az Isten gondolata következik az Isten mivoltából. Az Isten pedig a - Szeretet. `S az Isten szereti a gonoszokat is, a gonosz szőlőmunkásokat is. Mert a gonosz szőlőmunkásokat is a szeretetre teremtette meg, s az ő számukra is el akarja mondani, hogy a szeretetre kell felhasználni életünket. "Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte" (Jn 3,16). Ezért küldi az Atya az egyetlen szeretett Fiút, ezért vállalja a Fiú ezt a küldetést.

g./ Az ok: a Szeretet és a Világ találkozása

Az Időtlen belelépett az időbe. A Mindentadás belelépett a Vevés világába. Ez pedig mindentelvéssel, mindent elvesztéssel jár. `Ha a Csak-Szeretet belép az Erő-alkalmazás világába, akkor sorsa meg van pecsételve. Ha a Fegyvert-nem-ismerés eljön a fegyverek világába, mi más sorsa lehet itt, minthogy a Golgotára kerüljön. Istennek, ha elszánja magát reá, hogy közénk látogat, - már régen rossz. Isten legyen annak irgalmas, aki fegyvertelenül eljön oda, ahol végső soron semmi más nem számít, csak a fegyver. Isten legyen hozzá irgalmas, mert aki a fegyvert kezében tartja, az nem lesz irgalmas.

Házi feladat:

1. Emberi vagy isteni tudása segítségével mondta meg Jézus előre a maga golgotai sorsát?
2. Mi a különbség az élet-odahelyezés és az öngyilkosság között?
3. Elfogadható-e Eliot, Gyilkosság a székesegyházban c. drámájából az érsekgyilkos báró elmélkedése arról, hogy Becket Tamás valójában öngyilkos volt?
4. "Ez volt megírva", "Ez az Isten gondolata" - e két ok közül melyik az oka a másik oknak?
5. Jézus bűnre vezető alkalommá lett a gonosz szőlőmunkások számára (Jn 15,22)? Szabad volt-e Jézusnak ezzel lennie?
6. Felelősek-e a gonosz szőlőmunkások?

7. Mi is megölnék Jézust, ha most és közöttünk testesülne meg?
8. Igaza van-e a Nagy Inkvizíciónak?

31. Azért jött, hogy odaadja életét - cél

a./ Kiszabadítani az embert az ütés, a Sátán rabságából

Ha tehát a Szeretet-Isten eljön közénk, az ember Megfeszített Istenné teszi Őt. S mivel Ő szeret bennünket, elvállalja, hogy Megfeszített Istenné legyen. `De miért, mi célból vállalta el? Jézus több ilyen célról is beszélt. Vegyük sorjába őket.

A Sátán már a pusztában felkínálta Jézusnak a világcsászárságot, aminek sem a megszerzése, sem a megtartása nem lehetséges fegyverek és emberek vére ontása nélkül. Tudja, hogy a fegyverekkel ellene készülő főpapi cselédek végső soron a Sátánnak, az Evilág fejedelmének szolgái. Ezért mondja utolsó nyilvános beszédében és az utolsó vacsorán tanítványainak: "Jön ellenem a világ fejedelme, de énbennem nincsen semmije...most hajítódik kívülre a világ fejedelme...a világ fejedelme már elítéltetett" (Jn 14,30; 12,31; 16,11). A Sátán - a gyűlölet, a vevés és az ütés fejedelme. Jézusban nincsen semmi sem a gyűlöletből, a vevésből, az ütésből. Biológiai életveszélyben sem hajlandó átállni a Sátán oldalára, még élete megvédése árán sem hajlandó felhasználni Péter kardját. Ezzel azonban kívülre hajítódik a világ fejedelme, mert Jézus magatartásában és magatartásával elkezdődik egy új emberi életstílus. Elkezdí ezt Jézus, akiben a Sátánnak nincsen semmije. Nincs, mert Jézus nem adja magát a vevés és az ütés szolgálatába. `Ez a jézusi magatartás ítélet az Emberfia (tehát az Ember) részéről is a Sátán felett. A tanítványok a vacsorán félnek az elkövetkezők miatt, de Jézus felemeli fejüket. S a fentiek erejében mondja nekik, hogy elindult a Sátánt a világból kiszorítani akaró munka, s ezért legyen tele bizalommal a lelkük: "Bizzatok, én legyőztem a világot" (Jn 16,33). `A Messiás a Golgota elvállalásával tette a legnagyobbat azért, hogy az ember kiszabaduljon a Sátán rabságából.

b./ Átplántálta közénk a Szeretet Országát

Ezért azután a `Golgotával valami új kezdődik az emberiség életében. Utolsó nyilvános beszédében földbeeső búzaszemhez hasonlítja Magát a Messiás: "Ha a földbeeső búzaszem el nem hal, egymaga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem" (Jn 12,24). Ha Jézus elmenekül ellenségei elől külföldre, - ha Jézus beáll Pilátus szolgálatába, - ha Jézus engedi, hogy Péter és az Őt királyukká tenni akarók kardot rántsanak és kikergessék a rómaiakat Zsidóországból, akkor nem történt semmi, akkor marad az emberiség története továbbra is változatlanul a verekedések, a fegyveres harcok története. Azzal azonban, hogy a Búzaszem-Messiás hajlandó volt elhalni a Golgotán, elindította a Sátánnal való szembeszegülés történelmi művét, tehát a vevés és ütés kiszorítását az emberiség életéből. Elindította a Szeretet-Ország megvalósulását a földön. `Átplántálta az idő világába az ütest nem ismerő időtlen Szeretet időtlen Országát.

c./ Az egész emberiséget egybekovácsolni az Új Szövetséggel

Ennek folytán golgotai áldozata következtében kötheti meg immár az egész emberiséget képviselő Tizenkettővel az Új (és az idők végezetéig érvényben maradó) Szövetséget. Folytatásaként annak a Szövetségnek, amelyet megkötött Ábrahámmal, akiben megáldatnak a föld minden nemzetségei. A Golgota (azaz a Golgotán kiomolni engedett vére) erejében történik mindez: "A vacsora végezetével vevén a kelyhet - benne a szőlő származéka - hálát adott, odaadta nekik ezt mondva: Igyatok ebből mindnyájan - és ittak belőle mindnyájan - mert EZ AZ ÉN VÉREM, A SZÖVETSÉGÉ, (EZ A KEHELY AZ ÚJ SZÖVETSÉG AZ ÉN VÉREMBEN) amely kiontatik a bűnök bocsánatára" (Mt 26,27-8; Mk 14,23-4; Lk 22, 20; 1Kor 11,25). A régi szövetségnek az volt a rendeltetése, hogy `egy népet kovácsoljon egybe, mégpedig a Messiás várására, az Új Szövetség megkötésére. `Az Új Szövetségnek az a rendeltetése, hogy az egész emberiséget egybekovácsolja. Az egész emberiséget az egyetemes, diszkriminációt nem ismerő, minden osztályt, nemzetet, népfajt magához ölelni akaró szeretet erejében.

d./ Az emberiség bűneinek a bocsánatáért

A Messiás egész köztünk-járása `a bűnök bocsánatáért jött létre. Azért, hogy a tékozló fiú hazatérjen; azért, hogy az eltévedt-elvesztett juhokat hazavigye. A Szeretet közénk jövésének végkövetkezménye, `a Golgota is ennek a célnak a szolgálatában áll: Jézus vére "a bűnök bocsánatára" omlik (Mt 26,28). Beszél erről Jézus nemcsak az utolsó vacsorán, hanem az utolsó jeruzsálemi úton is, a tanítványok rangvitájához hozzászólva: A szolgálni jött Emberfia "váltságként (árlefizetesként) adja életét sokakért" (Mk 10,45; Mt 20,28). Nagyon súlyos váltságot, nagyon súlyos árat kellett Jézusnak fizetnie azért, hogy ne álljon a Sátán szolgálatába, hogy megmaradjon az Atyától kapott és elvállalt megbízatás útján.

Lefizette az árat - a mi javunkra, bűneink bocsánatáért. Hogyan szolgálhatja bűneink bocsánatát a Golgota?

Láttuk, hogy az Ő népének is fel kell vennie a keresztet, azaz az Ő népének is súlyos árat kell fizetnie azért, hogy hűséges maradjon a Messiáshoz. Jézus árlefizető hűsége "sokakért" van. Kétezer esztendeje már ennek az árlefizetésnek, s nem tudunk megfeledekezni róla. Szüntelenül arról beszél nekünk ez az árlefizetés, hogy nekünk is el kell vállalnunk az árlefizetések nélkül nem lehetséges szeretetnek az útját. `A keresztet vállaló tanítványok (az Isten népe) `árlefizetései sem csupán a maguk megmentődéseit szolgálják. Akik életüket áldozták a Szeretet Országának ügyéért, áldozatukkal, példájukkal másokat is indítanak a jézusi út vállalására. A XVI. századi Mórus Tamás - levágott fejével - "Minden idők emberévé" lett.

e./ A világ bűnének, az Ádámmal kezdődő bűnök bocsánatáért

A Golgota adja az emberiségnek a legnagyobb indítást a tudatátalakításra és a szeretet életútjára. A Keresztelő úgy mutatta be a maga tanítványainak a Jordán vize mellett elmenő Jézust, hogy Ő "az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit" (Jn 1,29). Ha nem indulunk el nyomában, megmarad a világ bűne: azaz verekedünk és gyilkolunk tovább. De ha elindulunk nyomában, akkor megindul a történelmi fejlődés az elvesztett Éden visszaszerzése felé,

amelyet olyan csodálatosan rajzolt meg sok századdal Jézus előtt Izaiás - a Messiással elkövetkező időkről. Az evangéliumokban nincs nyoma annak, hogy Jézus beszélt volna Ádám vétkeéről. De beszélt arról, hogy "kezdetben" az emberiség (Mt 19,8) nem ismerte a keményszívűséget. Tehát csak Ádám vétkével kezdődött el az emberiség életében a Bűn, a Szeretettel szembe fordulás. Amit az emberiség Ádám bűnével kezdett, azt fordította meg Ő - a Golgota választásával. Ezért mondja Szent Pál Jézust a Második Ádámnak, akivel elkezdődik az emberiség új élete, amelynek romolhatatlan és el-nem-múló életnek, tehát a Szeretet életének kell lennie.

f./ A cél összefoglalása

Miért lett az Isten Megfeszített Istenné? Az ember Életéért, az ember országbeli életéért. Azért, hogy elinduljon a Szeretet Országának megvalósulása a földön. Erről beszél már Kafarnaumban, amikor megígéri a vacsorát: "A kenyér, amelyet majd én adok nektek, az én testem a világ életéért" (Jn 6,51). Azért adta oda Isten a Fiát, "hogy mindaz, aki hisz Őbenne...birtokolja az örök életet" – mondja Nikodémusnak az éjszakában. Azért, hogy birtokoljuk ezt az országbeli (örök) életet, amíg itt alant a földön élünk, és birtokoljuk akkor is, amikor itteni életünk véget ér. Jézus a Golgotán keresztül, a Golgota által jut el az Atyához.

g./ Jézus a Golgota által jut vissza az Atyához s szereti vissza az Atyát

A tanítványok szomorúak Jézus biológiai életveszélye miatt, de Jézus vigasztalja őket: "Ha szeretnétek engem, akkor örülnétek annak, hogy az Atyához megyek" (Jn 14,28). Feltámadása után újra beszél erről: "Hát nem ezeket kellett szenvednie a Messiásnak s úgy bemenni a dicsőségébe" (Lk 24,26). Lehetetlenség ugyan, de igaz: ha Jézus nem megy el a Golgotára, nem jut vissza az Atyához.

S végezetül azért ment el a Golgotára önként, mert ezzel Jézus teljesítette az Atyától kapott megbízatást. Földi életében a legkülönb módon ezzel szerette vissza az Atyát. Ezzel mutatta meg nekünk is, hogy szereti az Atyát, s Golgota áron is megteszi akaratát (Jn 14,31).

Házi feladat:

1. Ádám bűne megszüntette az Isten szeretetét irántunk?
2. Voltak-e Istennek-tetsző életű emberek Jézus előtt? Kik?
3. A pogányok között is voltak? Kik?
4. Felelősek vagyunk-e Ádám vétkéért?
5. Vétkeztünk-e mi is akkor, amikor Ádám vétkezett?
6. Pokolba kerül-e a meg nem keresztelt csecsemő, ha meghal?
7. Beszélt-e Jézus arról, hogy Isten haragszik az egész emberiségre Ádám vétke óta és miatt?
8. Megvalósul-e a Golgota célja, ha Isten népe elutasítja magától a Golgotát?
9. Igaz-e ez a tétel: "Nekünk nem kell vállalnunk a Golgotát, csak Jézusnak, mert Ő váltotta meg a világot"?

10. Megtapasztalható-e a "megváltás", ha mi nem vagyunk hajlandók el menni a Golgotára?
11. Csak példát mutatott-e Jézus a Golgotával, avagy az "Életet" is adta a bűnbánatot tartónak?
12. Adja-e Jézus a Golgota által az Életet a bűnbánatot nem tartónak?

32. Azért jött, hogy belénk kerüljön a szeretet

a./ Isten indító szeretete irántunk

Az Atya mértéket-nem-ismerő, időtlen szeretettel szereti a Fiút. Azzal, hogy elküldte nekünk a Fiát, `bennünket is szeret ugyanezzel a szeretettel: "Te küldtél engem és szeretted őket, ahogyan engem szeretted" - imádkozza Jézus a főpapi imában (Jn 17,23). A Fia elküldésével szeret bennünket. A Fiú is minden mértéken felüli szeretettel szeretett bennünket: "Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint annak, aki életét adja barátaiért" (Jn 15,13). Az Isten időtlen szeretete áradt ki ezzel az idő világába. Éles fényt vet erre a vacsorán a búcsúzó Jézus szava: "Ahogyan az Atya szeretett engem, én is úgy szerettem titeket" (Jn 15,9). `Ez az Isten indító, első szeretete felénk.

b./ Az Atya második szeretete irántunk

A Szentháromságban az Atya szeretete válasz-igényű szeretet. A Fiún keresztül közénk áradó szentháromsági szeretet is választ igénylő szeretet. Fiút-küldő szeretetéért az Atya azt kívánja tőlünk, hogy szeressük a Fiút. A Fiú is kívánja tőlünk, hogy szeretetére szeretettel válaszoljunk. Ha kielégítjük az Atya és a Fiú e közös igényét, ha tehát szeretettel válaszolunk a szeretetére, akkor megszületik az Atyában és a Fiúban a szeretet új viszont-válasza. Az a második szeretet, amelyről Jézus megkeresztelkedésekor hallottunk: Az Atya kedvét leli az Őt visszaszerető Fiúban. Jézus búcsúbeszédét az utolsó vacsorán előnti a szívhang, amikor `az Isten és az ember szeretetben való összetalálkozásáról beszél: "Aki szeret engem, azt szereti majd az én Atyám...ha valaki szeret engem...Atyám is szereti `majd őt és hozzámegyünk majd és lakást készítünk Nála...maga az Atya szeret titeket, mivel ti is szerettedek engem..." (Jn 14,21.23; 16,27). (Figyeljük meg az igeidőket!) `Ez az Atya viszont-válasza, második szeretete.

c./ A Fiú második szeretete irántunk

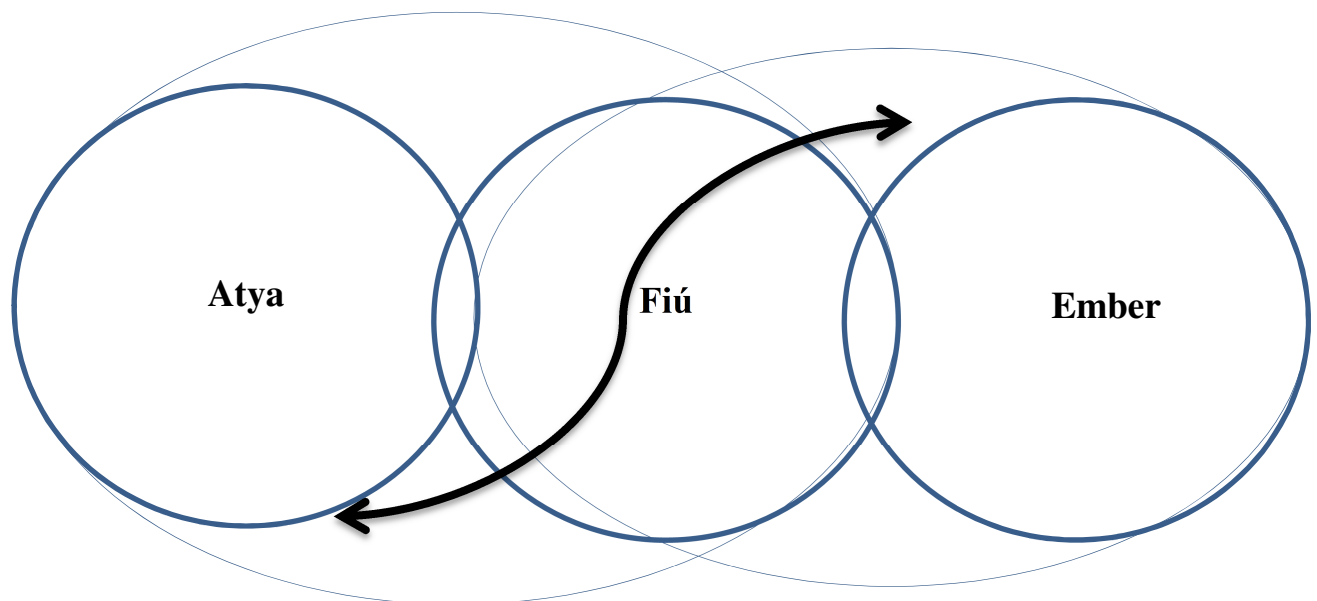
A köztünk lévő Fiú pedig azzal válaszol övéi szeretetére, hogy elfelé készülöben innen, itt hagyja nekik az örök Életet adó "igét", az örök Életet adó "Kenyeret", s Pártfogóként elküldi Maga helyett Önnön Lelkét.

De csak "kis időre" hagyja ebben az állapotban őket. `A "kis idő" elteltével (biológiai életünk befejeztével) `elviszi őket oda, ahol újra együtt lehet velük. Elviszi őket Magához, Atyja házába: "Atyám házában sok lakás van. Ha nem volna, megmondottam volna nektek. Ha elmentem és elkészítettem a helyet nektek, újból eljövök és elviszlek titeket magamhoz, hogy

ott legyetek ti, ahol én vagyok...nem hagylak árván titeket, eljövök hozzátok. Aki szeret engem, azt én is szeretem és láthatóvá fogom magamat tenni neki. Ha valaki szeret engem és megőrzi tanításomat, azt szeretni fogja az Atya, és Hozzá fogunk menni és lakást rendezünk be Nála" (Jn 14,2-3.18.21.23). Ahogyan az anya magyarázza totyogó apróságának, hogy ne sírjon, hiszen csak azért megy ki a konyhába, hogy ebédet hozzon neki...addig legyen jó, s aztán valami nagyon finomat fog kapni; így szól övéihez Jézus, akinek Golgotára készülődön is van ereje másokkal, övéi bánatával törődni. Földi életünkben az Ige, a Kenyér, a Pártfogó által maradunk meg a Fiú szeretetében. `Azon túl pedig elvisz bennünket Magához, Atyja házába.

d./ Belénk került a szeretet

Azzal, hogy az Atya elküldte Fiát s azzal, hogy a Fiú eljött hozzánk, `belénk került a szeretet. Az a szeretet, amellyel az Atya szerette a Fiút a világ teremtése előtt. A Fiúban időtlenül belekerült szeretet - a Fiúban két irányban is hatékony lett. Egyfelől visszaszerette Atyját, másfelől szeretetével kihajolt felénk. Sőt, ez az Atya és felénk irányuló szeretet nem is két szeretet volt, hanem csak egyetlen egy. Azzal szerette vissza az Atyát, hogy elvállalta a küldetést a javunkra. Azzal szerette vissza az Atyát, hogy szeretetével Golgota áron is kihajolt felénk. A Jézusból kiinduló szeretet esetében is az a helyzet, hogy `az egyetlen szeretet-vonatkozásnak két vonatkozási 2. pontja van: az Atya és az emberiség.

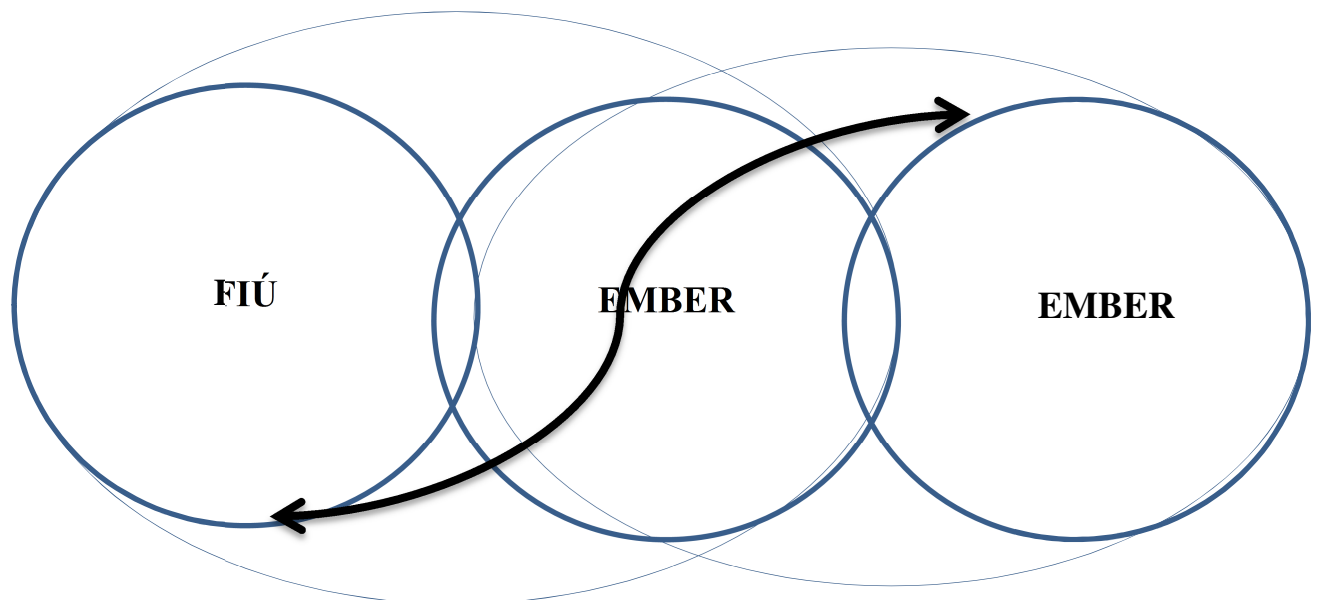

e./ Csak akkor szeretjük Jézust, ha szeretjük az embert

Ugyanilyen szeretetet kíván tőlünk is. Ahogyan a Fiú Atyát-ésminket-szeretéssel válaszolt az Atya szeretetére, ugyanezt a két irányú szeretetet kívánja tőlünk is. Jézus szeretetére azzal kell válaszolnunk, hogy visszaszeretjük Őt és ugyanakkor kihajolunk szeretetünkkel embertársaink felé. "Ahogyan én szerettelek titeket, `úgy szeressétek ti is egymást...Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, `ahogyan én szerettelek titeket" (Jn 13,13; 15,12).

Az "ahogyan" szó jól mutatja, hogy ezt a Szentháromságból való szeretetet kell tovább árasztanunk embertársaink felé. Csak azzal tudjuk visszaszeretni Jézust, (csak akkor vagyunk a barátai) ha megteszük, amit parancsolt nekünk. Márpedig tanítói munkájával elmondotta nekünk, hogy szeretni embertársainkat ez a Törvény és a Próféták lényege, ez tehát az ige. Az "emberszeretet" - ez az Ő tanításának, az igének összefoglaló tartalma. "Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást...akkor vagytok a barátaim, ha megteszitek, amit parancsolok nektek...kiválasztottalak titeket, hogy menjetek és gyümölcsöt hozzatok. Azt hagyom rátok, hogy szeressétek egymást" (Jn 15, 12-7). Jézus által a Szentháromságból belénk került a szeretet.

Ennek a szeretetnek bennünk is meg kell őriznie eredeti természetét: két irányú szeretetnek kell tehát lennie. A mi szeretetünk esetében is az a helyzet, hogy az egyetlen szeretetvonalatkozásnak két vonatkoztatási pontja van: egyfelől a Fiú (s Rajta keresztül az Atya), másfelől embertársaink. De ez a kettő nem kettő, hanem széjjelválaszthatatlanul egyetlen szeretet. Ha az egyik nincs, nincs a másik. Ha a másik nincs, nincs az egyik. Aki nem szereti a Fiút, nem szereti az embert sem. Aki nem szereti az embert, nem szereti a Fiút sem.

f./`A megtestesülés és a kereszthalál közös oka és célja: a szeretet

Az Atya megszerette a Fiút és a Fiú`ba belekerült a szeretet. A Fiú válaszolt az Atya szeretetére és a Fiú megmaradt az Atya `szeretetében. Mivel ez a Szentháromságból való szeretet jutott el hozzánk, nálunk is ugyanez a helyzet. A Fiú megszeretett bennünket s ezzel belénk kerülhetett a szeretet. Főpapi imájában azért imádkozik Jézus, hogy "a szeretet, amellyel engem szerettél bennük legyen" (Jn 17,26). Ha mi visszaszeretjük a Fiút, ezzel megmaradunk a Fiú szeretetében. Búcsúbeszédében erről is beszél: "Maradjatok meg az én szeretetemben. Ha megtartjátok parancsolataimat, az én szeretetemben maradtok: ahogy én is megtartom Atyám parancsait és szeretetében maradok" (Jn 15, 9-10).

Miért jött a Fiú? Hogy közénk hozza a szeretetet. Közénkjövésének is, kereszthalálának is ez a szeretet volt az oka. S a célja is ez volt.

Házi feladat:

1. Valami mást akart-e velünk Jézus, mint a Teremtő Isten?
2. Az Atya szeret-e bennünket akkor is, ha mi nem szeretjük a Fiút?
3. Mi az ember természetének megfelelő: Szeretni vagy nem szeretni?
4. Ha az Atya majd szeret bennünket, akkor hogyan szerethet ma és tegnap is?
5. Mi van az Atya jelen idejű és jövő idejű szeretete között?
6. A "most szeret" vagy a "majd szeret"-nek a feltétele, hogy kedvét lelje bennünk?
7. Mondj példát arra, hogy valaki az Istent szereti, de az embert nem!
8. Mondj példát arra, hogy valaki az embert szereti, de az Istent nem!
9. Van olyan, aki nagyon szereti az embert, de azt hiszi, hogy nincs Isten?
10. Hogy ítéli meg Isten az ilyeneket?
11. Hogy ítéli meg Isten azokat, akik sokat imádkoznak, de embertársaikat nem szeretik?

33. Azért jött, hogy az emberiség egyé legyen

a./ Jézus bennünk és mi Jézusban

Az időtlen szeretet egymásban levővé és egyé tette az Atyát és a Fiút. Ugyanez a szeretet jutott el hozzánk is. Közöttünk sem lehet tehát kevésbé hatékony, mint Isten időtlen Országában. A Fiú vérében megkötött szövetség (ha hajlandók vagyunk visszaszeretni a Fiút), megteremti a Fiú és az Ember egymásban levését: "Aki eszi az én Testemet és issza az én Véremet, BENNEM MARAD, ÉS ÉN ŐBENNE" (Jn 6,57).

Erről szól a szőlőtő-példabeszéd. Atyjának szőlőskertjében a Messiás a szőlőtő, a tanítványok pedig a szőlővesszők. Szőlőtő nincsen vessző nélkül, és vessző nincsen szőlőtő nélkül. Ezzel a hasonlattal magyarázza Jézus egymásban-levésünket: "Maradjatok bennem és én tibennetek. Ahogyan a szőlővessző magától nem tud szőlőt teremni, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok énbennem." Ezzel szemben: "aki megmarad bennem és én őbenne, az sok gyümölcsöt terem" (Jn 15,1-5).

Ezt az egymásbanlevést mondta Szent Pál "kegyelemnek"!

b./ Tud-e Jézus nélkülünk Szeretet-Országot csinálni?

Közösen cselekszünk tehát a Fiúval; mint ahogy az Atya és Fiú is együtt munkálkodik. Ahogy a Fiú is csak azt tudja tenni, amit az Atya tesz, úgy mi sem tudunk függetlenül a Fiútól: "Nálam nélkül (rajtam kívül) semmit sem tehetek" (Jn 15,5). Van ennek egy igen jelentős következménye: Nemcsak a vessző nem tud teremni tő nélkül, a tő sem tud teremni vessző nélkül. A Messiás csak velünk tud a Földön Szeretet-Országot csinálni. Ha nem leszünk vesszők a Szőlőtő-Messiáson, akkor a Tő nem fog teremni, akkor a Szeretet-Országból nem lesz semmi. Úgy is mondhatta volna tehát Jézus, hogy "Nálatok nélkül semmit sem tehetek."

c./ Újjá kell születnünk Isten Lelkéből

Ahhoz, hogy befogadjuk magunkba az Istent (a Szeretetet), ahhoz más emberré kell lennünk. Jézus ezt úgy mondta, hogy `újjá kell születnünk az Ő Lelkéből. "Ha valaki nem születik újra... a Lélek`ből, nem mehet be Isten Országába" (Jn 3,3.5). Hiszen az Atya és a Fiú is - a Lélek által lesz egymásban és lesz eggyé. Mennybemenetelekor arról beszél övéinek, hogy hamarosan alámerítődnek majd a Szentlélek`ben, s nekik is alá kell meríteniök a Szentlélekben azokat, akiket majd tanítványokká tesznek (Csel 1,5; Mt 28,19). Az újjászületés erejében jön létre az egymásbanlevés.

Benne leszünk tehát a Lélekben s a Lélek is bennünk lesz: "Az Atya "megadja a Szentlelket azoknak, akik kérik". "Veletek marad és bennetek lesz..." Olyannyira, hogy övéinek nem kell gondban lenniök, mit mondanak majd üldözőiknek a bírósági tárgyaláson. Miért? Mert "nem ti fogtok beszélni, hanem Atyátok bennetek beszélő Lelke" (Lk 11,13; Jn 14,17; Mt 10,20).

Nemcsak a Szőlőtő-Messias és a Szőlővessző tanítványok vannak tehát egymásban, hanem egymásban vannak a Fiú Lelke és a tanítványok is. Isten eleve úgy és arra teremtette meg az embert, hogy megkapja és magában hordja az Isten Lelkét, a Szeretetnek a Lelkét. A Fiúnak csak azért kellett eljönnie, hogy visszasegítse az embert az eredeti, a kezdeti alapokba. Az ember a lelke mélyén mindenkor sejtette is, hogy az a legnagyobb igazság, hogy szeretni kell; így sejtette azt is, hogy életét szeretetre kell felhasználnia. Ezért vétkezettek a Szentlélek ellen az írástudók, amikor Jézust lelkiismeretük ellenére ördöggel cimborálónak mondták. Jézus tanítása és élete lehetővé teszi számunkra, hogy lelkiismeretünk egészen Jézus Lelke szerinti lelkiismeret legyen.

d./ Jézus azonosítja magát az emberrel

A Fiú és a Lélek bennünk csak azért lehetséges, mert kiáradt reánk a Szentháromságból való szeretet. A szeretet az, ami eggyé tesz. Ezért azután nemcsak az Atya és a Fiú lesz eggyé, hanem a `Fiú és a tanítványok is egyek lesznek a szeretetben. Újra és újra halljuk, hogy aki övét befogadja, hallgatja, az Őt Magát hallgatja, Őt Magát fogadja be (Lk 10,16; Jn 13,20; Mt 10,40; 18,5; Mk 9,37; Lk 9,48).

Második eljövetelekor odaadja az Országot azoknak az áldottaknak, akik enni adtak Neki amikor éhezett. Csodálkozva kérdezik majd akkor ezek az áldottak: "Uram, mikor láttunk téged éhezni, hogy enni adtunk volna Neked?" De Jézus ezt feleli majd nekik: "Amikor megtettétek ezt eggyel a legkisebb testvéreim közül velem tettétek meg" (Mt 25,31-46). Most is az a helyzet, hogy egy egyetlen vonatkozásnak két von. 2. p-ja van: amikor szeretjük embertársainkat, valójában Jézust (is) szeretjük. Aki szeretetével eljut az emberig, Jézus testvéreihez, sőt Magához Jézushoz jut el. Miért van ez így? Mert a Szentháromságból való szeretet íve vissza és előre hajlik. S ez a vissza és előre hajló ív valamiféle egységet hoz létre Jézus és közöttünk. Ennek a létrejövéséért imádkozott a főpapi imában: "Én bennük és Te bennem, hogy teljesen eggyé legyenek (velünk)" (Jn 17,23). Ezt az egységet nevezi majd Szent Pál a "Krisztus Titkának".

e./ Az embernek egyé kell lennie az emberrel

A közénk jövő Fiú azt akarja, hogy válaszoljunk a szeretetére, mert mindannyiunkkal egy akar lenni. Azért nyújtja Testét ételül és Véréit italul, hogy "testvérei" lehessünk, egy test, egy vér lehessen velünk. Van ennek egy végső következménye: A Messiás közénk jövésének végső célja, hogy az emberek azáltal, hogy az Ő testvéreivé lesznek - `egymással is testvérekké legyenek.

A főpapi imában azért könyörög övéért Atyjához, hogy "egyek legyenek...hogymindnyájan egyek legyenek...hogymökéletesen egyek legyenek" (Jn 17,21.23). Mindnyájan, mert a Messiás hívása mindenkinek szól, minden osztálynak, minden nemzetnek. Minden embernek elküldte a meghívót, hogy jöjjenek a Szeretet Országba, csinálják meg a Földön a Szeretet Országát. Jézus azért jött el, hogy megvalósuljon, amit Izaiás előre jövendölt a Messiás koráról, hogy kardokból ekevasak lesznek s a lándzsákból szőlőmetszőkések. Azért jött, hogy megvalósuljon, hogy a nemzetek nem tanulnak többé hadviselést.

Isten a maga képére teremtett meg minden embert. Nemcsak a férfi és nő alkotta kis-családnak, hanem a nemzet alkotta nagy-családnak, és a nemzetekből álló emberiség családjának is "lenyomatnak" kell lennie. A Szeretet ősmintája lenyomatának akarta a családot, a nemzetet az emberiséget. Azt akarta, hogy az ember ne legyen az állatok utánzója; az ember számára ne az állatok véres létharca legyen a minta.

f./ Csak Jézus teheti egyé az emberiséget

Az ember mintája csak a Szeretet lehet. Csak a szeretet, mert anélkül életveszélyben van. Nemcsak az országbeli életet veszíti el. Korunkra a kardokból atombomba, a lándzsákból hidrogénbomba lett, s az emberiség biológiailag is elpusztítja magát, ha meg nem tanul szeretni.

Jézus azt állította, hogy "Aki nincs velem, ellenem van. Aki nem gyűjt velem, szétszór" (Mt 12,30); s azt, hogy akik előtte/helyette jöttek, azok tolvajok, rablók, farkasok. Azt állította tehát, hogy csak az Isten (a Szeretet) gyűjtheti egybe egyetlen szerető családba az emberiséget. A főpapi ima az ember és ember egygylevését odakapcsolja az Atya és Fiú egységéhez. Csak ebbe az Atya-Fiú-egységbe kapcsolódva tud egyé lenni az emberiség, mert csak a Szeretet időtlen Országából jön a szeretet.

Csak akkor tudjuk megmenteni az emberiség életét és Életét, ha elfogadjuk viselkedési eszményünknek az Isten szentháromságbeli viselkedését: a szeretetet. A nem Jézustól jövő örömhírek és ígéretek mind valakiknek a gyűlöletéről, valakiknek a megsemmisíteni akarásáról beszélnek. De a gyűlölet szétválasztást eredményez. Új gyűlöletet szül és újabb szétválasztást. Csak az Isten (=Szeretet) gyűjtheti `egybe, teheti `egyé az emberiséget. Főpapi imájában arra kéri Atyját, "hogymegyek legyenek, amint mi egyek vagyunk, hogymindnyájan egyek legyenek, mint Te Atyám bennem és én tebenned..." (Jn 17,11.21-2).

g./ Jézus az emberiség Megváltója

Ezeknek megvalósulásáért a Fiú megtette a magáét. S ezért az első századok keresztényei MEGVÁLTÓ-nak mondták Őt, aki kiváltotta egész életével és kereszthalálával az emberiséget a Bűn, a Sátán rabságából.

Korunk embere körülnéz a milliós tömegyilkosságok évszázadában és ezt mondja: Nem látom, hogy meg volnánk váltva. Az emberiség ma is öli, pusztítja önmagát. Még nem valósult meg, amit Izaiás ígért. A nemzetek még mindig tanulják a hadviselést.

A Fiú többet nem tehetett. Ő kihajolt szeretetével az emberiség felé, a keresztet is elvállalva. Rajtunk a sor. Nekünk kell visszaszerelnünk Őt. Ezt nem végezheti el helyettünk. Amíg ezt meg nem tesszük, addig nem láthatjuk megváltásának eredményeit. Elsősorban a Jézus nevét viselők (a keresztények) felelősek azért, hogy még mindig nem valósult meg a Földön a Szeretet Ország. Elsősorban mi vagyunk a felelősek azért, hogy olyan sokan nem tartják Jézust Megváltónak.

Házi feladat:

1. Benne van a jézusi töben vesszőként az embereket szerető ateista is?
2. Benne van a jézusi töben vesszőként az embereket nem szerető de vallásos ember is?
3. Tudja-e Isten nélkülünk is építeni a Földön a Szeretet Országát?
4. Lehetséges, hogy benne vagyunk Jézusban és mégsem termünk gyümölcsöt?
5. Lehetséges, hogy termünk ugyan, de nincs semmi látszatja?
6. Ha az egyházközség népe fogy és öregedik, mondhatjuk, hogy a jövőben hatékony lesz?
7. Lehetséges az, hogy Isten a jövőben majd jobban rákapcsol?
8. Örölsz-e annak, ha a protestánsok nagyon buzgóak?
9. Előbbre viszi-e az Isten ügyét, hogy Marx harcbaszállt a kihasználás ellen?

34. Azért jött, hogy küldje övéit

a./ Jézus nem gondolkodott nemzetben és vallásban

"Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be" - írja könyve elején Szent János evangélista a Messiásról (Jn 1,11). A választott nép - nagy többségében - a kétezer esztendő előkészítés ellenére sem fogadta el Jézust a megígért Messiásnak. A nép vallási vezetői a legkevésbé.

Miért nem fogadták be? Azért nem, mert "nemzetben" és "vallásban" gondolkodtak. Jézus pedig egyfelől "emberiségben" gondolkodott, másfelől pedig nem vallást akart lecserélni egy újabb vallással, hanem az egész emberiségre kiterjedő Szeretet Országot akart alapítani.

A választott nép azt akarta, hogy a Messiás segítségével hazakergessék országukból a Római Birodalom megszálló csapatait. Jézus viszont nem akarta a Nélküle is meglévő öldökléseket szaporítani. Helyette meg akarta magyarázni a zsidóknak is, meg a rómaiaknak is, hogy lehet békés egymás mellett élésben is élni életüket; hogy lehet mindkettőjüknek arra használniok az életüket, hogy szeressenek minden embert.

A választott nép azt akarta, hogy a jeruzsálemi templomban áldozatokat mutathassanak be, s megtartsák mindennapi életükben a vallás előírásait. Jézust nem érdekelték a templomi áldozatok, s a különböző vallási előírások (mosakodások és mosogatások) sem (Mk 7, 1-23). Nem új vallást akart alapítani és nem is akart, új vallási előírásokat adni. Ezek helyett egyetlen parancsot akart a lelkünkbe beleírni: a szeretet egyetemes parancsát. Istentiszteletet, vallási tevékenységeket csak annyiban akart, amennyiben ezek nevelnek bennünket a szeretetparancs megtartására.

b./ Jézust a választott nép vezetői elvetik

S mivel a választott nép főpapjai, írástudói ragaszkodtak a maguk nemzeti-politikai céljaikhoz és vallási elgondolásaikhoz, ezért hamarosan nagyon feszült viszony támadt Jézus és közöttük. Már a kezdet kezdetén számon kérik Tőle, miért lakomázik Mátéval és bűnös vámos-barátaival oly napon, amikor a vallásos zsidók böjtölnek. Jézus örül, hogy a bűnös életet élő vámost, Mátét, meg tudja nyerni Országá ügyének, s a lakomával el akarja mélyíteni a kezdődő barátságot. A szeretet sokkal fontosabb neki, mint a böjtölés. S látja, hogy az írástudók ezt nem értik. Keserű képekben adja tudtukra, hogy nincs mód összeegyeztetni a Maga szándékait az övéikkel. Jézus látja, hogy a Maga új szövétével nem foltozhatja meg ócska ruhájukat; a maga új borát nem öntheti bele az ő régi tömlőikbe (Mk 2,18-22).

Az írástudók hamarosan azon tárgyalnak maguk között, hogyan lehetne Jézust, mint istenkáromlót, Törvénytíprót, vallás-meggyalázót a néppel megköveztetni, vagy Heródes királlyal, Pilátus helytartóval kivégeztetni. Jézus pedig fel sem keresi népének Nagytanácsát, nem is kér kihallgatást a választott nép főpapjától, Kaifástól. Majd csak akkor találkozik vele, amikor kötélvégen vonszolják elébe, és már össze van kötözve a keze, amikor elmondja neki, hogy Ő a megígért Messiás. Miért nem ment el hozzá korábban? Tudta jól, hogy felesleges lett volna. Minek keressen meg olyanokat, akik bármikor készek ütni, bebörtönözni és meggyilkolni olyanokat mint Ő, olyanokat mint legjobb tanítványai; azaz olyanokat, akik senkit sem bántanak, de mindenkivel szemben jót tesznek és mindenkit a szeretetnek akarnak megnyerni.

c./ Új Izrael - Új Szövetség – Egyház

Kaifás meglátogatása helyett Jézus egyebet csinált. Hallgatóinak, követőinek sorából kiszemelt magának tizenkét fiatalembert. Ezt is megbeszélte Atyjával. Egy egész éjszakai imádkozás után került sor kiválasztásukra (Lk 6,12-6). Azért választott Tizenkettőt, mert Izraelnek az ősatyának tizenkét fia volt, s így a választott népnek tizenkét törzse volt. Mivel látta, hogy a választott nép keresztre juttatja Őt, ezzel a tizenkét fiatal emberrel alapította meg az új Izraelt, az új választott népet. Csak a tizenkettővel alapítja meg az utolsó vacsorán az új és az idők végezetéig érvényben levő (örök) Szövetséget. "Ez az új Szövetség az én véremlében" mondja, amikor nyújtja nekik a kelyhet (Lk 22,20). Istennek ezt az emberrel kötött végső Szövetségét maradandóan láthatóvá teszik a Tizenkettő utódai. Láthatóvá teszi a szövetségkötő vacsora ismételtetése (szentmise). Az Egyház a jele a világban ennek a Szövetségnek. A Szövetséget megkötő Jézus Egyházat alapított.

d./ A Tizenkettő vezetőjének, Péternek a tisztsége

A tizenkettőből volt egy, aki valamivel idősebb lehetett a többinél, hiszen már felesége is volt, Simonnak hívták. Ezt a Simont tette meg vezetőjükké Jézus. Mivel a régi választott népet és vezetőjüket, Kaifást is elvetette, ezért Simonnak új nevet adott, amely nagyon úgy hangzott, mint Kaifásé. A Kéfás nevet adta neki. A "kéfás" zsidó szó; annyit jelent, hogy "szikla". Görögül: "pétros". Ebből lett a latin Petrus, s a magyar Péter név.

Simont tette meg a Tizenkettő vezetőjévé. Akkor történt ez, amikor a Tizenkettőnek feltett kérdésre Simon olyan határozottan válaszolt: "Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia". Jézus így

válaszolt neki: "Te meg Szikla vagy, és én ezen a sziklán építem gyülekezetemet (egyházamat), és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Odaadom neked a Mennyek Országá kulcsait: amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is; amit feloldasz a földön, fel lesz oldva a mennyekben is" (Mt 16,18-9).

Az oldás és kötés hatalmát átadja Jézus a Tizenkettőnek is, és egyáltalában az egész gyülekezetnek, Isten egész népének (Jn 20,23; Mt 18,18). Isten egész népének feladata dönteni a Messiástól tanultak alapján, hogy egy tanítás azonos-e a jézusi szeretet-tanítással, hogy egy cselekedet beleillik-e a jézusi szeretetparancsba vagy sem.

De a Szeretet Országának (Várának, várkapujának) a kulcsai Péter kezében vannak. Isten azonosítja magát az Ő népének döntéseivel, (a mennyekben is elfogadottak lesznek ezek!), de különböző döntésekkel nem tudja azonosítani magát. Péternek a tiszte, hogy gondoskodik arról, hogy Isten népe egységesen döntsön. (A Péter utód XXIII. János pápa által egybehívott II. Vatikáni Egyetemes Zsinaton láthattuk legutóbb, hogy milyen egységesen tud dönteni Isten népe, ha Péter vezeti. Sok-sok vita után a kétezer püspökből alig akadt egy-kettő, aki tartózkodott a szavazástól vagy nem-mel szavazott a határozatok végső megszavazásakor.)

Ma már a keleti keresztények és a protestánsok is világosan látják és vallják, hogy Jézus akarta ezt a Péter-tisztséget. De ez a Péter-tisztség valami egészen más, mint az evilági országok vezetői tiszte. A Szeretet Ország vezetőjének kell szolgálnia, hogy világosan láthassuk mindnyájan, hogy mit értett Jézus a szereteten. Csak azt kell szolgálnia, hogy Isten népe minél jobban gyakorolhassa ezt a jézusi szeretetet. Szolgálnia kell tehát. Kiket kell szolgálnia? Azokat, akik Jézus népét vezetik. Az elszakadt testvérek (keletiek, protestánsok) vezetőit is, a katolikus püspököket is. A meghallgatás, a megértés, a közös megbeszélés és a testvéri közös döntések megtartásával. Minél inkább képes a Szentatya erre a jézusi magatartásra, annál gyorsabban megvalósul Jézus és a mai keresztények kívánsága, hogy "egy akol legyen és egy pásztor" (Jn 10,16).

e./ Az Egyház küldetése

A maga új népére Jézus reábizta mindazt, amit Ő elkezdett a Tizenkettővel. Reábizta a maga ügyét, az Isten Országát. "Ahogy engem küldtél a világba, úgy küldöm én is őket a világba" - olvassuk Jézus szavait a főpapi imában. Miért és mire küldi őket? Ugyanazért és ugyanarra, amire az Atya közénk küldte a Fiút. Arra, hogy vigyék el a Szeretet Országáról szóló örömhírt és ígéretet a világba: "Elmenvén széles e világba, hirdessétek az örömhírt minden teremtménynek... Tegyétek tanítványokká az összes nemzeteket... Hirdessétek a bűnbánatot és a bűnök bocsánatát minden népnek... Tanúim lesztek Jeruzsálemben, Judeában, Szamáriában és a Földkerekség határáig" (Mk 16,16; Mt 28,19; Lk 24,47; Csel 1,8).

A küldetésnek nincsen földrajzi határa; és nincsen időbeli hara sem. Ezt a küldést nem lehet soha meg-nem-törtétté tenni. Ígéret biztosítja: "a pokol kapui nem vesznek erőt rajta". A Sátán, az Ő Országá és népe, nem tudja elpusztítani. Csak annyit tud tenni, hogy üldözi és gyilkolja Jézus tanítványait. De az üldözöttek és legyilkoltak nyomában mindig új tanítványok támadnak, akik tovább viszik a tanúzás küldetését. Az idők végezetéig lesznek Jézusnak tanúi. Ezek a tanúk tanúsítják, hogy emberi alakot öltve itt járt közöttünk az Isten. Megölték, mert a szeretetet hirdette. Megölték, mert lerakta a földön a Szeretet Országának alapjait. De feltámadt, s ezzel igaznak bizonyította minden szavát.

f./ Az Egyház jövője

A Gyűlölet nem tudja elpusztítani a Szeretet Várát. Nem tudja, mert a Szeretet szeretete teremtette meg az embert. Akárhogyan üldözi is a Gyűlölet a Szeretet tanúit, mindig új tanúk támadnak, mert az ember a lelke mélyén biztosan sejt, hogy csak a Szeretet lehet az emberiség fejlődésének az útja.

Házi feladat:

1. Jól járt volna-e a zsidó nemzet, ha hallgat Jézusra?
2. Mi lett a nemzeti következménye annak, hogy nem hallgattak Jézusra? (Lk 19,42-4)
3. Próbált-e Jézus szót érteni a nép vallási vezetőivel?
4. Próbált-e Jézus szót érteni a nép politikai vezetőivel?
5. A főpapok a nép vallási vagy politikai vezetői voltak?
6. Milyen társadalmi származású volt a tizenkét fiatalember?
7. Hogy hívják azt a törekvést, amely a keresztények egységét akarja?
8. Van-e olyan szervezet, amelyen belül tanácskozáson összejönnek az összes keresztény egyházak?
9. Hogy hívják Péter jelenlegi utódját?
10. Mikor választották pápává?
11. El tudja-e pusztítani az üldözés az Egyházat?
12. Érhet-e valamit az az Egyház, amelyet nem üldöznek?

VI. AZ ÚT: HINNI

35. Jézus a mi utunk

a./ Hogyan lehetek az Isten gyermekévé?

A Szentháromságos Isten egy szeretet közösségben a szeretet megmérhetetlen boldogságában él. Ez a szeretet a Fiút arra indította, hogy kiüresítse önmagából ezt a végtelen boldogságot. Vállalta ugyanis azt, amire mi emberek képtelenek lennénk: elmenni a békák közé békának. Ő hajlandó volt eljönni az emberek közé embernek.

Csak azért jött közénk, hogy elvigyen bennünket a maga életébe; hogy elvigyen bennünket Önmagához - "Istennek". Istennek? Igen, Jézus ismerte és idézte is a 81. zsoltárt: "Istenek vagytok és a Magasságbeli fiai mindnyájan! És mégis meghaltok, miként az ember..." (Jn 10, 34). Azért jött el, hogy ne haljunk meg, miként az ember, hanem éljünk, miként az Isten! Azért jött el, hogy "Istenné" tegyen; hogy éljek!

Mit kell csinálnom ahhoz, hogy éljek? Ahhoz, hogy elvihessen Magával "Istennek"? Ahhoz, hogy boldog legyek, hogy beteljesüljenek "istenülő vágyaim", amelyről Ady önnönmagát illetően olyan megrendítően énekelt? Ha a Magasságbeli a Maga fiának akar engem, meg kell

figyelnem annak az életét, aki már is Fia; meg kell figyelnem Jézus életét. Ha "Istennek" akar engem a Magasságbeli, utánoznom, követnem kell annak az "embernek" az életét, aki valóságos Isten: jézusi életet kell élnem. S életemmel tanúznom kell embertársaim felé és javára Jézus mellett.

Mivel tudományos világnézetre törekszünk, rendszerbe akarjuk fogni mindazt, amit a jézusi életről elmondhatunk.

Azt a tudományt, amely rendszerezve elmondja, hogy miként kell az embernek élnie - erkölcsstannak (görögül: etika, latinul: morális) nevezzük. Az erkölcsstan, (az etika) nem a szaktudományok, hanem a filozófia világába tartozik. Rakjuk be az etikát a filozófiába (bölcselet) - a maga helyére. A filozófia három nagy összefoglaló kérdésre ad választ.

b./ A filozófia tárgykörei

I. Meg lehet-e ismerni azt, ami van (a valóságot)? Erre ad feleletet az ISMERET-ELMÉLET. Érintettük már ennek a tudománynak az anyagát, amikor az ember tudattevékenységéről beszéltünk. S hamarosan újra találkozunk vele, amikor a hitről tanulunk.

II. Mi az, ami van, és milyen az, ami van (a valóság)? Erre ad feleletet a LÉTELMÉLET. Amikor eldöntöttük, hogy nemcsak tapasztalati világ létezik, hanem van halhatatlan lélek és Isten is; amikor igyekeztünk ásvány, növény, állat, ember, Isten viselkedését megrajzolni, akkor lételméleti kérdésekkel foglalkoztunk.

III. Milyen értékekre kell törekednünk? Erre tanít az ÉRTÉKELMÉLET.

Négy végső érték van, és ennek megfelelően az értékelméletnek négy területét különböztetjük meg egymástól. Melyek ezek a vég ső értékek?

1. Az első - az igaz. Törekednünk kell tehát az igazságra. Hogyan? Elmondja a LOGIKA (gondolkodás-tan). Ennek területét érintettük, amikor a gondolkodás folyamatáról és törvényeiről tanultunk.

2. Törekednünk kell ahasznosra, a hasznosságra. Ezzel foglalkozik a PRAKTIKA (cselekvés-tan). Érintettük, amikor az ember birtokbaserző tevékenységeiről tanultunk.

3. Törekednünk kell a szépre, a szépségre. Ennek törvényeire tanít az ESZTÉTIKA (művészet-bölcselet). Az ember alakító tevékenysége során érintettük.

4. Törekednünk kell végül a jó értékére, a jóságra. Ez az ETIKA tárgya. Ezzel a filozófiai tudományággal jobban megismerkedünk.

FILOZÓFIA

I. Ismeretelmélet

II. Lételmélet

III. Értékelmélet

1. Logika

2. Praktika

3. Esztétika

4. Etika

a. Minta-etika

b. Forma-etika

c. Tartalom-etika

c./Lehet-e több végső etikai érték?

Mindenekelőtt azt kell világosan látnunk, hogy `csak egyetlen legfőbb jó lehet. Ha kettő volna, akkor nem tudnám, hogy mit csináljak. Ha az a legfőbb jó, hogy adjak, akkor tudom, mit kell tennem: ha két ruhám van, s találkozom valakivel, akinek egy sincs, akkor odaadom neki az egyiket. Ha az a legfőbb jó, hogy minél gazdagabb legyek, akkor is tudom, hogy mit csináljak: nem adom oda két ruhám egyikét annak, akinek egy sincs. Ha azonban az a legfőbb jó, hogy adjak és az is, hogy minél gazdagabb legyek, akkor már nem tudom, hogy mit csináljak. `Csak akkor tudom, hogy mit csináljak, h a c s a k e g y v é g s ő e t i k a i é r t é k v a n .

d./ Háromféle etika

Háromféle `módon is lehet tanítani az egyetlen végső értékre: mintaképet nyújtva, általánosan, és konkrétan. Ez annyit jelent, hogy- `módszertani szempontból - három etikát ismerünk.

A MINTAETIKA mintaképet nyújt. Pl.: Légy olyan, mint Petőfi! Jézus Önmagát jelölte meg mintaképnek: "Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is úgy tegyetek" (Jn 13,15). Olyannak kell lennem, mint amilyen Jézus.

A FORMAETIKA általánosan tanítja a legfőbb jót. Pl.: Légy rendes! Légy becsületes! Légy hazafi! stb. Ezeket mondjuk "formai" megnevezéseknek. Jézus azt mondta; hogy legyünk Istennek tetszők, jók, tökéletesek: "Legyetek tökéletesek úgy, ahogy a Mennyei Atya is tökéletes" (Mt 5,48).

Végezetül a TARTALOMETIKA megmondja, hogy mit tartalmaz a minta, mit tartalmaz a forma, Pl.: Szolgálj a hazádat!: Petőfi a hazafi, ezt tette. Jézus, aki a szeretet világából jött, és oda akar eljuttatni minket, ezt mondja: "Szeressetek!", mert ez a tetsző az Istennek, ezt tette Ő Maga is.

e./ Jézus életútja a mi életünk

Jézus nemcsak elmondta nekünk, hogy hogyan kell Szeretet-Országot csinálni. Meg is mutatta. Tanító szavait ábraként illusztrálta köztünk leélt élete. Minden parancsához hozzá tehetjük: Ahogyan Jézus maga is megtette. Nem olyan királya Ő ennek az Országnek, aki hátulról, biztos fedezékből küldi előre a maga katonáit. Ő megy elöl, akkor is, ha a Golgota felé kell mennie. Nem maga előtt küld, hanem maga után hív bennünket, mint egykor Pétert és Andrást: "Jöjjetek utánam" (Mk 1,17).

Ezért mondta és mondhatta az utolsó vacsorán övéinek: "Én vagyok az Út, és senki sem juthat másképp az Atyához, csak énáltalam" (Jn 14,6). Csak Jézus életútját járva (követve Őt, utána menve) juthatunk el a Szeretet-Országba: földi életünkben is, és azon túl is.

f./ Mit jelent a létazonosság

De hogyan tudhatnók mi emberek azt az utat járni és azt az életet élni, amelyet Jézus járt és élt? Hiszen Ő nemcsak ember volt, hanem Isten is?! Megmagyarázta. Ha mi megnyitjuk magunkat Neki, akkor Ő belénk kerül. Akkor nem leszünk magunk. Ugyanúgy, ahogyan Jézus sem volt egyedül magában, mert Vele és Benne volt az Atya. Ha tehát "nyitunk", akkor a Fiú velünk lesz és bennünk lesz. Nem egyedül kell tehát járnunk az Ő életútját, hanem Vele együtt. Nem magunkban: hanem úgy, hogy Ő bennünk van és mi Benne vagyunk. Azért lehetséges Jézus útját járnunk, mert l é t a z o n o s s á g r a lépett velünk. Sok mindenben különbözhetünk Jézustól is, egymástól is; de egyben azonosaknak kell lennünk: az isteni Szeretet mindannyiunkba belekerülő lét-alapjában. Ez a létazonosság.

g./ Magatartásbeli azonosság

Ennek a létazonosságnak az alapján lehetséges az, amit Jézus kíván tőlünk – a m a g a t a r t á s b e l i a z o n o s s á g . Jézus nagyon komolyan gondolta, hogy nekünk is az Ő életútját kell járnunk. Nem mondhatjuk tehát sohasem, hogy Jézus ezt vagy azt megtehetette mert Ő Isten volt, mert Ő bírta...de nekem nem kell megtennem, mert én csak gyenge ember vagyok. Persze, hogy gyenge ember vagyok magamban. De nem vagyok gyenge, ha Ő Maga van bennem. Ővele együtt nagyon erős vagyok és képes is vagyok követni Őt az Úton. Igaz ez másféleképpen is: semmire sem mondhatom, hogy ezt és ezt Jézusnak szabad volt megtennie, mert Ő Isten volt, de nekem nem szabad, mert én csak ember vagyok. `Nem vagyok csak ember! "Istenek vagytok ti mindnyájan...!" Jézus bennem van, nem vagyok tehát csak ember!

h./ Kétféle sorsazonosság

Az azonos magatartásnak van egy következménye: Ha én is azonaz úton járok, amelyiken Jézus, akkor én is oda fogok eljutni, ahová Ő. Ezért mondja annyiszor: "Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak" (Jn 15,20). A magatartásbeli azonossággal együttjár tehát a s o r s b e l i a z o n o s s á g . Szükségképpen, mert "Nem nagyobb a szolga uránál, sem a tanítvány mesterénél" (Mt 10,24). Ha mi Jézus szolgálatára tesszük fel az életünket, ha az Ő tanítványainvá szegődünk, akkor Jézus sorsa lesz a mi sorsunk is. Az üldözés is!

De nemcsak az üldözés. Péter megkérdi, hogy mi lesz a jutalmuk azért, hogy az Ő útját járják. Jézus azt válaszolja, hogy senki sincs, aki az örömhír miatt elszenvedett veszteségeért "ne kapna százszor annyit most ebben a világban - bár üldözésekkel együtt - az eljövendő világban pedig örök életet" (Mk 10,28-30). A "Százszor annyi" és a halált nem ismerő (=örök) élet is - jézusi sors.

Golgota és mennybemenetel - ez a jézusi sors két arca. A kettő elválaszthatatlan összefüggésben van egymással. Jézusnak az volt a sorsa, hogy az üldöztetés és a Gulgota útján jutott vissza az Atyához. A mi sorsunk is ez: mi is eljutunk a magunk keresztféjének elvállalása árán...az Atyához.

i./ A két út

Jézus tudta, hogy van más út is mint az övé: "Széles az út, amely a pusztulásba vezet...és keskeny az út, amely az Életre vezet" (Mt 7, 13-4). Mindannyiunknak választás az élete. Választanunk kell két út között. Nem tudnók a Jézus keskeny útját választani, ha nem ez vezetne az Életre.

Azért választom a keskeny utat, mert ez termi meg a földön a Szeretet Országát. Azért választom a Jézus útját, mert csak így tudok eljutni az Atyához. Azért, mert csak így tudom kielégíteni szívem istenülő vágyait, a maradéktalan boldogság igényét, amelyet maga a Boldog Isten írt bele a szívembe, amikor istenképűnek formált meg engem.

Nem a pusztulás, hanem az élet...a szeretet...a boldogság útját választom, ha utána megyek Jézusnak.

Házi feladat:

1. Miért boldog az Isten?
2. Miért mérhetetlen a boldogsága?
3. A filozófia melyik tárgykörébe tartoznak az alábbi megállapítások:
  - a./ "Minden ismeretünk érzékeléssel kezdődik".
  - b./ Kell lennie olyan valóságnak, amely önmagának az oka.
  - c./ Megfelelő embert a megfelelő helyre!
  - d./ Két altétel nélkül nincs következtetés.
4. Mondj a három etikára olyan felszólító mondatot, amit neked mond tak már otthon vagy az iskolában.
5. Van-e jelentésbeli különbség Jézus e két mondata között:
"Jöjjetek utánam!" és "Kövess engem!"?
6. Miben nincs azonosság Jézus és közötted?
7. Mi a Jézus és közötted lévő azonosság lényege?
8. Végezd el Jézus "út" szavának a vallatását (Mt 7,13-4; 21,32; Jn 14,4-6).
9. Miért nem lehet számomra két legfőbb jó?
10. Mondj példát arra, hogy valamit csak Jézus tud tenni, de ember nem!

36. Tetszenem kell az Istennek!

a./ Az "igaz" két értelme

Az Ószövetségnek van egy szava, amely a legnagyobb dicséretet jelenti: "szaddik". Jézus is sokszor használta ezt a szót. Magyar szentírásunk általában így fordítja: "igazságos", "igaz". Jézus ezzel a szóval jelölte meg általánosan, formálisan (formaetikailag) azt, hogy milyenek kell lennünk. Jézusnak ezt a szavát közelebbről is szemügyre vesszük.

Sajnos a magyarban az "igaz" szó két teljesen különböző tulajdonságot is jelöl. Mondok két mondatot: "Igaz az, hogy Magyarország legnagyobb folyója a Duna." A római százados a kiszenvedett Jézusról ezt mondta: "Ez az ember igaz volt" (Lk 23,47). Az első mondatban logikai értelmű "igaz". Jól ismerjük már. A második mondatban azonban egészen mást jelent.

Nem azt akarta mondani vele a százados, hogy ez a Jézus tényleg ember. Valami nagyon elismerőt, dicsérőt akart mondani vele. Ez az erkölcsi értelmű "igaz". Ilyen erkölcsi dicséretet jelent Jézus "szaddik" szava is.

b./ ` Jelentéstani vallatás

Bennünket most az érdekel, hogy mit kell csinálni ahhoz, hogy megkapjuk Jézustól ezt a legnagyobb dicséretet. Tehát azt, hogy miféle ember az, aki "szaddik"? Vallatóra vesszük ezért azokat a mondatokat, amelyekben Jézus ezt a szót használta. Az algebrában használt egyenletrendezési módszerrel végezzük a vallatást: az egyenlőség jel elé kerül a mondatból az "igaz", utána pedig a mondat többi szava. Próbáljuk meg. Jézus azt mondja: "Sok igaz szerette volna látni és hallani, amit ti láttok és hallotok" (Mt 13,17). Rendezzük: "Igaz = aki látni, hallani szeretné Jézust". Sorba megyünk a jézusi mondatokon. Azt, hogy "igaz" nem írjuk le minden mondatnál, hanem mindjárt az egyenlőség jellel kezdjük. Vegyék elő a Szentírást, keressétek ki sorba a helyeket, s ellenőrizzétek, hogy jól írok-e az egyenlőség jel után.

Jn 17,25	= az Atya
Mt 5,45	= aki nem bűnös
	= aki olyan, mint a jó
	= aki nem olyan, mint a gonosz
5. Mk 2,17	= a bűnös ellentéte
	= akit Jézus nem jött hívni
Mt 10,41	= aki olyan, mint a próféta
	= akit Jézus értékelt
	= jutalmat kap
10. Mt 13,17	= látni, hallani szeretné Jézust
	= sok volt belőlük a Jézus előtti múltban
Mt 13,43	= ragyog, mint a nap Atyja Országában
	= az Ország fia
	= akit nem vetnek tüzes kemencébe
15. Mt 13,49	= a gonosz ellentéte
Mt 23,28	= nem az, aki az emberek szemében látszik annak lenni
Lk 16,15	= aki az Istennek a szemében az
Mt 23,28	= aki nem képmutató
Mt 23,29	= akiket megölnek az emberek szemében igaznak látszó
20. Mt 23,29	= akiknek sírját díszítik ugyanezek
Mt 23,25	= akiknek vérént ontják ugyanezek
Mt 23,35	= Ábel és Zakariás
Mt 25,37	= az Atya áldottai
	= akiket Jézus a juhokhoz és nem a kosokhoz hasonlít
25.	= akiknek Ország készül a világ kezdetétől
	= öröklék ezt az országot
	= gyakorolják a szeretet hatféle cselekedetét
Mt 25,46	= nem az ördög népe
	= bemennek az örök életre
30. Lk 14,14	= feltámadnak
Lk 15,7	= nincs szükségük metanoiára

	= örülnek nekik a mennyben
Lk 18,9	= nem vetnek meg másokat
Mt 20,4	= Isten, aki megfizet azért, amit teszünk
35.	= fizetség, amelyet Isten ad az embernek
Lk 12,57	= ítélet, melynek tartalma: Jézus a Messiás
Jn 5,30	= ítélet, melynek megformálója az Atya akaratát keresi
	= aki az Atya akaratát keresi
	= Jézus
40. Jn 7,24	= ítélet, amely a valóságnak megfelelő: Jézus tiszteli a törvényt
41. Jn 7,24	= ítélet, amely a valóságnak megfelelő: Szabad szombaton jót tenni
42.	= Jézus

c./ A vallomás rendszerezése

A vallatás befejeződött. A szó-analízist elvégeztük. Most következik a szintézis. A vallomásokat csoportosítanunk kell. Mindenekelőtt azt állapítjuk meg, hogy Jézus `kétféle értelemben használta szavunkat. Vannak, akiket az Isten tart "igaznak". Ezeknek legnagyobb ellenségei azok, akiket az emberek tartanak "igaznak". Ezek azok, akiket Jézus nem hív!

Megtudjuk, hogy kit tekint Jézus igaznak: Az Atyát, Önmagát, tehát az Istent. De embereket is, akiket Jézus értékel: olyanok, mint a próféták. Ezek nem az ördög népéhez tartoznak, nem gonoszok, nem bűnösök. Ezek Jézus Országának fiai. Név szerint ilyen Ábel és Zakariás.

Azt is megtudjuk, hogy milyen magatartást gyakorolnak ezek az igazak. Tisztelik a törvényt. Nem képmutatók, nem vetik meg embertársaikat. Isten napját jócselekedetekkel ünneplik meg. Enni-inni adnak, lakást-ruhát adnak, meglátogatják a betegeket és a rabokat. Nem öklelő kosokként viselkednek, hanem öklelést, verekedést nem ismerő juhokként.

Azt is megtudjuk, hogy `mi a sorsuk. Itt a földön megölik őket, vérüket ontják. De haláluk után már gyilkosaik is tisztelik. Az örökbüntetés elkerüli őket. Nagy jutalmat kapnak, ők öröklük a kezdettől fogva készített Országot, bemennek az örök életre; ott örülnek nekik és olyan fényesek ott, mint amilyen a Nap. Isten jutalmazza őket.

Mіндеzt végső soron az teszi lehetővé, hogy `az igaz az Isten akaratát keresi, annak teljesítésére törekszik. Ezért igaz az Isten szemében. Azaz ezért tekinti őt a maga népének, azért tetszik az Istennek. Tehát:

AZ A "SZADDIK", AKI ISTENNEK TETSZŐ. Az Isten maga is SZADDIK, azaz olyan, hogy Isten kedvét leli benne (pl.az Atya a Fiúban!). Az Isten maga a Szeretet; tehát `csak az tetszhetik Neki, aki szeret.

d./ "Igaz" és "igazságos"

S most valami nagyon fontos következik. `Istennek még nem tetsző az az ember, aki csak "igazságos". Jogi értelemben az az igazságos, aki nem veszi el azt, ami a másé, és megadja kinek-kinek azt, ami annak munkája után jár. Az éhezőnek, ruhátlanak én - jog szerint – nem tartozom azzal, hogy enniavalót és ruhát adjak neki; de tartozom azzal, hogy a kőművest kifizessem, ha felépítette a házamat. Igazságtalanságot követek el vele szemben, ha nem fizetem ki a bérét; de azzal, hogy kifizettem azt, ami neki jár, még nem vagyok Istennek-tetsző. Attól, hogy nem vagyok "igazságtalan", még nem vagyok "igaz". Csak akkor vagyok

igaz, ha szeretek. Csak akkor, ha adom azt is, amire a jog, a világ törvényei szerint nem vagyok kötelezve. Ez a "szaddik"-féle Istennek-tetszés mérhetetlenül többet kíván tőlem, mint azt, hogy ne legyek jogtalan, ne legyek jogi értelemben igazságtalan embertársammal szemben.

e./ A gondolkodás átalakulása és a bánat

Jézus útján járni, annyi mint Istennek, Jézusnak tetszeni akarni. Jézus nem tartozott jog szerint nekünk azzal, hogy eljöjjön közénk. Nem tartozott nekünk jog szerint azzal, hogy hagyja magát ártatlanként ütni. Jézus adta nekünk azt, amiért nem fizettük meg őt. Jézus nem ütött vissza bennünket, amikor ütöttük őt. Ehhez a Jézushoz kell hasonlónak lennünk. `Csak akkor tetszünk neki, ha hasonlók leszünk Hozzá. Csak akkor járjuk az Ő útját, ha úgy viselkedünk, ahogy Ő viselkedett.

Talán csak most érthetjük meg igazán Jézus galileai beköszöntő mondatát: `Alakítsátok át gondolkodástokat!" Jézus gondolkodásához kell odaalakítanom a magam gondolkodását. Be nem mehetek másképpen az Ő Országába. Enélkül nem tudunk Szeretet-Országot csinálni a földön. "Nem dolgoztál nekem semmit, nem tartozom tehát neked semmivel, hiába nincs ruhád és nincs ennivalód!" - ilyen gondolkodással Jézus Országába semmire sem megyek. "Ha engem öklelő kosként felöklelsz, én nem leszek szelid juh veled szemben; hanem úgy visszaöklellek, hogy megnézheted magad" - ezzel a gondolkodással nem csinálunk Szeretet-Országot. Csak akkor csinálhatunk, ha átalakulunk gondolkodásban.

Erről beszél az eredeti szöveg híres "metanoia" (ejtsd: metanoja) szava. Alapjelentése: a gondolkodás átalakítása. Második jelentése: bűnbánattartás.

Ha nem alakul át a gondolkodásom, nem tudok Jézus-szerinti bűnbánatot tartani. Ha úgy gondolom, hogy egy pofonért szabad egy pofont adnom - akkor bűnbánatot tudok tartani, ha két pofont adok az egyért. Az egy visszaadott pofon miatt csak akkor tudok bűnbánatot tartani, ha tudom, hogy egyet sem szabad visszaadnom. Azért rendszerezzük most Jézus erkölcsstanát, hogy megismerjük pontosan, világosan, hogyan gondolkodott Ő arról, hogy miként kell viselkednünk. Ha megismertük, akkor odaigazíthatjuk a mi gondolatainkat az Ő gondolataihoz. S ha ez megtörténik, akkor Jézus szemével nézzük, látjuk majd az életünket és viselkedésünket. S ekkor meglátjuk majd a különbséget aközött, amit Jézus tanított és aközött, amit mi teszünk. S ekkor tud majd megszületni bennünk a jézusi bánat: "Jaj Jézusom, nem úgy élek, nem úgy viselkedem, ahogyan Te tanítod." S a bánat nyomában az erős fogadás: "Jézusom mától fogva úgy akarok élni, viselkedni, ahogyan Te tanítod".

Ez a "metanoia" - a jézusi életút kezdete. Azért tanuljuk ezt a könyvet, hogy lemérhessük: elkezdtük-e már Jézus igazi útját járni.

Házi feladat:

1. Végezd el Jézus "igaz-ság" szavainak az analízisét (Mt 3,15; 5,6.10.20; 6,1.33; 21,32; Jn 16.8.10).
2. Van olyan, akinek nincs szüksége metanoiára (Lk 15,7)?
3. Mikor vagyok "igazságos" jézusi értelemben?
4. Mikor vagyok "igazságos" jogi értelemben?
5. Hány visszapofont szabad adnom hat pofonért?
6. Igazságos magatartás-e tízóraidat megfelezned azzal, aki nem hozott?
7. Csináld meg az "igazság" szó szintézisét is!

37. Hinnem kell Jézusban

a./ Mit is jelent ez a szó "hinni"?

Hogy ez a jézusi sajnálkozó bánat és erős fogadás megszülethessék bennem, ahhoz hinnem kell Jézusban. Ezért folytatja szavait Jézusunk így: "Alakítsátok át gondolkodástokat és `higgyetek az örömhírban" (Mk 1,15).

Mi pontosan akarjuk érteni Jézus tanítását. A szavak jelentése századok, évezredek során sokat változik. Jézus nem feltétlenül azt érti egy-egy szón, amit mi értünk. Láttuk a "szaddik" esetében! Tisztán kell látnunk, hogy mit értett Jézus a "hit" a "hinni" szón. Tisztázzuk ki előbb ennek a szónak a jelentését a mindennapi és a tudományos nyelvben.

A mindennapiban kétféle jelentése van:

a./ igaznak tartani valamit, amit egy másik ember megtapasztalt, s én pusztán szavára elfogadom, hogy úgy van, ahogy ő mondja. Pl. "Hazajövet tagnap Jóska látott egy csúnya karambolt. Elmondta nekem és én `elhittem". Másik példa: A tanító néni tudja, hogy az "a" betű jelöli az "a"-hangot. Az elsősök még nem tudják, de a tanító néninek `elhiszik. `Hinni valakinek!

b./ Igaznak tartani egy (szaktudományosan és bölcséletileg mara déktalanul nem igazolható) világnézetet oly annyira, hogy életünket tesszük reá. `Ilyenkor hiszünk valamiben. Pl. Petőfi hitt a szabadságban. `Hinni valamiben! Ez már csekvést is jelent; s ennek alapját: a teljes bizonyosságot.

A tudományos nyelvben viszont a hit jelenti a tapasztalással és következtetéssel szemben az ismeretszerzés harmadik forrását: a tekintélyi alapon való elfogadást ott, ahol szaktudomány és filozófia már nem nyújt tájékoztatást. Tehát: `Hinni a tekintélynek a meg-nem-tapasztalható, a ki-nem-következtethetőt.

Jézus nyelvében a hitnek három fő jelentése van:

a./ igaznak tartani valamit,

b./ hűségessé lenni ahhoz, amit igaznak tartunk,

c./ bízni abban, hogy megkapjuk, amit Jézus ígér nekünk (=remény).

Szavunk e harmadik jelentésével könyvünk utolsó fejezetében foglalkozunk. De az első kettőt most ismerjük meg.

b./ Hinni - tapasztalatok alapján

HINNI = igaznak tartani azt, amit Jézus tanít. Milyen alapon kívánta ezt tőlünk Jézus? Érzékszerveink tapasztalati megbizonyosodása alapján? Következtetni tudó értelmünk alapján? Avagy az Ő tekintélyére támaszkodva kell igaznak tartanunk, amit tanít nekünk? Nézzük meg!

A vér folyásos asszony hallja mindenkitől, tapasztalja két szemével, hogy Jézus, amerre csak jár, mindenütt meggyógyítja a betegeket. Tapasztalja, hogy Jézus tud gyógyítani. Megérinti Jézus ruháját, meggyógyul s ezt hallja Jézus ajkáról: "A hited megmentett téged" (Mk 5, 34). A kafarnaumi százados kérését hallva pedig ezt mondja: "Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek" (Jn 4,48). Mindebből jól láthatjuk, hogy máris eltér szavunk jézusi jelentése a mai jelentésétől. `Hinni" Nála azt jelenti, hogy igaznak tartjuk azt, amit látunk. Legélesebben mutatja ezt az a jelentés, amit Tamásnak mond a feltámadás után. Tamás nem hiszi el társainak, barátainak (akik már látták a Feltámadottat) a feltámadást. De mikor szemével látja,

fülével hallja, kezeivel tapogatja Jézust, akkor már elhiszi. Jézus ezt mondja neki: "Mivel láttál engem, hittél!" (Jn 20, 29).

HIT = tapasztalati tudás.

c./ Hinni következtetés alapján

A meggyógyított betegeket, a feltámasztott naimi ifjút és Lázárt, valamint a feltámadott Jézust - lehetett látni. De azt látni, kézzel kitapogatni, hogy a Názáreti Jézus - a Messiás, az élő Isten Fia - nem lehetett. Ezt csak ki lehetett következtetni mindabból, amit láttak, tapasztaltak. Jézus kívánja is népétől ezt a következtető munkát. Az írástudóknak az inaszakadt meggyógyításából ki kellene következtetni, hogy kicsoda ez a magát Emberfiának nevező Jézus: "De hogy megtudjátok, hogy az Emberfiának hatalma van a bűnöket megbocsátani..." - ezért meggyógyítja a betegeket (Mk 2,10-1).

Azt akarta, hogy mindabból, amit láttak, jussanak el arra a kikövetkeztetett tudásra, hogy mindezeket nem teheti más, csak az Isten maga. "Ha nem cselekszem Atyám tetteit, ne higgyetek nekem. Ha azonban cselekszem, akkor higgyetek ezeknek a cselekedeteknek, hogy megtudjátok és higgyétek, hogy az Atya énbennem van és én az Atyában" (Jn 10,37-8). Ezt a kikövetkeztetett tudást Jézus hitnek mondja. `Hinni tehát Nála annyit is jelent, mint `igaznak tartani azt, amit a tapasztalatok alapján kikövetkeztettek. HIT = kikövetkeztetett tudás.

d./ Jézus tanítványainak használniuk kell az eszüket

Minden tanár azt kívánja a tanulóktól, hogy használják a fejüket. Jézus is ezt kívánta övéitől. "Nektek adatott `tudni a Mennyek Országának (immár Jézus által felfedett) titkait" - mondja övéinek. Másokról viszont korholólag állapítja meg, hogy "nem értik" szavait, hogy becsukják szemüket, hogy "ne lássanak és ne értsenek". Értetlenségük miatt egyébként sokszor megszidta tanítványait is: "Nem értitek ezt a példabeszédet? Hogyan fogjátok akkor megérteni az összes példabeszédeket?" - mondja, amikor nem értik a magvetőről szóló példabeszédet. Egy más alkalommal még jobban összeszidja őket: "Hát ti is értetlenek vagytok? Hát nem értitek, hogy ..." (Mk 4,11-3; 7,18).

Utoljára az utolsó vacsorán kapnak ki. Jézus úgy gondolja, hogy három esztendő múltán mindent megértettek, mindent tudnak, s "összefoglalót" tarthat: "Azt is tudjátok, hogy hova megyek; és az utat is tudjátok". De bizony ők nem tudják, hogy ez a mondat azt jelenti, hogy Jézus az Atyához megy, mégpedig a keresztfeszítés útján. Tamás be is vallja: "Nem tudjuk, hova mégy és honnan tudhatnánk az utat". Jézus el kezd magyarázni nekik az Atyáról. De Fülöp közbeszól: "Mutasd meg nekünk az Atyát!". Hát ez már sok az értetlenségből a Tanár Jézus számára, s következik az összeszidás: "Annyi ideje veletek vagyok, s még mindig nem ismertek (nem értettetek) meg engem!" (Jn 14,4-9). Jézus tanári munkát végzett közöttünk. Nem szajkóztatta a könyv nélkül megtanulandókat, hanem megmagyarázta a mondanivalóit. Azt akarta, hogy megértsük, hogy az Isten szeretet és hogy nekünk is szeretnünk kell; hogy megértsük és ne csupán elhiggyük Neki.

A tapasztalat és a kikövetkeztetés alapján kívánja Jézus, hogy igaznak tartsuk, amiket mond.

e./ Hinni a tekintélynek

Mindent meg lehet érteni Jézus tanításában? Hogy Jézus a Maga Testét kenyér formájában eledelül tudja nekünk adni, ezt természetesen az ember nem tudja megérteni. Súlyos válságot is robbant ki a tanítványok körében ez a meg-nem-érthető tanítás. Ugyannyira, hogy Jézus számol vele: talán még Péterék is meginganak, hiszen sok tanítvány ott hagyja őt emiatt. Meg is kérdezi a Tizenkettőt: "Ti is el akartok menni?" Péter válaszol: "Kihez mennénk? Nálad vannak az örök élet ígéi. Mi `elhittük és megértettük, hogy Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia" (Jn 6,66-9). A Tizenkettő az utolsó vacsorán sem "látja", hogy a kenyér Jézus megtört teste, és nem is "érti". De mégis igaznak tartja. Milyen alapon? Tekintélyi alapon! De miért tekintély számukra Jézus és az Ő szava? Azon az alapon, hogy megértették a tapasztalatokra alapuló következtetések segítségével, hogy Ő Maga az Isten. Az Isten pedig mindent tud és csak az igazságot mondja. Ezért - tekintélyi alapon - elfogadják a kenyérről szóló bejelentést is.

Hinni tehát végezetül azt jelenti, hogy `igaznak tartok valamit tekintélyi alapon. Annak a szava alapján, akit tekintélynek tudok kikövetkeztetni az értelmekkel. Enélkül nem is lehet valaki tekintéllyé számomra, ha már felnőtt vagyok. Enélkül elfogadni valamit igazként - butaság. De ezen az úton elfogadni valakit tekintélyként, ez lehetőséget nyújt arra, hogy olyan igaz ismeretekhez jussak, aminőkhöz e tekintély nélkül semmiképpen sem tudnék eljutni.

A hármát egybefoglalva: Jézus szerint `hinni annyit jelent, mint igaznak tartani azt, amit tapasztalok, amit értelmekkel kikövetkeztetek és amit az igazolt tekintélytől tudomásul vehetek.

Az embernek három ismeretforrása van. A jézusi értelmű hit felhasználja mind a hármát. Mind a három alapján tartom igaznak a jézusi tanítást.

Házi feladat:

1. Mi van előbb; a "hit" vagy a "gondolkodás-átalakítás"?
2. Lehetséges-e világnézet "hit" nélkül (tudományos értelemben)?
3. Mondj rá példát, hogy a "hitből" tudás lesz (mindennapi értelemben)!
4. Lehet-e hinni azt, amit tapasztalok (jézusi értelemben)?
5. Lehet-e hinni azt, amit kikövetkeztetek?
6. A hit milyen értelemben (mindennapi, tudományos, jézusi) jelent teljes bizonyosságot?
7. Van-e olyan "hit", amely nem jelent igaznak tartást?
8. Lehetsz-e teljesen biztos a hitedben, ha nem tudod bizonyítani Isten létezését?
9. Lehetsz-e teljesen biztos a hitedben, ha nem tudod bizonyítani Jézus feltámadását?
10. Kell-e a világnézeti bizonyossághoz a tapasztalat és a kikövetkeztető gondolkodás?

38. Hűségesnek kell lennem Jézushoz

a./ Hinni Jézusban

Jézus nem a számtannak vagy a természetrajznak volt a tanára.

Azaz mégis: Az Isten és az ember természet-rajzának, a tanára. Másképpen: a "Merre menjek?" tantárgyé. Ez a tantárgy többet kíván tőlünk, mint bármely más tantárgy. Felszólítást tartalmaz: Ha igaznak találod, amit tanítok - tedd reá az életed! S mi képesek is vagyunk engedelmessé válni e felszólításnak; mert Isten úgy alkotta meg a természetünket, hogy a lelkiismeretünk azt diktálja, hogy tegyük is reá az életünket arra, amit ebben a tárgyban igaznak tartunk. Jézus azt tanítja a maga tárgyában nekünk, hogy az életünk szeretetre használandó fel. (Ezért a lelkiismeretünk azt diktálja, hogy használjuk is fel az életünket a szeretetre. Mégpedig úgy, ahogy Jézus szeretetre használta fel az életét.) Hinni Jézusban, ez éppen azt jelenti, hogy életünket a szeretetre használjuk fel.

b./ A hit hűséget jelent

Jézust egy ízben megkérdezték: "Mit tegyünk, hogy Istennek tetsző cselekedeteket végezhessünk?" Nagyon érdekesen felelt: "Az az Istennek tetsző cselekedet, hogy higgyetek abban, akit az Isten küldött" (Jn 6,28-9). A "hinni valakiben-valamiben" mindig cselekedeteket jelöl; de Jézusnak ez a mondata kifejezetten is állítja, hogy a hit - cselekedet. Amikor Jézus azokról beszélt, akik hisznek, azokat mindig valamit cselekvőknek rajzolta meg. Aki hisz, az "hívő" (hív-séges, hűséges), azaz hitének megfelelően cselekszik. Aki hisz, hűséges a maga hitéhez.

Jézus letartóztatását követően a tanítványok futnak, menekülnek. Nem várják a harmadik napot, a feltámadást. Elveszítették a reményüket, megtört hűségük Jézusban. Tamás még akkor sem akart hinni, amikor a többiek már újra hittek. Amikor kitapogathatja Jézus sebhelyeit, akkor megszületik ajkán a szó: "Én Uram és én Istenem" (Jn 20, 27). Ezt Jézus hitnek minősíti. Tamás igaznak tartja a feltámadást! Igen, de sokkal többről van itt szó. Arról, hogy Tamás újra bízik Jézus ügyében; arról, hogy Tamás újra hűséges lesz Jézushoz. Arról, hogy újból tudja mondani: "Menjünk és haljunk meg vele együtt" (Jn 11,16). Tamás "hisz", tehát visszatér Jézus hűségére - egészen a maga vértanú haláláig.

Aki hisz a szeretetben, az hűséges a szeretethez; életének minden napját a szeretetre használja fel. Jézus megrajzolta ezt a hűséges szolga eszményében, aki "urának akarata szerint cselekszik" (Lk 12,42-8), összefoglalta benne a jézusi magatartást. A jézusi tartalom mi etika éppen azt mondja el, hogy mit kell tennünk ahhoz, hogy hűségesek legyünk Jézushoz.

c./ Hűség = keresni az Országot

A hűség eszményét Jézus nagyon sok "kifejezéssel" rajzolta elibénk. Ismerkedjünk meg a legjelentősebbekkel.

Egy ízben arról beszél, hogy nem szabad gondban lennünk ételital-ruha miatt. Csak egyetlen egy miatt szabad gondban lennünk, az Isten Országáért. Ezt így mondja: "Keressétek inkább az Isten Országát!" (Lk 12,31). Az hűséges Jézushoz, akinek egyetlen legfőbb gondja van: megcsinálni a Szeretet Országát. Jézus ezt a "keresni" szóval fejezi ki. Nála tehát semmiképpen sem jelenti ez a szó a mindennapi értelmet: valami után kutatok, ami nincs a birtokomban. Azt jelenti, hogy sok mindent akarhatok, de csak egyetlen dologra tehetem reá az életemet. Azaz csak az Istennek-tetszést, a szeretetet akarhatom mindenek felett.

d./ Hűség = utána menni Jézusnak

Aki hűséges, az odaáll Jézus mellé és ott marad Jézus mellett. Jézus hívja Pétert és Andrást: "Jöjjetek utánam" és hív mindenkit: "Jöjjetek Hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve". Máténak ezt mondja: "Kövess engem!"; minden tanítványának pedig ezt: "Ha valaki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen engem" (Mk 1,16-7; Mt 11,28; Mk 2,14; 8,34). Mindezek nekem is szólnak. Akkor vagyok hűséges Jézushoz, ha hívására azzal felelek, hogy `utána megyek; ha lépegetek a lábnyomában, azaz `követem Őt; mégpedig mindabban, amit Ő maga is tesz. A hűség Krisztus-követést jelent.

e./ Hűség = állhatatosan tanítványnak maradni

Ennek az utánamenő-követő magatartásnak az lesz a következménye, hogy az "Isten tanítottja-tanulója" (Jn 6,45), avagy közismert szóval: Jézus `tanítványává leszek. Az ember sok tantárgyban és sok tanár mellett lehet tanítvány. De ha megtanulja, ami a tanárnál megtanulható, akkor elhagyja az iskoláját s talán sohasem találkozik vele többé. Jézusnak másmilyen a tárgya és Jézus másmilyen tanár. Ez a tanár-tanuló kapcsolat életre szóló és szét nem szakítandó kapcsolat. Ha szétszakítom semmire sem megyek: "Csak aki mindvégig állhatatos, az üdvözülni fog" (Mt 10,22). A hűség jézusi eszménye egyúttal az `állhatatosság eszménye is. Akik csak egy ideig hisznek, hűségesek – azokat jelzi a sziklás talaj a magvetőről szóló példabeszédben: ezek nem is hoznak gyümölcsöt az Ő Országában.

f./ Hűség = gyümölcsözés, parancstartás

S ezzel eljutottunk Jézus egy újabb szép szavához, amely ugyancsak a hűségről beszél. Az utolsó vacsorán mondja: "Azzal dicsőítitek meg Atyámat, ha sok `gyümölcsöt hoztok és tanítványaimmá lesztek" (Jn 15,8). Ez a kettő együttjár, mert Jézus hűséges tanítványa nemcsak tanulja Jézustól a szeretet-tant, hanem teszi is azt. Hogyan is ne tenné, ha nem tud másképpen tanítványává lenni, csak úgy, hogy megy utána, hogy követi. Jézus azonban nem tanteremben tanár. Az országot körbejárva tanította övéit, hogy közben lehessen jól cselekedni (hozni a jócselekedetek gyümölcsét).

Még egyet kell említenünk: `a parancs-tartást. Jézus is megtartotta Atyjának parancsait. Ezt kívánja tőlünk is: "Ha valaki szeret engem, az megtartja az én parancsolataimat" (Jn 14,23). Foglalkozunk össze egy imádságban a hűség rokon értelmű szavait: "Jézusom! Igaznak tartom tanításod, és éppen ezért hűséges akarok lenni Hozzád. Hívásodra utánad megyek, járok a nyomodban, követlek Téged. A Te tanítványod akarok lenni: életem végéig, nagy állhatatossággal. Gyümölcsöt akarok hozni minden nap sok-sok jócselekedettel, hogy minél hamarabb eljőjjön közénk a Te Országod, a Szeretet Országá. Megtartom tehát a parancsaidat. Megtartom, mert nincs szebb parancsolat a tiednél. Tudom, hogy a Te parancsod - a szeretet. Amen."

S ezzel az imádsággal el is jutottunk már a következő nagy feladatunkhoz: megtanulni, mit értett Jézus ezen a szón, hogy "szeretet".

Házi feladat:

1. A hit megmarad-e, ha elvész a remény?
2. Mi a hit és a remény között a különbség?
3. Próbáld meghatározni a reményt.
4. Analizáld a "hűség" szót Jézusnál (Mt 24,45; 25,21:23; Lk 12,42; 16,10-2; 19,17; Jn 20,27).
5. Mi a jelentésbeli különbség e három mondat között:
  - a./ Hiszem Jézus Krisztust
  - b./ Hiszek Jézus Krisztusnak
  - c./ Hiszek Jézus Krisztusban?
6. Lehetséges-e az 1. és 2. hit a 3. hit nélkül?
7. Lehetséges-e a 3. hit az 1. és 2. hit nélkül?
8. A Sátánnak milyen számú hite van?

VII. AZ ÚT: SZERETNI

39. Szeretni akarok mindenkit

a./ A keresztyények parancsa

A hit - elfogadása annak, hogy szeretnünk kell. A hűség - a szeretet vállalása, a jézusi parancsok teljesítése. "Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket" (Jn 15,12).

Kétezer esztendeje már annak, hogy Jézus ezt elmondta, s az Ő nevét viselő, a keresztyények, mintha még mindig nem tudnák, hogy ez az Ő parancsuk. Még mindig nem tudjuk, hogy a mi parancsunk: a szeretet. Évenként egyszer gyónó keresztyények szokták mondani a gyónatószerében: "Nem loptam, nem öltöm, nem csaltam... Tessék kérdezni!" Az így beszélő keresztyény azt hiszi, hogy az az ő dolga, hogy ezeket ne tegye. Persze, ezeket nem szabad csinálnunk. De ezt az ember mindig is tudta, Jézus nélkül is tudta. Ennek a magyarázásáért Jézusnak nem kellett eljönnie. Embernek lenni éppen annyit jelent, hogy tudja, hogy ezt nem szabad csinálnia.

Jézus azért jött el, hogy megmondja, hogy mi az, amit csináljunk. Hát Jézusig nem tudta az ember, hogy mit kell csinálnia? Tudta, de nem azt, amit Jézus tanított. Azt tudta, hogy igazságot kell neki csinálnia: meg kell büntetnie a rosszakat. Azt gondolta, hogy akkor tetszik az Istennek, ha "igazságos", azaz, ha ellátja a baját annak, aki nem "igazságos". A keresztyény ember bűnbevallása nem olyan mint a fenti gyónóé. A keresztyény ember számára az is bűn, ha nem gyakorolja a szeretetet.

b./ A szeretet két íve

A nekünk adott szeretet-parancsban - tőlünk indul ki a szeretet. A tőlünk kiinduló szeretetnek is két von. 2. pontja van: Isten és ember; a szeretet jobbra és balra kihajló két íve szerint. Nem sokkal letartóztatása előtt megkérdezi Jézust egy írástudó, hogy mi a legfőbb parancsolat. Az írástudó a legfőbbet, tehát egy parancsolatot kérdez. Jézus kettőt mond, de a másodikat úgy mondja, hogy az az elsőnek a "párja". Párja nélkül - a harisnya nem harisnya. Egy harisnya - csak félharisnya. A két harisnya az egy harisnya. Az egyetlen legfőbb és mégis két parancs - ez: "Szeresd Uradat, Istenedet... Ez az első parancs. A párja pedig. Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. Ezeknél nagyobb parancs nincs" (Mk 12,28-31).

c./ A mindent adni kész szeretet

Istent az embernek "teljes szívből, teljes lélekből, egész elméjéből és minden erejéből" kell szeretnie - mondja az ószövetségi Törvény. Jézus emberi alakban élénk élte az Isten-szeretést és azt mondta, hogy nekünk úgy kell szeretnünk, "ahogyan" Ő szeret (Jn 15,9.12; 13,34). Hogyan szeretett Ő? Hát úgy, hogy "senkinek nincs nagyobb szeretete, mint annak, aki életét helyezi oda barátaiért" (Jn 15,13). A mindentadás világából érkező Fiú mindent adni kész szeretettel szeretett és ezt adta parancsba nekünk is.

Jézus feltétlen szeretetet kér tőlünk, ahogyan az Atya is feltétlen, Golgotáig menő szeretetet kívánt a Fiútól. Tőlünk is kívánja, mit a pusztában a kísértőnek mondott: "Egyedül nekem szolgálj" (Mt 4,10). A szolgálat-megtagadásban senkire és semmire nem hivatkozhatunk: "Aki jobban szereti apját vagy anyját, nem méltó hozzám" (Mt 12,50). Biológiai életünk féltése sem lehet mentesítő körülmény: "Ha valaki hozzám jön és nem gyűlöli saját maga (biológiai életét is, nem lehet az én tanítványom" (Lk 14,26), Jézusért, az Országért, az Örömhírért mindent kockára kell tudnunk tenni (Mt 19,29; Mk 10,29; Lk 18,29). Így rajzolja meg, hogyan érti azt, hogy "teljes szív, teljes lélek, egész elme és minden erő".

d./ Isten a szeretetet embertársaink javára kívánja tőlünk

S mégis ez a Jézus önmaga számára nem kíván tőlünk semmit. Nagyon keserű szavakat mond népe vallásossága ellen. Nem tetszenek neki az áldozatbemutatók, a különféle vallási adók, a szombat megtartására vonatkozó aprólékos rendelkezések, a mosakodásra és a tárgyak mosására vonatkozó vallási előírások (obszervanciák). Nem tetszenek, mert a Messiást egyetlen dolog érdekli: Él-e lelkünkben az irgalom a bajban levő, ránszoruló embertársunk iránt. Az írástudók újra és újra elmarasztalják őt a vallástalanság miatt, s Ő Ózeás próféta szavával magyarázza: "Irgalmat akarok és nem áldozatbemutatót" (Mt 9,13; 12,7). A poharak mosogatása helyett alamizsnát, a templomadó helyett gondoskodást rászoruló szüleinkről, a szombat-tartás helyett jócselekedeteket.

Amikor majd az utolsó vacsorán Jézus megalapítja az Isten új népének kultuszát (istentiszteletét), nem kell hozzá Neki fényes palota, drága ruha, ékes edény. Nem kell hozzá más, csak egy amúgy is meglévő szoba, amelyben elfér egy asztal, amelyet körülülhetnek, s amelynél megvacsorálhatnak az Ország ünnepein. A vacsorához sem kell más, csak a vacsora maradékából egy kortynyi bor, egy harapás kenyér. Az új kultusz személyi és dologi költsége

itt: nulla fillér. Kikerül a házból, amelyben lakunk, kikerül a vacsorából, amelyet eszünk. Idők folytán nagyobbá lehet a szoba, díszesebbé az asztal és szebb a teríték.

De ez a pénz-ráfördítés csak akkor lehet kedves a Messiásnak, ha az irgalom gyakorlásának a jegyében jönnek össze ott azok, akik leülnek vacsorázni. Enélkül üres és értelmetlen a vacsora. Enélkül a gyülekezési hely templom, amelynek "kárpitja meghasad". Úgy hasad meg, hogy a vacsorára járók el kezdenek öregedni s egy szép napon üres lesz a vacsora terem. Üres, mert értelmetlen. Bort inni, kenyeret enni - otthon is lehet. Nem díszes templomok építését, hanem a felebaráti szeretetet kívánja tőlünk a Messiás. Mindent kíván, de sajátmaga számára semmit sem kíván tőlünk. Az ember javára kívánja. Ezért párja az embert-szeretést az Istent szeretésnek. A parancsot kiadó Isten csak az ember-szeretést fogadja el Istent-szeretesként.

e./ Ellenségszeretet

Melyik embert kell szeretnünk? Mindegyiket. Jézus is szerette a barátait. Tanítványainak is mondta: "Szeressétek egymást" (Jn 13,34). De ezzel nem elégedett meg. "Ha azokat szeretitek, akik titeket szeretnek; ha azokkal tesztek jót, akik veletek jót tesznek, mi jutalomban részesültök? A bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik; a bűnösök is ugyanezt teszik. Szeressétek inkább ellenségeiteket, tegyetek jót, semmit sem várva érte, és nagy lesz a jutalmatok. A Magasságbeli fiait lesztek, mert Ő jóságos a gonoszok iránt. Legyetek irgalmasok, mint ahogy Atyátok irgalmas" (Lk 6,32-6). Ez a pár mondat alkalmas arra, hogy megváltoztassa a világ egész meglévő rendjét.

f./ A világ kategóriái

Miben áll a világ mai rendje? Abban, hogy embertársainkat beosztjuk három csoportba. Az első csoportba kerülnek a barátaink, a szövetségeseink. Ezekkel kölcsönösen támogatjuk egymást. Ez nem szeretet; ez csak a "kéz kezét mos" politikája. Én segítem őt mások rovására, ő segít engem mások rovására. A második csoportba kerülnek az ellenségeink. Ezeket nem szeretjük, ezektől igyekszünk "venni", ezeket igyekszünk megsemmisíteni békében, háborúban egyaránt. A harmadik csoportba kerülnek azok, akik egyelőre még sem nem szövetségeseink, sem nem ellenségeink. Ezeket semlegeseknek nevezzük. Közönyösek vagyunk irántuk, vagy igyekszünk ígéretekkel, fenyegetésekkel a magunk táborába csalni őket. Ugyanezt teszik velünk ellenségeink is. Ezek a világ kategóriái. Ebből adódik békében a hideg-háború; s a hideg-háborúból születik meg a meleg (mert véres) háború.

g./ Felebarát és testvér

Jézus lesöpri az asztról ezeket a kategóriákat. Azzal, hogy övéinek parancsba adja az ellenségszeretetet, mindenkit kivétel nélkül a Maga és az Ő népe felebarátjává nyilvánít. Nekünk kivétel nélkül mindenki felebarátunk, mert ugyanazt kell tennünk azokkal szemben is, akik ellenségesek velünk szemben, mint amit a barátainkkal szemben teszünk. Nekünk

ugyan lehetnek ellenségeink (akik velünk szemben ellenségesek), de mi nem vagyunk ellenségei senkinek sem.

Akik megértik Jézus népének nagy szándékait, azok a felénk kihajló szeretetünkre szeretettel válaszolnak. Ezeket nevezi Jézus - testvéreinknek. Ezek tehát olyan felebarátaink, akik nemcsak felebarátaink, hanem testvéreink is. Ezekkel együtt megyünk Jézus nyomában egybeszeretni a még testvérré nem lett felebarátainkat, a többi embereket. Ezek a többi emberek "testvér-jelölt felebarátaink". Ha pedig valaki az Isten népén belül elkezd szeretetlenül viselkedni, és ezt nem hajlandó abbahagyni, akkor kívül kerül a testvérek körén. Úgy is mondhatjuk: visszaminősül csak felebaráttá. Természetesen azért továbbra is szeretnem kell úgy, mint amikor még testvérem volt. A különbség csak annyi, hogy ő most már nem szereti Jézus népét.

h./ Önszeretet és önzés

A szeretet a von. 1. pont felé irányul. A szeretet másikért levést, másikért élést, másért élést jelent. De hogyan mondhatja akkor Jézus, hogy úgy kell felebarátainkat szeretni, ahogyan önmagunkat szeretjük. Hiszen, ha önmagunkat szeretjük, akkor a von. 1. pont is, a 2. pont is - mi magunk vagyunk. Az önszeretet tehát valami más, mint a szeretet. De Jézus mégis szeretetnek mondja.

A különféle létezők vizsgálatánál megállapítottuk, hogy minden létező lenni és birtokolni akar. Az ember pedig egyenest olyan lény, amely mindig és mindent akar birtokolni; különben nem tud boldog lenni. Ezt a létezés-igenlést és boldogság-igenlést mondja ebben a mondatban - "Szeresd, mint önmagadat" - Jézus szeretetnek.

Ennek a Jézus által megengedett és helyeselt önszeretetnek azonban semmi köze sincs az önzéshez. Akiben önszeretet van, az tudja, hogy csak akkor fog mindent és mindig birtokolni, ha megkapja az Istent. Ezért utána megy a Messiásnak, hűséges Hozzá és életét Érte elveszteni-kész szeretettel szereti Őt. De mivel Jézust csak embertársainkban lehet szeretnünk, ezért az önszeretet azt kívánja, hogy mindentadó szeretettel szeressük embertársainkat.

Az önzés valami egészen más. Az önző ember azt hiszi, hogy (gyűlölettel), vevésekkel, szövetségeseink közti kéz-kezet mosásokkal, tehát igazi adások nélkül is boldog lehet lenni. Aki szereti magát – az odaadja mindenét másoknak, mert így lesz boldog. Az önző, mindent magának akar megszerezni és nagyon-nagyon boldogtalan lesz. Szereti magát az önző ember? Nem, hiszen boldogtalaná teszi saját magát.

Különös, de így van: Az "szereti" önmagát, aki másokat szeret. Aki csak magát szereti, nem "szereti" önmagát.

Házi feladat:

1. Gyóntad-e már: "Utolsó gyónásom óta semmi jót nem tettem"?
2. Végezd el a "szeretet" szó analízisét (Mt 24,12; Lk 11,42; Jn 5,42; 13,35; 15,9.10.13; 17,26).
3. Végezd el Lk 6,27-38 szöveganalízisét!
4. Mikor örül Jézus a keresztyének templomépítésének?
5. Mi az egyházközségi adó rendeltetése Jézus szerint?
6. Akarja-e Jézus a vallási előírásokat (obszervanciákat)?
7. Vannak-e Jézusnak ellenségei?
8. Mi okból minősíthetünk vissza valakit felebaráttá (Mt 18,15-7)?

9. Mi célból minősíthetünk valakit vissza felebarátá (1Tim 1,20; 1Kor 5,5)?
10. Miért nemszeret az önzés?
11. Miért feltétele az önszeretet a szeretetnek?
12. Gyakorlatilag, ténylegesen - ki a felebarátom Lk 10,25-37 alapján?

40. Jézus adás-törvénye

a./ A munka hivatás vagy büntetés?

Alighogy megszületünk, pár évre rá iskolába kerülünk. Az általános elvégzése után szakmát tanulunk, majd elkezdünk dolgozni. S dolgozunk míg erőnk van reá; sokan még nyugdíjas korukban is. "Miként a madár repülésre, úgy az ember munkára születik" - olvassuk Jób könyvében. Munkára teremtett meg minket az Isten? Úgy tetszik, hogy igen. "Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain, s minden állaton, amely a földön mozog... Az Éden kertjébe helyezte Isten az embert, hogy `művelje azt" - olvassuk a háromezer éve írt Teremtés könyvében. Mindez az "uralkodás" és "művelés" - nem lehetséges az emberi természettel együttjáró emberi tevékenység nélkül; s az ember szeret tevékenykedni. A bűnbeesés után azonban ezt olvassuk: `Fáradtságos munkával ... arcod verítékével eszed a kenyered". Itt viszont a munka úgy jelentkezik, mint büntetés, mint olyasmi, ami kellemetlen. Hivatás vagy büntetés a munka.

Ilyen ellentmondó a mi emberi tapasztalatunk is: tanulni jó is meg rossz is - mondják az iskolások; dolgozni szép is meg nagyon nehéz is - mondják a felnőttek. `Jézus is tudta, hogy az embernek dolgoznia kell: össze is hasonlította az embert, aki sző és fon és csűrökbe gyűjt, a madarakkal és a virágokkal, amelyek nem dolgoznak (Mt 6,28). Jézus kívánta, hogy dolgozzunk, `de azt akarta, hogy a munka ne csigázza el az embert: "Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik munkától fáradtak vagytok... s én felüdítlek titeket" (Mt 11,28).

Az emberiség életében tenger sok gyötrelmet okoz a munka. A rabszolgákat a kizsákmányoltakat mások hajtják erőszakkal a testet-lelket elgyöttrő munkára. Korunk embere pedig önmagát hajtja bele a virradattól vakulásig folyó és még a hetedik napon sem szünetelő munkára. A munka tegnap és ma egyaránt tönkre teszi igen sok ember egészségét, idegrendszerét - egész életét. Jézus fel akarja üdíteni az embert. Azt akarja, hogy szünjék meg a munka a bűn következménye lenni. Szünjék meg nyomorgatni az embert. `Fel akarja szabadítani őt a munka rabszolgasága alól. Hogyan?

b./ Az ember a Pénz rabszolgaságában

Miért hajtja önmagát az ember, mint az állatot? A pénzért. Ez a Pénz az a hatalmas Úr, amelynek a parancsára az ember éjt nappá és vasárnapot hétköznapra tevő módon dolgozik. A pénzt a Jézus-korabeli nyelven "mammonnak" mondták. Jézus világosan látta, hogy ez a Mammon az a Nagy hatalom, amely képes elhódítani Istentől a maga szolgálatába az embert. Éppen ezért a Sátán Országának a Fejedelmét, (aki még Jézust is a maga szolgálatába akarta csábítani) - MAMMONNAK nevezte. A Jézushoz való hűség megkívánja, hogy elutasítsuk magunktól ezt a szolgaságot. Egyik versének Ady ezt a címet adta: `Mi Urunk, a Pénz". A hűség azt kívánja, hogy nekünk ne a Pénz legyen az urunk. Jézus ezt így mondta: "Senki sem

szolgálhat két úrnak, mert ha az egyiket gyűlöli, akkor a másikat szereti; ha az egyikhez ragaszkodik, akkor a másikat megveti. Nem tudtok Istennek és a Mammonnak szolgálni" (Mt 6,24).

A Mammon (ez a Pótlék-Isten) hozza létre az ember számára a munka-gyötrelmet. Ennek az embert tönkretévő "istennek" a szolgálatában állnak azok, akik másokat rabszolgává tesznek és kizsákmányolnak; de azok is, akik önmagukat teszik a munka rabszolgáivá.

c./ Nem étel-ital-ruha miatt kell gondba lennünk

Hogyan akar Jézus kiszabadítani bennünket ebből a rabságból? Úgy, hogy megmagyarázza, hogy nem szabad gondban lennünk étel-italruha, azaz a biológiai élet szükségletei miatt. `Dolgoznunk kell ezekért, de gondban lennünk nem szabad miattuk. Nem, mert nem érdemes: Miért? Mert teljesen felesleges valami ez a gond, hiszen `a Mennyei Atya úgyis gondot visel reánk. Hogyan? Úgy, hogy úgy csinálta meg a Föld bolygót, hogy azon nemcsak életet adott, hanem táplálékot is. A virágoknak, a madaraknak, az állatoknak is, pedig azok nem is tudnak dolgozni. Mennyivel inkább az embernek, aki dolgozni is tud.

Jézusnak teljesen igaza van. Ma három és fél milliárd ember él a Földön. Ebből két milliárd éhezik. Azért, mert nincs elegendő anyag a földön, amiből táplálékot, ruhát, lakást lehetne készíteni? Dehogyan is azért. Hanem azért, mert a kevés számú gazdagok-hatalmasok fegyverek segítségével lefoglalják maguknak a Föld kincseit, s étel, lakás és ruha helyett pusztító fegyvereket "termelnek", amelyekkel megvédik a maguk gazdagságát az éhezőkkel szemben.

A gazdagok jól tudják, hogy a szegényeknek gyötrelmes az éhezés; hogy az anyák számára elviselhetetlen, hogy a fájdalommal született kisbabáikat a temetőbe kénytelenek vinni, mert nem tudják táplálni őket. A gazdagok jól tudják, hogy a szegények támadnának, ha tudnának s elvinnék a gazdagságukat, hogy ne kelljen éhezniük, rongyoskodniuk és deszka-bódékban lakniuk. Éppen ezért `fegyverkeznek, hogy a szegényeknek ne legyen merszük támadni.

d./ `A Pénz-rabszolgaság következményei

Pedig abból a pénzből, amit a gazdagok fegyverekre, hadseregek fenntartására, háborúkra fordítanak, egyszer s mindenkorra meg lehetne etetni, fel lehetne ruházni, lakással lehetne ellátni az éhezőket! Hát miért nem teszik? Miért kell állandó félelemben élniük? A gazdagok is olvassák a történelemkönyveket. Ők is kiolvashatják belőle, hogy előbb-utóbb "sok lúd disznót győz"; a sok szegény a kevés gazdagot előbb-utóbb kihajigálja a gazdagságából. A lázadások, a forradalmak előbb-utóbb diadalra jutnak, s akkor következik a számonkérés, az akasztás és a visszafizetés sok-sok egyéb módja. Miért nem előzik meg? `Miért nem osztják meg gazdagságukat? Hiszen maradna nekik is bőven. Miért? Mert nem engedi a Mammon-Isten, amely az Uruk, amelynek szolgálnak, amelyet szeretnek. Mert szeretik a Pénzt. Mert egyre gazdagabbak akarnak lenni. Mert csak magukkal törődnek. Mert nem akarnak a másikért élni. Mert nem akarnak szóba állni a másik felé kihajló szeretet-vonatkozással. `Mert nem akarnak szóba állni Jézus egyetlen kategóriájával, mert nem tekintik a szegényeket "felebarátjuknak". Mert nem Jézus az Uruk, mert nem Jézusnak akarnak szolgálni, mert nem Jézust szeretik. Mert nem szeretik az embert; csak magukat szeretik, önzők.

e./ Az Isten Országáa megszabadít a rabszolgaságból

Jézus megszabadít a munka rabszolgaságától, mert megszabadít a Pénz rabszolgaságától. Ezt mondja a Hegyibeszédben: "Ne legyetek gondban és ne mondjátok: Mit együnk? és Mit igyunk? és Mibe öltözzünk? Mindezeket a pogányok "keresik". `Ti keressétek inkább az Isten Országát és azt, hogy tessetek az Istennek, és ráadásként ezeket is megkapjátok" (Lk 12,29-30; Mt 6,31-3).

Isten népének nem szabad a munkát és a pénzt "keresnie". Egész lélekkel csak az Isten Országát és az Istennek-tetszést szabad akarnia (=keresnie). Ha ezt keressük, akkor meglesz az étel-ital-ruha is. Ha a munkát keressük, akkor fegyvereket fogunk termelni s a forradalmakban és a háborúkban újra és újra még azt az ételt-italt-ruhát is összebombázzuk, elpusztítjuk, ami a birtokunkban van.

Mit csinál az, aki nem az étel-ital-ruha "keresésével", hanem az "ország" keresésével tölti az életét? Van Jézusnak egy példabeszéde az esztelen gazdagról, aki életét arra használja, hogy gyűjti-gyűjti az anyagi javakat. Miért mondja esztelennek? Mert amikor meghal, mindent itt kell hagynia. Mert amikor meghal, akkor számadásra szólítja fel az Isten és nem azt kérdezi meg tőle, hogy mennyi pénze van (Lk 12,16-21).

f./ Isten Országáa az adás-törvény országáa

Mit kérdez meg Isten az embertől a nagy számadáson? Elmondja ezt is Jézus egy történetben, amelyben megrajzolja, hogyan folyik le az egész emberiség közös számadása a világ végén. Nem azt kérdezi meg tőlünk e számadáson, hogy mennyit szereztünk, hanem azt, hogy mennyit adtunk. Csak az Istennek-tetszők örökölhetik meg a kezdettől készített Országot. És kik ezek az Istennek-tetszők?

Megmondja Jézus: "Éheztem és ennem adtatok; szomjaztam és innom adtatok; utas voltam és szállást adtatok; ruhátlan voltam és ruhát adtatok; beteg voltam és meglátogattatok; börtönben voltam és eljöttetek hozzám! ... Amikor megtettétek ezeket eggyel a legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg". Akik nem így tesznek, azok örök büntetésre mennek, az "Istennek-tetszők" pedig az örök életre" (Mt 25,31-46). Ez Jézus adás-törvénye. Ennek teljesítése nélkül nincsen Isten Országáa.

Ha azzal töltjük földi életünket, amit számon kérnek tőlünk ezen a nagy napon (adással), akkor az emberiség életéből eltűnik az éhezés, a háborúk és a munka gyötrelme. Másfelől pedig csak akkor megyünk be a Mennyek Országába, ha adással töltjük életünket itt a földön. A kettőt össze kell kapcsolnunk: `Csak úgy mehetünk be a Mennyországba, ha földi életünket arra használjuk fel, hogy megcsináljuk az Adás Országát a Földön.

Ha minden ember a felebarátom, akkor nem lehetek közönyös egyetlen emberrel szemben sem, akinek nics mit ennie, nincs ruhája, nincs lakása, nincs gyógyszere, nincs szabadsága. `Egyetlen ember iránt sem lehetek közönyös, aki éhez, ruhátlan, lakástalan, beteg és börtönben van.

g./ Isten fiainak és a világ fiainak okossága

Nem szabad esztelennek lennünk. `Okosoknak kell lennünk. A "világ fiainak okossága" rettenetes nagy butaságnak bizonyul: véres és gyilkos háborúkat hoz létre itt a földön s örök bűnhődéseket a halálon túl.

A hűtlen intézőről szóló példabeszéd elmondja, hogy a világ fiai arra használják fel a pénzt, hogy sikkasztanak - a maguk javára. Ez az ő okosságuk. A "világosság fiai" pedig arra, hogy barátokat szerezzenek maguknak a pénzzel (e hamis, bennünket becsapó mammonnal); barátokat, akik befognak bennünket az örök hajlékokba. Hogy fogadnak be? Úgy, hogy tanúsítják, hogy enni-inni adtunk, hogy ruhát-szállást adtunk, hogy időnkét-gondunkat adtuk a betegeknek és raboknak (Lk 16,1-15).

Az az esztelen, aki sikkaszt, aki "vesz", aki a szerzésben, `a gazdaggá lenni akarásban látja a legfőbb jót. Az az okos, aki ad; aki adásra használja fel az életét. Csak az, aki ad, csak az szerez magának olyan kincseket, amelyeket elvihet magával földi élete befejeződésével. Csak az okos szűzeknek van elegendő olajuk a lámpásukba, csak ők tudnak bemenni a mennyországba. Jézus az adást olajnak mondja ebben a példabeszédben (Mt 25,1-13).

h./ Aki szeret, az ad

Aki szeret, az nem tud közönyös maradni a rászorulóval szemben. AKI SZERET, AZ AD. Keresni az Isten Országát, az Istennek tetszést ez annyit jelent, hogy ADNI. "Adjátok el, amit birtokoltok és adjátok oda alamizsnaként. Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, hanem gyűjtsetek magatoknak el nem múló kincseket a mennyben, ahol a tolvajok ki nem ássák..." (Mt 6,19-20; Lk 12,33).

Az embernek döntenie kell, mire használja fel az életét. Az ember a lelkiismeretében dönt, azzal birkózva. Jézus szavával: a "szívünk" választ: Szerzésre, gazdagodásra, magunkkal-el-nem-vihetjük földi kincsek megszerzésére használjuk fel az életünket; vagy arra, hogy adjunk, hogy minél többet adjunk? Földi kincsre vagy mennyei kincsre? "AHOL A KINCSED VAN, OTT LESZ A SZÍVED IS" (Mt 6,21; Lk 12, 34).

Ha gazdag akarsz lenni, a pénzt fogod szeretni. Ki fogod nevetni Jézust, mint ahogy a farizeusok is kinevették, amikor elmondta a hűtlen intézőről szóló példabeszédet; "kinevették, mert szerették a pénzt" (Lk 16,14). Ha gazdag akarsz lenni, a pénznél lesz a szíved. Ha adásra akarsz felhasználni az életedet, akkor a MINDENTADÓ Jézusnál lesz a szíved.

Hol van most a szíved? (És hol lesz, ha felnőtt leszel?) És hol lesz, amikor számadásra mész?

Házi feladat:

1. A munka vagy az adás a keresztény hivatása?
2. Elég-e a munka az üdvözüléshez?
3. Van-e Istene annak, aki számára a legfőbb érték a pénz?
4. Mire való a Pénz?
5. A Mennyei Atya gondoskodása felment-e bennünket a munkától?
6. Van-e elég táplálék a földön az ember számára?
7. Mivel lehet megelőzni a véres háborúkat?
8. Szabad-e a munkával pénzt keresnünk?
9. Szabad-e a munkával a pénzt keresnünk?

10. Analizáld és szintetizáld Jézus "okos" szavát (Mt 7,24; 10,16; 24,45; 25,2.4.8.9; Lk 12,42; 16,8).
11. Analizáld és szintetizáld Jézus "esztelen" és "balga" szavát (Lk 11,40; 12,20; Mt 5,22; 7,26; 23,17; 25,2.3.8.9):
12. Hogyan mehettek be az okos szűzek a menyegzőre, amikor nem adtak olajat?
13. Mit jelent az olaj a példabeszédben (Mt 25,1-13)?
14. Adható-e az "olaj"?

41. Az adás földi országa

a./ Üdvözülhet-e a gazdag?

Jézus az Időtlen Mindentadás Országából érkezett közénk, és semmi másért nem jött, csak azért, hogy ennek földi megfelelőjét megcsinálja velünk a Földön. Az adás Országa - adásokban áll fenn; Az Adás

Országát adó emberek alkotják. De mennyit kell adnom ahhoz, hogy hűséges lehessenek Jézushoz?

Egyszer egy "tisztességes és vallásos" életet élő gazdag fiatalember megkereste Jézust. Nagyon tele lehetett a szíve szeretettel, térdenállva kérdezte meg Jézust: "Jó Mester, mit kell tennem, hogy elnyerhessem az örök életet? Minek vagyok még híjával?"

Jézusnak is nagyon rokonszenves volt a fiatalember s mégsem lett belőle tanítvány. Miért? Mert Jézus nem mondhatott ennek a vallásos és tisztességes fiatalembernek sem mást, mint az adás-törvényt: "Menj, add el vagyonedat, add a szegényeknek, és jöjj, kövess engem"!

A fiatalember nem tudott lemondani vagyonáról, s nagyon szomorúan ugyan, de ott hagyta Jézust.

Jézus is nagyon szomorú volt és sóhajtva mondta a Tizenkettőnek: "Milyen nehezen jut be a gazdag a Mennyek Országába. Könnyebb egy tevének átbújni a tűfokon, mint a gazdagnak bejutni a Mennyek Országába". A tevé semmiképpen sem tud átbújni a legfeljebb 1-2 mm-nyi lyukon; ez teljesen lehetetlen. Jézus ennél is nagyobb lehetetlenségnek mondotta, hogy a gazdag üdvözüljön.

A Tizenkettő megrökönyödve kérdezi: "De hát akkor ki képes üdvözülni?" Jézus ezt válaszolja: "Az embernél ez lehetetlen, de minden lehetséges az Istennél!" Isten meg tudja tenni, hogy a gazdag is üdvözüljön? Hogyan? Csak úgy, hogy Isten egyé lesz a gazdaggal; s ekkor ez a gazdag már képes lesz megtenni, amit a gazdag ifjú nem akart megtenni (Mt 19,16,26).

b./ Miért nincs helye a gazdagnak Isten Országában?

Hát a gazdagok a pokolba kerülnek? Van Jézusnak egy példabeszéde a dúsgazdagról és a szegény Lázárról. A gazdag fényűzően élt, Lázár pedig, amolyan házi koldusként, élt szegényen és betegen háza közelében. Meghalt Lázár, s az angyalok elvitték őt Ábrahám ölébe; meghalt a gazdag, s bekerült a pokolba. Gyötrelmeiben segítséget kért Ábrahámtól. Ábrahám nem tud segíteni rajta, de megmagyarázza neki, miért jutott ily sorsra: "Fiam,

gondolj vissza reá, hogy életedben megkaptad már a jó dolgokat, Lázár pedig a rosszakat. Ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődöl" (Lk 16,19-31).

Miért kell a gazdagoknak a pokolba kerülniük? Azért, mert a mennyország nem a "vallásos és tisztességes" életnek a jutalma. Hanem a szeretetnek. S nincsen szeretet abban, aki gazdag tud maradni akkor, amikor mások nyomorúságban vannak. Akiben pedig nincsen szeretet, mit csináljon a Szeretet Országában? A gazdagok a szegények izzadságos munkájából lesznek gazdagok. Az ő szegénységük árán gyűjtenek vagyont maguknak. A szegények ezt mindig tudták.

A marxizmus ezt napjainkban már olyan hangosan kiáltja, hogy a gazdagoknak is meg kell hallaniuk. `De Jézus már kétezer esztendővel ezelőtt odakiáltotta a gazdagok felé legkeményebb figyelmeztető szavát, a `JAJ!-t: "Jaj nektek gazdagok, mert megkaptátok már vigasztalástokat! Jaj nektek, akik most el vagytok telve, mert éhezni fogtok! Jaj, akik most nevettek, mert szomorkodni és sírni fogtok!" (Lk 6, 24-5). Jézus világosan megmagyarázta, miért nem kaphatja meg a gazdag ifjú az örök életet, s miért kellett pokolba kerülnie a dúsgazdagnak.

c./ A szegény biztosan üdvözülni fog?

De miért került Ábrahám ölébe a szegény Lázár? Aki szegény, annak szabadjegye van a mennyországba? Nincsen szabadjegye. Attól, hogy valaki szegény, még nem jut el a mennyországba. De ha valaki szegény, akkor könnyebben tud bejutni, mert nem kell megválni a kincsektől, a vagyontól. A vagyon őt nem gátolja meg abban, hogy elinduljon Jézus után.

Hogyan és mivel tud a szegény utána menni Jézusnak? Jézusnak csak a Szeretettel, csak az adással lehet utána menni. Hát a szegénynek is adnia kell? Neki is! De mit adhat a szegény? Azt, ami van.

Jézus meglátott egyszer a templomban egy szegény özvegyasszonyt, akinek minden pénze összesen két fillér volt, és bedobta a templomperselybe. Ezt a két fillért Jézus sokkal többre értékelte, mint a gazdagok nagy adományait. "Bizony, mondom nektek, hogy ez a szegény özvegyasszony mindannyiuknál többet adott...`mindent, amit csak birtokolt `odaadott" (Mk 12,41-4).

A gazdagnak szét kell osztania a vagyonát és szegénnyé kell lennie. S miután szegénnyé lett, újra kötelezi őt is (csakúgy mint azt, aki szegénynek született) - az adás-törvény. Mert Szeretet-Országot csak adásokkal lehet csinálni; ennek az Országnak ez a törvénye.

De hát kinek adjon a szegény? Annak, aki még szegényebb. A világ három és fél milliárd emberből áll. Van közöttük egy, aki a leggazdagabb, s van közöttük egy, aki a legszegényebb. Rajzoljunk fel egy távolságot (vonalat). A jobb végén helyezkedik el a leggazdagabb, a bal végén a legszegényebb. A többiek pedig e két pont között. A világ fiai bárhol is álljanak, jobb felé sandítanak: szeretnének olyanok lenni, mint akik tőlük jobbra vannak, gazdagabbak akarnak lenni. Isten népe bal felé sandít: adni akar azoknak, akiknek kevesebbük van, mint neki.

Legszegényebb: Isten népe.

Leggazdagabb: a Világ fiai.

Jézus gazdag volt és szegénnyé tette magát értünk. Eljött "békának"! Emberként is a bal-végén helyezkedett el. Előbb kétkezi munkás, falusi ácsmester volt, később fizetés nélküli vándortanító, akinek nem volt fejét hová lehajtani, aki mások adományából élt. Tanítványai is elhagyták házukat, földjüket, hogy kövessék Őt. `Jézus szegény volt; aki tanítványa akar lenni

annak is szegénynek kell lennie. S akárminek született is, mindenképpen teljesítenie kell az adás-törvényt.

Szegénnyé kell lennünk Jézusért. Szegénnyé kell tennünk magunkat érte - embertársaink javára. "Boldogok a Lélekben szegények" (Mt 5, 3). Nem a szegények kerülnek be a mennyországba. A szegények lehetnek osztályharcos szegények is, akik fegyverrel fordulnak a gazdagok ellen; nem szeretik őket. Nem ezeké a Mennyei Ország. Hanem azoké, akik az Isten Lelkében, a Szeretet Lelkében szegények. Azok, akik úgy szegények, hogy a szeretet él a lelkükben, s teljesítik az adás-törvényt - abból, amijük van.

d./ Mennyit kell adnom?

A jézusi "metanóia" ebben a tárgyban mindenekelőtt azt jelenti, hogy elfogadom az adás-törvényt. Ezután következik a megvalósítása. Mennyit kell megvalósítanom belőle? Az adás-törvény határtalan törvény. Nem lehet kimondani, hogy havi 100 Ft-ot adok a szegényeknek, s ezzel teljesítettem. Százalékban sem lehet megjelölni; pl. így: Minden jövedelmem tíz százalékát a szegényeknek adom, s ezzel eleget tettem az adás-törvénynek.

Az adás-törvény a Mindentadás világából érkezett hozzánk. S ennek folytán `nincsen benne "elég", csak "tovább". A farizeusok éppen ezért nem tudtak Jézussal szót érteni, mert rögzíteni akarták a teljesítményt: Tíz százalékot odaadok a templomnak, s ezzel megtettem a dolgom. Az adás-törvényben nincs más norma, csak a Jézusé. Ő pedig `mindent adott. Ennek a világosan látása is beletartozik a metanóiaiba.

Az adás-törvényt `mindenki másképpen valósítja meg. Jézus nem uniformizált. Dicsérte azt is, aki egy pohár vizet adott, s Zakeust is, aki vagyona felét odaadta a szegényeknek. Mind a kettőt elfogadta első lépésként. Egy pohár víz nyújtása is teljesítése már a törvénynek, ha tudom, hogy itt nem állhatok meg.

Milyen gyorsan kell haladnom előre a "minden" felé? Ez sem uniformizálható. Kinek-kinek más sebességváltóval kell dolgoznia. Min fordul az, hogy az adás országútjain haladva milyen sebességre kapcsolok? Azon, hogy milyen a motorom - a szívem. Azon, hogy mennyi szeretet van benne. Akiben több van, az gyorsabban tud haladni. Akiben még kevesebb, az lassabban. Sem lassabban, sem gyorsabban nem szabad haladnom, mint amire a motorom képes. Ha lassabban haladok, nem teszem meg, amit a szívem diktál, s kezdek hűtlen lenni Jézushoz. Ha gyorsabban haladok, nem tudok jó szívvel adni, és nem örömet, hanem keserűséget hoz létre bennem, hogy "kifosztom" magam. Jézus nem azért jött, hogy szerencsétlen kifosztottnak érezzük magunkat, hanem azért, hogy örülni tudjunk.

Csak az a nagyon fontos, hogy még ma elkezdjem. Csak az a nagyon fontos, hogy ha már elkezdtem, akkor ma is folytassam. "Ne tűj megállni az ostoba van-nál, s nem vágyini többre kis mái magamnál" (Sik S. Ments meg Uram a szürkéségtől). Az a fontos, hogy minden reggeli imádságomban elmondjam: "A mai napon nagyon sokat akarok adni Jézusom". Csak az a fontos, hogy minden esti imádságomban megkérdezzem magamtól az értem Mindentadó Jézus jelenlétében: "Jézusom, mit adtam én ma? Adtam-e eleget? Adtam-e sokat?"

Ha pénzt nem tudtam adni, adtam-e segítséget, figyelmet, gyöngédséget, részvétet? Adtam-e azt, amim van? Hiszen Jézus nem kíván tőlünk lehetlent. Csak azt kívánja, hogy azt adjuk, amink van.

e./ Az adás jutalma

Kívánja, mert cserébe örömet akar adni nekünk. A legtisztább és legboldogítóbb örömet. Te is tudod, hogy mennyivel édesebb egy odaadott, mint egy megevett csoki.

A tanítványok szegénnyé tették magukat Jézusért: "Mi mindent elhagytunk és követtünk téged, mi jut hát nekünk?" - kérdezi Péter Jézust. "Senki sincs, aki ne kapna százannyit most ebben az életben, házakat és testvéreket és nővéreket és szántóföldeket; a jövő világban pedig örök életet" (Mk 10,28-30) - hangzik a válasz. Hogyan juthat nekünk százannyi ebben az életben, ha szegénnyé tesszük magunkat?

Az "adás" vonatkozás. Adásommal elérem von. 2. pontként valamelyik felebarátomat. Ha nemcsak zsebre teszi, amit kap tőlem, hanem el is gondolkodik rajta, hogy miért is adtam neki, mikor nem tartozom semmivel, akkor megtörténhetik, hogy benne is létrejön a metanóia: ő is megérti, hogy adásra kell felhasználnia az életét. `S ekkor már ketten leszünk. Így szaporodik az adások révén az Isten népe. Így lesz százannyi testvérem és nővérem; testvérem és nővérem az adásban, az örömhírben, az Országban és Jézusban. Ez az igazi tartalma a prédikációk megszólításának: "Testvéreim Jézus Krisztusban!"

De házam és szántóföldem is százannyi lesz. Mert akármerre is járok, testvérekre találok. S ha testvérekre (az adásban) s nekem szállásra vagy ruhára vagy ebédre-vacsorára lesz szükségem, akkor az ő házuk, ruhájuk, vacsorájuk - az enyém is lesz. Nagyon természetes ez, mert ott, ahol adás van, ott szükségképpen "kapás" is van. Van erről Tömörkénynek egy novellája, a címe: Nazarénusok. Ha elolvassuk, még jobban megértjük Jézus Péternek mondott válaszát.

f./ A szociális kérdés

Az adás-törvény megoldja az emberiség szociális problémáit. És csak az adás-törvény oldja meg. A világ fiai rengeteget beszélnek erről a problémáról. S az eredmény? Egyre több lesz az éhező. A század végére már négy milliárd lesz a számuk. És egyre nagyobb lesz az életszínvonal-különbség az egy milliárdnyi gazdag (mi magyarok is ide tartozunk) és a nyomorgók között. Borzalom elgondolni is, mi lesz, amikor ezek a nyomorgók megindulnak felénk megbosszulni szívtelenségünket, közönyünket; azt, hogy nem álltunk szóba Jézus adás-törvényével. A szociális problémának egyetlen megoldása van: `oda kell adnunk a nyomorgónak azt, amink van. Enélkül nincs megoldás.

De ezt a megoldást csak az tudja választani, akinek nem a Pénz az istene, hanem Jézus, a Mindentadó. Nem az életszínvonal az istene, hanem az Irgalom. Csak az tudja választani, `aki nem a Mammon-Sátán "Szerezzetek!" örömhírére figyel, hanem az Úr Jézuséra, amelyik egészen mást mond nekünk. Ezt: "ADJATOK!"

Házi feladat:

1. Ismersz-e rászorulókat az iskolában, házatok közelében?
2. Segítettél-e már valakin?
3. Mi mindennel tudnál segíteni?
4. Hogyan tudsz segíteni az éhező népeken?
5. Miben áll Marx örömhíre a szegények felé?
6. Miben különbözik Marx örömhíre Jézusétól?

7. Boldoggá tesz-e életszínvonalam emelkedése?
8. Oda kell adnom azt is, amiből - dolgozva - megélek?
9. Szabad-e elfogadnom azt, amire nem szorulok rá?
10. Mindenkinek adnom kell, aki kér?
11. Meg kell-e vizsgálnom, hogy a kérő rászorul-e arra, amit kér?
12. Ha a gazdagoknak adok, akkor is teljesítem a jézusi adás-törvényt?

42. Nincs visszaütés sem

a./ A történelem az emberek egymást gyűlölésének a történelme

Az emberiség nem teljesíti Jézus adás-törvényét. Vannak dúsgazdagok és vannak nyomorgók. Vannak gazdag és szegény országok. Az embert olyan lénynek ismertük meg, melynek birtoklási igénye határtalanul fejlődő jellegű. Az ember nem akarja elviselni a nyomorúságot; különösen akkor nem, ha látja mások fényűzését. A gazdagok ragaszkodnak előnyös helyzetükhöz, és igazságosnak, jogosnak, törvényesnek mondják a fennálló rendet. A szegények igazságtalannak, jogtalannak és törvénytelennek. `S mindketten gyűlölik egymást. Mindketten érvényt akarnak szerezni az "igazságnak, jognak és törvénynek," s ezért mindketten fegyverkeznek. Az emberi történelem az osztályharcok története - mondotta Marx. Az emberi történelem a fizikai erők küzdelmének a története; pusztító véres birkózás, visszatorlástól féltő győzőkkel és a visszatorlásra készülő legyőzöttekkel. Az emberi történelem a gyűlölet és nem a szeretet története. Az emberi történelem a Sátán történelme.

b./ `Az igazságosságot nem a verekedések, hanem az adás teremti meg

A Fiú azért jött közénk, hogy megalapítsa a Szeretet Országát.

A Fiú azért jött közénk, hogy az emberi történelem - a Szeretet, az Isten történelme legyen.

A Fiú csak azt tudja igazságosnak mondani, amit abban az Országban látott, ahonnan jött. Az Isten időtlen életében az Atya nem gazdagabb, mint a Fiú, s a Fiú nem gazdagabb, mint az Atya.

Ennek megfelelően `Isten az emberiségnek adta oda kezelésre a Föld javait, s ezekből egyformán kell részesülnie - az Atya minden gyermekének. Éppen ezért Jézus csak azt látja igazságosnak, jogosnak, törvényesnek, ha nincs dúsgazdag és nincs nyomorgó, ha az emberiség úgy él a földtekén, mint ahogy a gyermekek élnek olyan családon belül, ahol a szülők nem kivételeznek.

Jézus tudta, hogy `verekedésekkel és fegyverkezésekkel nem lehet megteremteni ezt az igazságosságot. Nem lehet, mert aki hajlandó megölni embertársát, az nem szeret; és aki nem szeret, az nem fog igazságosan osztani. Jézus a szeretet, az adás-törvényével akart eljuttatni bennünket ehhez a Szentháromság élete szerinti igazságosságához.

c./ A verekedést ki kell iktatni az emberiség életéből

A szeretet nem ismeri a másikat bántást, a másikat ütést. Isten népe ezért nem üthet. `Jézus be akarta teljesíteni az V. parancsolatot is: "Ne ölj!" Ennek meg kell valósulnia Országában. Erre Ő egyetlen lehetőséget látott: az igazságosság szolgálatában sem szabad embert ölni, `az ártatlannak sem szabad fegyverrel védenie magát.

A verekedést csak úgy lehet kiiktatni az emberiség életéből, `ha Isten népe új stílust kezd az emberi történelemben: nem is üt vissza. Isten nem gyilkol, csak életet ad: a Jópásztor nem öli meg a farkasokat, hanem életét adja a juhokért (Jn 10,11). A Sátán az, aki "embergyilkos" kezdettől fogva (Jn 8,44).

A szeretet nemcsak adást jelent, hanem az ütés elviselését is.

d./ Harag és sértő beszéd

"Én pedig mondom nektek: `Aki haragszik testvérére, méltó az ítéletre" (Mt 5,21-2).

Megtörténhetik velünk, hogy méregbe gurulunk, de a másik embernek rosszat akaró harag akkor is kiiktat bennünket Isten Országából, ha ártatlanok vagyunk, ha ok nélkül bántottak bennünket.

Ugyanígy tiltja Jézus a sértő beszédet: Az is méltó az ítéletre, aki gyalázkodó szavakat mond embertársainak. Jézus kemény szavakkal ostromozza ellenfeleit, de nem került ellentétbe fenti tanításával. Nem, mert a szívében nem volt gyűlölet irántuk, nem akart és nem is tett soha rosszat ellenük.

Jézus azt a haragot és beszédstílust ítéli el, amely utat készít az ütésnek, a gyilkosságnak. Ha nincs gyűlölet a szívünkben, akkor szabad feddő szavakat mondanunk, csak gondoljunk Jézus szavára: "Mit nézed a szálkát felebarátod szemében, a magad szemében pedig nem veszed észre a gerendát?" (Mt 7,3).

e./ Jézus nem engedte meg a verekedést

Ha tilos az ütést készítő érzület és szó, mennyivel inkább tilos maga a tett, az ütés. Nem az Ő Országának a törvénye a "Szemet-szemért, a fogat-fogért!". A szeretet törvénye nem ismeri a visszatörést. "Ne szálljatok szembe a gonosszal, hanem ha megütik a jobb orcádat, fordítsd oda a másikat is" (Mt 5,38-9).

Védtelessé kell tennünk magunkat. Nem indulhatunk el a szembeszállás útján, mert ez gyilkosságra vezet. Jézus maga is teljesítette ezt a parancsot. Amikor az Őt megpofozó főpapi cselédnek ezt mondja: "Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be, ha pedig nem, akkor miért ütsz engem?" (Jn 18,23), akkor a megkötözött kezű Jézus jobban kiszolgáltatta magát a fegyveresek dühének, mintha semmit sem mondott volna. A raboknak nem szabad visszabeszélniük, ha jót akarnak maguknak. Odatartotta tehát a másik arcát is. Jézus a börtönőrnek akart jót; nevelni akarta.

f./ Nincs pörösködés

Ütés árán nem szabad megvédenem magam. Inkább engedni kell az erőszaknak: "Ha pörbe fogva el akarják venni köpönyeged, add oda köntösödöt is. Ha elveszik, ami a tiéd, ne követeld vissza. Ha ezer lépésre kényszerítenek, menj el kétannyira" (Mt 5,40-1; Lk 6,30). `A pörösködést is el kell kerülni, mert az is gyűlöletet szül. A pört elvesztőben mindenképpen.

Szent Pál nagyon összeszidta a korintusi keresztényeket, amikor megtudta, hogy bíróságra mentek jogaikat érvényesíteni: "Miért nem viselitek el inkább az igazságtalanságot? Miért nem tűritek el inkább a károsodást?" (1Kor 6,7).

g./ Nincs önvédelem

Jézus nem az önvédelmet, hanem az életet odaadást tanította. Mindenekelőtt élete példájával s a Jópásztor valóban odaadta életét juhaiért.

Bennünket is juhoknak akart és nem öklellő kosoknak. A kosokat nem engedi be Országába, mert a kosok a Sátán népét alkotják (Mt 25, 32). A juhok szelidek, miként a Pásztoruk: "Tanuljatok tőlem, mert én szelid vagyok" (Mt 11,29). Az Ország népe csak az lehet, aki verekedést-nem-ismerő, aki szelid: "Boldogok a szelidek, mert övék a Mennyek Országá" (Mt 11,29; 5,5).

h./ Nincs megtorlás

A farizeusok meg akarják kövezni a házasságtörő asszonyt. Jézus nem engedi: "Az vesse rá az első követ, aki bűn nélkül való" (Jn 8, 7).

Két tanítványa mennykövel szeretné elpusztítani azokat, akik nem fogadják be őket szállásra. Jézus a Sátán Lelkét látja ebben a szándékukban: "Nem tudjátok, milyen lélek van bennetek. Az Emberfia nem azért jött, hogy életet pusztítson, hanem hogy megmentsen" (Lk 9, 52-6).

A konkolyról szóló példabeszédben elmondja, hogy mi a következménye, ha elkezdjük irtani a bűnösöket: kiirtjuk a nem-bűnösöket is. A gazda ezért nem engedi meg a szolgáltnak a gyomlálást: "Nehogy a konkolyt gyomlálva kitépjétek vele együtt a búzát is" (Mt 13,29). Alkalmatlan eszköznek látta az igazságosság megteremtésére a kikényszerítésnek minden formáját. Éppen ezért nem vállalt bírói és végrehajtói szerepkört: "Ki tett engem bírónak vagy végrehajtónak köztetek?" - mondja az örökségen összevesző testvéreknek (Lk 12,13-4). Jézus az ütés az ütők elfogyásától várja az igazságosság megszületését.

i./ Katonák nélküli ország

A Getszemáni kertben Péter kardrántása megmenthetné Jézus szabadságát, sőt életét; s mégis visszaparancsolja a kardot hüvelyébe, és begyógyítja a karddal ejtett sebet. Inkább elmegy a Golgotára, csak hogy kitörölhetetlenül beleírja a szívünkbe a törvényt: "Mindaz, aki kardot ragad, elvesz a kard által" (Mt 26,52).

Ez a mondat nem azt tanítja, hogy az erőt-alkalmazók erőszakos halállal halnak meg, hiszen ez nyilvánvalóan nincsen így: sok harcos halt meg már ágyban, párnák közt; és sok nem harcoló lett már fegyveres támadás áldozata. Jézus azt tanítja, hogy országbeli életét veszíti el a kardot-ragadó. Nem biológiailag, hanem örökre vesz el a kardot-ragadó. Pilátusnak meg is magyarázza, hogy a Szeretet Országá, amelynek Ő a királya, nem ismer katonát, nem ismer gyilkolást. Országá nem a verekedések világából való ország: "Az én országom nem ebből (a verekedő) világból való. Ha ebből a világból való volna az országom, szolgálaim harcolnának értem..." (Jn 18,36). Jézusért nem lehet fegyverrel harcolni, csak a Sátánért.

j./ A keresztények hűtlenek lettek Jézushoz

A templom-megtisztítással sem került Jézus ellentétbe a maga tanításával. Kötélből ostort font ugyan, de az ostort az állatok kihajtására használta, nem embertársait ütötte vele (Jn 2,15). Az árusok Jézus tekintélyének engedtek, nem pedig fizikai erejének. Egyetlen ember hogyan tudott volna megbirkózni százakkal-ezrekkel!?

Az emberek közti testvértelenség, az igazságtalanságok megszüntetésére Jézus teljesen alkalmatlan eszköznek látta az ütést. A történelem bizonyítja, hogy jól látta. A történelmi verekedésekben ugyanis nem az igazság, hanem a nagyobb erő győz. S a nagyobb erő a győző jogán azonnal új igazságtalanságokat rak a régiék helyére vagy hegyébe. Ezek ellen lázadva a legyőzöttek készülnek is az új erő-próbára.

Éppen ezért a `keresztények hűtlenek lettek Jézushoz a történelem során. Akkor is, amikor egymás között háborúskodtak. Akkor is, amikor a "pogányok" ellen háborúskodtak. Jézus tanítványai számára a "pogányok" is - felebarátok, akiket meg kell nyerniük Jézus ügyének.

Jézus azt akarja, hogy leszokjunk ügyeink intézésében a verekedésekről. A kisbabákat nem szabad megtanítani az ütésre. Az óvodákban és az iskolákban nem szabad eltűnni a verekedést. Elsőáldozásra nem szabad engedni azt, aki verekedik. Te tudsz már verekedés nélkül élni?!

Házi feladat:

1. A fegyverkezésekkel ki lehet-e kapcsolni az emberiség életéből a háborút?
2. A történelem nagyjai (a győztes hadvezérek) nagyok-e Isten Országában?
3. Jézus fegyvert ragadna-e az éhezők oldalán a latin-amerikai gerillaharcokban?
4. Jézus kikergetné-e a templomból az éhezők éheztetőit?
5. Jézus elvállalná-e a miniszterelnöki tisztet egy kommunista országban?
6. Jézus elvállalná-e a miniszterelnöki tisztet egy kapitalista országban?
7. Szabad-e megverni a szülőknek gyermekeiket?
8. A rendreutasítás mitől lesz meg-nem-engedett sértő beszéd?
9. A rendreutasítás mitől lesz megengedett feddő beszéd?
10. Analizáld és szintetizáld Jézus "kard" szavát (Mt 10,34; 26,52; Jn 18,11; Lk 22,36; 21,24).
11. Miért mondta Jézus, hogy a tanítványok kardot vegyenek (Lk 22,36)?
12. Ki ellen hozta Jézus a kardot (Mt 10,34)?

43. Boldogok a békességcsinálók

a./ A megbocsátás törvénye

Csak az tud vissza nem ütni, aki tud megbocsátani. A megbocsátás pedig az Isten profilja. S ezért az Isten népének is alapvető törvénye. Nem lehet köze az Istenhez és az Ő országához annak, aki nem tud megbocsátani. A Hegyibeszéd így zárja a Miatyánkot: "Ha megbocsátjátok az embereknek, hogy vétettek, mennyei Atyátok is megbocsát nektek. De ha nem bocsátok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg bűneiteket" (Mt 6,14-5).

A gyilkosaimnak is meg kell tehát bocsátanom; úgy ahogyan Jézus tette, aki gyilkosai üdvösségéért könyörgött.

Akárhányszor meg kell bocsátanom. "Hányszor bocsássak meg testvéremnek? Hétszer? - kérdezi Péter; s Jézus válasza: "Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem hetvenszer hétszer" (Mt 18,21-2).

b./ `Az egymást kiengesztelés törvénye

Még kevésbé lehet közöm Istenhez és az Ő Országához, ha nem teszem jóvá, amit felebarátom ellen vétettem. `Hiába akarom rendezni dolgaimat az Istennel, ha nem rendezem dolgom az emberekkel. Csak akkor lehetek békében az Istennel, ha békében élek az emberekkel: "Ha tehát ajándéodat az oltár elé viszed, és ott eszedbe jut, hogy felebarátodnak valami panasza van ellened, hagyd ott ajándéodat az oltár előtt, menj, békülj ki előbb felebarátoddal, aztán jöjj vissza és ajánld föl ajándéodat" (Mt 9,23-5). Ki kell engesztelnem őt.

Ha én kibékítem azt, akit megbántottam; ha én megbocsátok annak, aki engem megbántott - akkor az Isten Országában vagyok, akkor az Isten Orzága bennem van. De attól, hogy én megbocsátok az engem bántónak, Isten még nem bocsát meg neki; az engem bántó még nincs az Országában. Csak akkor kerül be az Országba, ha megbánja amit tett, ha bocsánatot kér tőlem. Mi nemcsak magunk akarunk az Országba bekerülni, felebarátainkat is el akarjuk vinni oda. Ezért parancsolja Jézus, hogy előbb négy szemközt, majd többekkel együtt meg kell próbálnunk bánatra indítani a vétkezőt (Mt 18,15-8). Ki kell engesztelnie engem.

Csak a kölcsönös egymást kiengesztelés teszi lehetővé az emberek összebékülését. "Engesztelődjete ki egymással" - halljuk a szentmisében. "Legyen közöttünk békesség mindenkor" - feleljük reá. Így kell tennünk, mert csak a békesség-csinálók az Isten fiai (Mt 5,9).

c./ A kétféle béke

Isten azt kívánja, hogy az emberiség békében éljen. A béke fakadhat abból, hogy félek az ellenségem fegyvereitől, s ezért nem merem megtámadni őt. Ez nagyon bizonytalan béke: rendre háborúba fordul. `Ez a "világ békéje". Jézus nem ezt hozta nekünk, nem ezt kívánja tőlünk. Hanem a szeretetből fakadó megbocsátás, a szeretetből fakadó kiengesztelés, tehát ember és ember összebékülésének a békéjét. `Ez Jézus békéje. S ez nem bizonytalan béke, nem fordul háborúba, mert ez a béke benne van az emberben: a szív békéje. "Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek. Én nem úgy adom nektek, amint a világ adja" (Jn 14,27).

d./ Az üldözöttség sorsazonossága

Csak hogy a "világ" elbánik a békesség-csinálókkal. Ugyanúgy, ahogy Jézussal is elbánt. `A fegyverek világában a fegyvereket nem használók sorsa: az üldözöttség. Így érthető Jézusnak az a szava, hogy "Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre, nem azért jöttem, hogy békét hozzak, hanem hogy kardot" (Mt 10,34). Jézus nyilvánvalóan nem arra gondolt, hogy

övéi fognak majd kardot forgatni, hanem arra, hogy övéi ellen forgatják majd a kardot a világ fiai. Világos ez szavainak folytatásából: "Aki föl nem veszi keresztjét, s nem követ engem, nem méltó hozzám" (Mt 10,38). Ha méltó akarok lenni Jézushoz, késznek kellennem arra, hogy engem is üldözni fognak a szeretet örömhíre miatt, miként Jézust. Ezt érti Jézus a "kereszt-felvételen".

Isten népe nem borzad vissza az Úttól a világ üldözése miatt, mert tudja, hogy Jézus feltámadt. S ebből tudja, hogy a világ csak biológiai életünknek árthat, el-nem-múló, Országbeli életünkön semmi hatalma sincsen. Jézus is csak a kereszt elvállalásával mehetett vissza az Atyához, mi sem tudjuk anélkül járni az Atyához vezető utat, hogy a világ ne üldözzön érte bennünket. "Nem nagyobb a szolga az uránál, ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak" (Jn 15,20). De megéri, mert "aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt; de aki érettem elveszíti életét, megtalálja azt. És mit ér az embernek, ha az egész világot is megnyeri, de Élete kárt szenved" (Mt 16,25-6).

e./ Az emberiség biológiai és örök életének megmentése

Isten népe - ha fájva is - de elvállalja Jézus nyomában a keresztutat. Elvállalja, mert `nincsen egyedül, hanem vele van és benne van Jézus.

De nemcsak ezért. Hanem azért is, mert bár a világ fiai üldözik őt, azok, akikkel együtt járja a békeségcsinálás útját, nagyon szeretik őt. `Testvérei vannak, akikkel együtt építi az Isten Országát. Ahogyan szavával, s példájával Jézus tanítványokat szerzett, úgy mi is egyre többeket nyerhetünk meg az Isten Országá számára, ha életünket a békeségcsinálás szolgálatába állítjuk. Ezekről nem üldözésben hanem testvéri megbecsülésben részesülünk.

Isten népe azért is vállalja az üldözést, mert tudja, hogy az atom és hidrogénbombák korában az emberiség biológiai életének a megmentése is csak Jézus útján lehetséges: El kell fogynia a verekedőknek! Csak úgy fogyhat el, ha van, aki nem üt vissza. Csak úgy, ha valaki elkezd ezt és kiáll a verekedésből.

Jézus már el is kezdte, csak mellé kell állnunk. `Az Egyházat semmi másért nem alapította, csak azért, hogy legyenek olyanok, akik melléje állnak. Mivel az emberiség sorsa fordul rajta, hogy melléállnak-e övéi, ezért azt mondta nekik: "Ti vagytok a föld sava!" De ha övéi (a keresztények) nem állnak mellé, akkor hogyan övéi? Ha a keresztények, akiket a föld savának rendelt, ízüket veszítik, akkor mi szükség van rájuk? "Ha a só ízét veszti, ugyan mivel sózzák meg? Nem való egyébire, minthogy kidobja és széjjeltapossa az ember" (Mt 5,13). Nincs szüksége a világnak verekedő keresztényekre. A verekedő Jézus-tanítvány - ez a fából vaskarika.

"Jézusom, én nem akarok ízét vesztett só lenni. Én nem a Te karikatúrád akarok lenni, hanem a lenyomatod. Akit megbántok azt megbékítem. Aki megbántott, annak megbocsátok. A haragosokat összebékítem. Nem ütök és nem ütök vissza. Ami baj ezért ér, elviselem. El, mert megértettem szavaid: "Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a Mennyek Országá" (Mt 5,10).

Házi feladat:

1. Analizáld és szintetizáld Jézus "béke" szavát (Mt 5,9; 10,12-3.34; Mk 9,50; 5,34; Lk 10,5-6; 12,51; 8,48; 11,21; 14,32; 19,42; 24,36).
2. Az autóbuszon ki kap több gorombaságot, aki szelid vagy aki erő szakos?
3. Jelent-e az önvédelemről való lemondás védettséget is vagy csak kiszolgáltatottságot?

4. Ki kap több ütést a támadótól - a visszaütő vagy az, aki nem védekezik?
5. A verekedésekben, a háborúkban az igazság győz?
6. Hogyan kellene elintézniük a vitás ügyeket a nemzeteknek?
7. Elmenne-e a nép a háborúba, ha nem kényszerítenék rá?
8. Kinek jó a háború?
9. Mondott-e Jézus olyant, hogy övéi üldözni fognak valakiket (Mt 5,10-2.44; 10,23; 23,34; Lk 11,49; 17,23; 21,12; Jn 5,16; 15,20)?
10. Írj egy dolgozatot Jézus "juh" szaváról (Mt 7,15; 9,36; 10,6.16; 12,11-2; 18,12; 25,32; 26,31; 15,24; Mk 6,34; 14,27; Lk 15,4.6 Jn 2,14-5; 10,1.2.3.4.7.8.11.12.13.15.16.26.27) - esetleg csak Máté alapján.
11. Analizáld és szintetizáld Jézus "kereszt" szavát (Mt 10,38; 16,24; 20,19; 23,34; Mk 8,34; Lk 9,23; 14,27; 24,7).

44. A szolgálat törvénye

a./ Akarhatunk-e nagyá lenni?

Az ember rokona a növekedni-akaró "nö-vénynek". `Az ember is növekedni akar, mégpedig sokkal inkább, mint bármi más teremtmény. Magát az Istent, a Megteremtőt is birtokába akarja szerezni; Istenné akar nőni. `Az ember nagy akar lenni. A Tizenkettő is ember volt, ők is nagyok akartak lenni. Amikor egy alkalommal erről vitáztak maguk között, hogy tizenkettejük közül melyikük a legnagyobb, `Jézus megtanította őket a naggyálevés országbeli útjára.

Úgy tanította meg őket, hogy a tizenkét felnőtt, szép szál fiatalember közé, középre odaállított egy kis gyermeket. S amikor ott állt már az apróság a tizenkét felnőtt között, akkor ezt mondta: "Ha meg nem tértek és nem lesztek olyanok, mint a `gyermek, nem mentek be a Mennyek Országába. Aki olyanná alacsonyítja magát, mint ez a gyermek, az a nagyobb a Mennyek Országában" (Mt 18,3-4).

Biztosan nem arra gondolt Jézus, hogy mondjuk a 175 cm magas tanítványoknak össze kellene zsugorodniuk 90 cm-re. Megmondta, mire gondolt: "Ha valaki első akar lenni köztetek, legyen mindnyájatok közt a `legutolsó, legyen mindnyájatoknak a szolgája...Mert aki mindnyájatok között a `legkisebb, az a nagy" (Mk 9,35; Lk 9,48). Gyermek, alacsony, utolsó, legkisebb, szolgál, rabszolga - mindezek a szavak ugyanazt jelentik Jézus nyelvében.

b./ A szolgálat a naggyálevés útja

Az utolsó vacsorán is kirobban a tanítványok között `egy ilyen rangvita, s azon Jézus újabb példával magyarázza, hogyan lehet naggyá lenni az Országban: "A népek királyai uralkodnak a népeken, zsarnokoskodnak felettük és jötevőiknek hívatják magukat. Köztetek ne így legyen, hanem a legnagyobb legyen olyan, mint a legkisebb; és a vezető olyan, mint a szolga. Ki nagyobb, aki asztalnál ül, vagy aki felszolgál? Ugye, az asztalnál ülő? Én mégis úgy vagyok köztetek, mint a szolga" (Lk 22,25-7).

Nem a népek királyai és zsarnokai járnak az országbeli nagyság

úttját; nem a magasok, az elsők, a nagyok, az urak. Akik ebben a világban nagyok, azok nem nagyok az Országban. Jézus magatartása mutatja az utat: kétségtelenül Ő a legnagyobb az Országban, kétségtelenül Ő a vezető, s mégis nem asztalnál ül, hanem felszolgál. Mégis úgy van övéi között, mint a szolga.

Tapasztalhatták a tanítványok a három esztendőn keresztül eleget, hogy milyen volt Annak a viselkedése, akinek utána mentek, akit vezetőjüké választottak. Látták, hogyan `szolgálták őket ingyen és bérmentve, sőt gondoskodva anyagi szükségleteikről is.

De hogy kitéphetlenül a szívükbe írja az országbeli vezetőnek a képét, ezért a vacsora után az Istenfia letérdelve tanítványai elébe - a rabszolgák szerepkörét választva - megmosta teremtményeinek a lábát. S ekkor kapták meg a végső magyarázatát annak, hogy mi is az országbeli naggyálevés útja, miben is áll az országbeli "gyermekség" eszménye. "Megértettétek, mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem. Jól teszitek: az vagyok. Ha tehát, én, az Úr és Mester, megmostam lábatok, nektek is mosnotok kell egymás lábát. Példát adtam nektek: Amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek" (Jn 13,12-5).

c./ Aki szeret, az szolgál

Ez a "gyermekség", az "alacsonyosság" tehát - az alázat jézusi tartalma: szolgának lenni, szolgálni. Nem a világbeli nagyok uraskodása és zsarnokoskodása, hanem a jézusi lábmosás. Ha egyszer a Szeretet Országát akarta elhozni közénk, parancsba kellett adnia a szolgálatot is. Mert `aki szeret, az a másikért akar élni, s ezt nem tudja másképpen, csak úgy, hogy `szolgaszerepet tölt be.

A gazdagok és hatalmasok nem teljesítik az adás-törvényt és nem vállalják a szelidség és megbocsátás parancsát sem, hanem ütnek. Ők az evilágbeli nagyok. Csak aki hajlandó szegény és üldözött lenni, csak az járhatja az országbeli nagyság útját.

d./ Az evilági kicsi - az országbeli nagy

Az evilági kicsiség vállalása nélkül nincs országbeli nagyság. Világosra rajzolja ezt a példabeszéd: "Amikor lakomába hívnak, ne ülj az első helyre...mert mindaz aki magát megmagasítja, azt megalacsonyítják, s aki magát megalacsonyítja, azt megmagasítják" (Lk 14,7-11). Isten csak azt teszi magassá-naggyá Országában, aki magát ebben a világban alacsonnyá-kicsinnyé teszi!

e./ Mit jelent az alázat

Az "alázat" azt jelenti tehát, hogy `vállalom a szeretetet, s ennek következtében vállalom azt a társadalmi kicsiséget is, amely nélkül nem tudom teljesíteni az adás-törvényt és a vissza-sem-ütés törvényét.

S nem azt jelenti, hogy magamat mindenkinél rosszabbnak, butábbnak kell tartanom. Jézus sem mondta magát rosszabbnak, mint amilyen volt: "Ki vádolhat meg engem közületek a bűnről" (Jn 8,46)?

A valóságnak megfelelően kell vélekednünk magunkról. S a valóság az, hogy Istentől kaptunk mindent, a létet is, a szeretetet is; s a valóság az, hogy még nagyon is az elején vagyunk annak az Útnak, amelynek eszménye Jézus és a Mennyei Atya tökéletessége.

Ezért nem az a dolgunk, hogy a hátrább járókat lenézzük és megvessük, hanem az, hogy megvalljuk, mennyire messze járunk még attól, amit Isten kíván tőlünk; úgy, ahogyan az imádkozó vámos tette, szemben a farizeus önelégültségével.

Az alázat ellentéte a gőg; de az alaptalan öngyalásnak semmi köze sincs az alázathoz.

f./ Istentől és embertől kapható dicsőség

Az Út az Isten iránti szeretetből nő ki. Aki vállalja embertársai szolgálatát, az az Istennek akar szolgálni; `Nem a maga társadalmi dicsőségére dolgozik; nem akarja, hogy szépeket mondjanak neki, hogy jótevőként magasztalják őt az emberek (Lk 6,26; 22,25). "Dicsőséget magamnak az embereknél nem szerzek...hogyan hihetnétek ti, akik egymástól szereztek dicsőséget és az egyetlen Istennél lévő dicsőséget nem keressétek?" - mondja jeruzsálemi ellenfeleinek Jézus, aki a keresztfát kapta a társadalomtól, mint a társadalmi megbecsülés-dicsőség jelét (Jn 5,41-3).

A társadalmi elismertséget kergetve nem lehet Istennek-tetszőknek lennünk. A kirakatba tett imádságú, böjtű, alamizsnájú farizeusok istengyilkossá lesznek; nem kerülnek be az Országba. "Vigyázzatok, hogy Istennek tetszeni akarástokat ne az emberek előtt végezzétek, hogy megbámuljanak titeket", hanem "úgy világossodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket és dicsőítsék Mennyei Atyátokat" (Mt 6,1; 5,16). Ha Isten dicsőségét akarjuk szolgálni, akkor megkapjuk Istentől az országbeli örök dicsőséget.

Ábrázoljuk! A nyilak a dicsőítést jelentik.

g./ Ti pedig mindnyájan testvérek vagytok

Mivel jutalmazza Isten népe azt, aki a szolgálat útján akar nagy lenni? Azzal, hogy a maga vezetőjévé emeli azt, aki a legönzletlenebbül szolgálni tudja a többieket. Azzal, hogy testvérei igénylik és elfogadják szolgálatait. Azzal, hogy megbecsülik őt, szolgáló és nem uralkodó magatartásáért.

Isten népének is megvan a maga szervezete, s minden szervezeten belül vannak vezetői és legfelsőbb vezetői szerepkörök. De a Szeretet és a Szolgálat Országában csak a szolgálat útján lehet vezetői helyet kapni, amelyet a "testvérek" bizalma nyújt az egyik "testvérnek".

Jézus nagyon félt attól, hogy későbbi tanítványai összetévesztik Kossuthot a vasúttal, s uralkodni akarnak. Ezért ezt a parancsot adja nekünk: "Ne hívassátok magatokat mesternek, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. Atyának se szólítsatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennyei. Tanítónak se hívassátok magatokat, mert egy a ti

tanítótok, a Krisztus. A legnagyobb köztetek legyen a szolgátok. Aki fölmagasztalja magát, azt megalázzák; aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják" (Mt 23,8-12).

Jézusom! Meghívtál engem Magadhoz, hogy a szeretetre használjam fel az életemet. Minden embertársamat szeretve akarlak visszaszeretni Téged. Elvállalom az adás-törvényt, hajlandó vagyok szegénnyé lenni Érted. Elvállalom a vissza-sem-ütés törvényét és hajlandó vagyok üldözötté válni Érted. Elvállalom a szolgálat törvényét és hajlandó vagyok evilágban kicsi lenni Érted. Lemondok arról, hogy saját dicsőségem keresésére használjam fel az életemet. Csak az kell nekem, hogy megmaradjak a Te szeretettedben; csak az, hogy a testvéreim szeressenek engem. Kevés nekem a világ dicsősége. Csak a Szeretet dicsősége elégít ki engem. Amen.

Házi feladat

1. Tartott-e Jézus hitoktatást a gyerekeknek?
2. Milyen jótulajdonságot állított Jézus a gyerekekről (Mt 18,2-5; 19,13-4; Mk 9,36-7; 10,13-5; Lk 9,47-8; 18,16-7)?
3. Ki kisebb és ki nagyobb Keresztelő Szent Jánosnál (Mt 11,11; Lk 7,28)?
4. "Kisebb" az evilágban vagy az Országban?
5. "Nagyobb" az evilágban vagy az Országban?
6. Analizáld és szintetizáld Jézus "nagy" szavát. (Mt 5,19.35; 11,11; 12,6; 18,1.4; 20,25-6; 23,11; Mk 9,34; 10,42-3; Lk 9,46.48; 22,24.26.27; Jn 10,29; 13,16; 14,28; 15,20).
7. Lehet-e szeretni szolgálat nélkül?
8. Lehet-e "alacsony" (=alázatos) egy király Jézus szerint?
9. Az egyházi vezető miben különbözik a világbeli vezetőtől?
10. Te mivel tudsz odahaza szolgálni?
11. És az iskolában?

45. Lehet-e hazugság nélkül élni?

a./ A Tízparancsolat

A Tízparancsolatnak ez a logikai felépítése:

I - III : Kötelességeink Isten iránt

IV - X : Kötelességeink embertársaink iránt

IV : Szüleink iránt

V - X : Az összes emberek iránt

V-VII : Cselekedetekben

VIII : Szavakban

IX-X : Gondolatokban

V : Az élet java tekintetében

VII, X : Az önfenntartás javai tekintetében

VI, IX : A fajfenntartás javai tekintetében

b./ A VIII. parancs

A VIII. parancs így szól: "Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!". Ez annyit jelent, hogy amiként nem szabad rossznak lennem embertársaimmal szemben cselekedetekben és gondolatokban, ugyanúgy szavaimmal sem szabad ártanom nekik.

Jézus azt tanította, hogy a szeretetre kell felhasználnom az életemet. A VIII. parancsolat jézusi megfogalmazása tehát ez: `Szavaimat is a szeretetnek kell meghatározni. Szavaimnak is az adás-törvényt, a vissza-sem-ütés törvényét, a szolgálat törvényét kell teljesítenie.

c./ Ártó és nem ártó hazugság

A "hazugság" ártó, vagy szerető jellegű beszéd? Lehet ilyen is, meg olyan is. Pista csúzlival kiveri az iskola három ablakát, s jelenti az osztályfőnöknek, hogy látta, amikor Jóska belecsúzlizott az ablakba. Ez az ártó hazugság.

Jóska szüleinek be kell menniük a városba, s mivel Jóska már 13 éves, rábízzák a 4 éves Marikát. Amikor Marika észreveszi, hogy se apja, se anyja nincs otthon, éktelen bömbölésbe kezd. Jóska csak azzal tudja megnyugtatni Marikát, hogy ezt mondja neki: Apa és anya átszaladtak a Közértbe, hogy Marikának csokit hozzanak. Marika megnyugszik, s hajlandó nyugodtan tovább játszani. Ez a szeretet-diktálta hazugság.

Egészen nyilvánvaló, hogy Pista hazugsága kizárja Pistát az Isten Országából. S egészen nyilvánvaló, hogy Jóskára örömmel néz Jézus, hogy le tudta törölni kishúgának a könnyeit.

d./ Hazugság és őszinteség

A "hazugság" olyan beszéd, amely nem azt mondja, amit gondolunk. Ellentéte az őszinteség: mindig azt mondani, amit gondolunk. A hazugsággal lehet ártani és szeretni is.

Ugyanez a helyzet az őszinteséggel is. Jóska este elmondja szüleinek, hogy Marika rövid bömböléstől eltekintve szépen játszott, s Marika megkapja a csokoládét. Ez a szeretettől mozgatott őszinteség. Viszont nincsen szeretet Jóska őszinteségében, ha a bömbölő Marikának megmondja, hogy feleslegesen ordít, anyuék ugyis csak este jönnek haza.

Következik ebből, hogy a Szeretet Országában a beszédnek feltétlen szabálya nem az őszinteség, hanem az, hogy a szó ajkunkon gyümölcsöt hozzon. Ha a szeretet szőlőtővén vagyunk vesszők, akkor minden gondolatunknak, cselekedetünknek, és így szavunknak is szeretet-gyümölcsöt kell teremnie: "Minden gyümölcstelen szóért, amit kimondanak az emberek, számot adnak majd az ítélet napján" (Mt 12,36) - mondja Jézus.

e./ Jézus és az őszinteség

A mennybemenetelkor a tanítványok megkérdézik Tőle, hogy mikor állítja helyre hazájuk politikai függetlenségét. Jézus nem foglalkozik az evilági országok politikai problémáival, de a búcsúzás pillanatában nem akarja övéit ezzel keseríteni, akik annyira szeretnék, hogy a rómaiak haza takarodjanak már országukból. Nem ad nekik őszinte választ; s a tanítványok

hihetik, hogy Jézus csak meg fogja tenni, amire vágyódnak - csak nem árulja el nekik, hogy mikor.

Jézus szava nem volt őszinte, de gyümölcsöző szó volt: megnyugtatta őket. S ők örömmel várták Jézustól megnyugtatta a Szentlélek eljövételét. Aki az idők során megmagyarázta nekik, amit a mennybemenetelkor még nem tudtak volna megérteni.

f./ Sohasem szabad hazudnunk a jézusi igazság tárgyában

A hazugság azonban a legtöbb esetben árt, ellene van a szeretetnek. Ha Klárinak egyes lett a számtandolgozata, s otthon azt mondja, hogy nem volt még dolgozatjavítás. Klári elkerüli a büntetést, Klári nem javul meg, Klári elbukik, s ahelyett, hogy nyáron segítene szüleinek, még kiadásokba is veri őket, mert házitanítót kell fogadni mellé.

Soha semmi körülmények között nem szabad hazudni a jézusi "igazság" tárgyában. Egy mondattal összefoglalva így hangzik ez az igazság: "Szeretni kell!". Három mondatban pedig így:

VAN ISTEN, AKI A SZERETET.

KIVÉTEL NÉLKÜL MINDEN EMBERT SZERETNI KELL.

NEKEM IS ÉPÍTENEM KELL A SZERETET ORSZÁGÁT, AZ EGYHÁZAT.

Aki ezeket az igazságokat letagadja, elhazudja, nem vallja meg, annak nincs köze Jézushoz: "Mindaz tehát, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom mennyei Atyám előtt. De aki megtagad engem az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt" (Mt 10,32-3).

Jézusnak és a jézusi igazságnak a megtagadása a legnagyobb kárt okozza az egész emberiségnek. Ha megtagadjuk ezeket az igazságokat, nem tud a "világ" megváltozni és eljutni az Országba. Ha megtagadjuk ezeket az igazságokat, szabad utat kap a gyűlölet, az önzés. Ha megtagadjuk ezeket az igazságokat, felebarátaink nem tudnak eljutni az Életbe, a Szeretet Országába.

Házi feladat:

1. Az igazat-mondás a legfőbb jó vagy a szeretet?
2. Szabad-e megmondani, hogy hol rejtőzik az, akit bántani akarnak?
3. Mit csinálnak a háborúban azzal, aki fogolyként kivallja, hogy hol vannak "beásva" bajtársai?
4. Szabad-e hazudnunk azoknak, akik javunkat akarják (szülők, tanárok)?
5. Lehet-e az őszinteség is és a szeretet is - legfőbb jó?
6. Szabad-e hazudnunk, ha megmenthetjük vele valakinek az életét?
7. Analizáld és szintetizáld Jézus "igazság" szavát (Jn 3,21; 4,23-4; 5,33.40.44-6; 14,6-17; 15,26; 16,7.13; 17,17.19; 18,37).
8. Mi a különbség az "igazság" és a "valóság" között?
9. Jézus az igazságon mindenféle igazságot értett?

46. A család - az Isten Országá legkisebb sejtje

a./ Család a felbonthatatlan kötelék alapján

"Köszöntsétek Prizkát és Aquilát, munkatársaimat Krisztus Jézusban...Köszöntsétek a házukban lévő egyházat" - írja egyik levelében Szent Pál (Róm 16,3.5). Prizka felesége volt Aquilának. Nagy segítségére voltak Szent Pálnak; az ő házukban gyűltek össze a keresztények, hogy Jézus tanításáról beszélgessenek, imádkozzanak.

Ma is ez a helyzet, hogy a templomba annak folytán kerülünk el, hogy szüleink odahaza megtanítanak bennünket a Jóisten szeretetére, imádkozásra már egészen piciny, kétéves korunkban. Ha a szülők nem építenék az Isten Országának ezt a legkisebb sejtjét, a családot, üresek lennének a templomok.

Jézus nagyon nagyra értékelte a férfi és nő kölcsönös szeretetéből felépülő családot. Soha semmi körülmények között, nem engedi, hogy elhagyják egymást s mással kössenek házasságot: "Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassa" (Mt 18,6). Azért értékelte ily nagyra, mert ezt a szeretetkapcsolatot a Teremtő Isten a maga szentháromsági élete legközvetlenebb lenyomatának akarta.

Mégis nagyon sok templomban kötött házasság felbomlik. Miért? Azért, mert a keresztényekből ízét vesztett só lett. Jézus törvényeit rendre lecserélték a "tisztesség-etika" törvényeire, s ezért aztán a házasságban sem képesek a jézusi mérce szerint élni, hanem csupán csak "tisztességesnek" lenni.

b./ Tisztesség-etika és jézusi etika

A tisztesség-etika ugyan elutasítja magától a gazemberek erkölcsét, de ugyanúgy elutasítja magától a jézusi erkölcsöt; illetőleg azt vallja, hogy Jézus nem tanította az adás-törvényt és a vissza-sem-ütés törvényét. Nézzük csak meg, mit tanít az V-VII parancs tárgyában ez a három etika:

GAZEMBER-	TISZTESSÉG- ETIKA	JÉZUSI
V. Ölj!	Vedd meg magad!	Add oda életed!
VII. Lopj!	Gazdagodj meg munkából!	Add oda javaidat!
VI. Erőszakkal is!	Válás és újrarázasodás!	Felbonthatatlan

VEVÉS

SZERZÉS

ADÁS

c./ Felemás keresztény etika

A templomi házasságkötéskor a keresztények jézusi házasságot akarnak kötni, de erre nem képesek, ha úgy gondolják, hogy Jézus csak azt kívánja tőlük, hogy munkából és ne rablásból jussanak pénzhez; hogy ne kezdjék, csak folytassák a verekedést, ha valaki bántja őket. A templomi esküvőn a "holtomiglan-holtodiglan" ígérettel ADÁSRA akarnak vállalkozni,

amikor egész életük a SZERZÉS csillagzata alatt áll. (A bekeretezett mondatok.) A házasság tekintetében sem képesek másra, mint a tisztesség-etikára: válnak és újrَاهázasodnak. Kiigazítják fele-szerzés fele-adás erkölcsüket egységes szerzés-erkölcsre, a tisztesség-etikára. Jézus a házasságot olyan felbonthatatlan szövetségnek akarta, amelyet két tanítványa (egy férfi és egy nő-tanítványa) köt egymással, hogy alapsejtet teremtsenek az Isten Országá számára. Hogy létrehozzanak egy olyan családot, amelyben a szeretet szeretettel találkozik, amelyben meg lehet élni a Szeretet Országának az örömét. A felbonthatatlanságot csak a boldogság biztosíthatja. Boldog pedig csak az a férfi és nő lehet, aki szeret. Csak az a házasság lehet boldog, amelyben gyakorolják a szolgálatot, az adást és a vissza-sem-ütést. Ahol nem akarnak egymásnak szolgálni, egymásnak mindent adni, ahol visszaütnek, ott előbb-utóbb felbomlik a kötelék, hiába kötötték templomban.

d./ Ne paráználkodjál

Ti még messze vagytok a házasságtól, de már most kell készülnötök reá. Hogyan készüljétek? Kettővel is. Az `egyik a jézusi élet. Ez jelenti mindazt, amit idáig tanultunk, s jelenti a VI. parancs vállalását: Ne paráználkodjál!

A paráznaság annyi, mint nemiségünket Isten törvénye ellenére felhasználni. Isten törvénye szerint csak a felbonthatatlan kötelékű házasságban van annak helye. Előtte vagy azon kívül nemi életet élni - ez a paráznaság. A parázna cselekedetek útját készítheti a parázna szó és gondolat.

Isten úgy akarta, hogy a nemi vágyak már a ti korotokban is jelentkezzenek, hogy amikor eléritek a házasság korát, teljesen kifejlődhessenek. Ez a korai jelentkezés kísértéseket jelent számotokra. A vágyak jelentkezése nem bűn, ellenkezőleg magának az Istennek a munkája, hiszen ezek a vágyak készítik benneteket a szentháromság-mintájú szeretet-kapcsolatot, a házasságot.

A vágyak jelentkezésekor mindig arra kell gondolni, hogy miért és mire teremtette belétek ezeket a Jóisten. Ha kéritek, Ő erőt fog adni, hogy a nemi jellegű ábrándozásokat és gondolatokat elhessegesse magatoktól, hogy képek nézegetésével, leselkedésekkel ezeknek a vágyaknak ne adjatok tápot.

Az is nagyon fontos, hogy ezekről a dolgokról csak szüleitekkel, lelkiatyákkal vagy olyan idősebb (esetleg egykorú) barátaitokkal beszéljétek, akik ugyanúgy tisztán és büntetlenül akarnak készülni a házasságra, mint ti. Ezek a komoly beszélgetések megóvnak attól, hogy erről a szent és tiszta dologról mocskosan beszéljétek. Ahhoz, hogy megőrizze magatokat a házasságra tisztán, paráznaságmentesen - nagyon fontos, hogy elkerüljétek a bűnalkalmakat.

Elvé kell tenni: Semmit sem akarok titokban cselekedni! Semmi olyasmit nem akarok csinálni, amit szégyenlenék szüleim előtt. Ha ez az elved, akkor nem fogsz törekedni a bűnrevezető alkalmakra. Ma nagyon sok fiatal ki akarja vívni az ellenőrizetlenség jogát - szüleivel szemben. Te ne akarj ellenőrizetlen helyzetbe kerülni. Sok sok keresztény élet ment már tönkre emiatt. A csókolózás a ti korotokban olyasmi, mint ebéd előtt beosonni a kamrába és belenyalni a lekvárba. Elrontja evés előtt az étvágyat. Elrontja jövőd házasságodat.

A készülésnek második módja pedig az, hogy a fiúk csak olyan lányok, s a lányok csak olyan fiúk társaságát keressék, akiket `vasárnaponként ott látnak maguk mellett az áldoztató rácsnál, akikkel együtt járnak iskolai vagy templomi hittanra, ifjúsági bibliaórákra.

Ez azért jelentős, mert az Isten népéhez tartozó fiúknak és lányoknak gondolniuk sem szabad arra, hogy vallástalan, közönyös fiúba - lányba szerelmesedjenek bele. A házasságot Jézus az Ország alapsejtjének akarta; `a házasságban Szeretet Országot csinálásra vállalkozunk. Ezt

nem lehet olyannal csinálni, aki csak engem szeret; hanem csak olyannal, aki érti és éli, hogy mit ért Jézus a szereteten.

f./ Gyermekáldás

Isten úgy akarta, hogy férfi és nő nemiségbe ágyazott szeretetkapcsolatából szülessen meg az élet folytatása. Ti is, így születettek meg, s a ti majdani házasságotokból is így születnek a gyermekek. `Hány gyermeknek kell születnie egy házasságban?

Erről a házasság előtti tanfolyamon még sokat fogtok egymással beszélgetni, de valamit már most is tudnotok kell. `Isten népe nem pusztítja az életet. Isten parancsát - "Szaporodjatok és sokasodjatok!" - teljesítenie kell. Mivel két gyerek fogyást eredményez, ezért Isten népén belül `átlagban családonként három gyereknek feltétlenül kell lennie. Mivel egészségi okok miatt ez nem mindenütt lehetséges, ezért tudnotok kell, hogy Isten azt kívánja tőletek, hogy népes családok legyen, háromnál is több gyermekkel. Ezeket majd nektek kell megtanítanotok a Jóisten szeretetére. S ez már most is ösztönözzön arra, hogy nagyon hűségesek legyetek Jézus követésében.

g./ Megverhetik-e a szülők gyermekeiket?

Minden ütés a szeretet ellen van? `Az édesapai pofont is tiltja Jézus? Gondolkojunk csak! Jézus azért van ellene az ütésnek, mert szeretetlenségből, gyűlöletből fakad és gyűlöletet, visszatorlást, megbosszulást szül a megütöttben.

De egy édesapa, aki megpofozza fiát - gyűlöli őt? Nem. Egy igazi édesapa embert akar faragni fiából, s csak akkor veri meg amikor már minden egyéb eszköz csődöt mondott. Gyűlöletet szül a gyermekben, ha édesapja - mint végső eszköz, a pofonokhoz folyamodik? Meg akarja ezt a gyerek bosszulni? Vissza akarja adni apjának? Nem.

Belefér tehát Isten Országába az édesapai pofon! Ez a jellemzője:

Aki üt, nem azon az alapon üt, mert ő az erősebb.

Akit ütnek, nem azon az alapon túri, hogy ő a gyengébb.

Nem a gyűlölet, hanem a szeretet mozgatja az ütőt.

Nem szül az ütés gyűlöletet az ütöttben.

Nem maga az ütés van tehát az Isten és a szeretet ellen, hanem a gyűlölet.

h./ A IV. parancs az evangéliumban

Mivel szüleinknek Jézus azt a hivatást adta, hogy bennünket Őhöz vezessenek, `ezért nagyon kell szeretnünk őket. Ezt legjobban engedelmességünkkel tudjuk bizonyítani. Engedelmesgétek egyik legfőbb próbaköve annak, hogy hűségesek vagytok-e Jézushoz.

Ha valaki abban a nehéz és szomorú helyzetben van, hogy szülei nem vallásosak, s akadályozzák abban, amit Jézus kíván, annak is szeretnie kell szüleit, engedelmeskednie kell nekik, de Jézushoz nem szabad hűtlennek lennie. Sok okossággal és ügyességgel nemcsak azt érhetik el, hogy nem akadályozzák őt, hanem azt is, hogy szülei eltalálnak ő általa a Jóistenhez.

Ebben nagy segítséget nyújthat a plébánosunk. A plébánosnak ugyanis kötelessége utána menni híveinek s a családlátogatások alkalmával a szülőkkel elbeszélgetni a ti hűségtekről s az ő hűségükről. Jézusnak sok tanítványát akadályozhatták a szülei a Jézushoz csatlakozásban, ezért mondotta: "Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám" (Mt 10,37).

Ha felnőttek és szüleitek reátok szorulnak, elsősorban őket kell támogatnotok (Mt 7,10-3).

i./ Akik nem házasodnak

Jézus nem alapított családot. A maga nőtlenségét természetesen nem tette senki számára kötelezővé. De egy ízben beszélt tanítványainak arról, hogy vannak olyanok, akik képtelenné tették magukat a házasságra a Mennyei Országáért (Mt 19,12). Azt akarta ezzel mondani Jézus, hogy vannak olyanok, akiket teljesen kielégít az Istennel való bensőséges kapcsolat, az Ő országáért való munka. Ennek következtében ezek "képtelenek" magukra venni azokat a kötelezettségeket, amelyekkel a családalapítás jár. Jézus ezt szabadon vállalható életformának gondolta: "Aki képes megérteni, értse meg". Egyházát a családos Péterre bízta rá, bár volt a Tizenkettő között - nőtlen is.

j./ Összefoglalás

Aki Jézushoz tartozik, annak Jézus útján kell járnia. Istennek-tetszővé kell lennie. Ehhez át kell alakítania gondolkodását és életét. Azt kell igaznak tartania, amit Jézus tanított. Hűségesnek is kell ehhez lennie a jézusi parancsok megtartásával. Jézus parancsa a szeretet. A szeretetből egyetlen embert sem lehet kihagyni. A szeretet három nagy törvény vállalását jelenti:

- az adás
- a vissza-sem-ütés
- a szolgálat törvényét.

Ez a magatartásbeli azonosság. Ez jelenti a Szeretet-Országot-csinálást. Ennek következményei:

- a szegénység
- az üldözöttség
- az evilági kicsiség.

Ezt jelenti a sorsazonosság. Mivel a szeretet az egyetlen legfőbb érték, szavainkat is ennek a szeretetnek a szolgálatába kell állítanunk.

Ez a szeretet határozza meg a keresztyén ember életét - ha felnőtt - a családban. A Szentháromságból jött a szeretet. Életünket a családban éljük le. A család életének Szentháromság-mintájú családi életnek kell lennie.

Házi feladat:

1. A plébánosnak vagy a szülőknek kell keresztyénnyé nevelniük a meg keresztyelt gyermekeket?
2. Jézus engedi-e az újraházasodást?
3. Az egységes tisztesség-etikára kell-e kijavítani a felemás keresztyén etikát?

4. Szabad-e a templomban esküdniük azoknak, akik nem akarják vállalni a jézusi etikát?
5. Szabad-e csókolózni?
6. Istennek tetsző-e az egykezés?
7. Istennek vagy szüleinknek kell-e inkább engedelmeskednünk?
8. Istenhez térítheti-e egy gyermek szüleit?
9. Mi a különbség a szerelem és a szeretet között?
10. A Szentháromságban mi felel meg a férj és feleség közti szerepeknek?
11. Lehet-e gyereket verés nélkül nevelni?
12. Mivel fogod büntetni majd a gyermekeidet?

VIII. AZ ÚT: FOGNI JÉZUS KEZÉT

47. Kapcsolatom Jézussal

a./ Jézus barátjának akar engem

Az az ügy, amelyért Jézus eljött közénk, `a személytől személyig érő szeretetnek az ügye. Két értelemben is. A küldetés vállalásával kimutatta bensőséges szeretetkapcsolatát a Vele mindent közlő - megosztó Atyja iránt. Ez az egyik.

S a másik: eljövése által `baráti kapcsolatot hozott létre a Tizenkettővel: "Már nem mondalak titeket szolgálóknak, hanem barátainknak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam, amit Atyámtól hallottam" (Jn 15,15). De nemcsak a Tizenkettővel hanem mindazokkal, akik utána mennek a Messiásnak.

b./ `Az ember barátkozhatik Istennel

A barátság két oldalú személyes szeretetkapcsolat. `Aki engem barátjának tekint, azt én is barátomnak tekinthetem. Nincs is barátság e kölcsönösség nélkül. Éppen ezért Istent minden népben és korban tegezve szólítja meg az imádkozó ember. Ha van kapcsolatunk az Istennel, akkor ez csak a legszemélyesebb jellegű lehet.

Ezt a személyességet tovább fokozta, hogy a Jézusban történt kinyilatkoztatás hangsúlyozottan "szeretetnek" mutatta meg az Istent. `Jézus elmélyítette bennünk, hogy Isten a mi mennyei szerető édesapánk. Életével megmutatta, hogy Isten nem "úr" a földi urak értelmében, hanem bennünket szolgálva, szolgáló-alakot magára öltve, lábunkat mosva "úr".

Atyai jóbarátként, idősebb testvérként élt együtt három esztendőn keresztül a Tizenkettővel. Értük-valónak, tanítványaiért élőknek ismertük meg. Egészen odaadta Magát nekik, s éppen ezért nincs csodálkozni való azon, hogy `ugyanazt kívánta barátaitól a Maga számára is: "Ti, akik mindent elhagytatok `értem..." (Mk 10,29). Mindentadó barátságra csak mindent-adó barátsággal szabad válaszolni.

c./ Mindent elmondhatunk

Az időtlen szeretet a Szentháromságon belül tegeződő én-te-viszonyt hoz létre. Jézus idézte a zsolnárt, s benne az Atya tegező szavát a Fiú felé: "Ülj az én jobbomra!" (Mk 12,36). Az időtlen Szeretet időbeli lenyomataként megteremtett embernek természetesen szintén igénye van a legbensőségesebb szeretet-kapcsolatra.

Az ember és ember közti barátságának legtermészetesebben adott formája a férfi és nő közti szerelemben alakul ki. A szerelmesek mindent el akarnak mondani egymásnak. Érthető ez a szentháromsági minta alapján: az Atya mindent megmutatott a Fiúnak. Érthető ez a jézusi minta alapján: A Fiú mindent tudtul adott barátainak (Jn 5, 20; 15,15).

De se a barátunknak se férjünknek-feleségünknek nem tudunk azért mindent elmondani. Van "sorsunknak-titkunknak olyan hetedik lakatja"

/Ady: Fiam bölcsőjénél), amely csak a mindent Megértés, a Semmin-megnem-botránkozás, a Mindent-megbocsátás előtt hullhat le. Az Isten az, akinek mindent el tudunk mondani. Nagyon kell ez, mert a mindent-elmondás nélkül sohasem tudunk igazán megkönnyebbülni. Nemcsak Adyra, mindnyájunkra érvényes: "mert mindent vallani volt életem dolga", (Minden titkok verse).

Hogy mekkora hiányt jelent az ember életében ennek a mindenek előtt én-te-viszonynak a befagyasztása, arról megrendítő erővel tesz bizonyosságot Ady "Sion hegy alatt" c. verse.

d./ Kihez imádkozzunk?

A megtestesülés lehetővé tette számunkra, hogy Jézusban gondolhassuk el és Jézusban képzelhessük el az Istent. Jézus alakjában akar és kíván engem az Isten, a Mindent-megértés, a Maga barátjának.

Vele szemben meg tud oldódni a szívem is a nyelvem is, ha el akarom fogadni a barátságát. A keresztény ember a teljes Szentháromsághoz fordul, amikor imádkozik. A megtestesülés következtében a Fiút érzi magához legközelebb. Rajta keresztül fordul az Atyához. S minden imádságát az Isten Szent Lelkével egyesülten irányítja a teljes Szentháromság felé. Figyeljétek meg az Egyház közösségi imáit:

A Fiú Isten kegyelme az Atya Isten szeretete s a Szentlélek egyesítő ereje legyen mindnyájatokkal!" Vagy, amit a szentmise könyörgéseinek a végén hallunk: "A mi Urunk Jézus Krisztus által, aki (Fiú) Vele (Atyával) él és uralkodik a Szent Lélekkel együtt - Isten (a Három közös megszólítása) mindörökkön örökké..."

e./ A barátságot az Ország ügye hozza létre

Az Atya és a Fiú közti barátság a küldésben és a küldetés elfogadásában megnyilvánult. A Fiú és a Tizenkettő barátsága is a küldésből és a küldetés elfogadásából jött létre. A Fiú ugyanis Szeretet Országot csinálni jött közénk és ugyanerre küldte a Tizenkettőt. Ahogy a küldetést elvállaló Fiú alkalmazkodó szeretettel válaszol az Atya baráti mindentadására, ugyanúgy a Tizenkettőnek is alkalmazkodó szeretettel kell válaszolnia a Fiú baráti mindentadására.

Mindez annyit jelent, hogy a Fiú által kezdeményezett barátság, a Fiú által kezdeményezett én-te-viszony tartalma - csak az ország ügye lehet. Isten és ember én-te-viszonyának, Jézus és

az én barátságomnak a tartalma tehát csak az lehet, amit Ország építése címén a Barátom kíván tőlem.

f./ Mágia és imádság különbsége

A mágiának és az imádságnak semmi köze sincs egymáshoz. A mágia egy titokzatos adásvételi szerződés. Például ilyen: "Uram, én adok Neked egy bárányt, vagy száz forintot a Szent Antal perselybe, Te pedig ennek fejében gondoskodik egy sikeres vizgárról, egy állásról, egy legalább hármastalálóról." Az imádság nem az Istent kényszeríteni próbálás, hanem bizalmas együttléte, beszélgetés az együttlevés öröme, kitárulkozás, gyengédség, megkérlelés, engesztelés... "és mindent hosszan elbeszélnek" (József Attila). Például ez:

"Jézusom, azt szeretném, ha örülni tudnál nekem, ha a mai napon úgy tudnék szólni kihez-kihez, hogy a szeretetet, amelyet elhoztál közénk, tovább tudnám árasztani..."

A mágiában az imádkozó nem kapcsolódik bele az Isten gondolataiba, terveibe. A mágikus imádkozó függetlenedik attól, ami az Isten terve övele. A mágikus imádkozó el akar érni valamit, ami nem is Isten akaratát és megpróbálja rá kényszeríteni a maga akaratát ígéretések ellenében Istenre.

A mágiában az én akaratomon van a hangsúly, az imádságban a "Te akaratodon". Amikor imádkozom Jézushoz, a Barátommal beszélgetek. Az imádság tartalma, célja, értelme: méltónak kell lennem arra a barátságra, amelyet Jézus felkínált nekem.

g./ Köszönet, hála

Jézus a négy evangéliumon keresztül és a szívünkön-lelkiismeretünkön keresztül beszél hozzánk. "Ne hagyd pocskékba menni az életedet! Ne evezz a bűnök bűzös vize felé! Ne lógasd a lábad hiába! A tettek napja vár!" Az imádságom viszonzása annak, hogy foglalkozik velem! Mindenekelőtt megköszönöm Neki, a Barátomnak, hogy állandóan ...értem és számomra van. Megköszönöm, hogy nem hagy el; hogy állandóan akar és kíván engem.

Jézus sokszor hálát adott Atyjának. Fontosnak tartotta baráti kapcsolatuk ápolása szempontjából. Elsorvad az a barátság, amelyben természetesnek tartom, hogy a barátom van számomra s elhanyagolom annak kimondását, hogy mennyire örülök, mennyire hálás vagyok érte, hogy ő van számunkra.

Házi feladat:

1. Szoktál-e saját szavaiddal is imádkozni?
2. Miről szoktál beszélgetni a Jóistennel?
3. Mit szoktál magadnak kérni?
4. Mit szoktál megköszönni?
5. Írj egy mágikus imádságot!

48. Mit kell kérnünk az imádságban?

a./ Országos imaszándékok

Jézus megtanított bennünket rá. Egyetlen mondatban is összefoglalhatjuk. Az országbeli Életet kell kérnünk. A magunk és mások számára egyaránt. Részletezve is. Nézzük meg külön Jézus egyéni imaszándékait és külön a közösségeket.

Kérnünk kell magunk számára az `Isten Lelkét a Mennyei Atya meg is adja a Szentlelket azoknak, akik kérik Őt erre (Lk 11,9-13). Ha megkaptuk imádkoznunk kell `hitünk-hűségünk el nem fogyásáért, ahogyan Jézus imádkozott Péter hitéért (Lk 22,32).

Ezeknek az imaszándékoknak a sorában a legtöbbször a bűnbocsánatot említi Jézus. "Isten könyörülj rajtam, bűnösön!" (Lk 18,13).

Érthető ez, hiszen a bűnbocsánatból él az ember. Abból, hogy a Barátja újból és újból felemeli; "Tudom, hogy nem akarsz elhagyni, csak gyenge voltál; de már túl is vagy rajta!"

A baráti beszélgetések nem egyszer a jövő felé is néznek. Éppen ezért a negyedik imaszándék ez: `meg akarok maradni Uram Országodban! "Ne vigy engem a kísértésbe!" halljuk ezt Jézustól a Miatyánkban, a Getszemáni kertben és a főpapi imában (Mt 6,13; Lk 11,4; 22, 40.46; Jn 17,11-5).

Az ötödik imaszándék: `a barátság teljessé, véglegesültté és örökké válása. Azaz a teljes és tökéletes eggyé levés, amelyért Jézus oly bensőségesen imádkozott mielőtt szenvedett (Jn 17. fej.). Ezekről kell beszélgetnem Jézussal, ezekkel az imaszándékokkal kell ápolnom kettőnk barátságát. Egy nagyon nagy ügy, egy "országos jellegű" ügy teremti meg és élteti ezt a barátságot. Ez a barátság túlemeli az embert az egyéni nyavalygásokon, kigyógyítja belőlük. Kitágítja az ember szemhatárát a "másik ember", a "többiek" felé.

b./ Három közösségi kívánság

"Szenteltessék meg a Te neved,
Jöjjön el a Te Országod,
Legyen meg a Te akaratod..."

Amikor a tanítványok megkérték Jézust, hogy tanítsa meg őket imádkozni, erre a három kérésre tanította meg mindenekelőtt őket. Ez a "három kívánság", amely teljesülhet mindenki javára és senki kárára; azaz anélkül, hogy valaki kimaradna belőle. Ezek Jézus imaszándékai. Ezekben mindenkire vonatkozóan kerül elő az Ország ügye. Ezekkel a kérésekkel azt mondom el a Barátomnak, hogy szeretném, ha mindenki megkapná a Lelket, mindenki hűséges lenne, mindenki elnyerné a bűnbocsánatot, megmaradna az Országban és eggyé lenne Istenével.

c./ Bármit kérhetünk?

Azért mondjuk el mindezt a Barátunknak, hogy segítsen rajtunk. Csak ezeket a gondjainkat mondhatjuk el Neki? Akinek igazán jóbarátja van, az minden baját elmondhatja. A jóbarát minden bajomat meghallgatja, és mindegyik bajomon segíteni akar. S ha olyan hatalmas

barátom van, mint Jézus, akkor segít is minden bajomon; "Bármit kértek az Atyától az Én nevemben, megadja nektek" (Jn 15,16).

Bármit kérhetek Jézustól? Ő nagyon sok ember baján segített. Mindazokén, akik kérték Őt. Ha mi betegségben kérjük Őt, meggyógyulunk? Ha börtönben vagyunk, és kérjük Őt, akkor kinyílnak a börtön kapui? Ha félünk a haláltól, elkerülhetjük a halált? Ha másnak a javára kérjük mindezeket, teljesíti barátjai kéréseit? `Azaz fordulhatunk-e Hozzá, ha elnyom az élet terhe, hogy segítsen rajtunk?

Szent Pál azt mondja, hogy "saját Fián sem könyörült meg" az Atya. A Getszemáni kertben hiába kérte Jézus az Atyát, csak bekövetkezett a kehely-kiívás. Miért mondja akkor Jézus, hogy bármit kérünk megadja az Atya?

d./ A világ nem Isten bábszínháza

Földön jártában Jézus nem gyógyította meg a világ valamennyi betegét. Az Atya nem mentette meg Őt a Golgotától. Miért? Nagy oka van ennek. Mi? Az, hogy meghiúsítaná a Szeretet-Isten szeretet-tervét és nem lenne a Szeretet Országból semmi.

Semmi se lenne belőle, ha a betegségtől pár Miatyánk ellenében meg lehetne szabadulnunk; ha az Ország ügyéért vállalt börtön kapuját két Miatyánkkal ki lehetne nyitni; ha Miatyánkom a keresztre szegezőm kezéből kiverné a kalapácsot. Semmi sem lenne a Szeretet Országból, ha Isten lesúlytana a gonoszokra, ha a jókat megmentené a bajoktól.

Ez esetben bábszínházzá nyilvánulna az emberi élet és történelem, Isten felülről zsinóron rángatna minket. `Ha Isten folyvást belenyúlkalna az események folyamatába, akkor nem is volna módunk arra, hogy szeressünk. Egyszerű üzlet volna barátságunk az Istennel; aki barátkozik Vele, azt megmenti a bajoktól. Aki nem barátkozik Vele, az megnézheti magát, hiszen a jók imádságát meghallgatva Isten megbénítaná pl. súlytani akarók öklét. Ez esetben a gonoszsgot vállalni, azaz nem barátkozni Jézussal - ez volna a hősiesség.

A Szeretet Országot csinálás - valami egészen más. Akkor csináljuk, ha nem okozunk embertársainknak fájdalmat, ha ápoljuk - gyógyítjuk a betegeket, ha a börtönben levőkért megteesszük, amit tudunk. Akkor ha átkerül belénk a szeretet.

e./ Jézus nevében kell bármit kérnünk

De akkor meg minek mondta Jézus azt, amit mondott. Nézzük meg még egyszer ezt a mondatot. Ez is benne van; ` "az én nevemben". Mit jelenthet ez? Valami olyasmit, hogy Jézus szándékai szerint. Jézusnak pl. szüksége volt a csodákra ahhoz, hogy elfogadják Őt a tanítványok annak, aminek állította Magát - Isten Fiának. Ha a budapestiek megtérését elősegítené egy csoda, Isten biztosan tette csodát a Nagykörút kellős közepén is, ha az egyik barátja nagyon kérné Tőle a budapestiek megtérését. Tesz is az Isten minden időben csodát (a Lourdes-i gyógyulások, napjainkban is) azok kedvéért, akiket ez előre segít az Istenhez való eljutásnak az útján. "Jézus nevében" kell kérnem az Atyát, azaz Ország ügyét kell nézmem, amikor imádkozom. Az Ország ügyét nem vitte volna előbbre, ha a tizenkétezred angyalal az Atya megsegíti is a Getszemániban vergődő Jézust. Tehát az Atya nem teljesítette a Fiú kérését. `Szüksége van-e Isten ügyének Isten csodás belenyúlására - ezen fordul, hogy tesz-e kérésünkre csodát.

f./ Mindig kapunk valamit

Bizonytalanra imádkozom tehát? Lesz meghallgatás, ha az kell az Ország ügyéhez; nem lesz meghallgatás, ha nem kell az Ország ügyéhez! Mégsem bizonytalanra imádkozom. Jézus ugyan nem kapott tizenkétezred angyalt, de kapott valami mást. Teljes lelki nyugalommal tudta fogadni letartóztatóit, rá tudott lépni önként és a szívében békével küldetése utolsó útszakaszára, a kereszttúra. Imádkozása fejében erőt kapott az Atyától arra, hogy szenvedései között is ne önmaga, hanem miattunk legyen gondban.

Ha a szenvedéstől való megszabadulás nem szükséges az Ország ügyének előbbreviteléhez, akkor nem is kell erre kérnünk ezt a megszabadulást. De a fába szorult féreg helyzetében, azaz nagy fájdalmak, megpróbáltatások között, mi sem tudunk mást csinálni, mint Jézus; imádkozni azért, hogy múljon el a pohár. Lehet, hogy a pohár nem múlik el, de ha jól imádkozunk, biztosan megkapjuk az erőt arra, hogy békével a szívünkben tudjuk kiinni, azt, amit ki kell innunk.

Mindig "Jézus nevében" kell imádkoznunk! Például így: "Uram, azt akarom, hogy egész életem a Szeretet Ország szolgálatában teljen el. Add belém a Lelkedet! Hűségem Hozzád soha meg ne fogyatkozzék. Amikor elbuktat a Sátán, fogadj vissza mindig Magadhoz. Állj mellettem kísértéseimben. Ahogy múlnak az éveim egyre szorosabban egyesüljek Veled. Az életemmel Jézusom, hadd tehessem szentté Neved az emberek között. Az életemmel Jézusom, segítsen megszületni környezetemben az országod. Az életemmel, Jézusom, teljesítem itt a földön a Te akarodat. Szendvéseimben is mindig Hozzád fordulok. Nem kérem, hogy vedd el a "keresztet" tőlem. Csak azt kérem, hogy legyen mindig erőm hordozni azt. Ha fájva is, de tudjam hordozni; Te érted, Jézusom. Amen."

Házi feladat:

1. Mikor biztatott bennünket Jézus bűnbocsánatot kérő imádságra?
2. Írd ki Jn 17-ből az ötödik imaszándékot tartalmazó mondatokat!
3. Miért lehet Jézus nevében kérnünk a mindennapi kenyeret?
4. Kérheti-e Jézus nevében az is, aki nem dolgozik?
5. Szeretnéd-e ha Isten csodákat tenne a te és családod érdekében?
6. Meggyógyul-e az, akiért imádkozunk?
7. Megtaláljuk-e elveszett esernyőnket, ha ígérünk 20.- Ft-ot Szent Antalnak?

49. Imádkozom másokért is

a./ Javamat szolgálja

Jézus önmagáért is imádkozott, de elsősorban másokért, értünk könyörgött. Bennünket is tanított reá, hogy másokért is imádkozzunk; "Imádkozzatok üldözőitekért...áldjátok átkozóitokat és imádkozzatok rágalmazóitokért" (Mt 5,44; Lk 6,28). Ha magamért imádkozom, Istenbe kapcsolodom, az Isten ereje kerül belém. Amíg imádkozom, nem lehetek a Sátáné, csak az Istené. Ha másokért imádkozom akkor is ez a helyzet. Sőt, a másokért mondott imádság talán még jobban bekapcsol engem, magam az Istenbe, mintha

önmagamért imádkoznék. Azért kell tehát mindenkiért imádkoznunk, hogy kifejlődjék bennünk a mindenkit szeretés lelkiülete. Ez a lelkiület megteremti a lehetőségét annak, hogy a szeretetünk és ezen keresztül az Isten eljusson hozzájuk. Ha nagyon sokat imádkoznánk az éhező népekért előbb-utóbb megtalálnánk a módját annak, hogy segítsünk rajtuk.

b./ Segít másokon is?

Segít-e másokon az, ha imádkozom értük? Hogyan találhat el az Országba, az Istenhez valaki az által, hogy én imádkozom érte? Isten öröktől fogva mindenkit hív Magához. Mindenkit úgy formáz meg, hogy érezze ezt a hívást, hogy igenlő választ tudjon adni a hívásra "Uram, megyek". Lehetetlen, hogy csak akkor hívjon valakit, ha én imádkozom ezért a valakiért. Én nem vagyok olyan erős és jó, mint az Isten, de ha ki tudok menteni egy vízbe fúló gyereket, egyáltalában nem várok arra, hogy kérjenek a mentésre.

Az sem lehetséges, hogy Isten jobban sugározza a Maga hívó szeretetét Pistára, ha én kérem erre. Nem lehetséges, mert Istenben nincs jobban és kevésbé, az Ő szeretete végtelen szeretet s kizárólag az emberen fordul, hogy mennyit enged magába ebből a szeretetből. Isten végtelen erejű fény- és szeretet-sugárzás. Nekem pedig módomban van beleburkolnom magam bűneim sugárhatlan fóliaköpenyeibe, hogy ne tudjon áthatolni rajtuk az isteni sugárzás. Ez az én szabadságom. Ezt Isten el nem veszi tőlem. Ha sokat imádkozom, egyre kevésbé leszek szabad a bűnre. Azaz egyre több és több és több isteni sugár jut el hozzám, de az én életem és imádságaim következménye. Hogyan tudjon hatni Isten Pistára, ha egyszer Pista szorosban beburkolja magát bűnei fóliáiba? És hogyan tudna hatni Pistára az én imádságom? Akkor miért imádkozunk mégis másokért?

c./ Imádságom növeli a szeretetemet

Ha imádkozom Pistáért, megtelik a szívem szeretettel Pista iránt. Ha megtelik, akkor barátkozni kezdek vele. Csak úgy tudok barátkozni vele, hogy szolgálatokat kezdek tenni neki, Pista érzi, hogy a barátja vagyok, s ezért Pista is kezd figyelni rám. Én pedig kezdek mondogatni neki, hogy csak a szeretetre érdemes felhasználni az életét, mert csak az a jó neki. Ennek hatására Pista indítást érezhet arra, hogy kezdje ledobni magáról bűnei fóliáit, s így szabadabbá lesz az isteni szeretet-sugárzás felvételére.

Csak azokért kell imádkoznom, akiket elérhetek a szeretet cselekedeteivel? Nem csak azokért, imádkozhatom távoli országok éhezőiért is, de ugyan mit érhet ez az imádság, ha nem arról beszélgetek Jézussal, hogy miként tudjam elküldeni nekik a pénzemet, hogy ne éhezzenek? Semmit sem ér, mert az imádkozás nem függetleníthető a szeretettől. `Valakikért imádkozni, s ugyanakkor meg nem tenni minden tőlem telhetőt értük - ez a képmutatás. Azért képmutatás, mert az imádság nem más, mint beszélgetés a Szeretettel a szeretetről. Nincs tehát mit imádkoznom azért, akiért nem akarok megtenni minden tőlem telhetőt.

d./ Az imádság kapcsolatban tart a meghaltakkal

Az éhező országba el tudom küldeni a pénzemet, de a tisztítóútzbe mit tudok elküldeni az ott levőknek? Azt a nagyobb világosságot, azt a több szeretetet, amelyet itt a földön életemmel

teremtek. Miből lehet ezt tudni? Abból, hogy az Istenből való szeretet nem ismer semmiféle határt; s így a biológiai halál nem szüntetheti meg azt a szeretet-kapcsolatot, amely az időtlen Isten világából való. El tudok jutni tehát szeretetemmel a tisztítóútzben szenvedőkhöz is, eljuttathatom oda a magam világosságát. De magamnak is világosnak kell lennem.

Nem szűnik meg a szeretet-kapcsolatom azokkal sem, akik már elfoglalták az Atya házában azt az örök lakóhelyet ("öröklakást"), amelyet Jézus elkészített. Míg a tisztítóútzben levőkön inkább mi segítünk, addig nyilvánvaló, hogy ezek a "beérkezettek" inkább rajtunk segítenek a szeretet-kapcsolat erejében.

A kereszténység kétezer esztendősi hite, hogy a Szűz Anya s az örök lakóhely minden lakója, sokat tehet értünk. "Hiszem a szentek egyességét" azaz a földön és a mennyben élő Isten népének kapcsolatát.

Beszélgünk kell velük, jóban kell lennünk velük. Ugyanúgy, mint azokkal a testvéreinkkel, akikkel itt a földi életben építjük Isten Országát. Úgy beszéljünk velük, mint nagyobb testvéreinkkel, akik sokat segíthetnek nekünk. Nemcsak Jézusnak, nekik is elmondjuk terveinket, hozzátesszük; "Ugye ti ott odafenn, ti is azért dolgoztok, amiért mi?! Nem is lehet már ott más dolgok, mint azon fáradozni, hogy eljőjön hozzánk az Isten Ország. Hogy hogyan segítetek rajtunk azt nem tudjuk; de ha köztetek leszünk, akkor majd mi is megtudjuk".

Házi feladat:

1. Miért kapcsol jobban Istenbe a másokért mondott imádság?
2. Mi a fontosabb a szeretet vagy az imádság?
3. Az imádkozás segít szeretni? Vagy: a szeretet segít imádkozni?
4. Kikről tanította Jézus, hogy már a mennyországban voltak akkor, amikor ő köztünk élt?
5. Írj egy imádságot a Szűz Anyához.

50. Az én imaéletem

a./ Keresztény élet és lelkiélet

A keresztény ember élete - a szeretet élete. Az "én imaéletem" - ez a lelkiélet. Ha nem a szeretet fűti az imaéletem, akkor ez a lelkiélet nem visz közelebb Krisztushoz. Ha viszont nem élek lelkiéletet, akkor csak tudni fogom, hogy szeretnem kell, de nem vívom ki a szabadságot a szeretetre. A lelkiélet intenzívvé és gyakorlativá teszi a tudást, amit könyvünk előző fejezetei elmondtak arról, hogy mi az Út, mit kíván tőlünk Jézus.

b./ Mikor felejtünk el imádkozni?

"Elfelejtettem imádkozni" - mondjuk gyónásainkban. Azt felejtjük el, aminek nincs meg a helye - ideje életünkben. A legjobb, ha iskolába menet betérdelünk egy kis időre a templomba. Ha erre nincs módunk, házunktól a villamosig, a buszig, az iskoláig - ez legyen a

reggeli imádkozás helye és ideje. Fontos, hogy bezáródjunk a külvilág felé; hogy magunkban legyünk, belső csendben...amelyben találkozunk lehet Istennel.

c./ Reggeli találkozás

Mondjam el a megszokott reggeli szöveges imámat: "Szívem első gondolatja...". De ne éadjük be ezzel. Beszélgessek is Jézussal. Gondoljam végig az előttem levő napot. Két szempontból. Az egyik: Mi az, amit nem akarok. S a másik: Mi az, amit teljes szívvel akarok. Felsorolom elkerülendő hibáim, bűneim. S felsorolom azt is, hogy mi mindennel akarom ma igazolni Jézusomnak, hogy a szeretetre használom fel a Tőle kapott időt.

A felsoroltakból ki kell emelnem egyet, amire elsősorban ügyelni akarok, amit az egész hét, vagy egész hónap szándékává tettem; esetleg az utolsó gyónásban a lelkiatyámmal való megbeszélésem alapján. Ezt nevezzük "külön szándéknak"!

Reggeli imádságomat lezárom egy szívem egész szeretetét kifejező `kis fohással: pl. ezzel: "Jézusom! Tőled kaptam ezt a napot. Neked akarom adni, nem az ördögnek. Fogd mindig a kezem. Amen."

Ez a reggeli találkozás talán csak pár percig tart. Eszem, s szívem benne legyen. Szórakozottan nem érdemes imádkozni. Beszélgetni nem is lehet szórakozottan; félperc az egész, addig oda tudok figyelni.

d./ Elmélkedő imádság

Legyek rajta, hogy minden reggel felkeresem a templomot és ott elmélkedő imádságot végezzek. Az elmélkedő imádság is beszélgetés Jézussal; a beszélgetés alaposabb formája. Aki reggelenként elmélkedik az sorra veszi egy jó könyv mondatait. Leginkább a szentírását, azon belül az evangéliumokét, s ezeken belül is Jézus mondatait. Márk evangéliumában Jézus első mondata így hanzik: "Beteljesedett az idő" (1,5). Négy pntban megelmélkedjük most ezt a mondatot. (Akármelyik mondatot is olvassuk, hasonlóképpen kell eljárnunk.)

Első pont: Látom

Az ősbűn óta várt Reád az emberiség. Kétezer esztendővel ezelőtt végre közénk jöttél Uram! Én már az emberiségnek e végső Jézusi szakába születtem bele. Az emberiség mai életének már jézusi életnek kell lennie. Az enyémnek mindenképp.

Második pont: Szomjazom

Jézusom, én mindezt látom, tudom. De ez Neked is, nekem is kevés. Ha csak tudom nem lesz élet belőle. Csak abból lesz élet, amit átölelek a vágyaimmal. Van-e bennem tüzes vágy, hogy jézusi legyen az életem? Miért nincs? Még mindig az ördög részel? Még mindig a bűnre vágyom inkább? Így van Uram. De látom, hogy ez mennyire borzasztó. Jézusom, át akarlak ölelni a szívemmel. A vágyaimmal. Szomjazom és éhezem azt, hogy tessek Neked (Mt 5,6). A barátod szeretnék lenni.

Harmadik pont: Akarom

Csak akkor mondhatom ki ezt a szót, ha hozzá teszem; most és az egész napon át. Csak akkor, ha elmondom, hogy miben fogom megmutatni hűségemet. (Itt következik a fenti reggeli találkozás "beszélgetés" része.)

Negyedik pont: Veled együtt akarom

Jézusom, addig van erőm, amíg fogod a kezem. Nem akarom elengedni, ha egyszer most a Kezedbe fogod. Nem estére akarok csak találkozni Veled. Napközben is sokszor akarok Reád gondolni. Így: "Még fogom a kezed" vagy így: "Most újra megfogom a kezed. Légy velem egész nap..".

Látnivaló, hogy az elmélkedő imádság egy jézusi igazságot akar újra feidézni, hogy ez nagyobb lendületet adjon a lelkünknek reggel, amikor a napunk oda akarjuk ajándékozni Istennek.

e./ Esti találkozás

Az esti találkozásnak kiadósnak kell lennie. Erre több időt kell fordítanom. Be kell számolnom Jézusomnak, hogyan használtam fel az elmúlt napot. El kell végezzem az `esti számadásomat, le kell vonnom belőle a tanulságokat s meg kell terveznem a következő napot. Miről kell számot adnom? Mindenemről, amim van. Különösen azonban háromról: idő, szeretet, pénz.

f./ Idő-elszámolás

Hogyan számolok el az időmről. Papírra vetem, mit csináltam az elmúlt napon. Így:

a.		alvás
a.	6.30 - 7.00	felkelés, torna, mosakodás, reggelizés
b.	7.00 - 7.30	segítés házi munkában
b.	7.30 - 13.20	iskolába indulás és hazaérkezés
a.	13.30 - 14.00	ebéd
c.	14.00 - 15.00	játszás
b.	15.00 - 18.00	tanulás
d.	18.00 - 19.00	segítés házi munkában
a.	19.00 - 19.30	vacsora
c.	19.30 - 20.45	TV nézés
e.	20.45 - 21.00	imádság

Ezután összesítést végzek. Hat időtöltési címszó alá sorolom bele a fenti részletes idő-elszámolást:

a.	élet	11 óra
b.	iskola	9
c.	szórakozás	2. óra
d.	otthoni segítés	1. és 1/2 óra
e.	imádság	1/4 óra
f.	Ország"	1/4 óra
	Összesen	24.00 óra

Az "Ország" rovatba "könyvelem" a hittan órákat, a Szentírás olvasást, ha családon kívül segíték valakinek, ha beszélgetek valakivel Istenről s az Ő Országáról. Van egy heti összesítőm, abba vezetem be a napi adatokat (Hét végén kiszámítom a heti átlagot.)

Január	1	2	3	4	Heti átlag
Élet	11				
Iskola	9				
Szórakozás	2. és 1/4				
Segítség	1. és 1/2				
Imádság	1/4				
Ország	1/4				

Megvan a napi idő-elszámolásom. Látom a teljesítményem. Látja Jézusom is. Ezt akartam reggel? Így terveztem meg? Megállapítottam, hogy minek örülhetek és mit rontottam el és mit mulasztottam. Mindjárt megcsinálom a másnapi időfelhasználási tervemet. 6 óra 30-tól 7-ig felkelés stb. Leírom végig. Holnap este majd ezek mellé a "terv-számok" mellé írom a "tény számokat".

g./ Egyéni lelki tükör

"Nem azt teszem, amit akarok, a jót, hanem, amit nem akarok, a rosszat teszem," - mondja Szent Pál. "Tagadd meg magadat!" – mondja Jézus. Csak hosszú és fáradtságos harc juttathatja el oda az embert, hogy azt tudja tenni, amit akar.

Van egy másik fajta elszámolás is, amely hozzá segít, hogy azt tegyem, amit akarok. Össze kell állítanom, gyenge, sebezhető pontjaim lajstromát. Kiindulásként felhasználom gyónásaim anyagát. Ez a lajstrom természetesen mindenkinél más lesz. Esténként előveszem, leosztályozom magam a lajstrom minden pontjából. Kiszámítom a napi átlagot. Hét végén a heti átlagom s esetleg a lelki tükör egyes pontjaiban elért heti átlagot is. Van olyan, akinél az egyéni lelki tükör a következő pontokat adja:

Január	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	Heti átlag
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------------------

I. Imádság

Reggeli találkozás

Elmélkedés

Szentmise

Imádság másokért

Evés előtti és utáni imádság

Esti számadások

A másnap megtervezése

Napközben fohászok, templom-látogatás

II. Munka

Figyelés az iskolában

A tízpercekben mutatott viselkedés
Délutáni tanulás
Otthoni segítség

III. Fegyelem, szeretet

Engedelmesség szüleim iránt
Kedvesség testvéreim iránt
Idegeskedésmentes beszéd X iránt
Csúnya, durva szavak elkerülése
Verekedés
Torkosság
Mosakodás
Torna
Rendszeret
Napirend megtartása
Szemérmetlen nézés, öltözködés
Szemérmetlen gondolat
Szemérmetlen cselekedet

IV. Apostoli élet

Hittanóra, tanulás
Szentírás olvasás, biblia-óra
Segítés másoknak
Beszélgetés másokkal az Országról
Adás pénzben, stb.

Napi átlag:

Ennek az elszámolásnak igen sok haszna van. Egyre több hibámat fogom felfedezni. Új pontok kerülhetnek be lelki tükrömbe, s azokat a pontokat, melyeknek heti-havi átlaga megközelíti az 5-ös átlagot, kihúzhatom. Kihúzhatom, mert pl. az engedelmesség szüleimmel szemben erényemmé lett. Nagyon könnyen és nagyon alaposan fogom végezhetni ennek segítségével gyónásaimat.

h./ Pénz-elszámolás

A harmadik elszámolást a pénzbeli kiadásaimról végzem. Felírom mit adtam ki. Ennek segítségével tudok havi elszámolást végezni, hogy mire használtam pénzemet. Pl. így összesítek:

1. Csoki stb.
2. Játékok, szórakozás
3. Könyvekre
4. Ajándékokra
5. Szegényeknek

Enélkül aligha lesz belőlem keresztény. Aligha lesz belőlem olyan, aki adni tud, olyan, akinek annyi a zsebpénze, a fizetése, hogy a szegényeknek is jut belőle. Csak az a keresztény, akinek

"sok" a pénze! Akinek "kevés", vagy éppen csak "elég" - nem lehet keresztény. Nem, mert nincs miből adnia.

i./ Esti záró imádság

E három számadás elvégzése időt igénylő és elgondolkoztató munka. De megéri. Világosan látom belőlük napi teljesítményem. S kész is van az esti beszélgetés anyaga. Ki van zárva így, hogy szórakozottan imádkozzam. Elmondom Jézusnak, mi nem sikerült, mi miatt tartok bűnbánatot. Hálát adva megköszönöm, ami sikerült. S kérem, hogy segítsen abban, hogy a holnapi napom jobban sikerüljön. Lezárom egy szép szöveges imádsággal: Édes Jó Istenem, hálát rebeg lelkem...

Vagy ezzel a himnusszal:

Immár a nap leáldozott,
Teremtőnk kérünk Tégedet,
Légy kegyes és maradj velünk.
Őrizzed, óvjad népedet.
A gonosz álmok fussanak,
És minden éji képzelet,
Az ellent kösse meg kezéd,
Testünket, hogy ne rontsa meg.
Add nekünk, édes jó Atyánk,
Egyszülött Krisztus, add nekünk,
Szentlélek Isten vígaszunk,
Kegyelmes, őrző Istenünk.

j./ Közös családi imádkozás

Az imádság nemcsak magánügy. Közösségi ügy is. A Jézust szerető emberek közösségben is imádkoznak. A családnak este kell valami közösségi imát mondani. Nemcsak szöveges imádságot. Az édesapának kell elkezdenie a hangos lelkiismeretvizsgálást, beszélgetést Jézussal. Az édesanya folytatja, majd a gyerekek kor szerint. Így az egészen kicsinyek is hamar megtanulják az Úr Jézussal való beszélgetést.

Házi feladat:

1. Miben áll a reggeli imádságod?
2. Milyenné akarsz fejleszteni?
3. "Alakítsátok át gondolkodástokat". Írj erről egy négy pontos elmékedést!
4. Készítsd el a te egyéni lelki tükrödöt!

51. Felvétel Isten népének társaságába

a./ Jel és tartalom

Attól, hogy szerzek egy Fradi-jelvényt, még nem tudok focizni. Attól, hogy kitűzők egy nemzetiszínű kokárdát, még nem vagyok jó magyar. Attól, hogy beiratkozom a KISZ-be, még nem vagyok jó kommunista. Attól, hogy megkereszteltem a gyermekem, attól még sem nekem, sem gyermekemnek nem lesz köze Jézushoz. Miért? Azért, mert a jelvények és jelek beszélhetnek arról, hogy meg van bennem az, amit a jel(vény) jelölni hivatott. De viselhetem a jelet úgy is, hogy nincs meg bennem az, amiről a jel beszél. A jelek nem pótolhatják a tartalmat.

A Jézus ügyének tartalma: Isten és ember, ember és ember összebékülése a szeretetben. Jézus ezt a tartalmat akarta. S azok számára, akik ezzel a tartalommal azonosították magukat - rendelt jeleket (szentségeket) is. Jeleket, amelyek jelzik, hogy valaki összebékült Istennel és embertársaival. Sőt nemcsak jelzik az összebékülést, hanem csinálják is.

Hogyan? Automatikusan? Akkor is, ha a lélek nem kapcsolódik bele Istenbe, akkor is elvégzik? Az ember helyett? Nem, ilyen mágikus jeleket Jézus nem adott nekünk, hiszen ezzel tönkre tette volna egész küldetését. Összebékítette volna az embert önmagával, anélkül, hogy az ember a maga részéről összebékülne Istennel és embertársaival?! Ez képtelenség!

Az összebékítést úgy végzik el a jézusi jelek, hogy az Utat vallani akaró embert megpecsételik és lepecsételik az Út tovább járására. Kétségtelen ez a jézusi tanításból.

b./ A keresztség a meglévő hitet pecsételi meg

Ezt mondja Jézus Nikodémusnak: "Ha valaki nem születik újra vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten Országába" (Jn 3,5). De hogyan lehet vízből és Szentlélekből újra születni? "Elmenvén tegyétek tanítványokká az összes nemzeteket, megkeresztelvén őket az Atya, Fiú, Szentlélek nevében" - mondja mennybemenetele előtt. Úgy lehet tehát a megkeresztelkedéssel újra születnünk, hogy előbb tanítvánnyá leszünk: "Elmenvén, az egész világba, hirdessétek az Örömhírt minden teremtménynek. Aki hisz és megkeresztelkedik, megmentődik, aki pedig nem hisz, elítélődik" (Mt 28,19; Lk 16,15-6). Tehát előbb el kell jutnunk a hitre s azután lehet megkeresztelkednünk.

A tanítványok pütkösi gyakorlata jól mutatja ezt a lepecsételő jelleget. A keresztelésre akkor kerül sor, amikor a jeruzsálemiek már megkérdezték Pétertől bűnbánó lélekkel: "Testvérek, férfiak, mit cselekedjünk" (Csel 2,38.41).

Az ősegyházban három esztendeig kellett tanulni és valósítani Jézus tanítását a közösség ellenőrzése mellett, csak azután kerülhetett sor a megkeresztelkedésre. Mégpedig közösségi formában nagyszombatról húsvét vasárnapra virradó éjjel az egész helyi közösség jelenlétében, akik ellenőrzése mellett telt el a három esztendő. (Ezek most együtt örvendtek velük, hogy lepecsételődtek Krisztus számára; hogy elköteleződött életük Jézus Útján.)

c./ Gyermek-keresztség

Nem lehet megállapítani mikor kezdődött az a gyakorlat az egyházban, hogy a hívó édesapák, édesanyák gyermekeit is (sőt csecsemőit is) megkeresztelték. Azért kezdtek ősünk ilyen gyakorlatba, mert egyértelmű volt számukra a felnövő gyermek jövőbeni elköteleződése Jézus ügye mellett a kapott családi nevelés hatására.

Ezzel azonban megtörtént az első lépés egy nem nagyon kívánatos irányban; a jel fontosabb lett, mint a tartalom! `Korunkra ennek képtelen következményei támadtak. Keresztény országokban ma már a közösség három esztendő ellenőrzése nélkül, a közösség jelenléte nélkül (sekrestyében) kizárólag csecsemőket keresztelünk. Döntő többségben olyan apák és anyák gyermekeit, akik elsődleges koruk óta nem járulnak szentáldozáshoz, vasárnap nem járnak templomba, s életük nagyjából Isten nélkül való élet.

A nagy jézusi szándékoknak ezt a semmivé tevését Isten népének ki kell írtania magából. Afrikában ma is három évig kell oktatásra járnia annak a felnőttnek, aki keresztény akar lenni, hetenként nem egyszer 30 km-t gyalogolva az oktatásért. Ha már csecsemőket keresztelünk, s tőlük semmit sem kívánhatunk, a szüleiktől kell megkívánnunk, amit az ősegyházban megkívántak a megkeresztelendőktől. Ha nem tesszük, akkor magunk járátjuk le Jézus ügyét. A keresztség szertartását hiába végezzük el szabályszerűen ("érvényesen") nem találkozik senki senkivel. A csecsemőnek nincs még értelme, a szülőknek és keresztszülőknek pedig kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy Istenhez térjenek és felnövő gyermeküknek lehetővé tegyék, hogy találkozhassanak Istennel. A jelenlegi gyakorlat egyszerű vallási szokássá fokozza le azt a keresztséget, amellyel Jézus le akarta pecsételni, el akarta kötelezni azokat, akik a Szeretet Országá építésére akarják felhasználni életüket.

d./ A keresztségi fogadalom megújítása

A keresztség szentsége Jézusnak szándékai szerint beiktatja a megkeresztelt embert az Isten Országába, felveszi Isten népének tagjai közé. Nem tudtál róla, amikor megkeresztelték. De most megértetted Jézus szándékát a keresztséggel. Úgy gondold tehát megkeresztelésed napjára, hogy szüleid akaratából már akkor lepecsételt Jézus a maga számára. És ez a pecsét kötelez téged arra a hitre, hűségre, amelyet helyetted és nevedben keresztszüleid megígértek Isten Egyházának. Újítsd meg tehát keresztségi fogadalmadat. Menj el gyermek keresztelésre. S amit a szertartás során kérdez a pap felelj reá a magad nevében is.

- "Ellene mondasz-e a Sátánnak?"
- "Ellene mondok!"

Házi feladat:

1. Pótolhatja-e a szentség-felvétel az Utat járást?
2. Lehet-e szentségek nélkül Utat járni?
3. Üdvözülhet-e az, aki szentségek nélkül járja az Utat?
4. Üdvözülhet-e az, aki szeret, de ateista?
5. A szentségek indítják-e az isteni életet bennünk vagy fokozzák?
6. Szabad-e szentséget kiszolgáltatni nem hűségeseeknek?
7. Szabad-e szentséget kiszolgáltatni a felvevő ígérete ellenében?
8. Meg kell-e várni, amíg a szentséget felvenni akaró gyakorolja is a hűséget?

9. Analizáld a Jn 15,6-10-et!

52. A lepecsételődés további szentségei

a./ A Szentlélek megerősít

Jézus megígérte mennybemenetele előtt övéinek, hogy elküldi a Szentlelket. Elküldi azért, hogy tovább tanítsa őket az Ország igazságaira; "elvezet titeket minden igazságra" (Jn 16,13). Azért, hogy megerősítse őket a Jézus ügye melletti tanúzásra: "Veszitek majd a rátok leszálló Szentlélek erejét és tanúim lesztek" (Csel 1,8). Azért küldi, mert az Isten Lelke az "élővétező" (Jn 6,63). A Lélek a végső biztosítéka bennünk az országbeli Életnek. Az Isten életének a vérkeringését is a Szeretet Lelke biztosítja.

Az ősegyházban a Jézus ügye melletti elköteleződésnek egy következő fokozata volt ez a Szentlélek erejéből való "megerősítés" (latinul: confirmare). A "firm" szótóból lett a megerősítés, magyar neve a `bérmálkozás.

b./ A Szentlélek "kényszerleszállása"

A csecsemő-keresztelés következményeként a bérmálkozásból is gyermek-szertartás lett. Sokszor még szégyenteljesebb, mint a keresztség esetében. Nem egyszer az a valóság, hogy a bérmálással fejezik be a gyerekek a templomba járást. "Mikor lesz meg már a bérmálás, mert addig minden vasárnap templomba kell járni!" Az ilyen beszédek jól mutatják, hogy mivé silányultak kezükön azok a jelek, amelyekért Jézusnak meg kellett halnia.

Még rossz elméletet is igyekezünk gyártani a rossz gyakorlathoz: Beszélünk Isten kegyelmének működéséről bennünk - a mi hozzájárulásunk nélkül. Isten sugároz, de ha mi fóliába csomagoljuk magunkat, semmi sem történik. A szentségi jelek jelzik, hogy Isten sugároz ezekkel a jelekkel. De mit tudhat besugározni abba a bérmálkozóba, aki a bérmálkozással együtt abba is akarja hagyni a templomba járást, a szentségi életet? Isten nem tud találkozni velünk, ha mi nem akarunk találkozni vele. S ha mégis bérmál ily körülmények között a Szentlélek legfeljebb "kényszerleszállást" végezhetne ha az ember a Szentlelket kényszeríteni tudná. De nem jön létre ott a találkozás, ahol az ember nem akar találkozni.

c./ A bérmálás szentségének rendeltetése

Isten mai népének Jézus szentségi jeleit újra arra kell használnia, amire Jézus szánta őket, a bérmálás az Utat-járók megerősítésére, egyre teljesebb elköteleződésére. A híveknek plébánosukkal, püspökükkel együtt meg kell állapodniuk abban, hogy a bérmálást nem a gyermekkor, hanem az ifjúkor szentségévé tesszük. Az ellenérv ez: Ha tíz, tizenkétéves korban meg nem bérmálkoznak, később már nem lesznek hajlandók. De ha így van, akkor minek megbérmálni őket? A hűtlenség megerősítésére. Ha eleve látjuk, hogy gyerekként elviseli, felnőttként kihányja magából s mégis így járunk el, eleve bevalljuk, hogy Isten ügye

nem kell már senkinek, legfeljebb éretlen gyerekeknek, akik csak a bérmaajándék miatt kívánják a szentséget.

Te ne így akarj bérmálkozni. Meg kell születnie és erősödnied az elhatározásnak, hogy életedet Jézus szolgálataira akarod szentelni. Azaz vállalnod és gyakorolnod kell a keresztény élet egész teljességét:

Jézusivá kell alakulnia gondolkodásodnak.

Jézusivá kell formálnod magatartásodat.

Az Ország ügyét legfőbb gondoddá kell tenned.

Amíg mindez ki nem alakul benned, addig ne akarj bérmálkozni, mert Isten szentségi kegyelme (ereje) nem pótolhatja a te hiányzó elszántságodat. Enélkül az elszántság nélkül minek mennél bérmálkozni?! A szívedig sem tud elérni, ha bezárod a szíved előtte.

A bérmálkozók egy egyházközségben ilyen feliratú emlékképet kaptak:

"A kereszttségben az Isten - gyermekének hívott, hogy tanuljunk meg és kezdjük el szeretni. A bérmálásban küld, hogy Jézus tanúi legyünk: tanítsunk meg és vezessünk el másokat is a Szeretethez, a szeretetre!" Ez a bérmálkozás rendeltetése. Egy újabb lépés a Jézusnak való elköteleződésünk felé.

d./ Az egyházi rend szentsége

Most valaki azt gondolhatja, hogyha ezek a feltételei a bérmálkozásnak, akkor mire való az egyházi rend szentsége. Hát nem a papok dolga, hogy gondban legyenek Jézus ügyéért, az Egyházért? Hamarosan részletesen foglalkozunk azzal, hogy mennyire idegen ez a nézet Jézustól.

Az egyházi rend szentsége ugyanúgy szentség, mint a többi hat. Azaz jele Isten és ember, ember és ember összebékülésének. Lepecsételő jele az ember elköteleződésének Jézus és az Ő ügye mellett. (Ezt a jelet hiába akarta Jézus hatékony, azaz isteni életet közvetítő jelnek, ha egyszer az ember nem akarja elkötelezni magát. A szentség csak azt pecsételheti le Jézus mellett, aki Jézus mellett akar lenni.) Helytelen tehát azt gondolni, hogy csak egyházi rend a Jézus melletti lepecsételődés szentsége. Mi tehát akkor ennek a szentségnek a sajátos rendeltetése? Elárulja az eredete. Az apostolok kézrátétel kíséretében állítottak vezetőket az alakuló jézusi közösségek élére. Hiszen a Jézusnak elkötelezett emberek összefogását, vezetését valakinek csinálnia kellett. Valakinek legfelső fokon felelősnek kell lennie egy egyházi közösségen (szervezési területen) belül azért, hogy Isten ígéje kivétel nélkül mindenkihez eljusson. S azért, hogy kit lehet felvenni az egyházi közösségbe, kinek lehessen odaadni a szentségeket. A "pap" olyan keresztény, aki vezetőm, irányító a Jézusért végzett közös munkában. De nemcsak a papnak, hanem az egész közösségnek dolgoznia kell Jézus ügyéért.

e./ A püspök

Az egyházi rendnek három fokozata van:

diakónus

áldozópap

püspök

A püspök a maga szervezési területén (egyházmegye) felelős Jézus ügyéért. Gondoskodnia kell arról, hogy olyan papokat állítson a maga egyházmegyéjének egyes részterületeire, akik hatékonyan nevelik tanítványokká a reá bízottakat, akikben a püspök megbízhat, hogy a szentségeket csak azoknak adják, akik arra megfelelően fel vannak készítve.

Az ő kezébe van letéve a jézusi megbízatás teljessége. Kiszolgáltathatja az összes szentségeket. Továbbá nemcsak egyházmegyéjéért felelős, hanem püspök társaival együtt Péter vezetése mellett dönt az egész világegyházra vonatkozóan is. Az időnként megtartott egyetemes zsinatokon s az egyre rendszeresebbé váló püspöki szinódusokon gyakorolják ezt a feladatukat.

f./ Az áldozópap

Az áldozópap azáltal is az egyházközség legfőbb felelős vezetője, hogy kiszolgáltathatja a szentségeket. Bémálhat is, ha apüspök megbízza vele. Csak éppen az egyházi rend szentségét nincs megbízatása kiszolgáltatni. Ez a püspökök, a Tizenkettő utódainak a feladata. Rendszeresen ő keresztel, ő mondja el a hívők közös emlékező vacsoráján Jézus átváltoztató szavait, ő hallgatja meg gyónásainkat s biztosítja a bűnbánót az Isten megbocsátásáról. Ő előtte esküsznek örök hűséget a jegyesek. Ő látja el örök útravalóval a földi életből távozó testvéreket. S mindezekén túl az egész egyházközségben neki illik a legjártasabbnak lenni azokban a titkokban, amelyeket Jézus köztünk jártában felfedett előttünk: az örök élet ígéiben. Az ige és a szentségek erejében neki kell elsősorban elvinnie egyházközsége minden családjába - a Megmentőt, Jézust.

g./ A diakónus

A papnak legközvetlenebb segítő társa a "diakónus". Az egyház nagy paphiánnyal rendelkező területein vannak ilyen diakónusok. Feladatuk: hirdetni az igét, keresztelni, áldoztatni. Ezekről a diakónusokról nem kíván az egyház nőtlenséget; kipróbált életű, sokgyermekes édesapákból választja ki a plébános tanácsára a püspök.

h./ A házasság szentsége

A házasság szentsége is ugyanúgy, miként a többi, a Krisztust követők lepecsételő szentsége. A Szentháromsággal kapcsolatban láttuk már nagy-nagy méltóságát. A legsúlyosabb felelőtlenség ezt a szentséget jézusi élet nélkül igényelni és méginkább...kiszolgáltatni. Felbonthatatlan kötelékről van szó.

A jegyesek igen sokszor rendezvény-szolgálatnak fogják fel a templomi esküvőt. (A fényképésszel és a vendéglői különteremmel áll egysorban.) Házasságuk a megfelelő jézusi tartalmak hiányában igen sokszor hamarosan felbomlik, s újra házasodnak. A felelőtlen szentségfelvétel következtében - hiába akarnak - nem áldozhatnak többé, mert új házasságukkal állapotyszerűen házasságtörésben élnek. Komolytalanul akarták a szentséget, a plébános komolytalanul engedett kívánságuknak, s helyrehozhatatlan baj született meg belőle. Jézus nem liturgikus rendezvény-vállalatnak akarta az egyházát. A Vele egyesült szentségi életet élő hívők gyülekezetének akarta.

Ha majd csak azok a fiatalok kaphatnak templomi esküvőt, akik arra vállalkoznak, hogy életüket közösen Jézus ügye szolgálatába állítják - akkor ez a szentség is helyére kerül. Le fogja pecsételni Jézusnak azokat, akik felbonthatatlan szeretet-közösségre vállalkoznak - Jézusban. Azaz arra, hogy ketten együtt élnek majd Jézusban, mint vesszők a tőn, azért, hogy sok gyümölcsöt hozzanak. Saját gyermekeikben is, s közönyös vagy hitetlen barátaik megtérítésében is.

i./ A betegek szentsége

A szentségi jelek végigkísérik az ember életét. Amikor elérkezik Jézus eljövésének órája, az Egyház a nagybetegek szentségével erősíti meg még egyszer a keresztyén embert, hogy nyugodtan mehessen elébe a nagy találkozóznak, amelyre egész életünkkel; minden reggeli és minden esti találkozóval készültünk.

j./ A legnagyobb szentség

Jézus nem használta a "szentség" szót. Még kevésbé mondta, hogy "hét szentséget" alapított. S mi mégis azt valljuk, hogy az Újszövetségben hét olyan jel van, amely tartalmazza az Isten kegyelmét. Az evangéliumok leírásából a keresztség és az oltáriszentség jézusi alapítása kétségtelen. Az elsőnél szerepel a "víz", a másikonál a "Kenyér és a Bor" jele. Ezen felül kétségtelenül kiolvasható az evangéliumokból még egy jelnek az alapítása. Isten és ember összebékülésének legnagyobb jele. Jézus átadta ennek a Péter vezette közösségnek a megbízatást, hogy lássa el Isten népét mindazzal amire e népnek szüksége van. Ennek a megbízatásnak az erejében fejlődött ki a jézusi tanítások alapján a legnagyobb szentségnek az Egyháznak hét szentségi csatornája. Ezen a hét csatornán keresztül közli az Egyház a maga tagjaival Istennek és embernek azt az egybetalálkozását, amelynek teljessége - maga az Egyház.

Házi feladat:

1. Mikor és kikre szállt le először a Szentlélek?
2. Hova szállt le és minek szállt le?
3. Mire erősítette meg a tanítványokat?
4. Minden szentségben megkapjuk Isten Lelkét?
5. Csak a Szentségeken keresztül kaphatjuk meg Isten Lelkét?
6. Melyek a diakónus feladatai?
7. Elláthatja-e bármely nem-diakónus is ezeket a feladatokat?
8. Miért van szükség áldozópapokra?
9. A "pápa" negyedik fokozata-e az egyházi rendnek?
10. Kit mondunk Róma város püspökének?
11. Analizáld és szintetizáld a Lelket a János evangélium alapján: (Jn 3,5.6.34; 4,23-4; 6,63; 7,39; 11,17.26; 15,26; 16,13; 20,22).
12. Biztosítja-e a házasság szentsége a házasság fel nem bomlását?
13. Mi biztosítja a házasság fel nem bomlását?

53. Az újra és újra visszavétel szentsége

a./ A szentségek a megbocsátás szolgálatában

Ha belátom, hogy az életemet a szeretetre kell felhasználnom (=tudat-átalakulás); ha hozzáfogok a szeretet gyakorlásához (=élet-átalakítás) - Isten megbocsát nekem. Kiment a Sátán rabságából, beemelt a Maga Országába. Jézus egész megtestesülésének ez a megbocsátás a célja. Ezért jött el embernek, s ezért ontotta vérének a Golgotán. A mennybemenetel előtt Jézus szétküldi övéit a nagy világba. Miért küldi őket? "Hirdetni a metanóciát és a bűnbocsánatot minden embernek" (Lk 24,47).

Ennek a megbocsátásnak a szolgálatában állnak a szentségek is. "Keresztelkedjétek meg bűneitek bocsánatára" - mondja pünkösdi beszédében Szent Péter (Csel 2,38). "A bűnök bocsánatára" omlott Jézus vére a kereszten, s az utolsó vacsorán ezt a bűnök bocsánatára kiontott vért kínálja fel Jézus a Tizenkettőnek italul (Mk 10,16; Mt 26, 28).

b./ Kétféle megbocsátás

A "megbocsátás" a Szentírás nyelvében kettős értelmű szó; van ugyanis emberi megbocsátás és van isteni megbocsátás. Ahhoz, hogy az Országban megmaradjak, meg kell bocsátanom mindazoknak, akik vétkeznek ellenem. Ha nem bocsátok meg, ha harag van a szívemben irántuk nincs közöm Jézussal, aki még keresztreszegezőire sem haragudott, értük is imádkozott. De attól, hogy az ember megbocsát a bűnösnek, Isten még nem bocsát meg neki. Isten csak akkor bocsát meg a bűnösnek, ha a bűnös megbánja a maga bűnét. Metanócia nélkül nem kerülhetek be az Országba. Metanócia nélkül Isten nem tud engem kiszabadítani a Sátán rabságából.

Az emberi megbocsátásnak nem feltétele a bűnös metanóciája. Az isteni megbocsátásnak igen. De az emberi megbocsátás erejében a bűnös nem is kerül bele az Országba; csak az, aki megbocsát. Az isteni megbocsátás erejében bekerül a bűnös az Országba.

c./ El kell juttatnom a bűnöst a bűnbánatra

Van ennek egy igen jelentős következménye. Mi? Az, hogy a szeretet két feladatot kíván tőlem. Az egyik: meg kell bocsátanom a bűnösnek. S a másik: el kell juttatnom a bűnöst a bűnbánatra. El kell érnem, hogy a bűnös megbánja a bűnét. Ha olyan vétkezik mondjuk ellenem, aki már visszautasította az örömhírt, aki megátalkodottan nem akar szóba állni Jézussal, akkor elég ha megbocsátom, amit ellenem vétkezett.

De ha "testvér" vétkezik ellenem, akkor nem hagyhatom a dolgot annyiban, hogy én megbocsátok neki. Akkor el kell juttatnom őt a bűnbánathoz. Nem érhetem be azzal, hogy én (a megbocsátás révén) megmaradok az Országban. A bűnöst, aki vétkével kihullott az Országból - vissza kell hoznom az Országba.

"Ha vétkezik ellened testvéred, menj, fedd meg őt négy szemközt. Ha hallgat rád, megnyerted testvéredet. De ha nem hallgat rád, vigyél magaddal egy vagy két másikat...Ha azokra sem hallgat, mondd meg a gyülekezetnek. Ha erre a közösségre sem hallgat, vedd úgy, mintha pogány volna..." (Mt 18,15-7).

Jézus valóságos közösségekből állónak gondolta az egyházat; ezeknek a közösségeknek harcolniuk kell azért, hogy a közösség egyetlen tagja se vesszen el az Ország számára. A közösség egyetlen tagjának sem szabad belenyugodni abba, hogy bármelyikük is megmaradjon a bűnben.

Akárhányszor is vétkezünk, Isten mindig kész megbocsátani nekünk. Akárhányszor is vétkezünk, testvéreinknek mindig kötelességük engem jó testvéri feddő szóval odasegíteni a bűnbánathoz. Például, ha észreveszem, hogy egyik társam, akivel együtt voltam első áldozó, kezd elmaradozni a vasárnapi szentmiséről, akkor kötelességem eljuttatni a bűnbánattartásra és visszahozni őt az egyház közösségébe. Ha észreveszem, hogy csak eljön a szentmisére, de nem áldozik, akkor kötelességem beszélni vele.

Így: "Nem ezt tanultuk. A vacsora nem azért van, hogy nézzük, hanem azért, hogy együk. Nem emlékszel, mit tanultunk? Jézus azt mondta, hogyha nem esszük az Ő testét, nem lesz Élet mibennünk. Te miért akarod, hogy a Halál legyen benned? A következő vasárnap menj el gyónni, s legyél újra az áldozók között."

d./ A bűnbánat szentségének célja

A bűnbánat szentségének éppen az a célja, hogy újra beépítsen bennünket Jézus közösségébe, ha bűneink folytán megszakítjuk a kapcsolatot Jézussal és az Ő Egyházával. A bűnök, az Istennek-nem-tetsző magatartások - sajnos - végigkísérik mindannyiunk életét. Mindig lemaradunk attól az Esménytől, aki maga Jézus. Ha a tisztesség etika követelményeit még megtartjuk is, nem szeretünk olyan szeretettel, mint amilyent Jézus kíván tőlünk. Nekünk a szeretetet adta Jézus parancsba. Tehát vétkezünk, ha nem szeretünk mindenkit, ha nem igyekszünk egyre jobban és jobban szeretni azokat, akik utunkba kerülnek. Az Isten mindig megbocsát, ha meg akarjuk jobbítani életünket (metanóia!). Akárhányszor. Péter sokallta is ezt az irgalmat: "Uram, ha vét ellenem testvérem, hánszor kell megbocsátanom? Hétszer?" Jézus válasza ez volt: "Nem mondom neked, hogy hétszer, hanem hogy hetvenszer hétszer" (Mt 18,21-2).

e./ A gyónás rendeltetése nemcsak a feloldozás megkapása

A gyónás maga az Isenhez, az Ő közösségéhez való visszatérésem utolsó mozzanata. A gyóntató tudomásul veszi, hogy eljutottam a meta nőiára, s feloldozó szavaival biztosít arról, hogy Isten megbocsát nekem, mert megbántam bűneimet, nem akarok többé vétkezni, el akarom kerülni a bűnrevezető alkalmakat.

Csak ennyi a gyónás rendeltetése? Csak ennyi, hogy a pap elmondja a feloldozó, a Sátán rabságából engem kiszabadító szavakat az Isten nevében? Ha csak ennyi volna, akkor nem is volna feltétlenül szükség reá. Isten a bánat ellenében bocsát meg nekünk. Ha megbánjuk bűneinket, javulást fogadunk, s nincs alkalmunk meggyónni, akkor is megbocsát nekünk, akkor is visszafogad a Maga Közösségébe! Az Egyház vezetői úgy rendelkeztek, hogy bűneinket meg kell gyónnunk. De ez csak egyházi rendelkezés. Volt idő, amikor nem volt ilyen egyházi rendelkezés s Isten akkor is megbocsátott. Gyónás nélkül is.

Mi akkor a gyónás értelme? Miért érdemes ezt a rendelkezést továbbra is fenntartani? Ma sokan beszélnek arról, hogy elegendő volna valami közös bűnbánati szertartás is és ennek nyomán a szertartáson résztvevők közösségi feloldozása - minden külön és egyéni bűnbevallás nélkül. `Aki komoly keresztény életet akar élni, annak nagy szüksége van a

gyónásra. Aki csak évenként párszor jár templomba, az persze felesleges tehernek tartja még az évi egyszeri gyónást is. Aki csak tisztességes és vallásos akar lenni, az mondhat olyant, hogy minek gyónjam meg minden első pénteken újra meg újra, hogy hazudtam, megszólтам, szórakozottan imádkoztam!? Minek gyónjam meg, hiszen évek, évtizedek óta járok gyónni, s ugyis mindig ugyanezeket kell meggyónnom. Nem leszek jobbá a gyónástól. Felesleges és unalmas!

f./ A gyónás - nevelőiskolám

"A hiba az ön készülékében van!" Nem a gyónásban, hanem a gyónóban van a hiba. `A gyónó nem akarja a gyónást arra használni, amire az való. Persze, hogy feleslegesnek és terhesnek érzi. De nem érzi feleslegesnek az, aki követni akarja Jézust, aki egyre jobban meg akarja ismerni tanítását; aki egyre inkább hirdetőjévé akar válni Jézus ügyének, az Isten Országának. Azért nem érzi feleslegesnek, mert szüksége van arra a beszélgetésre, amelyre éppen a gyónás ad legjobb és intézményesített módot neki.

A gyónásban megtörténhetik az, amire nem kerülhet sor sem a prédikációban, sem a hittanórán, sem a közös Szentírás olvasás alkalmával. A gyónásban alkalom és mód kínálkozik arra, hogy mit kíván Jézus éppen a gyónótól. A prédikáció mindenkire érvényesen fogalmaz, a gyóntató külön a gyónó számára fogalmazza meg, hogy miben áll a kereszténység. A biblia-óra azt tárgyalja ki, hogy mi az Isten üzenete éppen az én számomra. Éppen ezért ne azt várjuk a gyónástól, hogy minél gyorsabban túlessünk rajta. Ellenkezőleg, kívánjuk meg a gyóntatótól, hogy foglalkozzon velünk. Kérdései nyomán állapítsa meg, mi a legfőbb akadálya haladásomnak. Állapítsa meg, hogy a `következő gyónásig elsősorban mire kell törekednem (=mi legyen a "külön szándékom").

Adjon nekem gyógyító jellegű elégtételt; azaz gyakoroltassa velem elégtétel címén azt, amire a legnagyobb szükségem van. Ilyen módon a gyónásaim nevelő iskolámmá válnak. Lesz egy magántanárom a legfontosabb tantárgyban, a szeretet-tanban. A nekem legmegfelelőbb, az én egyéniségemhez szabott módszerrel fog engem tanítani, hogy megtanuljak minél hamarabb és minél jobban szeretni.

g./ Állandó gyóntató választása

Aki ad az egészségére, nem arra törekszik, hogy lehetőleg mindig más orvos gyógyítsa és lehetőleg ne kérdezze ki őt, ne vizsgálgassa, csak gyorsan írja fel az orvosságot s ezzel legyen is vége az egésznek. Ellenkezőleg, kiválasztja - ha van módja rá - azt az orvost, akiben legjobban bízik, mindig ezt az orvost keresi meg, s nagyon is elvárja tőle, hogy kérdezze és vizsgálgassa őt.

Aki ad arra, hogy előbbre jusson az Isten Országában, a szeretetben, az `gyóntató atyát választ magának. Mindig őt keresi meg, neki mondja el vallomását arról, hogyan sikerült előrehaladnia Jézus dolgában. Rendszeresen felkeresi őt. Nemcsak akkor, ha súlyos bűne van. Felkeresi azért, hogy beszámoljon neki imádságairól, a három elszámolás eredményeiről, hogy jótanácsokat, eligazítást kapjon tőle.

A gyóntató nem feloldozógép, nem csukódik - nyitódik nála percenként a gyóntatószék ajtaja. A gyóntató lelkivezető. Testvérem és atyám Jézusban, aki megtanít engem Jézus tanítványává lennem. Éppen ezért lehetőleg nem szentmise alatt keresem meg őt, amikor egy egész csapat

áll a gyóntatószék előtt, s a gyóntató kénytelen sietni, hogy mindenki meg tudjon a misén áldozni. Megbeszélem vele az alkalmas időt, amikor van ideje foglalkozni velem.

"Lelki atyát" kell választanom magamnak, akit legalább havonként felkeresek, hogy megbeszéljem vele dolgaimat. Így kell tennem, ha komolyan veszem Jézus szavát: "Legyetek tökéletesek, miként Mennyei Atyám is tökéletes" (Mt 5,48).

Házi feladat:

1. A feloldozó szavai kiszabadítanak-e a Sátán rabságából?
2. A bánat - a pap feloldozása nélkül - kiszabadít-e a Sátán rabságából?
3. A gyónásnak a feloldozás a rendeltetése?
4. Értelmetlen-e a súlyos bűnök nélküli gyónónak a gyónása?
5. Fel szabad-e oldozni azt az évi gyónót, aki nem ér rá vasárnaponként templomba menni?
6. Az isteni vagy az emberi megbocsátásról beszél a Máté evangélium (Mt 6,12.14.15; 9,2.5.6; 12,31-2; 18,21.27.32)?
7. Kell-e minden áldozás előtt gyónni?
8. Mikor kell feltétlenül gyónnom áldozás előtt?

54. Jézusra emlékező asztaltársasági lakoma

a./ A lakoma bejelentése

A galileai esztendő tavaszán beszélt erről először a kafarnaumi zsinagógában. A tömeg lelkesedése már igen nagy volt Jézus iránt, az ötezer férfit megvendéglő pusztai lakoma után megindultak feléje, hogy királlyá tegyék, Jézus elmenekült előlük. Másnap megtalálták a kafarnaumi zsinagógában. Jézus azt mondta nekik, hogy az az Istennek tetsző cselekedet, hogy higgyenek Benne.

Ők viszont megkérdezik Jézustól, hogy tudja-e őket táplálni égből hulló manna-kenyérrel, miként Mózes tette velük a pusztában. Ekkor jelenti be Jézus az Újszövetség lakomáját: Nem Mózes, hanem a Mennyei Atya adja majd nekik az igazi égi kenyeret. A jelenlevők kívánják ezt az igazi kenyeret. S ekkor Jézus így szólt:

"Én vagyok az élet kenyere. Aki hozzám jön nem éhez többé... Atyáitok mannat ettek a pusztában és mégis meghaltak. Itt a mennyből alászállott kenyér, hogy aki eszik belőle meg ne haljon. Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik örökké él. A kenyér, amelyet adni fogok, az én testem, a világ életéért. Ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok az Ő vérének, nem lesz Élet tibennetek. Az én testem valóban étel, s az én vérem valóban ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem bennem marad és én őbenne" (Jn 6,35-56).

b./ A lakoma létrejötte

A következő év tavaszán az egyiptomi fogságból való megszabadulás (húsvét) emlékére évenként megrendezett báránycsodát használja fel Jézus arra, hogy amit Kafarnaumban az elmúlt évben megígért azt teljesítse is. Ezt az eseményt leírja Máté, Márk, Lukács és Szent Pál az első korintusi levélben. E négy leírás összesítése alapján a báránycsoda elfogyasztását követően;

A vacsora végeztével kenyeret vett kezébe,
megáldotta, hálát adott, megtörte,
majd odaadta tanítványainak, nekik, és ezt mondta:
vegyétek és egyétek:
EZ AZ ÉN TESTEM
értetek odaadva..
Ezt tegyétek az én emlékezetemre.
Majd vevé a vacsora végeztével a kelyhet,
benne a szőlő származéka,
hálát adott, odaadta nekik ezt mondva:
Igyatok ebből mindnyájan és ittak belőle mindnyájan:
EZ AZ ÉN VÉREM, A SZÖVETSÉGÉ
EZ A KEHELY AZ ÚJ SZÖVETSÉG AZ ÉN VÉREMBEN,
amely kiontatik sokakért
a bűnök bocsánatára.
Ezt tegyétek, valahányszor isszátok, az én emlékezetemre.

Jézus ezt a vacsorát tizenkét tanítványa számára rendezi. Nem lehet jelentkezni erre a lakomára. Ezen a lakomán csak az vehet részt, aki már ezer bizonyítékát adta annak, hogy Jézushoz akar tartozni. Mire Jézus leülteti a vacsorához a Tizenkettőt, addigra ez a tizenkét fiatalember, már nagyon előre jutott Jézus és az Ő ügyének szeretetében. Hogy mennyire jutottak, azt jól mutatja egyiküknek, Tamásnak a szava.

Arról van szó, hogy Jézust újra és újra meg akarták kövezni Jeruzsálemben. Ezért visszavonultak a Jordánon túli területre. De Mária és Márta, akik tudják, hogy hol tartózkodik Jézus, üzennek a Jeruzsálem melletti Bethániából, hogy látogassa meg őket, mert testvérük Lázár beteg. A Tizenkettő le akarja Jézust beszélni erről a veszélyes kirándulásról, de Jézus hajthatatlan. Ekkor szólal meg Tamás: "Menjünk mi is, haljunk meg Vele együtt" (Jn 11,6). Hasonló szavakat hallunk magán a vacsorán Péter és a többiek szájából: "Készen vagyok börtönbe, sőt a halálba menni Veled...Az életemet adom Érted. Hasonlóképpen fogadkoztak a többiek is" (Lk 22,33; Mk 14,31).

Ha e fogadkozásokról mindjárt a vacsorát követő éjszakán menekülés, megtagadás és árulás is lett, mégis úgy gondolkodtak. Ha nem is tudták tetté váltani, ez volt a szívükben. Ilyen embereket ültetett le Jézus a Kafarnaumban megígért lakomához. Ilyen embereknek adta az Élet kenyerét. Mi következik mindebből? Az, hogy Jézus az Élet kenyerét csak azoknak nyújtja, akik előbb már elfogadták Tőle az Ige kenyerét. Azoknak, akik rátették életüket az Útra. Azoknak, akik közösséggé formálódtak a Jézus ügyének szolgálatában. Azoknak, akik összeszövetkeztek Jézussal és egymással arra, hogy megcsinálják a Földön az Isten, a Szeretet Országát. Szövetségkötő lakoma volt ez a lakoma... Tizenhárom mindenre elszánt férfi szövetség-kötése az Isten ügyének megvalósítására. Az "oltári szentség" tehát egy az életét az Ország ügyére feltevő közösségnek - közösségi lakomája.

d./ Gyerekek szentsége?

Jézus annyi szándékát megghiúsítottuk, eltorzítottuk a magunk kétezer esztendő történelmi fejlődése folyamán. Az oltári szentségre vonatkozó elgondolásait is. Egy gyermek is elkötelezheti magát egész gyermeki eszével és szívével Jézusnak, nincsen tehát ellenére, hogy első áldozásunk gyerekkorban történjék. `De teljességgel ellenére van Jézusnak, ha úgy leszünk első áldozók, hogy mire kinövünk az általános iskolából, kinövünk az áldozásból is. Ezzel a gyerekek szentségévé tesszük azt, amit Jézus felnőtt férfiaknak kínált nagy-nagy elszántság és hűség ezer bizonyítéka után.

e./ Vacsora nézés

"Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" - mondta Jézus ezen a vacsorán. "Ezt"! Mi történt ott? A kenyér és bor átváltoztatása egyfelől, másfelől pedig a Test és Vér megevése - megivása. S nem csupán az átváltoztatás megnézése. Jézus vacsora-evést rendelt nekünk, s mi abból vacsora nézést csináltunk. De a vacsora - nem nézésre való, hanem megevéésre. Isten mai népe eljön a vacsorát megnézni, de nem akar vacsorázni. Miért nem akar? Miért nem akarja azt, ami nélkül nem lesz Élet benne? Miért ragaszkodik a Halálhoz? S ha a Halálhoz ragaszkodik, minek jön el megnézni az Élet vacsoráját? A szentmise - vacsora. S a vacsorát nem nézni és hallgatni, hanem enni kell.

Ellenére van az is a jézusi szándékoknak, hogyha Testének evése által csak Vele akarunk egyesülni. Jézussal egyesülni és nem egyúttal felebarátainkkal is testvéri közösségben egyesülni akarni... ez a fából vaskarika. Miért? Mert Jézus egyé tette magát az emberekkel, övéivel. Csak akkor lehetek egyé Vele, ha felebarátaim testvéreimmé lesznek, azaz velük is egyé leszek. Ez a lakoma - éppen a testvérek, `az egymással valóságos közösséget alkotók, közösségi-baráti lakomája. Úgy illik tehát, hogy akikkel együtt áldozok azokat szeressem. Ha mód van rá, akkor igyekezni kell ismeretséget is kötni velük, mert csak az egyesülhet Jézussal, aki egyesül az emberekkel.

f./ Az első keresztyének vacsora-közössége

Sajnos sokszor nincs mód arra, hogy az együtt áldozók megismerkedhessenek egymással. Nincs ez így jól, mert Jézus azt akarta, hogy az egymást nagyon jól ismerők cselekedjék `ezt (azaz vacsorázzanak együtt) - Jézusra emlékezve. Jézus ezt a vacsorát akarta az ő népe közösségi istentiszteletének.

Hogy mi volt Jézus idevonatkozó akarata, azt nagyon jól elárulja nekünk a Szentírás, az Apostolok Cselekedetei könyve. Ezt olvassuk benne a pünkösdkor megalakult első jeruzsálemi keresztyén közösség életéről: "Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádkozásokban...A hívők mind összetartottak és mindenük közös volt. Tulajdonaikat és birtokaikat eladták és szétosztották kinek-kinek szükségletéhez mérten. Egy szívvel-lélekkel minden nap állhatatosan megjelentek a templomban. A kenyértörést házanként végezték, és örvendezve, tiszta szívvel fogyasztották el eledelüket..." (Csel 2,42-6; 4,32-7).

Ha ezt a szöveget elemezzük, sok minden nyilvánvalóvá lesz belőle az első keresztyének életéből. Közösséget alkottak az apostolokkal. Mindenekelőtt az apostolok tanítása, annak

tanulása és elfogadása, magukévá tévése tartotta őket össze. De nemcsak ez. Amit megtanultak, azt tetté is váltották. Aki gazdagként jött közékük, eladta azt, ami már gazdagságnak számított és a szegényebbek javára fordította azt a közösség. Alighanem vasárnaponként (Jézus feltámadásának napján) házanként, azaz a keresztények lakásain végezték a "kenyértörést". Azért nevezték az utolsó vacsora megismétlését "kenyértörésnek", mert az utolsó vacsorán Jézus megtörte a kenyeret és úgy nyújtotta a megáldott kenyér letört darabkáit a Tizenkettőnek.

Azoknak volt tehát vasárnapi istentisztelete a szentmise, akik állhatatosak voltak a jézusi tanítás tudomásulvételében, megvalósításában és az imádkozásban. Ezek az őseink, elődeink nemcsak vasárnapi szentmise hallgatási kötelezettség teljesítésére jöttek össze, hanem együtt töltötték a délutánt, az estét. Nemcsak áldoztak, hanem együtt meg is vacsoráztak (fogyasztották el eledelüket). Ezt szeretet-lakomának nevezték. Szent Pál részletesen beszámol róla az első korintusi levélben (1Kor 11,17-22.33-34). Ki-ki elhozta batyuban, amije volt, s azt felrakták annak a családnak az asztalára, amelynél összegyűltek s ettek a közösből.

g./ Milyen vacsora-közösséget kell létrehoznunk?

Ha a történeti fejlődés abba az irányba vitte a dolgokat, hogynemcsak az imádkozás, hanem a tanítás és a kenyértörés, (tehát a szentmise) is a templomba történik, ez semmiképpen sem teszi érvénytelenné, hogy a keresztényeknek valóságos házankénti baráti kapcsolatot, közösséget kell fenntartaniuk egymással. Olyan közösségeket, amelyek megkívánják időnként a közös étkezéseket s egymás anyagi támogatását is. Hiszen ezek nélkül nincsen igazi barátság.

Jézus elvetette az ószövetségi kultuszt, (istentiszteletet) s rakott helyébe egy másikat, amelynek rendeltetése, hogy meg nem szűnően figyelmeztesse és nevelje az embert a szeretetre. A kultusz Jézusnál nem merőben ember és Isten kapcsolatát szolgálja. A szeretet szolgálatában áll. A kultusz csak szolgálja az életnek. Az igazi vallásosság nem a kultuszban való részvétel.

A Tizenkettő egyike, Jakab apostol, Jézus unokaöccse ezt így fogalmazta meg: "Isten a mi Atyánk szemében ez a tiszta és igazi vallásosság: Viseld gondját a nyomorgó árvának és özvegynek és őrizd meg magadat tisztán evilágtól" (Jak 1,27).

Mi pedig így fogalmazhatnánk meg: Nem a szentáldozás az igazi vallásosság, de a szentáldozás ad erőt az igazi vallásosságra, a szeretet tanulására, gyakorlására és hirdetésére.

h./ A szentségek Isten erejét viszik belénk

Hogyan adhat erőt erre a szentáldozás? Úgy, hogy Jézus Teste és Vére - a kenyér és bor formájában - nemcsak üres jel. Azaz nemcsak jelölője annak, hogy a Jézushoz tartozók a jézusi szeretetre akarják rátenni életüket. Hatékony jel is. Azaz okozza is bennünk a jézusi lét-magatartás- és sorsazonosságot. Okozza ezáltal, hogy Isten Maga egyesül velünk. Mi az evéssel asszimiláljuk Őt, s mi hasonlókká leszünk Hozzá. Azonosulunk ezáltal Vele a szeretetben. Ugyan ez érvényes a többi szentségekre is. Nemcsak jelzik, hanem tartalmazzák is Istent, tehát az Isten erejét adják nekünk. Jézus hozzá kötötte ezekhez a szentségi jelekhez a mi kiiktatásunkat a Sátán Országából és beiktatásunkat az Isten Országába. Megtehetette volna a kiiktatást és beiktatást jelek nélkül is. De ismerte az emberi természetet, amely látható-

fogható, hallható-tapintható-ízlelhető formákhoz akarja kötni a lélekben lejátszódó folyamatokat is. "Aki hisz és `megkeresztelkedik, az üdvözül" (Mk 16,16).

Az újszövetség kultuszát tehát olyan jelek alkotják, amelyek nemcsak jelzik, hogy Isten az emberrel új és örök szövetséget kötött a határt nem ismerő isteni szeretet gyakorlására. Ezek a jelek belénk is rakják azt az isteni léttartalmat, amelyek képesítenek bennünket a Jézussal való magatartásbeli azonosságra és ennek nyomában a sorsazonosságra is; a szenvedésre s az isteni dicsőségre egyaránt.

Ily módon az Oltáriszentség az Élet kenyere. Ha nem eszem nem lesz bennem Élet. Ennem kell tehát ezt a Kenyeret. "Jézusom, nem akarok vacsora nélkül lenni. Ha vacsorát kínálsz nekem, akkor nem mondom: Köszönöm szépen, nem kérek. Ha szentmisére megyek, mindig áldozom. Nem sétáltatom meg Jézusom az orrod előtt bűneimet. Nem mondhatom Neked: Jobban ragaszkodom bűneimhez, mint Hozzád. S azt sem mondom: Nincs bűnöm, amitől nem áldozhatom, de én nem vágyódom Reád; nagyon jól meg vagyok Nélküled. Hanem azt, éneklek: Édes Jézus, Neked élek. Édes Jézus Neked halok. Életemben, halálomban, Édes Jézus Tied vagyok. S magamhoz veszek Téged, hogy nálam légy. Hogy bennem légy. Hogy Benned legyek. Amen."

Házi feladat:

1. Lehet-e első áldozó az, aki szokásos verekedő?
2. Lehet-e első áldozó az, aki nem jár hittanra?
3. Lehet-e első áldozó az, aki nem jár vasárnap templomba?
4. Hány esztendő hittan és templomba járás után hívnád meg a gyerekeket áldozásra, ha plébános volnál?
5. Hány esztendőkorban engednéd a bérmálkozást, ha plébános volnál?
6. Megesketnéd-e azokat, akik vasárnaponként nem járnak templomba?
7. Értelmes dolog-e a vacsora nézés?
8. Analizáld és szintetizáld a Jn 6,53-8-at!

IX. AZ ÚT: HIVATÁSUNK BETELJESÍTÉSE

55. A küldöttek egyháza

a./ Egyetemes papság

A búcsúzó Messiás mennybemenetel előtt ezt a parancsot adta a Tizenkettőnek: "Tegyétek tanítványokká az összes nemzeteket" (Mt 28, 19). `Az Ószövetségben voltak papok és nem-papok. Jézus nem osztotta meg, nem osztotta ketté ily módon övét, a maga népét. Nem mondotta, hogy az evangélium csak valakiknek szól. Nem mondotta, hogy bizonyos törvények csak valakiknek szólnak. Nem mondotta, hogy az Ország építése csak valakiknek a dolga.

A maga népét tanítványoknak nevezte. Mindenkit tanítványának akart, s mindenkitől azt kívánta, hogy igyekezzenek másokat tanítványokká tenni, ha egyszer már maguk azokká lettek. Így érthető, hogy amikor később Péter apostolnak ajkára kerül a "pap" szó, ő ezt kivétel nélkül minden keresztényre alkalmazta, s nem csupán magára, apostoltársaira vagy az egyes városok, faluk keresztény közösségeinek vezetőire. Ezt mondja: Ha Jézushoz járultok "ti is szent papsággá épültök..." (1Pét 2,5). János apostol pedig ezt írja Ázsia hét egyházának, Jézusról: "Ő szeretett minket, vérével megváltott bűneinktől és Istennek, Atyjának országává és papjává tett", ill. "Istenünk országává és papjaivá tetted őket" (Jel 1,6; 5,10).

Jézus úgy gondolta, hogy az ő egész népe - "hivő" - s egész népe - "tanítvány", s nem úgy, hogy vannak "papok" és vannak "hivők". Kivétel nélkül minden követőjét "pappá", az Ország dolgáért felelősnek tette meg Jézus. Ezt nevezzük "egyetemes papságnak". A II. Vatikáni Zsinaton egy külön határozatot bocsátott ki a pápa és a püspökök testülete, amely minden katolikusnak megmagyarázza, hogy Jézus "pappá" tett kivétel nélkül minden embert.

b./ A Tizenkettő - a Három - az Egy

Másfelől azonban az is tény, hogy Jézus egy ízben egész éjjel imádkozott, s ezt követően tanítványai népes seregéből kiemelt tizenkettőt s ezekkel igen szoros tanítói-tanítványi életközösséget hozott létre. E Tizenkettőn belül még szorosabb kapcsolatba jutott Péterrel és Zebedeus két fiával, Jánossal és Jakabbal. S e háromnak is fölé emelte egyiküket, Pétert. Ezt mai szóval úgy mondanánk, hogy Jézus "megszervezte" a maga tanítványi-baráti társaságát.

Mivel az embernek általában csak egy baráti társaságra van ideje, energiája, ezért Jézus is csak ezt a Tizenkettőt szervezte ily szoros szervezeti egységgé. Az Isten Országának növekedése szempontjából kielégítő építési tempónak tartotta tehát azt, hogy három esztendő munkájával tizenkét fiatal embert egészen megnyert a maga ügyének. Ha ez a lendület a későbbi századok folytán nem hagyott volna alább, ha Jézus nevét nem használtuk volna fel olyasmikre, amikhez Jézusnak semmi köze, már rég Isten Országává alakult volna át az egész emberiség. Jézus a maga részéről elégnak tartotta, hogy ezt a Tizenkettőt kovácsolja egybe szoros baráti társasággá. Sok más tanítványa is volt a Tizenkettőn felül; egy ízben pl. 72 tanítványát küldte apostoli próbaútra (Lk 10,1). Más ízben egy meggyógyított betegének nem engedte meg, hogy csatlakozzék az őt kísérő tanítványok seregéhez, hanem haza küldte. De feladattal: "Térj haza és beszéld el, milyen nagy dolgot művelt veled az Isten" (Lk 8,39).

c./ Tisztségviselők

Két dolog világos a fentiekből. Az egyik: Jézus mindenkit aktív, Országot-építő tagnak akart a maga Országában. S a másik: a buzgóbbakat előnyben részesítette; ezekkel alaposabban foglalkozott.

Miért? Egyszerű a felelet: Ezekről várhatta leginkább, hogy ők is tudnak majd 3 esztendő alatt vagy életük munkájával maguk körül tizenkettőt nevelni. Ugyanazt kívánta a Tizenkettőtől, amit a többiektől, de ez a Tizenkettő értette meg legjobban, hogy mit kíván mindenkitől. Bármely társaságban az a helyzet, hogy a legbuzgóbbak olyan szerepkörökhöz, tisztséghez jutnak, amilyenek a kevésbé buzgóknak nem juthatnak osztályrészül. Akár a társaság legfőbb vezetőjétől történő kinevezés, akár a helyi társaság tagságától megválasztva, de `kialakul egy tisztségviselő réteg.

Ez történt az Egyházban is. Kialakult egy tisztségviselő réteg: a pápa, a püspökök, a papok, a diakónusok. Ez így rendjén is van. Ami nincsen rendjén az a mi bajunk. Az, hogy nem látjuk világosan, hogy Jézus sohasem mondott olyasmit, hogy a hívőkből 1 ezreléknek az a dolga, hogy tanítson, szentségeket szolgáltasson ki, a 999 ezreléknek pedig az a dolga, hogy meghallgassa annak az egynek a tanítását és felvegye kezükből a szentségeket.

d./ Elmenvén és nem leülvén...

Az "apostol" szavunk a görög "apostolos" szóból származik és ez a szó "küldöttet" jelent. Kit akar Jézus "küldöttnek"? A Hegyibeszédet hatalmas tömegnek mondja, nemcsak a tizenkettőnek. S mégis így szól hozzájuk: "Ti vagytok a világ világossága... Ti vagytok a föld sava" (Mt 5,13-4). Az Isten "országa" tehát Isten egész népe - a kovász (Mt 13,33; Lk 13,21). Aki Isten népéhez tartozik, annak világítania kell a többiek számára, szózni kell a többieket, kovászosítania kell a többieket, hogy azokat is megnyerjék az Isten népének tábora számára. Világos tehát, hogy Jézus mindenkit "küldöttnek", apostolnak akart.

Miért nem használta a "pap" szót övéire? Azért, mert ez megtévesztette volna tanítványait. A "pap" számukra olyan embert jelentett, aki ül. Ül a szentélyben (kápolnában) vagy a szentélye mellett, s ott várja azokat, akiknek imádkozási, áldozatot felajánlási igényeik vannak. A pap olyan embert jelent - az Ószövetségben is, a pogányoknál is - aki abból él meg, hogy vezeti a templomi imádságot, szertartást, bemutatja az áldozatot. Ezt nyilvánvalóan nem csinálhatja mindenki; ezer emberből legfeljebb egy.

De Jézus nem adott övéinek templom-építési parancsot. Ülési, helyben maradási parancsot is csak egyetlen esetben adott; tíz napra szólót mennybemenetekor (Csel 1,4.12-4). Egyébként mindig elmenési parancsot adott, hiszen akit küldenek, annak mennie kell. A Fiút küldte az Atya és a Fiú nem maradt ülve a Szentháromságban, hanem eljött közénk és "körbejárta egész Galileát...és körbejárta az összes városokat és falvakat" (Mt 4,23; 9,35). Övéinek Jézus rendre elmenési parancsokat adott: "Menjetek Izrael házának elveszett juhaihoz... Menjetek, íme úgy küldelek titeket, mint juhokat... Arra rendelvelek titeket, hogy menjetek és gyümölcsöt hozzatok... Elmenvén az egész világra hirdessétek az örömhírt... Elmenvén tehát tegyétek tanítványokká az összes nemzeteket" (Mt 10,7; Lk 10,3; Jn 15,16; Mk 16,15; Mt 28,19). A papi feladatnak ismert kultusz-csinálásra is ad parancsot (keresztelés, és az Ő emlékére a Lakoma), de alapvetően a hirdetés, a tanítás, a tanúbizonyoságtételezés a látottakról és a hallottakról - ez az Ő küldötteinek a feladata.

e./ A szeretet és a hirdetés elválaszthatatlanok

Jézus úgy küldte övéit, ahogy az Atya küldte Őt. Ugyanarra küldte azokat, akik az övéi, mint amire Őt is külte az Atya. Jézus megtanulta az Atyától a szeretetet, s eljőve közénk gyakorolta köztünk a szeretetet és tanította nekünk a szeretetet. Nem mondta, hogy legyenek olyanok, akik gyakorolják és tanítják a szeretetet (papok) és olyanok, akik gyakorolják a szeretetet és életük végéig a padban ülve a vasárnapi prédikációkból tanulják a szeretetet (hívek).

Jézus életében és tanításában a szeretet gyakorlása és hirdetése szétbontatlan egységben van egymással. Érthető ez nagyon is. Tanítani a szeretetet és nem küldeni előre magunk elé követül a másokért élést, a jócselekedeteket, a gyakorolt szeretetet - ez a képmutatás. "Vizet prédikál és bort iszik!" - mondanák, akikhez szól. Ennek semmi országépítő ereje sincsen.

Viszont csak gyakorolni a szeretetet és nem tanítani, meg nem magyarázni azoknak, akiket szeretünk, hogy nekik is szeretetre kell felhasználni az életüket - ennek sincs országépítő ereje.

Többet is kell mondanunk: `Aki nem tanít a szeretetre, az nem is szeret. A szeretet cselekedetei csak számunkra szereznek örök életet. Akinek odaadjuk időnket, pénzünket, annak csak múlandó földi javakat adunk: kitakarítjuk a szobáját, felhozzuk a pincéből a tüzelőjét, segítünk neki munkánkkal, kamatmentes kölcsönünkkel megépíteni a házát. Mindezek nem biztosítják számára az örök lakóhelyet, legfeljebb egy pár évtizedre szóló "öröklakást". `Csak akkor szeretem Jézus értelmében a felebarátomat, ha az örök lakóhelyre való eljutásáért is gondban vagyok.

Még többet is kell mondanunk: Aki tele van a jézusi szeretettel, ki sem bírja, hogy ne arról beszéljen, ne azt mondogassa boldog boldogtalannak. Szent Pál ezt így mondja: "Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot" (1Kor 9,16). Aki mivel tele van, arról beszél. Akinek a labdarúgással van tele a szíve, mindekivel arról akar beszélni. Akinek a pénz-szerzéssel, az mindig arról beszél, hogy mit vásárolt, mit akar vásárolni. `Akinek Jézussal van tele a szíve, mindig Róla akar beszélni.

Házi feladat:

1. Mikor és mit mondott Jézus a "papokról" (Mt 8,4; 12,4-5; 16,21; 20,18; Lk 10,31)?
2. Övéit mondta-e papoknak?
3. Minek nevezte övéit?
4. A Jópásztor történet minek nevezi az Egyház tisztségviselőjét (Jn 10,1-18)?
5. Analizáld és szintetizáld Jézus "világosság" szavát (Mt 5,14.16; 6,23; 10,27; Lk 11,35; 12,3; 8,16; 16,8; Jn 3,19-21; 5,35; 8,12; 9,5; 11,9-10; 12,35-6.46) valamelyik e vangélium alapján! (A tanulók egy része Máté, más része Lukács, ismét más része János alapján dolgozzon s vessék egybe eredményüket a következő órán).

56. Egyetemes hirdetési kötelezettség

a./ Emberhalásszá kell lennem

Aki tele van Jézussal és az Ő ügyével, tehát aki meg akarja csinálni a Szeretet Országát a földön, az úgy jár a világban, hogy tagokat akar szerezni az Ország számára. Amikor Pétert, Jakabot és Jánost véglegesen magához kapcsolja egy halászat alkalmával, ezt mondja Péternek: "Mostantól fogva EMBERHALÁSZ leszel" (Lk 5,10). Aki tele van Jézus ügyével, az emberhalásszá lesz. Hogyan kell emberhalásszá lenni? Ezek a feltételek:

Gondolkodásom odaalakítása ehhez a gondolkodáshoz.

Életem odaalakítása ehhez a gondolkodáshoz.

Figyelni, hogy ismerőseim közül kik lennének a legalkalmasabbak

Jézus ügye számára. Ezekért minden nap külön is imádkozni s ezekkel minden lehetséges módon barátkozni. Elérni azt, hogy megszeressenek engem. Ha kialakul a barátság, akkor már érdeklődéssel hallgatják mindazt, ami nekem nagyon fontos. Beszélhetek tehát nekik Jézusról és az Ő ügyéről.

Az egyik egyházközségben a bérálás előtti utolsó félévben a bérálkozásra kerülőknek hetenként vezetniük kellett egy naplót, amelyben feljegyezték, hogy az elmúlt hét során mit tettek az emberhalászás érdekében. Ez volt a "pulikutya-napló". Azért nevezték így, mert megértették, hogyha Jézus az emberiség Pásztor, akkor mindannyian pulikutyai vagyunk. Mindannyian, akik segíteni akarunk Jézusnak abban, hogy az Ő aklába tereljük az emberiséget.

b./ Három féle hirdetési kötelezettség

A Szeretet Országát nem ismerhet csupán passzív tagokat, mert a szeretetnek az a természete, hogy aktív legyen, hogy áradjon. Ezért azután a hirdetési kötelezettség - minden keresztényre vonatkozik, ha nem is ugyanolyan módon. Van egyszeri, különleges és általános hirdetési kötelezettség.

Az "egyszeri" - ez Jézus szerepköre. Az egész emberi történelemben csak egyszer kerülhet reá sor. Csak az Isten Fia jelenthette be az idők teljességét és az új és örök Szövetség megkötését, Kaifás leváltását és behelyettesítését Péterrel.

A "különleges" hirdetés - egyeseknek jut osztályrészül. Kiemelkedő személyes képességeik, s különleges történelmi helyzetük következtében. Ez jutott osztályrészül Szent Pálnak, Assiszi Szent Ferencnek; avagy a magyar kereszténység világán belül Pázmány Péternek, Prohászka Ottokárnak, Kerkai Jenőnek. Legtöbbünknek sohasem jut osztályrészül ily messzire világító, nagyhatású szerepkör. Az évtizedeken keresztül Názáretben élő Ácsmesternek sem nyílt erre lehetősége.

Az "általános" hirdetési szerepkört azonban betöltötte Jézus a názareti rejtett évek alatt is. Azokban az években, amelyekben híre és neve nem terjedt túl faluján-rokonságán. Már 12 éves korában is nagy érdeklődést mutatott Isten dolgai iránt: kérdezi az írástudókat és csodálkozást vált ki bennük értelmes feleleteivel (Lk 2,46-7).

Názáretbe szüleivel visszatérve tovább növekedik "értelmességben" (Lk 2,52). Felnövekedvén úgy élt falujában és rokonai között, hogy egyáltalában nem csodálkoznak azon, hogy Kánában "tanítványok" társaságában jelenik meg a menyegzőn (Jn 2,2).

Ez az az általános, mindenki számára adott hirdetési szerepkör, amely velejár azzal, hogy belénk került a Szeretet. Ez a szerepkör kivétel nélkül minden keresztényé.

c./ Jézus ügye nem bővli áru

Mindannyiunkat küldi tehát Jézus arra, hogy hirdessük az Országot. Mindenkit meg kell nyerni akarnunk az Ország ügyének. De ezt a hirdetési szerepkörünket úgy kell teljesítenünk, hogy az evangélium méltóságáról nem feledkezünk meg. Jézus ezt az ügyet méltósággal képviselte és bennünket is erre tanított: "Ha valaki nem fogad be titeket és nem hallgatja meg tanításokat, rázzátok le a port is lábatokról, bizonyosságul ellenük" (Mk 6,11). Annyit jelent ez, hogy azokat kell megkeresnünk, akiknek emberi viselkedése olyan, hogy alkalmasnak, méltónak látszanak arra, hogy tanítványai lehessenek Jézusnak: "Ha bementek egy faluba vagy városba, tudakoljátok meg, hogy ki méltó abban a helységben" (Mt 10,11.13).

Az örömhír nem bővli áru, amelyet kiárusítunk mélyen leszállított áron, mint a fürdőruhákat a nyár végén. Ezért nem veheti fel a szentségeket, aki nem akar szentségi életet élni.

Nem akárminek kínáljuk fel, hogy Jézus tanítványává legyen: "Ne adjátok oda a szentet a kutyáknak, és ne dobjátok a drágagyöngyöt a disznók elé. Nehogy eltapossák lábukkal azokat,

nehogy felétek fordulva széttépjenek titeket" (Mt 7,6). Jézus küldötteinek okosan mérlegelniük kell, hogy kinek ajánlják fel az örömhírt.

d./ A keresztények egysége

Egy ízben János és Jakab felpanaszolta Jézusnak, hogy láttak valakiket Jézus nevében ördögöt üzni, akik nem tartoztak az ő baráti társaságukhoz. Jézus ezt a panaszt tisztulatlan féltékenységnak látta: "Aki nincsen ellenetek, veletek van" (Lk 9,50). Örömhír hirdetésünk legyen tehát mentes minden féltékenységtől. `Ne legyünk féltékenyek senkire, aki Jézust és az Ő örömhírét hirdeti.

A II. Vatikáni Zsinat sokat tett azért, hogy megmagyarázza nekünk, hogy a nem katolikus keresztények is szerethetik ugyanolyan őszinte szívvel Jézust, mint ahogy mi szeretjük. Örülünk kell tehát, ha a reformátusok, evangélikusok, s a különböző egyéb felekezetekhez (szektákhoz) tartozó keresztényeknek sikerül hívőket szereznie Jézus számára.

Ma már látjuk, hogy milyen nagy botrány, hogy a különböző keresztény felekezetek ellenséges érzülettel viseltettek egymás iránt az elmúlt századok során. Ma már azt is világosan látjuk, hogy minden erőnkkel törekenuünk kell arra, hogy a különböző felekezetek eljussanak egymással a szeretet egységére. Ennek nem a féltékenység az útja.

A keresztények egységét az segíti elő, ha minél jobban megismerjük és megszeretjük egymást. S biztosan meg fog valósulni a mindannyiunk által nagyon kívánt egység, ha egyre elmélyültebben tanulmányozzuk a Szentírást, mindenekelőtt Jézus tanítását; ha életünkben egyre jobban megvalósítjuk ezt a tanítást. Ha nagyon fogunk szeretni, akkor feltétlenül egységre jutunk egymással, mert a szeretet biztosan egyesíti, biztosan egygé teszi azt, ami kettő.

Házi feladat:

1. Még ezen a héten kezd el a pulikutya-napló vezetését!
2. Kik a "Kontemplatív" szerzetesek?
3. Voltak-e ilyenek Magyarországon?
4. Mi az ökumenizmus?
5. Mi az Egyházak Világtanácsa és hol székel?
6. Mi a Keresztény Egység Titkárság és hol székel?

57. Az egyházközség építése

a./ Igent mondok-e?

Szőlővesszőknek mondott bennünket Jézus azon a Szőlőtőn, amelyet a Mennyei Atya ültetett, s amely Szőlőtő maga az Úr Jézus. A vesszőnek az a dolga, hogy gyümölcsöt teremjen. Ezért a példabeszédet követően ezt mondja Jézus az utolsó vacsorán: "Kiválasztottalak titeket, hogy menjetek és gyümölcsöt hozzatok" (Jn 15,16).

Ez a "kiválasztás" az, amin alapul az Egyház jele; Isten és ember összebékülése, Isten és ember szövetsége. Az Egyház nagy jele csak akkor válik történelmileg láthatóvá, ha szabadságunk nem vet akadályt a jézusi kiválasztásnak. Jézus engem is ki akar választani. Rajtam fordul, hogy kiválasztott leszek-e. Rajtam is fordul, hogy Jézus ügye előbbre megy-e. Az én igent-mondásomon is fordul, hogy terem-e a kereszténység a jézusi Szőlőtől olyan gyümölcsöket, amelyeknek erejében az emberiség számára láthatóvá válik, hogy Jézussal elindult az emberiség megváltódásának, azaz a Szeretethez való visszatérésének történelmi folyamata.

b./ A család és az egyházközség

Hogy tehetségem és a történelmi helyzet megadja-e számomra azt, hogy különleges szerephez jussak a Szeretet Ország építésében – ez nem rajtam fordul. De hogy betöltve ezt az általános hirdetői szerepkört gyümölcsöző vesszővé legyek Jézus tőkén - ez rajtam fordul. Ha meg nem szűnően tovább akarom fejleszteni magamban a jézusi gondolkodást, ha az imádsággal, lelki étellel, szentségekhez járulással komolyan igyekszem életemet odaformálni Jézus tanításához, akkor képes leszek betölteni ezt a szerepkört.

A család és az egyházközség, ez az a két hely, amely mindenki számára és így az én számomra is adva van. A családban és az egyházközségben kell megszületniük azoknak a kis jézusi közösségeknek, amelyek elvállalják az örömhír továbbvívésének nagy jézusi munkáját. A legelső jézusi közösséget az édesapa és édesanya formálja gyermekeivel. Már két éves korban be kell vonniuk gyermekeiket a közös esti imádságba. Ahogyan nagyobbak lesznek, be kell vonniuk őket a családi Szentírás olvasásba is.

A következő jézusi közösséget olyanok alkotják, akik teljesíteni akarják ezt az általános hirdetői szerepkört s ezért időről időre összeülnek Szentírás olvasásra. Hol? Templomban, plébánián, otthonukban. Ennek kapcsán tudják megbeszélni, hogy családi, munkahelyi és egyházközségi életük szintjén mit is kíván tőlük az Úr Jézus.

A harmadik jézusi közösséget a családok felserdülő fiai és leányai formálják, miután felvették a bérmlás szentségét, amelyben kötelezettséget vállaltak arra, hogy tanúi legyenek Jézus Krisztusnak.

c./ A Szentírás olvasás jelentősége

E jézusi közösségek kialakulása szempontjából döntő jelentősége van annak, amit a hittanórákon és a házi feladatokban is csinálunk, a Szentírás olvasásnak. Az általános iskola elvégzése után a tizenévesek számára tartott templomi keresztényoktatásban majd továbbtanultok erről. Később pedig a templomi biblia-órák különböző felnőtt csoportjaiban.

Miért a Szentírás olvasás a jézusi közösségek kiformalódásának a legjobb eszköze? Azért, mert a Jézus által adott tanítások, a Szentlélek sajátos irányítása alatt megfogalmazott szentírási könyvek közös olvasása azonnal kihozza az összejtettek lelkéből a megbeszélni való problémákat: Hogyan is értette ezt vagy azt Jézus? Hogyan is lehet megvalósítani ezt vagy azt a családon belül piciny gyermekekkel? Hogyan tudom megoldani azt, amit Jézus kíván, ha vasárnap is sokszor szolgálatban vagyok, stb? Ha Szentírás olvására jövünk össze, biztos, hogy azonnal Jézus dolgaival foglalkozunk, s jól meg tudjuk beszélgetni dolgainkat akkor is, ha a plébános atya évenként csak egyszer-kétszer tudja meglátogatni családjunkat, s így nem lehet közöttünk minden alkalommal.

d./ A kollektív vezetés

Az egyetemes zsinaton az Egyház összes püspökei jelen vannak. Mivel van úgy, hogy századok múlnak el anélkül, hogy a világ összes püspökei össze tudnának jönni, ezért létesült a II. Vatikáni Zsinat után a püspöki szinodus. Ezen kb. kétszáz püspök vesz részt, a különböző püspöki karok képviselői; pl. a magyarországi püspökök egy képviselője. A Zsinat és a Szinodus - az Egyház legmagasabb szintű szervezeti egysége a Szentatya vezetése mellett.

Egy fokkal alacsonyabb szervezeti szintet jelölnek a különböző országok püspöki karai, amelyek időnként kontinentális konferenciákat tartanak egy-egy kontinens közös ügyeinek megbeszélése érdekében. Az utóbbi években pl. igen jelentősek lettek a latin-amerikai püspökkari konferenciák.

Egy-egy országon belül találjuk a püspököktől vezetett egyházmegyét. Vannak főegyházmegyék, melyeknek élén egy érsek-püspök áll. Magyarországon: Esztergom, Kalocsa és Eger. Mindegyikükhöz tartozik egy pár egyházmegye. Az esztergomi érsek a legmagasabb rangú, ő az első érsek, éppen ezért latin szóval primásnak is nevezik.

A püspökségek főesperességekre vannak felosztva, ezek élén a főesperes áll. A főesperességek esperességekre osztódnak, ezek élén az esperes áll. Az esperességek egyházközségekre vannak osztva. Ezek élén áll a plébános.

Láthatjuk ebből az Egyház felépítését. Visszafelé menve, alulról felfelé:

- egyházközség (plébános)
- esperesi kerület (esperes)
- főesperesi kerület (főesperes)
- egyházmegye (püspök)
- főegyházmegye (érsek)
- egy ország püspökkari konferenciája (primás)
- egy kontinens püspökkari konferenciája (választott elnök)
- a püspöki szinodus ill. az egyetemes zsinat (pápa, Péter utódja).

A II. Vatikáni Zsinaton az Egyház püspökei állást foglaltak a kollegialitás elve mellett. Ez annyit jelent, hogy az Egyház összes szervezeti szintjein az irányítás, a vezetés kollektív legyen. Tehát az összegyház szintjén a Pápa a világegyház püspökeinek meghallgatásával, a püspökök az egyházmegye papjainak meghallgatásával, s a plébános a maga népének meghallgatásával kormányozzon.

e./ Az egyházközség szervezetlensége

Egyházközségi, plébániai szinten állunk e tekintetben a legrosszabbul. Miért? Mert az egyházközségnek nem alakult ki még a szervezeti tagoltsága. Miért nem alakult ki? Az Isten népének "papra" és "hivőre" való szétbontása következtében. Ennek a szétbontásnak következtében az egyházközségben valójában a pap az egyetlen tisztségviselő. A kántor és a sekrestyés-harangozó csak a liturgikus tevékenységek lebonyolításában segítenek, az egyháztanács és a képviselőtestület csak olyan "gazdasági hivatal", amely az anyagi ügyek bonyolításával foglalkozik. Az Egyház alapvető feladata (igehirdetés, az Istenhez térítés, a

bűnbánatra való eljuttatás) tekintetében csak egy tisztségviselő van - a plébános. Ha három vagy négyezer hívője van, akkor is.

Szervezéstanai szempontból ez tiszta képtelenség. Gondoljunk el egy olyan hadsereget, amelyben a fővezértől kezdve (pápa) a tábornokokon (püspök) keresztül a zászlóaljparancsnokig (plébános) vannak tisztségviselők, de azon túl már nincsenek. Nincsenek csapattisztek, altisztek, tisztek. Csak honvédek vannak. A zászlóaljparancsnoknak van mondjuk négyezer honvédja. Aki ért a hadsereghez, az tudja, hogy egy ilyen hadsereg hajítófát sem érne. Már pedig az Egyház így van megszervezve. A plébános közvetlenül felelős több ezer rábízott katolikusért.

f./ Egyházközségi tisztségviselők

A Szentírás közösségi olvasásának éppen ez az egyik rendeltetése, hogy ez a helyzet megváltozzék. Az a rendeltetése, hogy ennek a munkának erejében kiképződjenek a plébánia tisztségviselői, akik a plébános teljes értékű munkatársaivá lesznek az egyházközségen belül Isten népének egybegyűjtésére.

Hogyan kell egy-egy plébánián belül Isten népét egybegyűjteni? A legelső feltétele, hogy a plébános kinevelje az egyházközség számára a maga tizenkettőjét. Földön jártában Jézus erre fordította a legtöbb energiát. A plébánosnak is legfőbb gondja kell, hogy legyen, hogy kinevelődjék a közösségi Szentírás olvasás segítségével az a réteg, amely segíteni fogja őt a rábízott nyáj Krisztushoz terelésében. A plébánosnak eleven kapcsolatot kell tartania a rábízottakkal. Háromezer emberrel nem lehet eleven kapcsolatot tartani, mert ahhoz nem 24, hanem 240 órából kellene állnia a plébános napjának. Meg kell tehát sokszoroznia önmagát azáltal, hogy hiveiből kiképez olyanokat, akiket ugyanúgy "küldhet", ahogy Jézus is küldte a Tizenkettőt.

A kiképzett Tizenkettőnek lesz a feladata, hogy lakása környékén, a maga utcájában, háztömbjében képviselje Jézus ügyét. Neki kell tudnia, hol várnak kisbabát, s meg kell magyaráznia, hogy nem lehet megkeresztelni a kisbabát, ha a szülők el nem kezdik a templombajárást. Neki lesz gondja a maga körzetében, hogy felhívja a különböző korosztályokhoz tartozó katolikusok figyelmét az ő korosztályuknak szóló iskolai hittanra, templomi keresztényoktatásra, közösségi Szentírás olvasásra. Nekik kell segítséget nyújtaniuk a plébánosnak a templomi keresztényoktatásokban, Szentírás olvasásokban, szentségimádásokban. Küldötteké nevelődven, a Tizenkettőnek is az a dolga, hogy a maga körzetén belül az alkalmasokat küldötteké nevelje. "Mellékállásként" összeszedhetik egyúttal az egyházi megajánlásokat is. Ez a Tizenkettő alkothatná azután azt az egyházközségi konferenciát, amely a plébános irányítása mellett dönthetne az egyházközség ügyeiben ugyanúgy, ahogy a magyar püspökkari konferencia Magyarország katolikus ügyeiben, vagy a Szinodus az egész világ katolikus ügyeiben.

g./ Foglalkozás és hivatás

Hogy mindez megvalósulhasson, ahhoz mindenekelőtt át kell alakulnia a katolikus tudatnak. Miben? Abban, hogy kiradírozódjék a fejükből a "pap" és "hivő" mai merev széjjelválasztása és helyére kerüljön az "egyetemes papság" jézusi elgondolása.

Jelenleg így gondolkodunk: van a "pap", akinek az a hivatása, hogy hirdesse az evangéliumot, s ezzel Istenhez vezesse embertársait. És van a "hivő", akinek az a hivatása, hogy

szállítómunkás, gépkocsivezető, vasesztergályos, mérnök, tanár vagy orvos legyen. S ez a baj. Ennek a gondolkodásnak semmi köze sincs Jézus gondolkodásához. Összekeveri Kossuthot a vasúttal. Összekeveri a foglalkozást és a hivatást.

Mi a foglalkozás? A foglalkozás az ember tanult szakmája. A tanult szakma révén illeszkedem bele az emberi társadalomba. Ezért kapom a fizetést, s a szakmába végzett becsületes munka folytán kerülnek be a boltokba azok az áruk, amelyeket fizetésemmel megvásárolhatok a magam és családom számára.

S mi a hivatás? Hiv-at-ás! Az, amire teremtette Isten az embert. Mire teremtette? Arra, hogy hívja az embert Isten Országát csinálni. Arra, hogy erre a hivatásra válaszoljon az ember, mégpedig igent mondva válaszoljon. Annak van hivatása, aki erre igent mond. Annak van küldetése, akit küldenek és ő el is megy. Az a hivatás, hogy igent mondunk Isten hívására.

A foglalkozások Isten szemével nézve - azonos értékűek. Jézus gondolkodásával nem lehet azt mondani, hogy villanyszerelőnek vagy traktorosnak lenni - ez csak foglalkozás, de főkönyvelőnek, gyárigazgatónak, orvosnak, tanárnak lenni - ez már hivatás. `Minden foglalkozás egyaránt nemes foglalkozás Jézus szemével. Az orvos semmire sem menne villanyszerelő nélkül, s a villanyszerelő sem tudna villanyt szerelni, ha az orvos ki nem gyógyítaná őt betegségéből.

De hát papnak lenni - az már csak hivatás? Annak kellene lennie. Ha valaki úgy pap, hogy igent mond Jézus hívásának és megy és egybe pulikutyázza Isten népét, akkor hivatás az, amit csinál. De ha csak kiszolgálja a hozzájövőket, ahogy a Közértben az eladó, akkor csak foglalkozása van, amelyből ugyanúgy megél, mint a Közért-eladó.

A hivatásnak nincs köze ahhoz, hogy mi van beírva a személyi igazolványunk foglalkozási rovatába. Vannak munkáspapok és vannak villanyszerelő apostolok. Szent Pál például sátorszövő apostol volt. Nem a foglalkozás az ember hivatása. `Amíg ezt meg nem értjük, addig a plébános egymagában tehetetlenkedhet sokezer rábízott hívővel. Amikor ezt megértjük, akkor elkezd átalakulni a föld színe, akkor elkezd láthatóvá lenni a megváltás...; akkor elindulunk a Szeretet Országá felé.

"Példát adtam nektek! Jézus eljött közénk és mindent megtett azért, hogy egyetlen egy se vesszen el belőlünk. Abból, amit akart, csak akkor lesz valóság, hogyha azok, akiket a keresztségben és a bérálásban lepecsételt a Maga számára, megértik, hogy közreműködésük nélkül semmi sem lesz Jézus szándékaiból." "Meg kell értenem Jézusom a szavad. Tudom, hogy küldesz. Tudom, hogy mennem kell. Tudom, hogy el kell vinnem az elveszetteket Hozzád. Köszönöm, hogy tanítottál. Köszönöm, hogy megértetted velem, hogy mire kell felhasználnom az életemet. A szeretetre. A szeretet küldötte akarok lenni. Erre akarom felhasználni az életemet. Amen."

Házi feladat:

1. Analizáld és szintetizáld Jézus "gyümölcs" szavát (Mt 7,16-20; 12,33; 13,8,26; 21,19.34.41.43; Mk 4,7-8; 11,14; 12,2; Lk 6,43-4; 8,8; 20,10; 12,17; 13,6.7.9; 21,30; Jn 4,36; 12,24; 15,2; 12,4.5.16).
2. Melyik egyházmegyéhez tartozol? Ki a püspököd?
3. Egyházmegyéd érsekség-e? Ha nem, melyik érsekséghez tartozik? Ki ott az érsek?
4. Melyik főesperességhez tartozik egyházközséged? Ki a főesperes és hol székel?
5. Melyik esperesi kerülethez tartozik egyházközséged? Ki az esperes és hol székel?
6. Plébánia, lelkészség, filia - mit jelentenek ezek a szavak?
7. Hol vannak Magyarországon papnevelő főiskolák?
8. Milyen szerzetesrendek működnek Magyarországon és hol?

58. Közösségi Szentírás olvasás

a./ Hogyan történik a Szentírás olvasás

A Szentírás közös olvasása sok módszerrel történhetik. Mi most megtanulunk egy olyan módszert, amellyel sok katolikus család és templomi biblia-kör olvassa a Szentírást.

Közös megállapodással kiválasztunk egy szövegrészt. Legyen ez János evangéliuma 15. fejezetének első öt verse (Jn 15,1-5). Ennek a feldolgozásában az első feladat a következő:

b./ Szövegelemzés

Körbe üljük az asztalt, mindenki előtt ott a Szentírás, a füzet, s az írószerszám. Körben megy az olvasás. Egyszerre csak egy verset olvasunk el. Olvasás után mindenki magában dolgozik egy vagy két percet. Mit csinál? Megpróbál tételeket fogalmazni az olvasott vers alapján; ezeket le is írja. Amikor mindenki elkészült, sorba felolvassák a résztvevők, hogy mit írtak. Megindul a vita: Valóban mondja-e, gondolja-e Jézus, az olvasott versben amit írtunk. Végül is megállapítjuk, hogy mi az, amit mindnyájan elfogadunk. Ezt beírjuk a tisztázatba. Ezután olvassuk a következő verset. Majd újra: a tételek megfogalmazása; megvitatása, letisztázása, és így tovább. Egy kis biblia-körön belül ez került tisztázatba az első öt versről:

Sor-	Hely szám	Tétel	Kategória-szám
1.	15,1	= Kétféle szőlőtő van, biológiai és "igazi". = Jézus az igazi szőlőtő. = Jézusnak Atyja van. = Jézus Atyja az igazi szőlőtő gondozója.	
5.	15,2	= Van gyümölcsöt hozó és terméketlen szőlővessző. = A szőlővessző Jézusban (Jézuson, a tövön) van. = Az Atya lemetszi a terméketlen vesszőket Jézusról. = Az Atya megtisztítja a terméketlen vesszőket. = A vesszőknek az a dolguk, hogy gyümölcsöt hozzanak.	
10.		= Az Atya azt akarja, hogy gyümölcsöt hozzanak a vesszők.	
	15,3	= Jézus mondta (tanította) az igét tanítványainak. = A tanítványokat a Jézustól hallott ige megtisztította. = Az ige csak azt tisztítja meg, aki az ige tanítványává lesz.	
	15,4	= A tanítványoknak Jézusban kell maradniuk.	
15.		= Jézus Benne van a tanítványokban. = Jézus meg is marad a tanítványokban, ha azok megmaradnak Benne. = A tanítványoknak gyümölcsöt kell hozniuk. = A tanítványok csak Jézusban maradva tudnak gyümölcsöt hozni.	
	15,5	= Jézus a szőlőtő.	
20.		= A tanítványok a szőlővessző. = Jézus és a tanítványok egymásban vannak. = Egymásbanlevés feltétele a tanítványok gyümölcsözésének. = Egymásbanlevés esetén van bőséges gyümölcsözés.	

- = Aki tanítvány, az bőséges gyümölcsöt hoz.
25. = Aki nem hoz bőséges gyümölcsöt, az nem tanítvány.
 = A gyümölcsöt-nem-hozás oka az egymásbanlevés hiánya.
 = Jézuson kívül lévén semmit sem tudunk tenni az Országért.
 = Jézus az által hoz gyümölcsöt, hogy bennünk van.
 = Jézus nélkülünk nem hoz gyümölcsöt.
30. = Jézus csak az egymásbanlevés (Szt. Pál szavával: a kegyelem) által hatékony.
31. = A kegyelem csak általunk és bennünk lehet hatékony.

c./ Szövegszintézis

A "kategória-szám" rovatba nem írunk semmit. Meg kell előbb ezt is tanulnunk. Erre a számra a szövegszintézis elkészítéséhez van szükség. A szövegelemzés azt akarja megállapítani, hogy az egyes versek megfogalmazásakor a szerző mit mondott, mit gondolt. A szövegszintézis pedig azt, hogy a szerzőben milyen kép él Istenről és hozzánk való viszonyáról; tehát azt, hogy a szerző milyen hittankönyvet írt volna, ha rendszerezni akarta volna ezekre vonatkozó tudását. A szövegszintézis tehát meg akarja írni az olvasott szentírási könyv, részlet (jelen esetben a Jn 15) alapján megírható hittankönyvet. Ahhoz, hogy érdemes legyen már szintetizálni (=rendszerezni), el kell készíteni a szövegelemzést legalább is egy fejezetről (Jn 15. fejezetében 27 vers van, s mi csak öt verset elemeztünk ki.).

A kategória-számok ezt a rendszerező munkát akarják lehetővé tenni. Mindenekelőtt van öt nagy kategóriánk.

I. Az Isten élete önmagában (Vannak alkategóriái)

II. :Isten kinyúlása felénk (Vannak alkategóriái)

III. : Az ember kinyúlása Isten felé és ember felé (Vannak alkategóriái)

IV. Csak történés! (Azaz semmi tájékoztatást nem közöl a fenti I., II., III. kategóriákat illetően: pl. "Jézus vetések között járt" Mk 2,23). Itt alkategória nincs; az időrend egymásutánját követjük.

V. Az Isten "országáról", s az "ország" rokon értelmű szavairól (ház, akol stb), valamint az angyalokról szóló tájékoztatások.

Ez az V/1-es kategória.

Minden tájékoztatás a Sátán országáról. Ez az `V/2-es.

Minden tájékoztatás az evilági országról. Ez az `V/3-as.

Mielőtt megtanulnánk az alkategóriákat, próbáljátok kategorizálni a fenti tisztázatot az öt nagy kategória szerint.

Ezek után tanuljuk meg az alkategóriákat is.

I/1 Az `egy Istenre vonatkozó tájékoztatások. Pl. "Van Isten". (Könyvünk 9-10., 12. fejezete.)

I/2 A Szentháromságra vonatkozó tájékoztatások. Pl. "Istennek van Fia". (Könyvünk 11,21-5 fejezete.)

II/1 A Fiú megtestesülése és nevei. Pl. "Isten elküldi Fiát, Jézust", ill. "Jézus a Messiás". (Könyvünk 20. fejezete.)

II/2 Jézus örömhírt hirdet. (Könyvünk 26-27. fejezete.)

II/3 Jézus tanít minket. (Könyvünk 28. fejezete.)

II/4 Jézus Életet (s az ehhez tartozókat) ad nekünk. (Könyvünk 29. fejezete.)

- II/5 Jézus kereszthalálának jelentősége. (Könyvünk 30-31. fejezete.)
 II/6 Jézus szeretete és bennünket önmagával és egymással egyesítő munkája. (Könyvünk 30., 32-33. fejezete.)
 II/7 Jézus egyház alapítása. (Könyvünk 34. fejezete.)
 II/8 Jézus második eljövetele. (Könyvünk 64-66. fejezete.)
 III/1 Jézus a célunk, utunk és példaképünk. (Könyvünk 35. fejezete.)
 III/2 Jézus formaetikai állítmányai. (Könyvünk 36. fejezete.)
 III/3 Jézus hit- és hűség fogalma. (Könyvünk 37-8. fejezete.)
 III/4 Kiket kell szeretnünk? (Könyvünk 39. fejezete.)
 III/5 Az adás-törvény. (Könyvünk 40-41. fejezete.)
 III/6 A vissza-nem-ütés és a békesség-teremtés törvénye. (Könyvünk 42-43. fejezete.)
 III/7 A szolgálat és a kicsiség törvénye. (Könyvünk 44. fejezete.)
 III/8 Az igazatmondás. (Könyvünk 45. fejezete.)
 III/9 Jézus tanítása a családról. (Könyvünk 46. fejezete.)
 III/10 Az imádkozás. (Könyvünk 47-50. fejezete.)
 III/11 Szentségek. (Könyvünk 51-54. fejezete.)
 III/12 Apostolkodás. (Könyvünk 55-58. fejezete.)
 III/13 Mit értett Jézus a reményen? (Könyvünk 59., 63. fejezete.)

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért megtehetjük, hogy az öt nagy kategóriának megfelelően öt különböző színű ceruzát használunk, s akkor a kategória-szám rovatba a római számokat nem kell újra és újra beírni, mert a kék ceruzával írt "2" I/2-t jelent, a zöld ceruzával írt "2" II/2-t jelent és így tovább. A kategória-számok beírását egyébként akkor érdemes csinálni, amikor már készen vagyunk egy-egy fejezet szövegelemzésével. Ez alkalommal is előbb ki-kimagában végzi el egy-egy vers tételeinek kategória-számmal való ellátását. Utána megvitatjuk, s végezetül azt írjuk be a tisztázatba, amit mindenki, vagy legalább a többség magáévá tesz.

Miután ezt elvégeztük, akkor foghatunk hozzá valójában a szövegszintézishez. Kezdjük azoknak a tételeknek a rendszerezésével, amelyeknek kategória-száma: I/1.

Ha Szent Pálnak a Kolosszeiekhez írt levelét végig elemezzük, és ellátjuk kategória-számokkal is, az alábbi nyolc tételünkhöz kell I/1-es számot írni:

- 1,1 = Istennek van (reánk vonatkozó) akarata.
 1,2 = Isten a Mi Atyánk.
 1,15 = Isten láthatatlan.
 1,19 = Isten magában foglal minden teljességet.
 2,2 = Istenben a bölcsesség és a rendezett ismeret minden kincse megvan.
 2,12 = Istennek van energiája.
 3,10 = Isten az ember megalkotója.
 4,12 = Istennek van akarata.

Külön-külön ki-kimegállapítja, hogy milyen sorrendi számot kell adni az egyes tételeknek. Azaz, azt kell eldönteni, hogy a nyolc tételt milyen sorrendben fogjuk egymás után fűzni, amikor egy kis dolgozatban megpróbáljuk összefoglalni a nyolc tétel alapján a Kolosszei levél tanítását az I/1-es témakörben. Miután a beszámozást elvégeztük, megírhatjuk a dolgozatot.

"Mind a nyolc megállapításból nyilvánvaló, hogy a levél vallja a tételt: `Van Isten. Milyen képet rajzol nekünk a levél Istenről? Nem elképzelhető, csak elgondolható, mert Isten képe nem öltöztethető, hiszen láthatatlan (1,15). A levél legátfogóbb megállapítása Istenről ez: Magában foglal minden teljességet (1,19). Ezt a minden teljességet a levél leginkább Isten értelmi képességeit illetően részletezi. Megvan benne a bölcsesség és a rendezett ismeret

minden kincse (2,2). Nemcsak értelmi képességgel rendelkezik, hanem akarattal is (4,12). Van benne energia mindannak a véghezviteléhez, amit jónak lát és akar (2,12). Mivel minden teljességet magában foglal, ezért az Isten energiájának, akaraterejének - mértéken felülinek és mértéken kívülinek - azaz végtelen nagynak kell lennie. Ennek folytán az Isten megalkotója, megteremtője az embernek is (3,10). Kapcsolata hozzánk nem is akármilyen; gondol, törődik velünk: Atyánk (1,2). Alátámasztja ezt a levélnek az a megállapítása, hogy terve, célja van velünk; van reánk vonatkozó akarata is (1,1)." E dolgot is külön-külön készíthetjük el, esetleg két Szentírás olvasási találkozó között. A következő találkozás alkalmával mindnyájan felolvassuk dolgozatunkat s hozzászólunk a többiek munkájához. Esetleg megállapodunk egy legjobbnak gondolt összefoglalásban, vagy ilyenek minősítjük az egyik dolgot, s azt fogadjuk el a vizsgált szöveg (pl. Kolosszei levél) alapján írt hittankönyvünk I/1-es fejezetéül.

d./ Névszóelemzés

Az Ószövetségnek van egy szava, amely a legnagyobb dicséretet jelenti: "szaddik". Jézus is sokszor használta ezt a szót. Magyar Szentírásunk általában így fordítja: "Igazságos", "igaz". Jézus ezzel a szóval jelölte meg általánosan, formálisan (formaetikailag) azt, hogy milyennek kell lennünk. Jézusnak ezt a szavát közelebbről is szemügyre vesszük.

Sajnos a magyarban az "igaz" szó két teljesen különböző tulajdonságot is jelöl. Mondok két mondatot: "Igaz az, hogy Magyarország legnagyobb folyója a Duna". A római százados a kiszendedett Jézusról ezt mondja: "Ez az ember igaz volt" (Lk 23,47). Az első mondatban annyit jelent az "igaz" szó, hogy "tényleg úgy van, ahogy van". Ez a logikai értelmű "igaz". Jól ismerjük már. A második mondatban azonban egészen mást jelent. Nem azt akarta mondani vele a százados, hogy ez a Jézus tényleg ember. Valami nagyon elismerőt akart mondani vele. Ez az erkölcsi értelmű "igaz". Ilyen erkölcsi dicséretet jelent Jézus "szaddik" szava is.

Bennünket most az érdekel, hogy mit kell csinálni ahhoz, hogy megkapjuk Jézustól ezt a legnagyobb dicséretet; tehát az, hogy miféle ember az, aki "szaddik"? Vallatóra vesszük ezért azokat a mondatokat, amelyekben Jézus ezt a szót használta. Az algebrában használt egyenletrendezési módszerrel végezzük a vallatást: az egyenlőség jel elé kerül a mondatból az "igaz", utána pedig a mondat többi szava. Próbáljuk meg. Jézus azt mondja: "Sok igaz szerette volna látni és hallani, amit ti láttok és hallotok" (Mt 13,17). Rendezzük: "Igaz = aki látni, hallani szeretné Jézust". Sorba megyünk a jézusi mondatokon. Azt, hogy "igaz" nem írjuk le minden mondatnál, hanem mindjárt az egyenlőség jellel kezdjük.

Vegyétek elő a Szentírást, keressétek ki sorban a helyeket, s ellenőrizzétek, hogy jót írok-e az egyenlőség jel után.

1 Jn 17,25	= az Atya
Mt 5,45	= aki nem bűnös = aki olyan mint a jó = aki nem olyan, mint a gonosz
5. Mk 2,17	= a bűnös ellentéte
Mt 10,41	= akit Jézus nem jött hívni = aki olyan, mint a próféta = akit Jézus értékelt = jutalmat kap
10. Mt 13,17	= látni, hallani szeretné Jézust

- Mt 13,43 = sok volt belőlük a Jézus előtti múltban
 = ragyog, mint a nap Atyja Országában
 = az ország fia
 = akit nem vetnek tüzes kemencébe
15. Mt 13,49 = a gonosz ellentéte
 Mt 23,28 = nem az, aki az emberek szemében látszik annak lenni
 Lk 16,15 = aki az Istennek a szemében az
 Mt 23,28 = nem képmutató
 Mt 23,29 = akiket megölnék az emberek szemében igaznak látszóknak
20. Mt 23,29 = akiknek sírját díszítik ugyanezek
 Mt 23,35 = akiknek vérént ontják ugyanezek
 = Ábel és Zakariás
- Mt 25,37 = az Atya áldottai
 = akiket Jézus a juhokhoz és nem a kosokhoz hasonlít
25. Mt 25,37 = akiknek az Ország készül a világ kezdetétől
 = öröklék ezt az Országot
 = gyakorolják a szeretet hatféle cselekedetét
- Mt 25,46 = nem az ördög népe
 = bemennek az örök életre
30. Lk 14,14 = feltámadnak
 Lk 15,7 = nincs szükségük metanoiára
 = örülnek nekik a mennyben
- Lk 18,9 = nem vetnek meg másokat
 Mt 20,4 = Isten, aki megfizet azért, amit teszünk
35. = fizetség, amelyet Isten ad az embernek
 Lk 12,57 = ítélet, melynek tartalma: Jézus a Messiás
 Jn 5,30 = ítélet, melynek megformálója az Atya akaratát keres
 = aki az Atya akaratát keresi
 = Jézus
40. Jn 7,24 = ítélet, amely a valóságnak megfelelő: Jézus tiszteli a törvényt
 = ítélet, amely a valóságnak megfelelő: Szabad szombatot jól tenni
 =Jézus

e./ Névszósztintézis

A vallatás befejeződött. A szóanalízist elvégeztük, most a szintézis következik. Mindenekelőtt azt állapítjuk meg, hogy Jézus kétféle értelemben használta szavunkat. Vannak, akiket az Isten tart "igaznak". Ezeknek legnagyobb ellenségei azok, akiket az emberek tartanak "igazaknak". Ezek azok, akiket Jézus nem hív!

Megtudjuk, hogy `kit tekint Jézus igaznak: Az Atyát, Önmagát, tehát az Istent. De embereket is, akiket Jézus értékeli: olyanok, mint a próféták. Ezek nem az ördög népéhez tartoznak, nem gonoszok, nem bűnösök. Ezek Jézus Országának fiai. Név szerint ilyen Ábel és Zakariás. Azt is megtudjuk, hogy `milyen magatartást gyakorolnak ezek az igazak. Tisztelik a törvényt. Nem képmutatók, nem vetik meg embertársaikat. Isten napját jócselekedetekkel ünneplik meg. Enni-inni adnak, lakást-ruhát adnak, meglátogatják a betegeket és a rabokat. Nem öklelő kosokként viselkednek, hanem öklelést-verekeedést nem ismerő juhokként.

Megtudjuk még azt is, hogy mi a sorsuk. Itt a földön megölik őket, vérént ontják. De haláluk után már gyilkosaik is tisztelik.

Az örök büntetés elkerüli őket. Nagy jutalmat kapnak, ők öröklik a kezdettől fogva készített Országot, bemennek az örök életre; ott örülnek nekik, és olyan fényesek ott, mint amilyen a Nap. Isten jutalmazza őket.

Mindezt végsősoron az teszi lehetővé, hogy az igaz, az Isten akaratát keresi, annak teljesítésére törekszik. Ezért igaz az Isten szemében. Azaz ezért tekinti őt a maga népének, ezért tetszik az Istennek. Tehát:

AZ A "SZADDIK", AKI ISTENNEK TETSZŐ.

Az Isten maga is SZADDIK, azaz olyan, hogy Isten kedvét leli benne (pl. az Atya a Fiúban!).

Az Isten maga a Szeretet; tehát csak az tetszhetik Neki, aki szeret.

S most valami nagyon fontos következik. Istennek még nem tetsző az az ember, aki csak "igazságos". Jogi értelemben az az igazságos, aki nem veszi el azt, amit a másé, és megadja kinek-kinek azt, ami annak munkája után jár. Az éhezőknek, ruhátlanoknak jog szerint nem tartozom azzal, hogy ennivalót és ruhát adjak neki; de tartozom azzal, hogy a kőművest kifizessem, ha felépítette a házamat. Igazságtalanságot követek el vele szemben, ha nem fizetem ki a bérét; de azzal, hogy kifizetem azt, ami neki jár, még nem vagyok Istennek-tetsző. Attól, hogy nem vagyok "igazságtalan", még nem vagyok "igaz". Csak akkor vagyok igaz, ha szeretek. Csak akkor, ha adom azt is, amire a jog, a világ törvényei szerint nem vagyok kötelezve. Ez a "szaddik" féle Istennek-tetszés mérhetetlenül többet kíván tőlem, mint azt, hogy ne legyek jogtalan, ne legyek jogi értelemben igazságtalan embertársammal szemben.

f./ Igeelemzés

Más módszerrel kell eljárni, ha nem névszónak, hanem igének a jelentését akarjuk megállapítani. Ezt is meg kell tanulnunk. A jézusi tanítás legfontosabb igéjét fogjuk elemezni, a "SZERETNI" igét,

Mégpedig a Máté evangéliumában. Összesen hét ízben fordul elő – ezt egy alkalmas újszövetségi szótár segítségével megállapíthatjuk.

Minden egyes előfordulásnál megnézzük:

Ki az, aki szeret? (Von 1. p.)

Ki az, akit szeretnek? (Von. 2. p.)

Miben nyilvánul meg ez a szeretet? (Von 3. p.)

Milyen a szeretet intenzitása (hőfoka, nagysága)?

Mi a szeretet következménye?

Mi az előfeltétele?

Megnézzük tehát, hogy az egyes előfordulási helyek mit vallanak a felsorolt hat szempontból.

	Mt. 5,43	Mt. 5,44	Mt 5,45	Mt 5,46	Mt 5, 46	Mt 5,47	Mt 5,47
von.1.p	ószövetség zsidók	Jézus népe	Mennyei atya	Jézus népe	vámosok	Jézus népe	pogányok
von.2.p.	honfitársakat ellenségeket nem	ellenségeiket, bennünket gyűlölőket üldözőket, átkozókat	csak az őket szeretőket	csak az őket szeretőket	csak a rokonokat	csak a rokonokat	
von.tart	a gyűlölert ellentéte		napsütést és esőt adni			köszönteni bőségesen, tökéletesen cselekedni	köszönteni
inten- zítás							
követ- kez- mény		Mennyei Aya fiává leszünk		nincs jutalom		nincs jutalom	nincs jutalom
felté- tel							

	Mt. 5,48	Mt. 5,48	Mt 19	Mt 23,27	Mt 23,27	Mt 23,27	Mt 6,24
von.1.p	Jézus népe	Mennyei Atya	aki be akar menni az örök életre	Isten népe	Isten népe	Isten népének egyedei	Isten népe
von.2.p.	mindeni	mindeni	felebarátot (=mindenkit)	felebarátot (=mindenkit)	Istent	önmagunkat	Istent, a Sátánt nem
von.tart	tökéletesne lenni	tökéletesne lenni	tökéletesnek lenni, eladni mindenét, szegényeknek adni: örök életet biztosító cselekvés	foglalata a Törvény és a Próféták követelményeinek		köszönteni bőségesen, tökéletesen cselekedni	szolgálat, ragaszkodni, egyetlen Úrnak tekinteni, a Sátánt gyűlölni, nem szolgálni, Úrnak nem tekinteni
intenzitás	ahogy az Atya		ahogy magamat	ahogy magamat	teljes szívemből, teljes lélekkel, egész elméből, minden erővel		
következmény			mennyei kincset birtokolni, bemenni az örök életre				
feltétel			lehetőleg nem gazdagnak lenni				két urat nem ismerni

g./ Igeszintézis

Ezek után elvégezzük a szintetizálást, miként a "szaddik" esetében is tettük. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy Jézus ezt a szót két jelentéstartalommal használja: egy dicsért és egy elutasított tartalommal. "Szeretnek" ugyanis az ószövetségi zsidók, a vámosok, a pogányok is (1,5,7), de ezzel a szeretettel Jézus nincs megelégedve. A Mennyei Atya, az Isten népe, az örök életre bemenni akarók másképpen szeretnek. Első kérdésünkre tehát ezt a szintézis választ kapjuk:

Kiknek kell szeretniük?

Mivel a Mennyei Atya szeret, ezért mindenkinek, aki el akar jutni hozzá, tehát az Isten egész népének egyenként és összességében szeretnie kell. De nem abban az értelemben, amelyben ténylegesen minden ember szeret, tehát nem úgy, mint az ószövetségi zsidók, a vámosok, a pogányok szeretnek.

Kiket kell szeretnünk?

a./ Istent (11,14)

b./ Magunkat (13.)

c./ Honfitársainkat, rokonainkat, barátainkat, minket szeretőket (1,4-7).

d./ De nemcsak ezeket, hanem ellenségeinket, a bennünket gyűlölőket, üldözőket, átkozókat is; tehát nemcsak a jókat és Istennek tetszőket, hanem a gonoszokat és az Istennek-nem tetszőket is.

Tehát kivétel nélkül minden embert; az újszövetségi értelmű "felebarátot". Csak a Sátánt, azaz a Bűnt nem kell szeretnünk; sőt nem is szabad szeretnünk. Látnivaló, hogy az Isten nem szab határt a maga szeretetének, kivétel nélkül mindenkit szeret. Aki őhöz el akar jutni, annak is ilyen senkit ki nem záró módon kell szeretnie. A jézusi szeretet nagy újdonsága ez a senkit ki nem zárás, tehát az ELLENSÉGSZERETET.

Miben áll a szeretet?

Mindenekelőtt megtudjuk, hogy az Isten egész ószövetségi kinyilatkoztatásának foglalata. A szeretet mindaz tehát, amit a mózesi Törvény és a Próféták kívántak. S mindaz, ami kell ahhoz, hogy bemehessünk az örök életre. Tehát a parancsok teljes összefoglalása: ebben minden parancs bent van. Formailag a szeretet azonos a tökéletességgel, vagy legalább is a tökéletesnek lenni akarással. Ugyancsak formailag: a szeretet a "bőséges" cselekvés. Tartalmilag vizsgálva: egyfelől (negatív kifejtésben) a gyűlölet és a megvetés ellentéte. Más felől pozitív kifejtésben:

a./ Isten esetében: napfényt és esőt adni,

b./ ember esetében pedig:

1. Istennek szolgálni, hozzá ragaszkodni, őt egyedüli Úrnak tekinteni és a Sátánnal minden kapcsolatot megszakítani, azaz a Bűnt gyűlölni, elvetni, úrnak lenni magunk felett, nem engedni.

2. Az embernek ember iránti szeretete pedig a következő szavakkal rajzolódik meg: köszönteni, nemcsak rokonokat, jót cselekedni bárkivel szemben, a szegényeknek vagyonukat odaadni, még ellenségeinkért is imádkozni.

Milyen intenzitással kell szeretnünk?

A legnagyobbal. Jézus ezt háromféleképpen is elmondja:

a./ Ahogy az Isten (8.)

b./ Ahogy magunkat szeretjük (10., 12),

c./ Teljes erőnkől (11.).

Mi a következménye a szeretetnek?

Az ellenségszeretetet kizáró Jézustól elutasított szeretetért az Isten nem ad jutalmat, mert ebben nincs semmi olyan, amit Isten meg akarna jutalmazni (4,6,7). Az ellenségszeretetet is magában foglaló szeretetért jár a jutalom: bemegyünk az örök életre, a Mennyei Atya fiává leszünk, mennyei kincset birtokolunk (2, 10).

Mi a feltétele a szeretetnek?

Egy ilyennel találkoztunk. Az sem feltétlen feltétel. Mert elméletileg a gazdag is vállalkozhatik a szeretetre, csak gyakorlatilag nagyon ritkán fordul ez elő. Ezért a szeretetnek sok esetben feltétele, hogy ne legyünk gazdagok.

h./ Összefoglalás

Ebben áll az igék szintézise, azaz jelentéstartalmuknak pontos meghatározása. Ezeket a kis összefoglaló dolgozatokat is külön-külön készítjük el. Mindannyian felolvassuk, megbíráljuk őket s megállapodunk egy végleges szövegben, ugyanúgy, mint a szövegszintézis esetében.

Megismertük tehát a Szentírás olvasás egy módszerét. A gyakorlat sok előnyét tette nyilvánvalóvá. A legfontosabb előnye abban áll, hogy segít annak megállapításában, hogy mit gondolt az, aki kétezer esztendővel ezelőtt az Újszövetség egyik vagy másik könyvét megírta. Nem a maguk gondolatait olvassuk bele a szövegbe, hanem a kinyilatkoztatást vesszük tudomásul. A másik előnye abban áll, hogy bőséggel veti fel ez az elemző-szintetizáló munka a legkülönbözőbb problémákat, amelyeknek a felmerüléséből nagyon jó és termékeny beszélgetések alakulhatnak ki. A harmadik pedig az, hogy nincs feltétlenül szükségünk (legalábbis minden esetben) szakképzett teológusra, azaz a pap jelenlétére. Isten népe ezt a családban, kis baráti közösségekben odahaza is tudja csinálni.

Végezetül ez a közösségi Szentírás olvasás fogja elmélyíteni az egyházközség tagjaiban azt a tudatot, hogy az életüket arra kell felhasználniuk, hogy Jézus munkatársaiként előbbre vigyék életükkel Jézus nagy ügyét: megteremteni a Szeretet Országát a földön.

Házi feladat:

1. Hány könyvből áll az Ószövetségi Szentírás?
2. Mikor írták ezeket a könyveket?
3. Hány könyvből áll az Újszövetségi Szentírás?
4. Mikor írták ezeket a könyveket?
5. Kik a könyvek szerzői?
6. Sorold el a könyvek címeit?
7. Vannak-e az Újszövetségi Szentírással egyidős egyéb keresztény írások?
8. Ezek közül melyek a legjelentősebbek?

X. ISTEN NÉPÉNEK REMÉNYE

59. Az én békémet adom nektek

a./ Hit és remény

A Messiás örömhírt hozott nekünk. Az örömhír a vesztett Éden ígéretét tartalmazza. Éppen azt, amire az ember reménye irányul. Az az Isten, aki a maga képére és hasonlatosságára teremtette meg az embert - boldog Isten. Boldog, mert semmi sem hiányzik Neki, mert mindene megvan; mert a természetéből fakadó igények Benne kielégültek. Az ember is a

hiánytalan, mindent birtokló és soha el nem fogyó életre vágyik. Nem lehet kielégült tudatállapotú, amíg a Hiány és a Halál keresztezi életének útját.

A Jézus életéről készült beszámolók, az evangéliumok lapjai telve vannak Jézus csodáival. Amerre járt, meggyógyította a betegeket. Ezekkel a gyógyításokkal akarta nyilvánvalóvá tenni, hogy érti az ember baját, és segíteni akar rajta. A gyógyítások után rendre ezzel a mondattal bocsátotta el a meggyógyítottakat: "Menj, a hited meggyógyított téged". `Ez a hit egyúttal remény is volt. Izrael népe nap mint nap látva csodáit, hitt Jézus gyógyító erejében; azaz vallotta igazságként, hogy a Názáreti prófétának gyógyító ereje van. De gyógyulást kérve Tőle, szükségképpen remélt is. Remélt abban, hogy ő is meg fog gyógyulni. Ugyanígy reményről beszél az utolsó vacsorán a "hinni" szó: "Higgyetek bennem. Atyám házában sok lakóhely van. Elmegyek helyet készíték nektek" (Jn 14,2). A reményről beszél, mert övéi is lakást kapnak majd Atyja házában.

A hit igaznak tartást (és hűséget) jelent. A remény viszont majdani birtoklást: visszaszerzem egészségem, a Mennyei Atya házában lesz majd lakásom. `A hit - tudatbaszerzés; a remény - birtokbaszerzés. Tudom, hogy van örök élet - ez a hit Az enyém lesz az örök élet - ez a remény.

b./ Jelen és reménybeli boldogság

Jézus a boldogságot ígérte a maga népének. De valahogy nagyonfurcsán fogalmazott: "Boldogok vagytok, akik most sírtok, majd nevettek" (Lk 6,21). Miért fogalmazott ilyen furcsán? Hogyan lehetek most boldog, amikor most sírok? Hogyan lehetek boldog, amikor majd csak a jövőben fogok nevetni? Megmagyarázza ezt Jézus "örök élet" fogalma. Mondta az "örök életet" az Isten népe majdani birtokának is: akik mindent elhagytak Érte, azok "megkapják majd az örök életet az elkövetkező aióban (=világban)" (Mk 10,30). De mondta az "örök életet" jelenbeli birtoknak is: "Aki hallgatja az én szavam, birtokolja az örök életet és...átment már a halálból az életre" (Jn 5,24).

Az "örök életet" tehát azonnal adja, amint valaki beáll népe közé. Miért mondja öröknek a szeretet életét? Azért, mert ez az élet az Istené, aki nem ismer elmúlást. Aki rendelkezik az el nem múló és hiánytalan isteni étellel - annak már most boldognak kell lennie; hiszen már most biztosítva van a számára az az élet, amely a boldogság élete.

Ugyanakkor viszont Isten népének élete ebben az aióban a földön járó Jézusnak az élete, tehát a szeretetnek az élete abban a világban, amelynek a Sátán a fejedelme. A sorsazonosság tételének erejében az adás, a vissza-sem-ütés, a szolgálat útját járóknak sorsaa szegénység, az üldözöttség, a kicsiség. Így aztán érthető, hogy Isten népe ebben az aióban még - bár boldog az örök élet birtoklásának következtében - sír. Sorsa csak eme aiónbeli élete után lesz azonos a mennybement Jézusnak a sorsával, aki kiszabadult már a Sátán és csatlósainak (Pilátusnak, Kaifásnak, stb.) a kezéből. `Isten népe csak a jövőben fog - nevetni.

Felemás tehát az Isten népének tudatállapota, amíg itt a földön jár. Számára a boldogság részint már birtokolt, részint még nem birtokolt. Szükségképpen következménye ez az Isten Országá eme aiónbeli helyzetének. "Az Isten Országá bennetek van" - mondja Jézus egyfelől; másfelől pedig "Jöjjön el a Te Országod" (Lk 17,21; 11,2) tanítja a Miatyánkban. `Az Isten Országá már itt van és még nincs itt.

c/ Isten népének öröme

E felemáság azonban nem változtat azon a tényen, hogy az örömhirdető Jézus - mégis csak örömet hirdetett népének. Minek örüljön Isten népe? Részben a várható jutalomnak. Az öt talentumból tizet csináló szolgának ezt mondja: "Menj be urad örömébe" (Mt 25,21). Tanítványainak azért kell örülniük, mert "neveik be vannak írva a mennyekben"; azért, mert "nagy lesz a jutalmuk a mennyekben" (Lk 10, 20; 6,23).

De ez az öröm itt van már a jelenben is azoknak a szívében, akik reá teszik életüket az Útra. Aki megtalálja az Országot jelképező kincset, az megveszi és eladja mindenét. Bánkódva a magát kifosztás miatt? Nem. Örömmel fosztja ki önmagát, annyira örül a megtalált kincsnek (Mt 13,44). Aki csak egyszer is adott életében, tudja, hogy "nagyobb boldogság (öröm) adni, mint kapni" (Csel 20,35).

d./ Kétféle béke

Van azonban Jézusnak egy szava amely minden "majd" nélkül jellemzi övéinek tudatállapotát. Ez a szó: a béke. Köszöntésként is ezt használta. "Békesség nektek" - ez volt a jónapotja. Mondjátok "Békesség e háznak" - tanította köszönni tanítványait. A viszontlátásra is így hangzott ajkáról: "Menj békével" (Lk 24,36; 10,5; 7,50).

Jézus kétféle békét ismert. Az egyik volt az Ő békéje, az országbeli béke. A másik a világ békéje, az evilági országoké. Ezt az utóbbit nem hozta nekünk: "Ne gondoljátok, hogy békét jötem hozni a földre..." (Mt 10,34; Lk 12,51). Ellenkezőleg, Önmagára és népére is evilági fiainak kardját hozta: A fegyverekkel rendelkezők üldözik Őt is, népét is. Az evilági béke nem az Isten világából való, a félelem szülötte. Olyankor van a béke a világban, amikor a fegyverekkel rendelkezők nem mernek támadni.

Jézus nem erre a háború-szüneteltetésből adódó békére gondolt, amikor az utolsó vacsorán ezt mondta övéinek: "Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek. Nem úgy adom én nektek, ahogyan a világ adja" (Jn 14,27). Ez a jézusi béke független attól, hogy a világ békében hagyja-e övéit. Jézust ez a béke letartóztatása közvetlen közelében sem hagyja el. A Getszemániba készülődve is nyugalom van lelkében: "Ezeket mondtam nektek, hogy békétek legyen bennem. A világban szorongatásaitok lesznek. Bizzatok, én legyőztem a világot" (Jn 16,33). Isten népe magában hordja Jézus békéjét. Ezért nevezi "békesség fiai(nak) övéit" (Lk 10,6).

e./ A jézusi béke megszabadít a félelemtől

Mi a titka ennek a jézusi békének? Jézusban az Isten békéje van. Az Istenben azért van béke, mert nincs ami megzavarhatná az Atya, a Fiú és a Lélek szeretetközösségének az életét. Istennek nem árthat a Sátán, a világ fejedelme. Az Istenben nincs félelem. A béke a félelemmentes élet velejárója. A feltámadott Jézus így köszönti övéit: "Béke veletek. Én vagyok. Ne féljete" (Lk 24,36).

Milyen alapon ígéri ezt a félelem-mentes béke-életet Jézus a maga népének? Azon az alapon, hogy eggyé teszi népét önmagával. Alétazonosságából fakad Isten népének a sorsazonossága; ebből fakad az is, hogy Isten népének a Sátán nem árthat. Nem, mert eggyé lett azzal a Jézussal, aki legyőzte a világot. Ezért ígérheti: "Jöjjetek hozzám mindnyájan és én felüdítlek

titeket...és nyugalmat talál a lelketek" (Mt 11,28-9). Jézus meg akart szabadítani minket a félelemtől: "Ne féljete azoktól, akik megölik a testet, s ezentúl semmit sem tudnak csinálni. Megmondom nektek, mitől féljete. Féljete attól, aminek hatalma van a gyehennára vetni titeket" (Lk 12,4-5).

Mi ez a hatalom? A Bűn! Isten népének csak a Bűntől kell félnie. Ha azonban a Messiás útját járja, akkor elkerüli ezt az egyetlen hatalmat, amely árthat neki. Ezért tudja odaadni nekünk Jézus a maga békéjét.

Mindezekből következően a béke jelöli azt, ami már megvalósult abból a boldogságból, amit remél az ember. Ha Isten népe ma és itt utána megy a Messiásnak, ha az Ő útjait járja, akkor nem kell félnie, akkor Jézus békéje lehet a szívében. Mekkora az ereje ennek a jézusi békének? Megmutatta nekünk a Getszemáni kertben. Nyugodt hangon tudta mondani a letartóztató csoportnak: "Én vagyok". Jézus egyé tett bennünket önmagával. Ezért aztán a legnehezebb helyzetekben is béke lehet a szívében. "Az Úr velem, ember mit árthat énnekem" - halljuk a Zsoltáros szavát a szerzetesek esti imájában.

Házi feladat:

1. Mi kell ahhoz, hogy egy létező boldog lehessen?
2. Van-e "remény" jelentése az alábbi helyeken a "hinni" ("hit") szónak (Mt 8,13; 9,28; Mk 8,23; Mt 15,28; 9,20-2; Mk 5,36)?
3. Hiszek abban, hogy a halottak feltámadnak. Remélek abban, hogy a halottak feltámadnak.
4. Sírt-e Jézus és miért?
5. Melyik békéről beszél Jézus az alábbi helyeken (Lk 11,21; 14,31-3; 19,42).
6. Miért nem lehetünk ebben az aiónban kielégültek?
7. Miért mondta Jézus jelen időben boldognak a benne hívőket (Mt 5,3; 11,6; 13,16; 16,17; 24,46; Lk 6,20-2; 7,23; 10,23; 12,37.38.43; 11,27-8; 14,14-5; 23-29; Jn 13,17; 20,29)?
8. Lehet-e boldog az, aki nem Jézus Útját járja?
9. Lehet-e béke abban az emberben, akinek állandóan attól kell tartania, hogy börtönbe viszik
a./ Krisztusért
b./ lopásért?
10. Hogyan lehet megszabadulni a Bűntől való félelemtől?

60. Az első keresztény századok

a./ Pünkösöd után

Jézus mennybemenetele után tíz nappal a Szentlélek leszállt a Tizenkettőre. Megerősítette őket. Ennek hatására Péter - Kaifás házából alig száz méterre - az egybegyűlt tömeg előtt bizonyosságot tett Jézus feltámadásáról. Halált megvető bátorságra volt szüksége ahhoz, hogy Kaifás városában Isten Fiának mondja azt a Jézust, akit Kaifás alig két hónapja kivégeztetett. De a beszédnek meglett az eredménye. Háromezer férfi kötelezte el magát Jézus ügyének (Csel 2,1-41). A főpapok hamarosan meg is indítják a véres üldözést Jeruzsálemben a keresztények ellen. Saul - a későbbi Szent Pál - házról-házra jár: összefogdossa és viszi

börtönbe a keresztényeket (Csel 8,3). Szent János evangélista testvérét Jakabot - a "három" tanítvány egyikét Heródes Agrippa király karddal lefejezteti (Csel 12,2).

b./ A pogányok között

Az üldözött keresztények menekülnek Jeruzsálemből. Eljutnak Szamáriába, a tengerpartra, Zsidóország minden részébe. Nem azért menekülnek, hogy hűtlenek legyenek Jézushoz. Hitüket magukkal viszik, "hivatásuknak" tekintik, hogy tanúzzanak Jézusról. Egyre több és több házban tanítják és hallgatják Jézus tanítását, keresztelkednek meg s törik meg vasárnaponként a kenyeret Jézus emlékezetére. Tíz év leforgásán belül túlcsap ez a "mozgalom" - akkor "útnak" (Csel 9,2) nevezték - Zsidóország határain. Elterjed egész Szíriában, annak legfőbb városaiban, Damaszkuszban és Antiochiában.

Antiochiában egyre több és több nem-zsidó fogadja el életútként Jézus útját. Míg a zsidóból lett keresztények megtartják az ószövetségi vallás előírásait, ezek a pogányból lett keresztények nem akarnak körülmetélkedni, nem akarják vállalni a mózesi törvény obszervanciáit. Emiatt ül össze a jeruzsálemi zsinat, kb. 50-ben. Péter és Jakab (nem Zebedeus fia, hanem Jézus unokatestvére) vezetésével s a pogányok között nagy eredményeket elérő Pál jelenlétében - határozatot hoznak. A határozat lehetővé teszi a pogányok számára az Egyházban való felvételt anélkül, hogy zsidókká kellene válniuk (Csel 15,1-35).

Ezzel a "mozgalom" szabad utat kapott a pogányok, azaz a Földközi-tenger egész vidékét magában foglaló Római Birodalom népei felé. Az "Apostolok Cselekedetei" elsősorban a legnagyobb hatással dolgozó Szent Pál térítő munkájáról számol be. Kisázsiában (a mai Törökországban) és Macedóniában Achájában (a mai Görögországban), annak kisebb és nagyobb városaiban, egymás után hozza létre a keresztény gyülekezeteket. Az ezekhez a gyülekezetekhez (egyházakhoz) írt leveleiből világos képet kapunk az első keresztények problémáiról, gondolkodásáról, életéről. Ezeket a leveleket olvasva, elemelve magatok is megállapíthatjátok, hogy ezek a gyülekezetek hűségesek maradtak ahhoz az Úthoz, amelyet Jézus tanított.

Más tanítványok más tájak felé vették útjukat. Tamás Indiába ment, Márk Alexandriába (Egyiptomba), Péter pedig Rómába.

c./ Véres keresztény-üldözések

Szent Pál 58-ban írja Korintusból a Rómaiakhoz szóló levelét. A levélből megállapítható, hogy Jézus mennybemenetele után húsz évvel a Jeruzsálemtől kétezer kilométerre levő Rómában már gyökeret vert Jézus Szőlőtője. Olyannyira elszaporodnak, hogy 67-ben Néró császár megrendezi az első nagyarányú keresztény-üldözést. Ennek esik áldozatul Péter apostol, akit fejjel lefelé keresztre szegeznek, és Szent Pál is, akit pedig karddal fejeznek le.

A Tizenkettőből a legmagasabb életkort János apostol éri meg. Az újra és újra megújuló keresztény-üldözések során Kisázsiából Patmosz szigetére számúzva írja meg a "jelenések könyvét". A könyv forró és türelmetlen várakozás. Az apostol várja Jézus máodik eljövételét, amely majd megjutalmazza azokat, akik hűségesek maradtak az üldöztetésekben Jézushoz.

Jézus második eljövetele azonban egyre késik, s így a keresztények száma egyre jobban nő a Birodalomban - a meg-megújuló s egyre véresebb keresztény-üldözések ellenére is. "Olyan a keresztények vére, mint a mag" - írja Tertullianus a II. században. Jézus halálából született

meg Isten Új Szövetsége. A Szövetséghez vérük hullásáig hűségesek életéből nőtt egyre nagyobbra és nagyobbra Jézus tábora.

d./ Az első századok hűsége Jézushoz

Hűségesek maradtak-e a keresztények a véres üldözések között a jézusi tanításhoz? Ítéljétek meg magatok - az első századok keresztény irodalmának (egyházatyák) alábbi szemelvényei alapján!

Tertullianus (+ 250.):

"A bennünket üldöző hatóságokat nem is számítva hányszor támadják meg népünket köbhajtásokkal, és vetnek tűzcsóvákat házainkra...Nem tudnánk-e egy kicsiny csóvával tüzet vetni a városra, ha meg volna engedve körünkben, hogy gonoszat tegyünk?...ha nem volna olyan tanításunk, amely megparancsolja számunkra, hogy inkább bennünket öljenek meg, minthogy mi öljünk?"

Cypriánus (+ 258.):

Közülünk senki sem tanúsít ellenállást, amikor letartóztatják, s nem próbál bosszút állni erőszak-alkalmazástok miatt, bár a mi népünk nagyszámú és mindenütt megtalálható már. Nincs megengedve számunkra a gyűlölet, és mi akkor teszünk inkább Istennek, ha nem csapunk vissza azért a rosszért, amelyet ellenünk tesznek. Mi kedvességgel felelünk gyűlöletükre."

Lactantius (+ 330.):

"Ha a gonosszággal szembe állítod az elviselést...akkor azonnal kioltod a gonosszást, mintha vizet öntenél a tűzre. Ezzel szemben ha a provokáló gonosszággal szemben el-nem-viselést alkalmazol, ...akkor ez az olajjal öntözött gonosszág olyan tűzmáglyát éleszt, amelyet folyóvíz sem olthat ki, még vérfürdő sem."

Arnobius (+ a IV. sz. elején):

"Mi azt tanultuk Krisztus tanításából és törvényeiből, hogy nem szabad rosszért rosszal fizetni, és hogy inkább vérünket kell ontanunk, semminthogy beszenyezzük kezünket és lelkiismeretünket mások vérével."

Origenes (+ 254.):

"Mi nem emelünk kardot a nemzetek ellen, mi nem tanulunk hadviselést amióta Teremtőnk, Jézus által a békesség fiaivá lettünk."

Ezek a keresztények meg voltak győződve arról, hogy lehet Jézus tanítása szerint élni. Lehet még akkor is, ha utána el kell menniük a Golgotára.

e./ A milánói türelmi rendelet

Nagy Konstantin császár 314-ben kiadta a milánói türelmi rendeletet. A keresztény-üldözés ezzel véget ért. Magához hívta milánói császári palotájába az egyház püspökeit. Nem tudjuk hogyan folyt le a tanácskozás. De bizonyára nem ez hangzott el ajkukról a császár felé:

"Rendben van Konstantin testvér! Magánvagyonodat add el, árát oszd szét a szegények között. Kardodat, hadseregedet add át ellenfelednek, Maxentiusnak. S ezek után gyere velünk az állami szórakoztató iparba, az oroszlánok elé." Nem ez hangzott el, s ezzel lezárult a kereszténység történetének első szakasza s kezdődött valami új, amit a II. Vatikáni Zsinat szellemében úgy emlegetünk, mint "nagykonstantini kereszténységet".

Házi feladat:

1. Ki írta az "Apostolok Cselekedeteit"?
2. Mikor és hogyan lett Saulból Pál?
3. Hol van ez megírva?
4. Számold be az antiochiai keresztények életéről a Csel 11,19-27; 13,1-3; 14,26-8 szövegelemzése alapján.
5. A jeruzsálemi zsinaton Szent Pál elérte-e azt, amit akart, vagy kompromisszum (50 %-os eredmény) jött létre?
6. Hány térítő útja volt Szent Pálnak?
7. Kik voltak az "egyházatyák"?
8. Melyik a legnagyobb egyházatya?
9. Milyen világhírű könyveket írt?
10. Péterék püünkösdi bátorsága megmagyarázható-e lélektani alapon vagy csak csodával?
11. Egyetemes zsinat-e a jeruzsálemi?
12. Melyik volt az első egyetemes zsinat?
13. Miért ünnepeljük Péter és Pál vértanúságát ugyanazon a napon?
14. Tud-e fejlődni az Egyház, ha nem üldözik?
15. Hütlenek vagyunk-e Jézushoz, ha nem üldöznek bennünket?

61. A nagykonstantini kereszténység

a./ A türelmi rendelet után

Az első három században sem volt minden fehér, s az utána következőkben sem volt minden fekete. Az első három században is voltak, akik hűtlenek lettek Jézushoz, s az utána következőkben is voltak Jézusnak nagyon hűséges követői. Assiszi Szent Ferenc vagy Lisieux-i Szent Teréz nyilván szerették annyira Jézust, mint az első három század legkiválóbb keresztényei.

Mégis valami nagyon jelentős történt a IV. században. Az egyház közös nevezőt hozott létre Jézus ügye és a császár ügye között. A Tibérius római császár jeruzsálemi tisztviselőjétől Pilátustól kivégeztetett Jézus tanítványai - tisztviselőivé lettek Tibérius utódanak, a római császároknak. Mindez erősen hatott a keresztények tudatára. Ítéljétek meg magatok a következőket az alábbi szemelvények alapján. Egy századdal a türelmi rendelet után írja Szent Ágoston:

"A katonáról, aki megöli az ellenséget nem gondolom, hogy vétkezik, mert így járván el a törvénynek engedelmeskedik...A katonára, aki megöli az ellenséget, egyszerűen szolgálja a törvénynek. Megengedett tehát számára, hogy betöltse szolgálatát..."

A XII. sz. elején a fegyverrel harcoló szerzetesrendekről ("lovagrendek"). Szent Bernát (+ 1153.) így ír:

"Kétségtelen, hogy egy szentnek a halála mindig nagy értékű az Isten szemében, akárhol is következzen be az. De nem látszik-e egészen különösen gyönyörűnek ez a halál a csatamezőn, ahol a legnagyobb a szentnek a dicsősége?! Ha az ügy, melyért a keresztény harcol, igaz ügy, akkor a háború, akármilyen legyen is az a maga valójában, nem lehet gonosz... A lovagok teljes biztonságban harcolják Uruknek harcát. Nem kell félniük sem a bűntől ha ölnék; sem a kárhozattól, ha meghalnak. Valójában egyedül Krisztusért adják és Krisztusért veszik a halált; azért, hogy megdicsőítsék Krisztust és egyesüljenek vele. Nemhiába hordozzák a kardot: ők az Isten igazságosságának szolgálói; az a feladatuk, hogy üldözzék a gonoszokat, és megdicsőítsék az igazakat. Amikor megölnék egy gonosztevőt, nem követnek el emberölést. Az a halál, amelyet osztanak, a Krisztus haszna; és az a halál, amelyet ők maguk vesznek, a saját maguk haszna".

Csoda-e ezek után ha századunkban a napi áldozó francia államelnök, De Gaulle ezt írja:

"A katonai szellem, a katonák mestersége, a katonák erényei valójában kiegészítő részét alkotják a humán dolgok tökéjének. Megtaláljuk ezeket a történelem minden fázisában, beleépülve abba, mint legsajátabb szolgálat. Mert végül is megérthetnénk-e Görögországot Szalamis nélkül, Rómát a légiók nélkül, a kereszténységet kard nélkül..".

b./ Visszacúszás az Ó Szövetségbe

A milánói türelmi rendelettel elkezdődött az egyház életében egy napjainkba is belenyúló korszak. Ezt a korszakot talán így lehetne legjobban jellemezni: `Ó Szövetség az Új Szövetségben. Miért? Azért, mert az Ó Szövetség olyan előkészítő jellegű Isten Országá volt, amely egyúttal evilági ország is volt. Felelősséget kellett tehát vállalnia a nemzetek közti verekedésekben egy nemzet sorsáért.

Ez a visszacsúszás az Ó Szövetségbe bármennyire is fájdalmas Jézus szemével nézve, éppen úgy nem volt pozitív eredmények nélkül, mint ahogy a Jézus előtti zsidóság élete sem volt az. Elmondhatnánk most mindazt, amit a kétezer esztendő kereszténység védelmére fel szoktunk hozni, amikor a kívülálló kritikájával szemben meg kell védenünk magunkat. Megrajzolhatnánk annak a keresztény Európának fejlődésképét, amely a "trón és oltár" szövetségének erejében jött létre. Megrajzolhatnánk a gazdasági, a kulturális és társadalmi haladás szempontjából azt a keresztény Európát, amely kétségtelenül élére ugrott az egész emberiségnek. Mindezek azonban a profán történelem könyvekben is megtalálhatók; kevesebb vagy több elismeréssel, aszerint, hogy a könyv írója világnézetileg a kereszténység mellett vagy ellen hangolt. Az értékelések vagy nem értékelések messzemenően függenek az értékelők politikai álláspontjától is.

Mi azonban nem a "gazdasági-szellemi-társadalmi haladás" szempontjából, hanem Jézus szemével - a szeretetben való haladás szempontjából - nézzük a történeteket. Jézus szemével nézve pedig mindenképpen fájdalmas a kereszténység történetének ez a szakasza. Mert bármennyi jót tett is legyen a kereszténység, a népeket földművelésre megtanító bencések, a kódexmásoló szerzetesek, a betegápoló apácák, a fogoly-kiváltó rendek által, mindez nem változtat azon a tényen, hogy Jézus nevét összekapcsoltuk a gazdagság, a hatalom, és a társadalmi nagyság célkitűzéseivel. Minek következtében: "Európa minden városát porig égették a keresztény katonák" (Horváth Béla).

A kereszténység politikai rendszerré lett, és osztotta sorsát minden politikai rendszernek. Korábban társadalmi haladást képviselt, majd a kialakult hatalmi réteg érdekeinek képviselőjévé vált, s ezzel a társadalmi haladás szempontjából is kifogásolhatóvá lett.

Tény, hogy az újkorban rendre a kereszténység képviselőivel szemben és ellenére születnek meg a politikailag haladottabb eszmék és hatalmi elgondolások. A francia forradalom eszmevilága haladottabb az embert-megbecsülés és embert-szeretés szempontjából, mint a naponként misét hallgató XVI. Lajos királyé. Nincs mit csodálkoznunk ezen. A politikai rendszerek is kiöregednek, reakcióssá válnak.

c./ Ígéret és remény leszűkül a túlvilágra

Ennek az Ó Szövetségbe visszacsúszásnak súlyosabb következményei is támadtak. A kereszténységen belül a fejlődés során súlyos sebet kapott az ígéret és a remény. Az Ó Szövetségben a próféták a messiási korról énekeltek; arról, hogy a farkas és a bárány együtt legel, nem lesz szegény és megtiport, mert eltölt minden népet az Úr ismerete. Akik e századok során megszólaltatták ezt a prófétai ígéretet és reményt, azokat az állam és az egyház közös erőfeszítése máglyára juttatta (eretnek-égetések). A szegények azt hallották az Egyháztól, hogy ez a föld a siralomvölgye; békén kell tehát tűrniük a szegénységet és a nyomorúságot, s ezért fogják jutalmul megkapni a mennyországot. Súlyos botrányt jelentett, hogy mindezt éppen azok magyarázták, akik bőven biztosították maguknak a földi javakat. Röviden: e nagykonstantini fejlődés során elsikkadt az immanens remény (itteni, földi). Az Isten Országából "Mennyország" lett, az ígéret és remény leszűkült a túlvilágra.

d./ Szocializmus és kereszténység

Ennek a leszűkítésnek legfájdalmasabb következménye lett, hogy a szegényekért alapított Egyházban éppen a szegények nem tudtak többé hinni. XI. Pius pápa a munkásosztály elvesztését a XIX. század legnagyobb botrányának mondta. A munkásosztályt az Egyház a szocializmus gondolatvilága megismerésének következtében veszítette el. Azért veszítette el, mert a munkásosztály felismerte az igazságot: Nem szükségképpen, hogy a földi élet siralomvölgy legyen számára. A szocializmus eszmevilágának kialakulását ugyancsak ismertetik a profán könyvek - Morus Szent Tamás "Utópiá"-jától Marxig és Leninig. Ezzel nem kell foglalkoznunk. Nekünk most arra van szükségünk, hogy világosan lássuk a szocializmust - Jézus szemével. Ahogyan elismerőleg lehet és kell is szólnunk a nagykonstantini keresztény fejlődés mozzanatairól, ugyanúgy elismeréssel kell szólnunk arról a fejlődésről is, amely az újkor századaiban egyre inkább az Egyház képviselőivel szemben bontakozott ki. Ez a reneszánszsal induló s a francia forradalomban folytatódó fejlődés a múlt században megszülte Marx életművét.

Jézus szemével Marx gondolatvilága visszahozta a szegények számára az Ó- és Újszövetségben egyaránt megtalálható ígéretet és reményt. Ennyiben feltétlenül fölé kell emelnünk a nagykonstantini kereszténység utolsó századainak, amely ezt a reményt végleg elsikkasztotta. Másfelől viszont azt kell mondanunk, hogy a marxizmus és a nagykonstantini kereszténység is a "gonoszok" elleni fegyveres harc eszközeivel akarta megvalósítani a maga politikai ideáljait, s ugyanígy Marx is a gonoszok fegyveres ártalmatlanná tevésével akarja elérni a maga célkitűzéseit.

Jézus szemével nézve Marx jelentősége ennek ellenére is óriási. Visszahozta az emberiség tudatába a nagykonstantini keresztény századok során elsikkadt reményt. Azzal, hogy kimondta: Meg kell születnie a kommunizmusnak, amelyben az állam elhal - visszahozta az

emberiség tudatába a próféták ígéretét, amelynek a messiási korban teljesedésbe kell mennie. "Az állam elhal" ez pontosan megfelelője a prófétai "farkas és bárány együtt legel" ígéretnek. Hogy Marx mindezt az ateizmus nevében hirdette, azon sem csodálkozhatunk. Azokat a társadalmi kiváltságokat ugyanis, amelyek ellen a munkásosztály nevében harcbaszállt, az Egyház az Isten nevében védte. A siralomvölgyről szóló tanítást pedig szükségképpen népet butító ópiumnak kellett gondolnia. Valójában tehát nem az ellen az Isten - és világ-kép ellen lázadt, amelyet Jézus tanított, hanem amivé a századok során torzították ezt a tanítást. A nagykonstantini kereszténység ma is eleven erővel hat. Azokon a területeken, ahol a marxista gondolat hatalomra jutott, a keresztények egy része erősen igyekszik ugyanolyan helyzetbe jutni, mint amilyenben az elmúlt századok során élt; a "trón és az oltár" szövetségének mintájára. A marxisták érthetően némi gyanúval és tempót lassítani akarással nézik ezt a nagy beépülési igyekezetet. Bizalmatlanok a keresztényekkel szemben Isten-hitük miatt is, gyors politikai szerepcseréjük miatt is.

e./ Jézus és a szocializmus

A keresztények más része viszont igyekszik levonni a történelmi tanulságokat. Elsődlegesen nem az új politikai hatalom színe előtt akarja igazolni magát. Hanem annak a Jézusnak a színe előtt, aki úgy képviselte a `szegények ügyét, hogy nem törleszkedett az akkor minden bizonnyal haladónak számító Római Birodalom helyi képviselőihez (Pilátus, Heródes, Kaifás), s ugyanakkor a leghatározottabban ellentmondott minden római hatalom elleni lázadásnak. "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré!" - adta válaszként azoknak, akik rá akarták kényszeríteni, hogy állást foglaljon Róma ellen vagy Róma mellett. A Szeretet küldötte nem a politikai lázadások útján akarta az emberiség és a szegények ügyét szolgálni. Jézus egy nem-politikai eszményhez igazította Önmagát: "Adjátok meg az Istennek, ami az Istené" (Mk 12,13-7).

Házi feladat:

1. Kik a nagykonstantini kor legnagyobb szentjei?
2. Milyen magyar szenteket ismersz?
3. Boldog Margitról milyen nagy magyar írók írtak regényt?
4. Milyen szerzetesrendek működnek ma Magyarországon?
5. Hallottál-e már Foucauld ("Fukó") atyáról és mit?
6. "Kötelező" olvasmányok: Hochwalder: Szent kísérlet (Világszínpad 2. kötet) Silone: Egy jámbor keresztény kalandjai
7. Miben egyezik meg a marxizmus és a jézusi kereszténység?
8. Miben különbözik a marxizmus és a jézusi kereszténység?
9. Miben egyezik meg a marxizmus és a nagykonstantini kereszténység?
10. Miben különbözik a marxizmus és a nagykonstantini kereszténység?

62. A zsinat utáni kereszténység

a./ A zsinat szavai

A II. Vatikáni Zsinat megtette az első lépést e nem-nagykonstantini keresztény szemlélet kialakulása érdekében. Az Egyházzal szülő hittani rendelkezésben olvassuk: "És mivel Krisztus a megváltás munkáját szegénységben és üldözöttségben élve végezte, ezért az Egyháznak is az a hivatása, hogy ugyanezen az úton járva adja oda az embereknek az üdvösség gyümölcseit."

b./ A nagykonstantini korszak vége

A Szentatya megtette a második lépést is. 1968-ben VI. Pál pápa Bogota-i útja során kimondotta azokat a szavakat, amelyek lezárhatnák a kereszténységnek ezt a nagykonstantini korszakát. Azért csak "lezárhatnák" és nem "lezárják", mert a pápa csak egy ember, s szavai csak akkor nyithatnak új korszakot, ha a keresztények százmilliói magukévá teszik amit mondott. Mit mondott?

Ezt: "Bizonyos országokban nagyon szomorú állapotok vannak. A megoldást nem az erőszakhoz folyamodástól kell várni, hanem a szeretettől. A Krisztushoz való hűség mondatja ezt velünk. Mert Ő mondta szenvedése közeledtével az erőszakhoz folyamodó Péternek: "Tedd a helyére kardodat, mert azoknak, akik fegyvert fognak, fegyver által kell elveszniük". Nem akarunk ma ítéletet mondani arról, hogy más időkben, egészen más körülmények között az Egyház (maguk a pápák is) a fegyverek és a világi hatalom erejéhez folyamodtak...De számunkra elmúlt az az idő, amelyben kardot és fegyvert használt az ember; még akkor is elmúlt, ha a fegyver az igazságosság és a haladás előmozdítását célozza...Ezzel szemben mi meg vagyunk győződve arról, hogy elérkezett az emberek közti keresztény szeretet ideje. A szeretetnek kell most már működnie. A szeretetnek kell belevinnie a világba az igazságosságot, a haladást, a testvériséget és a békét...Egyesek arra az eredményre jutnak, hogy Latin-Amerika problémája nem oldható meg másként, csak az erőszak által. Nekünk meg kell mondanunk és bizonyosságot kell tenünk, hogy az erőszak nem evangéliumi; az erőszak nem keresztény" (VI. Pál pápa - 1968. augusztus).

A pápa szavainak fogadtatása nagyon vegyes volt. "Azt akarja a pápa, hogy továbbra is a temetőbe hordják a brazil édesanyák csecsemőiket, akiket nem tudnak táplálni?" "Miért nem magyarázta ezt a pápa a bogotai hadseregnek és rendőrségnek? Csak a szegények kezéből akarja kicsavarni a fegyvereket Jézust emlegetve?" De támadtak olyan megnyilatkozások is, amelyek nem maradtak értetlenek a Szentatya nagy szándékával szemben. 1969-ben megjelent egy könyv Párizsban: "Az erő-nem-alkalmazás evangéliuma" címmel. Ez a könyv bátran folytatja VI. Pál pápa bátor hangját.

"Nos, mi úgy hisszük, hogy az Egyház jobbik részében szent, de a keresztényeknek maguknak is fel kell ismerniük és meg kell vallaniuk az Egyház bűnét, ha azt akarják, hogy a világ felismerhesse és megvallhassa az Egyház szentségét. Az Egyház, miként egykor a zsidó nép, elfordult az Istentől, és elindult, hogy leboruljon a hamis istenek előtt, mindenekelőtt az erőalkalmazás istene előtt. Az Egyház vétkezett, de Isten nem bánja meg a maga adományait. Éppen ezért "így szól az Úr - íme csalogatom őt és elviszem a pusztába és a szívére beszélek és ott válaszolni fog nekem, mint ifjúságának napjaiban...az íjjat, a kardot és a háborút eltörlöm a földről és bátoros lakást adok nekik és azon a napon - azt mondja az Úr - azt

fogom mondani népemnek: Te az én népem vagy; ő pedig ezt mondja: én Istenem" (Oz 2,13-22).

Éppen ezért nem kell félnünk, hogy szemébe nézzünk az Egyház bűnének és nem szabad kétségbe sem esnünk. Isten bocsánata erősebb, mint a bűn, és az Egyház képes arra, hogy újra kezdjen. Csalódottságunk nem fordulhat keserőségbe, csak új reménységbe. Éppen ezért az Egyháznak nem kell elrejtene önmaga előtt önnön bűnét, amikor ugyanis mindenki ismeri az igazságot. Az Egyház csak azon a napon igazolódik Isten és az emberek előtt, amikor abbahagyja a farizeus imáját, s a bűnbánat és az alázat szellemében meri majd a vámos imáját imádkozni.

c./ A "világ" szó jézusi jelentései

Ennek a zsinat utáni kereszténységnek mások tehát az eszményei, mint a világnak. Ennek a különbségnek pontos megfogalmazása céljából mindenekelőtt tisztázzuk a "világ" szó jézusi fogalmát.

Három különböző értelemben használja Jézus ezt a szót. Egyfelől jelenti a világmindenséget, a Földet, mint az Isten Országa megépítésének színterét, és az emberek összességét is. "Úgy szerette Isten a világot, hogy odaadta egyszülött Fiát azért, hogy mindaz, aki Őbenne hisz, el ne vesszen, hanem elnyerje az örök életet" (Jn 3,16): Itt a "világ" nyilvánvalóan az emberek összességét, az emberiséget jelenti.

Másfelől a "világ" ellentétes fogalma az "Országnak". Ez a világ nem ismerte meg az Atyát (Jn 17,25). A Szentlelket sem képes sem látni, sem megismerni, sem megkapni (Jn 14,17). Ez a világ nem látja Jézust és nem hisz Benne (Jn 16,8-9). Nem hiszi el, hogy Jézus az Atya küldöttje (Jn 6,8.10; Lk 7,25), nem hiszi, hogy Ő a Messiás (Jn 8,21-4; 16,8-9). Nem tartja meg Jézus ígését (Jn 14,22-3), nem szereti Jézust (Jn 14,22-3), hanem gyűlöli Őt (Jn 7,7; 15,8) ennek avilágnak a fejedelme juttatja Jézust Golgotára (Jn 14,31). Ez a világ örül Jézus elveszésén (Jn 16,20). Az ily értelmű "világ" áthidalhatatlan ellentétben van Jézus tanítványaival is. Éppen ezért Isten meg is tagadja ezt a világot. - Jézus e második "világ" - fogalma jelenti tehát a Sátánnal egyesült embereket, akik elvetik Jézus országát és örömhírét.

Végezetül a "világ" jelenti a megszerezhető javakat, ill. ezek összességét. Ezt tanítja róluk: "Mít használ az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelkének kárát vallja. Mít adhat az ember cserébe lelkéért?!" (Mt 16,26; Mk 8,36; Lk 9,25). Sőt többet is mond: "Gyűlölünk kell önnön életünket ebben a világban, hogy megőrizzük magunkat az örök életre (Jn 12,25). Nem a "világ" tehát az az érték, amelynek megszerzésére a Jézus-követőknek mindenekelőtt törekedniük kell.

A világ tehát jelenti Jézusnál az emberek összességét és a teremtett világot általában. Ezt Jézus szereti. Jelenti a Vele szembenállóknak a táborát. S jelenti végül a teremtett világban megtalálható javakat, s köztük magát a biológiai életet is. Ez utóbbi értelmű "világ" megszerzésével kapcsolatban Jézus tehát nagyon határozott óvást jelent be.

d./ Korunk eszményei

Ezek után nézzük meg közelebbről korunk eszményeit, hogy azokat világosan látva megfogalmazhassunk egy zsinat utáni, jézusi kereszténységet. A világ eszménye: a gazdasági, szellemi és társadalmi-politikai haladás. Biztosítani akarja az emberiség számára a gazdasági és szellemi javak minél nagyobb arányú fogyasztását. Ezt a célkitűzést azonban különböző

társadalmi-politikai rendszerek, fegyveres hatalmak képviselik. Ezek egymástól kölcsönösen nagyon rossz véleménnyel vannak, s nem egyszer egymás elpusztítása árán akarják megvalósítani a maguk elgondolásait. Nemcsak a különböző országok állnak ennek következtében szemben egymással, hanem az egyes országokon belül a különböző társadalmi osztályok is. Mivel elgondolásaik össze nem egyeztethetőek, ezért állandóan kísért a polgárháború és az országok közti háború veszedelme.

Ebben a helyzetben mit kíván Jézus övéitől? Kétségtelen, hogy Isten az emberiségnek adta a Földet és annak minden javát. "Hódítsátok meg a földet és uralkodjatok rajta" - olvassuk a Teremtés könyvében. A keresztény embernek tehát csak igent lehet mondania arra, hogy az emberiség egésze jusson birtokába a Föld javainak. Mindazok, a társadalmi-politikai rendszerek, amelyek megakadályozzák ezt - világos ellenkezésben vannak a Teremtő Isten szándékaival. Jézusnál határozottabban senki sem szólhat a javakat maguknak lefoglaló gazdagok ellen és a szegények megetetése mellett.

e./ A forradalom teológiája

A kérdés csupán az, hogy a Jézushoz való hűség megengedi-e a véres polgárháborút vagy a még véresebb nemzetek közti háborút. A marxizmus és a nagykonstaantini kereszténység erre igent mond. Egy latin-amerikai pap, Camillo Torres levetette a reverendát és elment a hegyekbe harcolni a gerillák közé - hazájának kormánya ellen. A Szentatya viszont Boliviában járva elmondta az ottani szegénységnek, hogy a fegyverek alkalmazásának nincs köze ahhoz a Jézushoz, aki Péterrel hüvelyébe dugatta a kardot.

Jézus az Egyházat nem olyan emberek társaságának akarta, akik a gonosz meggyilkolásával foglalkoznak. "Ne álljatok ellen a gonosznak!" - mondta a Hegyibeszédben. Természetesen nemcsak a latin-amerikai gerillák embergyilkolásai, hanem a latin-amerikai kormányzatok, katonák és rendőrök embergyilkolásai is szemben állnak az evangéliummal. "Nincsen fegyver, csak a Krisztus ellen" (Sik S. Alexius).

Ma Latin-Amerikában egyes keresztények kidolgozták a "forradalom teológiáját", amely igazolni akarja Jézus nevében a gerillák harcait. Azt mondják, hogy nem nézheti tétlenül, hogy az édesanyák kis koporsókban rendre kihorják a temetőbe csecsemőiket, akiket nem tudnak táplálni. Úgy gondolják tehát, hogy a jézusi Hegyibeszéd náluk meg nem valósítható. Jézus azonban minden kor és minden ország számára hirdette a maga tanításait. Kell legyen jézusi megoldás az ottani helyzetre is. Annál is inkább, mert nem biztos, hogy a forradalom győzelme megoldja a problémákat; lehet, hogy minden marad a régiben vagy még súlyosabb helyzetet teremt a forradalommal együttjáró köcsönös vérengzés.

f./ Nincs megoldás az adás-törvény nélkül

Csak két lehetőség van: tehetetlenül nézni az éhezést vagy gyilkolni? Jézus nem tehetetlenséget és nem gyilkolást, hanem egy harmadik magatartást képviselt. Miben áll ez a harmadik magatartás?

Az Út elvállalásában. A latin-amerikai szegényeknek és a többi kontinensen élő gazdagoknak, a latin-amerikai szegényeknek és a többi kontinensen élő szegényeknek egyaránt teljesíteniük kell az adás-törvényt. Az adás-törvény nem teljesítése viszont óhatatlanul azzal jár, hogy véres lázadások és háborúk robbannak ki.

Mivel a Föld javait Isten az emberiség egészének adta, nem mondhatjuk pl. mi magyarok, hogy semmi közünk ahhoz, hogy kétmilliárd ember éhezik a Földön. Nem mondhatjuk, hogy a mi dolgunk - csupán a magunk gazdasági és szellemi haladásának munkálása. A latin-amerikai éhezők gondoskodjanak a maguk gazdasági és szellemi haladásáról.

A latin-amerikai keresztényeknek tehát nem a kormány és nem a forradalom, hanem Jézus mellé kell állniuk. Hogyan állhatnak Jézus mellé? Az adás-törvény értelmében megosztják egymással szegénységüket és azt, amit kapnak azoktól, akikben megmozdul a lelkiismeret. A másik fele abban áll, hogy rendbe teszik soraikat. Latin-Amerika gazdajai "vallásosak", igénylik az Egyház szentségeit. Fel kell nekik olvasni az evangéliumnak a gazdagokról szóló tanítását, s megtagadni tőlük a szentségeket, ha el nem indulnak az adás-törvény teljesítése felé. Lehetetlen állapot, hogy szentáldozáshoz járulhassanak azok is, akik bármikor készek lőni a szegényekre, és azok is, akik bármikor készek a gazdagokat felakasztani.

g./ A jézusi felelősség-vállalás

Mindezekből világosan megfogalmazható a zsinat utáni kereszténység lényege. Jézus nem politikai úton vállalt felelősséget az emberiség ügyéért. Aki keresztény, az becsületesen dolgozik. Kiveszi az emberi társadalom munkamegosztása szerint a maga részét a munkából. De a különböző politikai rendszerekért való felelősséget átengedi evilág fiainak. Evilág fiai ezt politikai elvtelenségnek minősítik. A forradalmárok pedig a szegények ügye elárulásának is.

De Jézus is ilyen "politikai elvtelenséget" követett el. Ugyanígy "elárulta a szegények ügyét", amikor nem volt hajlandó a Sátán ajánlatára világcászárrá lenni, amikor nem volt hajlandó a nép kívánságára királlyá lenni, s az adópénz kapcsán nem volt hajlandó sem a császár ügye mellé állni, sem a császár ügye ellen fordulni. Pedig a hatalmasok akkor is ezt várták, hogy Jézus fűjjon egy követ velük. Pedig a szegények akkor is azt kívánták, hogy álljon élükre és hányja kardélre pogány és nem pogány nyomorgatóikat. Jézus a maga módján és a maga eszményei szerint vállalt felelősséget a szegényekért, az emberiségért.

h./ Hitetlenség a fegyverekben

Aki keresztény, az becsületesen dolgozik. Aki keresztény, az Istentől kapott képességeit kifejleszti. Teljesített munkájával vállalja tehát a gazdasági és szellemi haladás programját. Árulásnak érzi Jézus ügyével szemben a nagykonstantini kereszténységet. Árulásnak, mert alkut kötött a fegyverforgatással. S éppen ezért el kell határolnia magát mindenféle "igazságos háborútól" is! Jézushoz tartozni: Hitetlenség abban, hogy a gonosz megbüntetésével ki lehet irtani a gonoszt a világból. Jézushoz tartozni: Hitetlenség abban, hogy megvalósulhat a próféták ígérete: a fegyverek eltűnése az emberiség életéből (az "állam elhalása") - a fegyverforgatás által. Jézushoz tartozni: Hit abban, hogy a fegyverforgatás csak a fegyverforgatók elfogyásával szűnhet meg a világban. Jézusnak azért kellett üldöztetésben élnie, mert nem ragadott fegyvert. A keresztények kettő között választhatnak. Nem ragadnak fegyvert embertársaik ellen és ezért a fegyvert-ragadók esetleg üldözik őket - ez az egyik. Fegyvert ragadnak a meglevő, a mindenkori vagy a készülő hatalom mellett, s ezzel megszabadítják magukat az üldözés veszélyétől - ez a másik. Ebben az esetben azonban a keresztény (a Jézushoz tartozó) gyilkolni fogja azt az embert, akivel Jézus azonosította magát.

i./ Hit a keresztünk felvételében

Csak két lehetőség van: keresztre feszítettnek lenni vagy keresztre feszíteni. Felvenni keresztünket, amelyre rászegeznek bennünket Jézus keresztje mellett; avagy keresztre feszíteni újból és újból Jézust, Magát. De ez az utóbbi a Sátánhoz állást jelenti, aki "embergyilkos kezdettől fogva" (Jn 8,44).

A keresztény ember nem azért mond ellent a különböző politikai megváltás-eszméknek, mert nem akarja a célt: az Éden visszajövését, hanem éppen azért, mert akarja és mert meg van győződve arról, hogy a cél felé haladni csak Jézus útján lehetséges. A jézusi ember nem hisz a "mechanikus" megoldásokban (=a gonoszok ártalmatlanná tévése fegyverrel). Csak az organikus megoldásokban hisz (=átalakul az ember tudata a jézusi szeretetnek megfelelően). Marx is tudta, hogy a kommunizmus nem valósulhat meg, ha át nem alakul az emberek tudata.

Egyébként ha az emberek a fegyveres utat választják, akkor nincs is rájuk semmi szükség. A világ fiai a keresztények nélkül is értenek a lázadások és háborúk kirobbantásához. Ha a keresztények Jézus nevében jóváhagyják ezeket, a világ fiai elfogadják a jóváhagyást. Ha nem hagyják jóvá, akkor sem esnek kétségbe. Tudják maguk is csinálni.

Az atom- és hidrogén-bombák korában van-e más az emberiség sorsáért felelős hang, mint a Jézusé. Biológiailag is belepusztulhatunk, ha meg nem értjük, hogy örökre elvész, aki kardot ragad.

j./ Az "országok" átfedik egymást

Az emberölés - bűn; s a bűn a Sátántól van. A munkára Isten teremtette az embert, a munka Istentől van. Ha a háborúkat csináló evilági országokat úgy fogjuk fel, hogy munka és "erőalkalmazás" van bennük, akkor a szeretet Országá (Istené) is átfedi és a Gyűlölet Országá (Sátáné) is átfedi az evilági országokat:

Ha Jézus tanítványai elszaporodnak, akkor az Isten Országá átfedése lesz a nagyobb. Ha a keresztények is emberöléssel foglalkoznak, akkor a Sátán országának lesz nagyobb az átfedése.

Házi feladat:

1. Hány szöveget hirdettek ki a II. Vatikáni Zsinaton?
2. Mi a címe a tizenharmadiknak?
3. Melyik pápa hívta egybe a II. Vatikáni Zsinatot?
4. Analizáld és szintetizáld Jézus "világ" szavát (Mt 4,8; 5,14; 13,38; 16,28; 18,7; 24,21; 26,13; Mk 8,36; 14,9; 16,5; Lk 9,25; 12,30; Jn 3,19.16.17; 4,42; 6,14.33.51; 7,4.7; 8,12.23.26; 9,5.39; 10,30; 11,9; 11,37; 12,19.25.31.46-7; 14,17.19.22.27.30.31; 15,18-9; 16,8.11.20; 16,28.33; 17,5.6.9.11.13-6.21.23.25; 18,20.36-7).
5. Érhet-e el a társadalmi haladás - haladást a szeretetben?
6. Van-e jézusi értelme annak, hogy a pap-keresztény nem vehet részt a háborúban, de a nem-pap keresztény igen?
7. Adott-e Jézus a "Ne ölj" tárgyában két etikát, egyet a papoknak és egyet nem-papoknak?
8. Milyen körülmények között nem valósítható meg az evangéliumi kereszténység?
9. Ha módomban van tíz ártatlan ember életét megmenteni azzal, hogy lelövöm azt a gazembert, aki meg akarja ölni őket - meg menthetem-e?

10. Camilló Torres az organikus megoldást választotta-e?

63. A jézusi kereszténység jövője

a./ Immanens és transzcendens ígéret

A Jézusban magát kinyilatkoztató Isten ígérete - immanens (erre a világra szóló) és `transzcendens (ezen a világon túlra szóló) ígéret. Evilágra vonatkozóan nem siralomvölgyet ígért, melyben ha hűségesen megálljuk a próbát, halálunk után bekerülünk a mennyországba. Ha a keresztényeknek mégis ez él tudatában, ez éppen a nagykonstantini kereszténység szomorú következménye.

Nem tudjuk megjósolni, hogy milyen lesz az emberiség élete, ha mi keresztények végre azt fogjuk csinálni, amit Jézus, mint Utat, a Maga életével és tanításával átadott nekünk. Azt viszont tudatosítanunk kell magunkban, amit Jézus az Isten Országa jövőjéről, fejlődéséről tanított. Ahhoz, hogy az ember átadhassa magát a jézusi hitnek, hűséges legyen ahhoz, és rá tegye az életét a szeretetre, ahhoz remélnie kell abban, hogy erőfeszítései és áldozatai nem maradnak gyümölcstelenek. Jézus megígérte tanítványainak, hogy `életük gyümölcshozó élet lesz.

b./ Százannyit, de üldözésekkel együtt

Nem ígérte meg, hogy a prófétai álmok maradéktalanul meg fognak valósulni az emberiség evilági életében. Tanításából nyilvánvalóvá lett, hogy a Sátán - erő és hatalom marad az emberiség egész eme aiónbeli életében. A Szeretet-Ország a maga teljességében csak az elkövetkező aióban fog megvalósulni. De az Ő népének eme aiónbeli élete lépésről lépésre mégis csak meg fogja újítani a föld színét. Övéinek a szeretete nem marad hatás nélkül az emberiség eme aiónon-belüli életében sem.

Amikor a tanítványok megkérdezték Jézust, hogy mi lesz a jutalmuk hűségükért, Jézus külön beszélt az eme aióra vonatkozóan azt ígérte: "Senki sem hagy el házat, testvért, nővért, anyát, apát, gyermeket, földet értem és az örömhírért, hogy ne kapna százannyit most ebben az időben - házakat, testvéreket, nővéreket, anyákat, gyermekeket, földeket - üldözésekkel együtt..." (Mk 10,29-30).

Ezeket az üldözéseket Jézus a világ végéig szólóan tanítja. A szenvedés előtti napokban a tanítványok megkérdezik Jézust második eljövételének időpontját és jeleit. Válaszában Jézus így rajzolja meg a Második Eljövételt megelőző időket: "Vigyázzatok, senki félre ne vezessen titeket. Sokan jönnek majd az én nevemben s azt mondják: Én vagyok a Krisztus, és sokat megtévesztenek. Hallotok majd háborúról és háborús hírekről. Vigyázzatok, ne rémüldözzetek. Ennek mind meg kell történnie, de ez még nem a vég. Akkor nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad. Éhség, dögvész és földrengés lesz itt is ott is. De mindez csak a gyötrelmek kezdete. Aztán majd sanyargatnak és megölnék titeket, és miattam gyűlölni fog minden nemzet. Számos hamis próféta támad és sokat tévedésbe ejtenek. A gonoszság elhatalmasodásával sok szívbe kihül a szeretet, de aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni fog. Isten Országának ezt az örömhírét pedig hirdetik majd az egész világon bizonyággal minden nemzetnek. Csak akkor jön el a vég" (Mt 24,5-14).

Ez azonban a dolognak csak az egyik fele; a Sátán munkája, amivel kíséri majd Isten népének történelmi erőfeszítéseit. Hogyan rajzolja meg Jézus a dolgok másik felét, azaz Isten Országának történelmi, eme időbeli növekedését?

c./ Isten Országának növekedése az időben

Az Isten Országá "nincsen itt és nincsen ott" (Lk 17,21) földrajzilag körül nem határolható. De ott van mindenütt, ahol akad egy ember, aki magába fogadja Jézust. Jézussal a szeretetet fogadja magába, s a szeretet - közösségeket formál. Közösségeket, amelyeket a másikat szolgálni akarás, a másoknak adni akarás, s az akárhonnan is jövő bántalmak elszívása tart egybe. A szeretet erejében létrejövő közösségek folytán lesz százannyi testvére-nővére, apja-anyja, fia-lánya, a jézusi embernek, mint amennyi a természet rendje szerint lehet. Ha az elmúlt kétezer esztendő e jézusi közösségek ki alakulása, elszaporodása tekintetében nem mutat eléggé biztató képet, ennek oka a nagykonstantini korszak, amelyben a keresztények letérve a jézusi keskeny útról - evilági országok közösségének létrehozásán fáradoztak. Mennyire nőhetnek meg, szaporodhatnak el ezek a közösségek, erre vonatkozóan a búcsúzó Jézus annyit mondott, hogy csak akkor jön el a világvége, amikor már az egész világon hirdetik Isten országának örömhírét (Mt 24,14). Természetesen nem a nagykonstantinot, hanem a Szeretet Országáról szólót.

d./ Növekedési példabeszédek

Három esztendő működése során Jézus gyakran mondott példabeszédeket az Isten Országáról. Számszerint 15-öt, amelyekben kifejezettebben is említi Isten Országát (a párhuzamos helyeket is számítva 23-at). Ezekben a példabeszédekben több ízben rávilágított ügyének nemcsak növekedésére, hanem a növekedés hogyanjára is. Az alábbi táblázat mutatja, hogy milyen arányban foglalkoznak ezek a példabeszédek az Országba való meghívással, az országbeli tudással a gyümölcsözéssel, az adás-törvénnyel, az erő-nem-alkalmazással, a növekedéssel és az ítélettel.

Magvető	3
Szívtelen szolga	1 -
Menyegző	1 - - - - -
Tíz szűz	- - - 1 - -
Mustármag	- - - - - 3
Kovács	- - - - - 2
Kincs	- - - 1 - -
Drágagyöngy	- - - 1 - -
Háló	- - - - - 1
Családfő	- 1 - - - -
Vetés	- - - - - 1
Konkoly	- - - - 1 -
Mína /Talentum	- - 2 - - -
Szőlősgazda	1 - - - - -
Szőlőművesek	- - - - - 3

A pb-ek száma: 3 1 1 3 2 3 2=15

Összelőfordulás: 5 1 2 3 2 6 4=23

A hat növekedésről szóló példabeszéden kívül találunk egy-egy nyilatkozatot az Ország növekedéséről. Pl. az Országot jelképező menyegzős ház "megtelik" (Mt 22,10), a jó mag "felnő" az aratásig (Mt 13,30), a jó földbe hulló mag 30-60-100-szoros termést hoz a magvetőről szóló példabeszédben.

Máténál a mustármag és a kovász, Márknál a mustármag és a vetés, Lukácsnál a mustármag és a kovász példabeszédei tárgyalják az Ország növekedését.

e./ Hasonló az Isten Orzága a mustármaghoz

A mustármag kisebb minden más magnál. Ilyen piciny az induláskor Jézus tábora, az Ország. Idők során azonban minden veteménynél nagyobbá lesz, hatalmas fává nő, nagy ágakat hajt, árnyékában lakozhatnak, megpihenhetnek az égi madarak. A mustármagból kinövő fa méreteiről nem kapunk konkrét számokat. De viszonyítást kapunk. Nem lesz ez a hatalmas fa a kert (az emberiség) egyetlen fája, de az összes többinél nagyobb lesz.

f./ Hasonló az Isten Orzága a kovászhoz

A kovász ugyanígy kicsiny a három véka liszthez képest, mégis a kovászosítás munkája, a dagasztó asszony munkája következtében az egész tészta megkovászosodik. Az előbbi példabeszéd alapján nyilvánvaló, hogy nem ez lesz az emberiség egyetlen téstája, lesznek más, a Messiástól meg nem kelesztett, keletlen tésták is. De a kovász és a mustármag által jelképezett Ország, Jézus tábora, az idők során fölibe fog nőni minden Jézus előtti/helyetti eszmének. Olyan történelmi jelentőségre jut, amilyennel egyetlen más "örömhír" sem rendelkezik. A Messiás jövendölte meg (mondta előre) a maga zászlóbontásának ezt a történelmi diadalát, aki minden helyzet felmérésében reálisnak bizonyult. Világosan látta és be is jelentette előre ügyének kudarcait is; akár a maga Golgotáját, akár övéinek szétszéledését, tagadását, árulását.

g./ Példabeszéd a vetés növekedéséről

Hogyan lehetett Jézus ilyen optimista? A maga három esztendejének "sikerei" ugyancsak nem jogosították fel rá. Kétezer esztendő előkészítés után a választott nép nem is egészen három esztendő alatt közakarattal Golgotára juttatja a várt Messiást! Azért volt mégis ilyen optimista, mert tisztában volt ennek a magnak az erejével, amelyet megtestesülésével és kereszthalálával belevetett az emberiségbe. A vetés növekedéséről szóló példabeszéd (Mk 4,26; 4,29) éppen ezt magyarázza meg. A biológiai növekedésben nincs arányban a befektetett munka az eredménnyel: pici magból egyszercsak kibontakozik a teltszemű kalász. "Akár alszik, akár virraszt a földbe magot vető ember, a mag kicsirázik és szárba szökken - `maga se tudja hogyan" A magyarázat: "A föld magától terem". Az elmúlt kétezer esztendő

tapasztalataitól terhelt emberi tudat bizony nem igen értheti, hogyan érhet majd be Jézus vetése a telt kalászig. Nem igen, mert Evilág Fejedelmének pozíciói ma sem nagyon látszanak romlani a világban. A mai keresztényeknek is hatalomgyakorlási gondjaik, a fegyverforgatást igazoló teológiai vannak.

A jézusi optimizmus magyarázata csak ez a "magától" (görögül: "automaté") lehet. Az elvetett magban benne rejlik a képesség a csírázásra, a teljes búzájú kalász-hozásra. Bízunk Jézus a magban, amelyet elvetett és bízunk a földben, az emberben, amelyet Isten a maga képére és hasonlatosságára teremtett meg. A Messiás optimizmusát az magyarázza, hogy a "föld" és a "mag" megfelelnek egymásnak. Az embert az Isten szeretetre alkalmasnak teremtette meg, s a mag amelyet Jézus elvetett - Ő Maga, azaz a Mindentadó szeretet életformája. Ez a jézusi "mag" (búzaszem) nem maradt egymagában, belehullt az emberiség földjébe, s ennek előbb-utóbb sok termést kell hoznia. Ahogy a szenvedése előtti utolsó beszédében mondotta: "Bizony, bizony mondom nektek: Ha a búzaszem nem esik a földre és el nem hal, egyedül marad; de ha elhal, sok termést hoz" (Jn 12,24).

h./ A növekedés rajtunk fordul

A Golgota, önmaga megcsúfolásának helye felé ezzel a mondattal indult el a vacsorateremből: "Bízzatok, én legyőztem a világot" (Jn 16,33). Az isteni mindentudással rendelkező Messiás megjövendölte ügyének történelmi sikerét. Mikor következik be ez a történelmi siker - mi rajtunk fordul, keresztényeken. Azon, hogy jézusira festett búzát vetünk a földre, vagy a hamisítatlan tiszta evangéliumi búzát. Azon, hogy ezt a jézusi búzát magunkba fogadva, miféle földnek bizonyulunk. Útfélnek, sziklás, tövises talajnak vagy jó földnek. A jézusi ügy történelmi diadala rajtunk fordul. Tudat-átalakításunkon (búza) és életünk átalakításán (föld).

Házi feladat:

1. Immanens ígélet nélkül képes-e az ember egészen odaadni magát egy ügynek?
2. Volt-e a Tizenkettőnek pünkösd után immanens reménye?
3. "Boldogok a szelidek, mert övék lesz a föld" (Mt 5,5). A "föld" eme aiónbeli, vagy az újraterepített föld?
4. A minákról szóló példabeszéd hogyan igazolja, hogy Isten Ország ga nem hamarosan valósul meg?
5. Milyen példabeszédeket ismersz a táblázatban levőkön felül?
6. Analizáld és szintetizáld a Mt 24,5-14 szövegét!
7. Analizáld és szintetizáld a Mk 13,4-13 szövegét!
8. Analizáld és szintetizáld a Lk 21,5-19.25-8 szövegét!
9. Ismered-e az "autómaté" szó megfelelőit a magyar nyelvben? Mit jelentenek?

64. Jézus második eljövetele

a./ Jézus újra eljön

Jézus azt tanította, hogy ahogyan az emberiség életének a Földön volt kezdete, ugyanúgy lesz vége is. Egy kozmikus katasztrófa fogja befejezni a Földön az emberiség életét: "A nap elhomályosul, a hold nem áraszt világosságot, a csillagok lehullanak az égről és a világmindenséget összetartó erők megrendülnek...Ég és föld elmúlik" (Mt 24,29.35). Ennek időpontját Jézus nem közölte tanítványaival, bár megkérdezték felőle: "Azt a napot és azt az órát senki sem ismeri, még a mennybéli angyalok sem, csak az Atya egyedül" (Mt 24,36). Csak azt közölte velünk, hogy mindig készen kell lennünk a Messiás érkezésére: "Imádkozzatok és virrasszatok, mert nem tudjátok mely órában érkezik az Emberfia. Készen legyetek..." (Mt 24,42-4).

Ebbe a kozmikus katasztrófába ágyazódik bele az Emberfiának második eljövetele: "Mint ahogy a villám napkeleten támad és napnyugatig látszik, olyan lesz az Emberfiának eljövetele is...Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen és meglátják az Emberfiát, amint eljön az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel" (Mt 24,27.30). Ekkor lesz láthatóvá a köztünk ácsmester és fizetésnélküli vándortanító formájában élt Jézus királyi alakja. Bekövetkezik királyi alakjának "felfedése" (görögül: apokalipszis). Ez lesz második eljövetele, érkezése (görögül: paruzia).

b./ Az utolsó ítélet

Az "Újrateremtéskor"! A Messiás eljövételének időpontja nemcsak ég és föld elmúlásával kapcsolódik egybe. Ugyanakkor Isten új "világot" is teremt. A jelenések könyvében így számol be erről János apostol a maga patmosi látomása alapján: "Akkor új eget és új földet láttam. Az első ég és első föld elmúlt és a tenger is megszűnt...a trónon ülő így szólt: Ime, ujjáalkotok mindent" (Jel 21,1-5).

Királyi alakban jön el másodszer a Messiás. Első eljövetele alkalmával felette mondtak ítéletet - farizeusok, Kaifás, Pilátus, a halálát kívánó köznép. Második eljövetele alkalmával - a Messiás ül bírói széket. "Ti - mondja a Tizenkettőnek - akik követtetek engem, a világ újrateremtésekor, amikor az Emberfia dicsőséges trónjára ül, együtt ültök vele tizenkét trónon, hogy ítélkezzetek..." (Mt 19,28).

Világvég, második eljövétel, újra-teemtés...mindezekkel egyidejűen bekövetkezik a holtak feltámadása: "Eljön az óra, amikor előjönnek, akik jót cselekedtek, az élet feltámadására, akik pedig gonoszat cselekedtek, az ítélet feltámadására" (Jn 5,28-9).

Az ítéletre megjelennek a bármikor is élt emberek; az ítélet időpontjában még élők és az addigra már megholtak is: "Mikor eljön dicsőségében az Emberfia, s vele mind az angyalok, helyet foglal dicsőséges trónján. Elébegyűlnek az összes nemzetek. Ő pedig elválasztja őket egymástól, mint ahogy a pásztor elválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat jobbra állítja, a kosokat pedig baljára. Aztán így szól a király a jobbján állókhoz: Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot...Aztán így szól a balján állókhoz: távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült" (Mt 25,31-4.41).

c./ Külön ítélet és utolsó ítélet

Jézus második eljövése dönt a biológiai halálon túli életünkről, sorsunkról. Ez a döntés azonban megtörténik kinek-kinek halála óráján. A színeváltozás hegyén Mózeset és Illést körülragyogja az

Isten dicsősége bár még messze vannak időben Jézus világvégi eljövésétől. A koldus Lázár ugyancsak halála óráján kerül Ábrahám ölébe s a dúsgazdag is halála óráján kerül a pokolba. Az esztelen gazdagnak is "még az éjjel számon kérik lelkét". A hamis mammonból maguknak barátokat szerzőket is haláluk óráján fogadják be az örök hajlékokba. A jobb lator is még halála napján lesz együtt Jézussal a paradicsomban. A jézusi tanításból kétségtelen tehát, hogy halálunk óráján külön-külön egyenként is megítél bennünket az Isten. A világvégén pedig a már megítélt megholtakat is és az akkor élőket is. "Onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat" - mondja a nagyon régi, az "apostoli" hitvallás szövege.

Az utolsó ítélet alkalmával valami új kezdődik. Mózes és Illés, a koldus Lázár, az örök hajlékokba befogadottak, a jobb lator - tehát az addig már üdvözültek számára is. Valami új kezdődik a dúsgazdag, az esztelen gazdag, - tehát az addigra már kárhozottak számára is. A jézusi tanítás azonban meglehetősen egymásba mossa ezt az utolsó ítéleten inneni és túli sorsunkat; mind az üdvözültekre, mint a kárhozottakra vonatkozóan. Az Emberfia "eljövetele" is jelenti egyfelől eljövését halálunk óráján, másfelől az idők végezetén.

Mindazonáltal bizonyos különbségtevések kivehetők a jézusi tanításból.

d./ Halálunktól az utolsó ítéletig

Az utolsó ítéleten már csak két csoportja lesz az emberiségnek: a jobbra állított juhok és a balra állított kosok. Ezzel szemben az utolsó ítéletet megelőzően Jézus ismer az üdvözültek és kárhozottak mellett egy harmadik csoportot is. A Hegyibeszédben arról beszél, hogy meg kell békítenünk panaszosainkat, ellenfeleinket, mert különben átadnak bennünket a bírónak, aki börtön büntetésre ítél bennünket: "Ki nem mész onnan, `amíg meg nem fizeted az utolsó fillért is" (Mt 5,2,6; Lk 12,59). Ugyanezekkel a szavakkal találkozunk abban az Isten Országát példázó történetben, amely az adósság-elengedéséről szól. Aki nem hajlandó megkönyörülni bajba lévő embertársán, azon az Istent példázó királyi ember sem könyörül meg: "Megharagudván az úr átadja őt gyötrőinek, `amíg meg nem fizeti nekik az egész tartozást". Mivel Isten Országáa nem nevel gyötrőket, nem tart fenn börtönöket, ezért itt csak az ember halál-utáni sorsáról lehet szó. Az "amíg" szó mutatja, hogy egy ideig tartó állapotról beszél Jézus.

Van tehát olyan emberi életalakítás, amely miatt bűnhődnünk kell halálunk után, de ideig tartó szenvedéssel. Ez a bűnhődés kapta az idők során a "Tisztítótűz" megnevezést. A Sátán népét az elkárhozottak - az ördögök alkotják. Az utolsó ítéletig folytatják a Lucifer lázadásával és az öszülők bűnre csábításával elkezdett harcukat az Isten ellen. Az utolsó ítéletkor kiszorulnak az újjáteremtett világból s nincs módjuk tovább harcolni az ember és Isten ellen.

e./ A lélek halhatatlansága vagy a test feltámadása

Az utolsó ítélet időpontjában következik be a test feltámadása is. Ennek következtében az üdvözültek élete is mássá lesz. Az utolsó ítélet előtt test nélkül élnek; utána feltámadott testben és újjáteremtett világban élnek.

A jézusi tanítás meglehetősen egybemosza az utolsó ítéletet és az azt követő állapotok rajzát. Lehet, hogy bennünk van a hiba. Mi a megholtak életét csak időbeli életnek tudjuk elgondolni, s így a külön ítélet számunkra szükségképpen megelőzi az utolsó ítéletet. Ha azonban a megholtak élete nem időbeli élet, akkor könnyen lehetséges, hogy a két ítélet egybeesik. De ezt az egybeesést mi, akik csak időben tudjuk elképzelni a dolgokat, sehogy sem tudjuk elképzelni.

Talán ez az oka annak is, hogy Jézus nem a lélek halhatatlanságáról beszélt, hanem a test feltámadásáról. Mintha számára a test nélküli üdvözültségi állapot nem is léteznék. De ezek már olyan titkok, amelyeket nem fedett fel számunkra. Alighanem azért nem, mert ez az időbeli világ alakította ki gondolkodási kategóriáinkat. S éppen ezért ezek a titkok számunkra fel nem fedhetők, meg nem magyarázhatók.

Jézus számára a test feltámadás valami nagyon természetes és szükségképpen valami. Amikor a szadduceusok e tárgyban hitetlenkedtek, akkor annyit közölt a feltámadottak életéről, hogy nem halhatnak meg, nem házasodhatnak és úgy élnek, mint az Isten angyalai a mennyben a mi test-fogalmunk felől nézve az angyaloknak nincsen testük. Ha a feltámadott testű emberek úgy élnek, mint Isten angyalai a mennyben, akkor alighanem az angyaloknak is van valami testük, ami azonban a mi anyag- és test-fogalmunk felől nézve - nem anyag és nem test.

f./ A számonkérés

Jézus második megjelenésének napja - a számonkérés napja. "Az Emberfia ugyanis el fog jönni angyalaival Atyja dicsőségében és akkor megfizet mindenkinek tetteihez mérten" (Mt 16,27). Jézus második megjelenésének napja - az ítélet napja: "Minden fölöslegesen kimondott szóról számot adnak majd az emberek az ítéletnapján" (Mt 12, 36). Ebben az aióban együtt éltek a földön az Istennek-tetszők és az Istennek-nem-tetszők is. Ezen a napon megtörténik a széjjelválasztásuk.

Házi feladat:

1. Mit jelent Jézus nyelvében az "óra" szó (Mt 24,36; Lk 22,53; Jn 2,4; 5,25-9; 4,21.3; 11,9; 12,23.27; 16,2.32; 17,1)?
2. Lehetséges, hogy Jézus sem ismerte az "ítélet-nap" időpontját (Mk 13,32)?
3. Analizáld és szintetizáld Jézus "juh" szavát (Jn 10,1-4.7.8.11-3. 10,16.26-7) alapján!
4. Analizáld és szintetizáld Jézus "farkas" szavát (Mt 7,15; 10,16; Lk 10,3; Jn 10,12)!
5. Üdvözültek-e Jézus előtt is az emberek?
6. Üdvözülhetnek azok is, akik semmit sem tudnak Jézusról?
7. Minek alapján üdvözíti Isten a nem-keresztényeket?
8. Üdvözülhet-e egy ateista?
9. Lehet-e valaki jó lelkiismerettel ateista?
10. A "tisztítótűz" "tüze" csak kép vagy valóság?

11. Tanította-e Jézus, hogy halálunk beállta után is van még módunk eldönteni, hogy Jézus mellé állunk-e vagy sem?

65. A szeretet visszautasítók sorsa

a./ A "jaj" világa

Akik visszautasították az örömhírt és az örömhír által felkínált Életet, azoknak az örök megmentődés és az örök élet helyett az örök elveszés és az örök halál lesz az osztályrészük. Az evangéliumok sok néven nevezik a poklot, leggyakrabban mint "gyehennát" (=Jeruzsálem melletti személtlerakodóhely, amelyet időnként meggyújtottak), mint "tüzet" és mint "külső sötétséget" emlegetik.

Jézus sok szóval jelöli a kárhozottak tudatállapotát. Ezekből a leggyakoribb: a "JAJ!". "Jaj annak az embernek, aki elárulja őt!" (Mk 14,21). Ugyanez a JAJ zúdul meg-megújulóan a farizeusok és írástudók ellen, de még az annyi csodát látott galileai városok ellen is (Mt 23,13-39; 11,21-4). A Lukács-féle Hegyibeszéd súlyos négyszeres jajt kiált azok felé, akik megtagadják Jézus örömhírét: jaj a gazda goknak, jaj a jóllakottaknak, jaj a nevetőknek, jaj a dicséretet-gyűjtőknek, akik üldözik Isten népét és prófétáit (Lk 6,24-6).

b./ Az élet meg nem kapása

Az élet meg nem kapásának képei: Jézus nem ismeri meg őket (Mt 7,22-3)

Nem tudnak bejutni az Élet ajtaján, kapuján (Lk 13,24-7; Mt 25,10-2; 16,17; 7,13-4).

Nem ízlelik meg Jézus lakomáját (Lk 14,24).

El kell takarodniuk Jézus elől (Mt 7,23; Lk 13,27; Mt 25,41). Jézus megkötözteti őket (Mt 12,29; 22,123).

Jézus kidobja, kidobatja őket - a külső sötétségre (Mt 22,13; 8,31; 12,28; 17,19; Jn 12,31; Lk 13,28).

Áthidalhatatlan mélységgel választja el az üdvözültektől (Lk 16,26).

c./ Az élet elvétele

Az élet elvételének a képei: Elveszi tőlünk az Országban való élethez szükséges talentumot (minát) (Mt 25,29-30; Lk 19,24).

Elszáradnak mint a szőlővessző, mint az eper fa (Jn 15,6; Mk 4,6.17; 11,20-1; Lk 23,31).

Kivágják őket, mint a terméketlen fát; kitépik mint a konkolyt (Mt 7,19; Lk 13,6-9; Mt 15,13; 13,29).

Összeomlik a házuk (Mt 7,27; Lk 6,49).

Rájuk hull a szegletkő, szétmállanak alatta, megölik őket (Mt 21,44; Lk 20,18; 19,27).

Tűzzel égetik el őket-magukat, városukat (Jn 15,6; Mt 7,19; 18,8-9; 13,30.40.42.50; 22,7).

Nem mentődnek meg, hanem elvesznek (Mk 1,24; Mt 22,7; Mk 12,9; Lk 12,4-5; Mt 10,28; 7,13).

d./ Összefér-e a szeretettel az örök büntetés?

Jól látható, hogy Jézus a mi világunk, az evilági országok büntetés-nemeinek a képeivel rajzolja meg az örömirrt visszauttasítóknak a sorsát. Hogyan képes minderre a Szeretet-Isten? Mit ér Jézusnak a szelidsége, egyetemes emberszeretete, vissza-nem-ütés törvénye, ha végül is így bánik el azokkal, akik kinyújtott baráti kezét nem fogadták el? Visszatartotta Magát és övéit az idő világában attól, hogy üssön, de annál nagyobb üt az idő világán kívül. Egyszer üt, de akkor halálosan üt. Egyszer üt, de akkor örökre szólóan üt! Hogyan tehet ilyet a Szeretet-Isten?

A fentiekben felsorolt képek mellett vannak Jézusnak olyan nyilatkozatai, amelyek segítségével választ tudunk adni erre a nagyon nehéz kérdésre. Melyek ezek a nyilatkozatok? "Isten nem azért küldte a világba Fiát, hogy elítélje a világot, hanem hogy megmentődjék általa a világ" ill. "Nem azért jöttem, hogy elítéljem a világot, hanem hogy megmentsem" (Jn 3,17; 12,47). Tiltakozik Jézus még az ítélő szerepkörbe való besegítés ellen is: "Ne gondoljátok, hogy vádolni foglak titeket az Atyánál...Ti test szerint ítélték, én nem ítélek el senkit...Én nem ítélem el azt, aki hallgatja tanításomat, de nem tartja meg azt, van bírása annak, aki megvet engem és nem fogadja el tanításomat. A tőlem hirdetett ige ítéli el őt az utolsó napon" - mondja mindezeket azoknak a jeruzsálemieknek, akik újra és újra halálra akarják kövezni Őt (Jn 5,45; 8,15; 12,47-8). Mondja azoknak, akik majd keresztresegeznek, s akiknek megmentődéséért imádkozik Atyjához a fulladós kereszthalál végső rémületeiben is: "Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek" (Lk 23, 34).

e./ Bűnhődés

Ezeknek a nyilatkozatoknak a segítségével feleletet adhatunk kérdéseinkre. A fentiekben felsorolt képek alapján semmi kétség sincs a tekintetben, hogy a Messiás hívását visszautasítók (az önnön lelkiismeretükkel állapotszerűen szembehelyezkedők) - b ű n h ő d n e k . S az utóbb felsorolt nyilatkozatok fényében pedig világos, hogy nem a Fiú, nem a Szentháromságos Isten bünteti őket. Nem az Isten taszítja bele őket a külső sötétség fogszikorgató sírásába, a JAJ-ba.

f./ Az ítélet négy fajtája

Hanem ki és mi? A bűn az a nagyhatalom, amely az ítéletet hozza. A bűn az a nagyhatalom, amely pokolra taszítja azokat, akik a bünt választják. A Szeretet-Istennel összeférhetetlen a bírói ítélet, a bántás, a rosszat akarás - még büntetés formájában is. A bűnös bűnhődik, de az Isten nem büntet. Az Isten csak szeret.

Földön jártában Jézus mondott ítéleteket. Mondott ítéleteket abban az értelemben, ahogyan tanultuk az `ítéletet`, mint a gondolkodás egyik formáját. Mondott `értékítéleteket is Elmondta, hogy mi az Istennek-tetsző és elmondta, hogy mi az, ami nem tetszik az

Istennek; tehát azt is, hogy mi a bűn. Mondott `gyakorlati értékítéleteket, azaz megmondta, hogy melyik embernek a magatartása bűnös és melyiké nem. De `bírói ítéleteket, olyan ítéleteket, amelyek karhatalmi végrehajtással járnak - nem hozott. Nem volt hajlandó bírónak és végrehajtónak lenni (Lk 13,14). Ezért utasította vissza a világcsászárságot is, a királyságot is.

g./ Isten csak feltétele az ítéletnek

Az Isten - Szeretet és semmiféle más funkciója nincs, csak szeretet-funkciója. Itt, ebben az időben módja van az embernek visszautasítani a szeretetet: módja van önzésre, gyűlöletre felhasználni az életét. Amikor ez a világ megszűnik, nem marad más - csak az Isten, csak a Szeretet.

S aki földi életében nem egyesült a Szeretettel, aki kiírtotta magából a szeretetet, az szeretet-nélküli léttartalommal kerül bele egy olyan világba, amelyben már csak Szeretet van. S éppen ezért kívül rekesztődik ezen a Szereteten, mert képtelen abban lenni, amiből neki nincsen semmije. Elmegy az Isten mellett; nem azért, mert az Isten kitér előle, vagy eltaszítja őt, hanem azért, mert képtelen egyesülni vele.

Nem az Isten taszítja pokolra az embert, nem az Istentől kell félnünk: "Ne féljete azoktól, akik megölik a testet, de ezen felül semmit sem tehetnek. Inkább féljete attól, akinek hatalma van a gyehennára vetni titeket" (Lk 12,4-5). Istentől nem kell félni – Ő csupa szeretet. Csak a bűneinktől kell félni.

Igaz viszont az, amit Jézus a jeruzsálemiéknek mondott: "Ha nem jöttem volna, nem lenne bűnötök" (Jn 15,22). Ha Isten nem nyúl ki felénk, ha a szeretet nem hív bennünket a Maga országába, akkor természetesen nincs országba-el-nem-találás sem. A szeretetet nem választó ember bűnhődésének így módon Isten, a Szeretet - feltétele. Feltétele, de nem okozója.

h./ Miért nem semmisíti meg Isten a poklot?

Még feltehetnénk a kérdést, hogy miért nem semmisíti meg Isten ezeket a nem-sikerült teremtményeit? Lehet, hogy azért, hogy a pokol ténye is segítsen az embernek abban, hogy a hűség, a szeretet útját válassza.

Lehet azonban az is, hogy Isten nem semmisítheti meg nem sikerült teremtményeit. Miért? Ki parancsol Istennek? A lét törvénye. A létnek törvénye - a megmaradás. Ami egyszer van, azt nem lehet többé nem létezővé tenni. Ki állítja ezt a léttörvényt mint tilalomfát Isten elé? Saját magának a természete. S ez a természet egy Magával az Istennel. A "mindenható" Isten nem tehet logikátlanságot. Nem teheti meg pl. hogy Ő ne legyen. Azt sem, hogy ne szeretet legyen. Azt sem, hogy ha valami van, az megszűnjön létezni.

Házi feladat:

1. Állapítsd meg az egyes "képek" szentírási helyeinek szövegelemzése alapján mi okozza az emberek kárhozatát?
2. Kevesen vannak-e akik üdvözülnek (Lk 13,23-30)?
3. Üdvözülhettek-e Jézus keresztreszegezői?
4. Milyen alapon üdvözülhetnek (Lk 23,34)?

5. Lehet-e jószándékkal üldözni Jézust és tanítványait (Jn 16,2)?
6. Lehet-e a Sátán az, aki gyehennára veti az embert (Lk 12,4-5).
7. Lehet-e az Isten az, aki gyehennára veti az embert?
8. Mondott-e Jézus valakit Sátánnak (Mt 16,23)?
9. Miért Sátán az, aki le akarja beszélni Jézust a Golgotáról?
10. Kik alkotják a Sátán országát?
11. Kik az ördögök?
12. Lehet-e meghalt ember is az ördögök között?
13. Lehet-e élő ember is az ördögök között?

66. Az örök lakóhely

a./ Jutalom nélkül nem lehet Jézus útját járni

A Messiás az Utat-járást jutalom fejében kívánta népétől. E jutalom reményében tud Isten népe az üldözések között is örülni és ujjongani (Mt 5,11-2). E jutalom fejében vállalja az adás-törvényt is; azt, hogy azokat hívja meg vacsorára, akik nem tudják őt visszahívni: "Boldog leszel, mert nem tudják viszonzni neked. De majd visszafizetik az igazak feltámadásakor" (Lk 14,14).

Nem is lehetne e jutalom nélkül kívánni az embertől az Utat. A létező lenni akar! S ha egy létező szóbaáll egy Golgota felé vezető Úttal, csak úgy állhat szóba vele, hogy túl a Golgotán egy külön és nagyobb boldogságot adó létezés nyílik meg számára. Egy nagyszerűbb élet, mint aminőt a golgotán keresztrefeszülve el kell hagynia. Csak azok utasítják el a jutalmat, mint "béres erkölcsöt", akik nem hajlandók életüket védtelenül odaáldozni egy ügyért.

b./ A jutalom képei

A szeretet földi, tehát golgotás útjának megjárása ellenében kerül bele Isten népe a hiányt nem ismerő boldog Isten életébe. Ezt az Isten életén belüli életünket - a Messiás számunkra csak a mi aiónunk képeivel rajzolhatta meg. Ugyanúgy, mint az Utat visszautasítók sorsát. Melyek ezek a képek? Beszélt Jézus a maga csűréről, amelybe összegyűjtik a népet jelképező búzát (Mt 13,30). Beszélt a jobb latornak a "paradicsomról" (Lk 23,43). Beszélt az "örök hajlékról" amelyekbe befogadják az adás-törvény gyakorlóit (Lk 16,9). Beszélt arról, hogy Atyja házában sok lakóhely van, s ezeket - előremondván - Ő Maga készíti el népe számára (Jn 14,2). Leginkább azonban

Isten Országának, Mennyek Országának mondotta ezt a számunkra készített jutalmat. A jutalmat rajzolók képek közül legjelentősebb a menyegző és a lakoma képe.

c./ A menyegző

Már Keresztelő is a választott nép Völegényének mondotta a Messiást. Máté lakomáján Jézus Maga is így nevezte Önmagát (Jn 3,29; Mt 9,15). Hasonlította is Jézus az Isten Országát "egy királyhoz, aki menyegzőt rendez a fiának" (Mt 22,2); ezen a menyegzőn azok vehetnek részt, akiknek van menyegzős ruhájuk. A tíz szűzről szóló példabeszéd ismét csak menyegzőre készülő Völegénynek mutatja be a Messiást (Mt 25,1-12).

Már az Ószövetségben is a házasság analógiájával (hasonlatával) ragadta meg Isten és az Ő népének viszonyát. A Jahvé-hoz hűtlenné váló népet a próféták is, Jézus is, házasságtörő nemzedéknek nevezték. Azért, mert a mi világunkon belül férfi és nő szeretetben való eggyé levése (tehát a házasság) a legkülönb lenyomata az Isten szentháromságos közösségének. Jézus is a menyegző képével rajzolja meg Isten és a maga népének egybekelését. Jézus a Völegény, ezért nevezte János apostol az Egyházat "menyasszonynak" (Jel 22,17). A jutalom tehát abban áll, hogy Isten népe belekerül az Isten életébe: "Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent" (Mt 5,8). Meglátják, ugyanúgy, mint az angyalok, akik "szüntelenül látják a Mennyei Atya arcát" (Mt 18,10).

Jézus az Isten és az ember (emberiség) nászával akarta képbe öltöztetni azt az egyesülést, amely folytatása és kiteljesülése annak az egyesülésnek, amelyet az Utat-járás, a Test és Vér vétele már földi életünkben valósággá tesz. A menyegző képe - széjjelválaszthatatlan, a teljes egyesülés képe.

d./ A lakoma

A másik és bővebben kidolgozott kép - a lakoma képe. Nem a hivatalosak, hanem az Utat-járók ízlelik meg ezt a lakomát – mondja Jézus annak a farizeusnak, aki felsóhajt: "Boldog, aki asztalhoz ülhet Isten Országában" (Lk 14,15-24). "Jönnek majd napkeletről és napnyugatról és délről és asztalhoz telepednek Isten Országában" mondja azokról, akik hajlandók az Életre vezető szűk kapu felé tartani (Lk 13,29). A tékozló fiú hazatérésekor atyja lakomát rendez. A legdrágább ruha, a gyűrű, a saru, a hízlalt borjú, az örvendezés és vigadozás, a muzsikaszó, a tánc - adják külső kereteit annak, hogy az Atya elébe siet és nyakába borul "feltámadott" fiának (Lk 16,1132).

De leginkább az utolsó vacsorán beszélt Jézus erről az aiónunkon túli lakomáról; "Vágyva vágytam arra, hogy elfogyasszam veletek ezt a húsvéti vacsorát...soha többé nem eszem ezt, `amíg be nem teljesedik Isten Országában...nem iszom a szőlő terméséből `addig a napig, amíg el nem jön Isten Orzága". Erre az aiónon túli lakomára azok hivatalosak, akik kitartanak Vele megpróbáltatásaiban: "Nektek adom az országot, mint ahogy Atyám nekem adta, hogy asztalomnál egyetek és igyatok országomban" (Lk 22,15-8; 22,28-30). Az éber szolgálkról szóló példabeszédben mond még valamit erről a lakomáról: "Boldogok azok a szolgálk, akiket uruk érkezése ébren talál. Bizony mondom nektek, `felövezi magát, asztalhoz ülteti és gondosan kiszolgálja őket" (Lk 12,37).

e./ Az Eucharisztia titkáról lehull majd a fátyol

Az egész jézusi tanításban a Test és Vér titka az, amelyet a legsűrűbb fátyol takar el a szemünk elől. Jézus az eucharisztia-alapító vacsorán beszél erről az aiónon-túli lakomáról. Mi

kerül az asztalra - Isten és ember végső egybekelésének, egyesülésének ezen a menyegzős lakomáján. Jézus lakomát csinál Magából számunkra már földi életünkben is. Az örök élet kenyerét és az örök élet borát adja nekünk - Önmagát.

Az aiónon túli lakomán is Önmagát adja nekünk. De úgy, hogy lehull majd a titokról a fátyol, amely most még ráborul az Eucharisziára. Ő lesz a lakoma étele-itala is, és Ő lesz a lakoma felszolgálója is. Ott is szolgálni fog bennünket, ott is mindenét fogja adni nekünk - a szeretet mindenkor azonos örök törvényei szerint.

f./ A választottak megkapják az Országot

"A világ kezdetétől fogva készített országot" ad át a verekedést nem ismerő juhoknak a Messiás, amikor az idők végezetén újra találkozik velük. Ha Isten a világ kezdetétől fogva készítette, akkor a világ s `az ember megteremtésének nem lehetett más és különb indoka, mint az, hogy a választottak megkaphassák ezt az Országot.

Ez a látható világ csak lépcső Isten terveiben. Lépcső, amelyen az ember eljuthat abba a világba, ami igazán tulajdona. E lépcső-létnben csak ideiglenesen birtokolunk és csak intézői vagyunk azoknak a javoknak, amelyeket Isten ránk bízott. Túl ezen a lépcsőn – odaadja Isten nekünk azt, "ami a miénk" (Lk 16,11-2), az igazi birtokot.

g./ A három ígéret teljesülése

Mire kell felhasználnom az életemet? Arra, amit törvényként belerejtett természetembe az az Isten, aki természetemet megalkotta, akitől létezem kaptam.

Az emberi természet határtalan boldogságot igénylő természet. A Messiás a szeretet útjának járása ellenében odaadja nekem a Maga békéjét, amikor rálépek az Útra. Az ország történelmi növekedése során elhalmoz testvérek és nővérek növekvő számú szeretetközösségével. S mindezek folytatásaként megadja aiónunkon túl, az új ég és új föld világában, Isten színről-színre látását, a Menyegzőn és a Lakomán teljes egyesülést az Istennel. Megadja az egybeválást a hiánytalan léttartalmú és határtalan Istennel.

Az Ember "Ország"-természetű lény, s ezért az embernek az Országért kell élnie. A napra-forgó a Nap felé forog. Engem a Szenháromság Istenre-forgónak, Szeretetre-forgónak teremtett. Az Isten felé, a Szeretet felé kell forognom.

Az ígérek teljesülése, a reménynek átalakulása birtoklássá

- ez erősíti bennünk a hitet,
- ez biztat, hogy tovább járjuk a szeretet útját.

Házi feladat:

1. Igaz-e ez: "Az a nemesebb lélek, aki jutalom nélkül is hajlandó Jézus útját járni?"
2. A szemlélődő élet (szigorú szerzetekben) tökéletesebb életfor ma-e mint az aktív apostoli élet?
3. Adott-e Jézus példát nekünk a szemlélődő életre?
4. Tanította-e nekünk a szemlélődő életet?
5. Mária magatartása példája-e a szemlélődő életnek (Lk 10,38-42)?
6. Van-e idő az üdvözültek életében?

7. Van-e idő az új ég és új föld világában?
8. Állapítsd meg Jézus "angyal" szavának analízisével és szintézisével Jézus angyal-tanát" (Mt 11,10; 13,39.41.49; 16,27; 18,20; 22,30;24,31.36; 25,31.41; 26,53; Mk 8,38; 12,25; 13,22.27; Lk 7,27; 9,26; 12,8.9; 15,10; 16,22; Jn 1,51)!
9. Lehetnek-e ezek az angyalok meghalt emberek?
10. Hogyan lehet eggyé az időbeli ember az időtlen Istennel?

TIZENÉVESEK!

Korosztályotokat pár évtizeddel ezelőtt még nem neveztük így. Pedig akkor is tizennégy, tizenhat, tizennyolc évesek voltak az ehhez a korosztályhoz tartozók. "Gyerekek", "fiúklányok", "fiatalok" - így beszéltünk rólatok. Miért ez a változás? Mondok egy nagyon jellemző példát. Pár évtizeddel ezelőtt azokat a táncokat járták a fiatalok, amiket az előző nemzedéktől tanultak. A háború utáni évtizedekben ez megváltozott. Táncaitokat csak a ti korosztályotok táncolja. Sőt a tánc alá való zenéről is magatok gondoskodtok: zenekarokat formáltok.

A fiatalabbak mindig másképpen gondolkodtak mint az idősebbek, de ez a "másképpen" az utolsó évtizedekben fokozottabb lett. A hippik nem akarnak úgy élni, ahogyan az életet a felnőttek példáján látják. Valami egészen mást akarnak. Másra és másképpen akarják felhasználni az életüket, mint az előző nemzedék.

A szülőknek, a felnőtteknek az a dolguk, hogy elmondják a fiataloknak, hogyan kell élniök. Ezt a könyvet is felnőtt írja, fiataloknak írja, és azt akarja elmondani nekik, hogyan kell élniök. De a "tizenévesek" valami mást akarnak, mint amit a felnőtteknél látnak.

Éppen ezért ez a könyv meghív titeket gondolkodni. Gondolkodjunk! Gondolkodjunk arról, hogy mire kell felhasználnunk az életünket. Kiindulunk abból, hogy mit tapasztalunk magunkban és másokban. Mit tapasztalunk az emberről és a világról. Tapasztalataink alapján próbáljuk megfogalmazni, hogy mi az ember és mi az ember tennivalója. S ha gondolkodásunk során úgy látjuk, hogy Jézust is meg kell hallgatnunk, megkérdezzük Őt is: Mire kell felhasználnunk az életünket?

Mіндеzt azért tesszük, hogy választ tudjatok adni a legfontosabb kérdésre: **MERRE MENJEK?**

TARTALOM

I. ISMERJÜK MEG AZ EMBERT!	2
1. A szervetlen lét és a növények világa	2
a./ Van-e rokona az embernek?	2
b./ A szervetlen lét jellemző tulajdonságai	2
c./ Asszimiláció és disszimiláció	3
d./ Fajfenntartás	3
2. Az állati élet	4
a./ Van az állatnak tudata?	4
b./ Differenciáltabb szerzés	4
c./ Harc a létért	5
d./ Az állat alakító tevékenysége	5
e./ Állati fajfenntartás	5
f./ A háziállatok	5
3. Az ember megismerő (tudatba-szerző) tevékenysége	6
a./ Az emberi jelenség	6
b./ Az emberi én-tudat	6
c./ Az emberi nyelv	7
d./ Határtalan ismerési törekvés	7
e./ Az igazság fontossága	7
f./ Az igazság ismérése	8
g./ Világnézet és hit	8
h./ Tudományos világnézet	9
4. A birtoklás igénye	9
a./ Határtalan igény	9
b./ Akar-e az ember élni a halálon túl?	10
c./ Hit és remény - hozzátartoznak-e az emberi élethez?	10
5. Az alakítás igénye	11
a./ Ember és a szépség	11
b./ Mi a legkülönb művészet?	11
6. Az ember adás-igénye	12
a./ A szerelem	12
b./ A gyermekeim	12
c./ Gondban az emberiségért	13

d./ Az ember és az oltár.....	13
e./ Van-e értelme az önmagunkat odaadásnak?.....	13
f./ Az örök élet bizonyossága.....	14
7. Az ember és a "vevés" jelensége.....	15
a./ Hány féle ítélőerőnk van?	15
b./ Lelkiismeret.....	15
c./ Vevés	15
d./ Valóság és létfokok	15
e./ A változás irányai	16
f./ Ami eldöntetlen maradt	16
II. LEHET-E TUDNI, HOGY VAN ISTEN?.....	16
8. A gondolkodás folyamata és törvényei	16
A. A folyamat.....	16
a./ Hogyan alkotunk fogalmakat?	17
b./ Hogyan formálunk ítéleteket?	17
c./ Hogyan következtetünk?.....	17
d./ Milyen a rossz következtetés?	17
B. A törvények	18
a./ Mit jelent az azonosság?	18
b./ Mit jelent a harmadik lehetőség kizárásának elve?.....	18
c./ Mit jelent az okság elve?	18
9. A kezdetlen változássor.....	19
a./ Lehetséges-e, hogy a világ "végső" oka maga a világ?.....	19
b./ Honnan akkor a fenti "végtelen" szó?	21
c./ Mire következtethetünk a fizika alapján?	22
d./ Végtelen kiterjedésű-e a világ?.....	22
10. Isten léte kikövetkeztethető.....	23
a./ Lehet-e a valamekkora nem valamekkora?	23
b./ Lehet-e időbeli az anyagot létrehozó végső ok?.....	25
11. Mit csinált Isten mielőtt teremtett?.....	25
a./ Adhatjuk-e azt, amink nincs?	25
b./ Mivel foglalkozik az Isten?	26
c./Állítható-e végül Istenről az adás?	26
d./ Van-e adás közösség nélkül?.....	27

e./ Boldog-e az Isten?.....	27
12. Visszafelé: Istentől az emberig	28
a./ Miért nevezzük Istent Abszolútnak?.....	28
b./ Időtlen vagy örökkévaló-e az Isten?	28
c./Fenntartja-e Isten a világot?	29
d./ Miért teremtett az Isten?	29
e./ Mit akar nekünk adni az Isten?	30
f./ Hogyan történt az ember megteremtése?	30
g./ Mitől ember az ember?.....	30
13. Az ateizmus okai	31
a./ Az ateizmus mint társadalmi bomlástermék	31
b./ Az ateizmus mint lázadás.....	32
14. Az Isten megtapasztalása	33
a./ Mi a lelkiismeret?.....	33
b./ Hányféle a tapasztalás?	33
c./ Az ateizmust csak hinni lehet	33
III. KINYILATKOZTATÁS.....	34
15. A primitívek	34
a./ `Nincs nép Isten-hit nélkül	34
b./ `Sohasem élt az ember vallás nélkül.....	34
c./ A primitív népek	35
d./ Teremtés-történetek	35
e./ Az ősbűn történetei	36
f./ Bűnbánat.....	36
g./ Isten - Atya és Anya egyszersmind.....	36
h./ A primitívek erkölcsse	37
16. A nagy kultúrák vallásai	38
a./ Az ember fejlődő lény	38
b./ Erkölcsi és vallási süllyedés	38
c./ Tisztultabb kép az Istenről.....	38
d./ III. RAMSES, egyiptomi fáraó imája i.e. XIII. századból:	39
e./ A VÉDÁK-ból, a hinduk szentkönyvéből (i.e. II. évezred):	39
f./ A MAHABHARATA hindu eposzából (i.e. 1000 körül):.....	39
g./ LAO-CE, kínai bölcs TAO TE KING c. könyvéből (i.e. IV.sz.):	39

h./ BUDDHA.....	40
i./ MOHAMED.....	40
j./ Minden nép és kor szívébe bele van írva az Isten törvénye	40
17. Szövetség Ábrahámval	41
a./ Isten mindenkit szeretetre teremtett meg	41
b./ A Biblia népe	42
c./ A különböző szentkönyvek és a Biblia.....	42
d./ Az Ábrahámknak adott ígélet.....	43
e./ A próféták pontosítják az ígéletet	43
f./ A választott nép	44
18. Az ígélet teljesítése	45
A./ A Messiás megérkezése és fogadtatása	45
B./ Jézus halála és feltámadása	45
a./ A tanítványok hazudtak?.....	46
b./ A tanítványok becsapták magukat?	46
c./ A tanítványok csak hitték vagy tapasztalták is a feltámadást?	46
d./ Mi csak hisszük vagy tudjuk is a feltámadást?.....	47
19. Három féle kinyilatkoztatás.....	48
a./ A kinyilatkoztatás általában	48
b./ Legszélesebb értelemben	48
c./ Legsajátosabb értelemben	48
d./ Sajátos értelemben.....	48
e./ Összefoglalás.....	49
IV. HONNAN JÖTT?	49
20. Isten beelép a történelemben	49
a./ Isten = AKI VAN	49
b./ Isten = Atya, Fiú, Lélek	50
c./ Jézus a megígért küldött	50
d./ Istenfia = Emberfia	51
e./ Jézus valóságos Isten és valóságos ember.....	51
21. Az Atya szereti a Fiút	52
a./ Az Atya, a Fiú és a Lélek világa	52
b./ Ismerés és szeretés	52
c./ Szeretés és adás	53

d./ Az Atya a szeretetről szóló tanítást adja át a Fiúnak	53
e./ Az Atya hatalmat ad a Fiúnak a szeretetre	54
f./ Szeretés és visszaszeretés.....	54
22. A Fiú szereti az Atyát	55
a./ Ismerés és szeretés	55
b./ Nem a maga akaratát kereste.....	55
c./ A szeretet-tan tanára	55
d./ Az Atya megdicsőítéséért dolgozik	56
e./ Imádkozik az Atyához.....	56
f./ Élete árán is teljesíti az atyai küldetést.....	57
g./ Időtlen és időbeli szeretet.....	57
23. Az ATYA és FIÚ - kettő is és egy is.....	58
a./ Az Atya és Jézus nagyon szoros kapcsolata.....	58
b./ Atya és Fiú cselekvési közössége	59
c./ Az Atya és Fiú minden birtoka közös.....	59
d./ Időtlen köztulajdon szeretetből.....	60
e./ Atya és Fiú egymásban.....	60
f./ Az Atya és Fiú - egy	61
g./ A szeretet mindenekfeletti ereje	61
24. Kicsoda a Lélek?.....	62
a./ Az Atya Léleke	62
b./ A Fiú Léleke	62
c./ Az Isten Léleke.....	62
d./ A Szeretet Léleke	63
25. Ősminta és lenyomat.....	64
a./ Jézusnak "fordítania" kellett	64
b./ Isten képére lettünk teremtve: férfinak és nőnek.....	65
c./ Férfi és nő szeretetkapcsolata.....	65
d./ A Szentháromság magyarázza a házasságot.....	66
e./ A házasság magyarázza a Szentháromságot	66
f./ Az Isten - szeretetközösség.....	67
V. MIÉRT JÖTT?.....	68
26. Örömhír az Országról.....	68
a./ Örömhír, ígéret, Ország.....	68

b./ Az evilági ország.....	68
c./ A Sátán országa	68
d./ Az Isten országa	69
e./ Időtlen és időbeli közösség	69
f./ A Szeretet és a Gyűlölet Országáa	69
g./ Jézus viszonya a Sátán országához és az evilági országhoz.....	69
27. Kiknek szól Jézus örömhíre a Szeretet Országáról?.....	70
a./ Az egész emberiséget hívja	70
b./ A meghívásról szóló példabeszédek	70
c./ Az Isten Országáa osztálynélküli társadalom (közösség)	71
d./ Jézus diszkriminál a szegények, betegek, bűnösök javára?	71
e./ Akik válaszolnak és akik nem válaszolnak a hívásra.....	72
28. Azért jött, hogy tökéletesítse a Törvényt	72
a./ Jézus szokása.....	72
b./ Az "ige" az Ország törvénye	73
c./ Az ige és az ószövetségi Törvény viszonya	73
d./ A Törvény beteljesítése és tökéletesítése	73
e./ Az előkészítő jellegű Isten Országáa	73
f./ Mit kellett tökéletesítenie Jézusnak?	74
g./ Jézussal lejárt az előkészítés kora	74
h./ Az ige az igazság.....	75
i./ A három igazság	75
j./ Titkok-e még az Ország "titkai"?	75
29. Azért jött, hogy életünk legyen	76
a./ Nemcsak tanítani akart minket	76
b./ Jézus szolgált minket.....	76
c./ Jézus meg akarja bocsátani bűneinket.....	76
d./ Ki akar menteni bennünket a halálból.....	77
e./ Az "élet" és "halál" két értelme	77
f./ Az országbeli Élet.....	78
g./ Az emberiség története - az Isten és a Sátán harca.....	78
h./ Jézus átmenti az embert az Életbe, a szeretetbe.....	78
30. Azért jött, hogy odaadja az életét - tény és ok.....	79
a./ A választott nép megöli a Messiást.....	79

b./ `A Messiás odahelyezi, odaadja az életét	80
c./ Az ok: kell	80
d./ Az ok: így van megírva	80
e./ Az ok: az az Isten gondolata.....	81
f./ Az ok: a Szeretet	81
g./ Az ok: a Szeretet és a Világ találkozása	81
31. Azért jött, hogy odaadja életét - cél.....	82
a./ Kiszabadítani az embert az ütés, a Sátán rabságából	82
b./ Átplántálta közénk a Szeretet Országát.....	82
c./ Az egész emberiséget egybekovácsolni az Új Szövetséggel.....	83
d./ Az emberiség bűneinek a bocsánatáért.....	83
e./ A világ bűnének, az Ádámmal kezdődő bűnök bocsánatáért	83
f./ A cél összefoglalása	84
g./ Jézus a Golgota által jut vissza az Atyához s szereti vissza az Atyát.....	84
Házi feladat:.....	84
32. Azért jött, hogy belénk kerüljön a szeretet	85
a./ Isten indító szeretete irántunk.....	85
b./ Az Atya második szeretete irántunk	85
c./ A Fiú második szeretete irántunk.....	85
d./ Belénk került a szeretet	86
e./ Csak akkor szeretjük Jézust, ha szeretjük az embert	86
f./ `A megtestesülés és a kereszthalál közös oka és célja: a szeretet.....	87
33. Azért jött, hogy az emberiség eggyé legyen.....	88
a./ Jézus bennünk és mi Jézusban	88
b./ Tud-e Jézus nélkülünk Szeretet-Országot csinálni?	88
c./ Újjá kell születnünk Isten Lelkéből	89
d./ Jézus azonosítja magát az emberrel	89
e./ Az embernek eggyé kell lennie az emberrel	90
f./ Csak Jézus teheti eggyé az emberiséget.....	90
g./ Jézus az emberiség Megváltója.....	90
34. Azért jött, hogy küldje övéit	91
a./ Jézus nem gondolkodott nemzetben és vallásban	91
b./ Jézust a választott nép vezetői elvetik.....	92
c./ Új Izrael - Új Szövetség – Egyház	92

d./ A Tizenkettő vezetőjének, Péternek a tisztsége	92
e./ Az Egyház küldetése	93
f./ Az Egyház jövője	94
VI. AZ ÚT: HINNI.....	94
35. Jézus a mi utunk	94
a./ Hogyan lehetek az Isten gyermekévé?	94
b./ A filozófia tárgykörei	95
c./Lehet-e több végső etikai érték?.....	96
d./ Háromféle etika	96
e./ Jézus életútja a mi életünk.....	96
f./ Mit jelent a létazonosság.....	97
g./ Magatartásbeli azonosság.....	97
h./ Kétféle sorsazonosság.....	97
i./ A két út.....	98
36. Tetszenem kell az Istennek!	98
a./ Az "igaz" két értelme.....	98
b./ `Jelentéstani vallatás.....	99
c./ A vallomás rendszerezése	100
d./ "Igaz" és "igazságos"	100
e./ A gondolkodás átalakulása és a bánat	101
37. Hinnem kell Jézusban	102
a./ Mit is jelent ez a szó "hinni"?	102
b./ Hinni - tapasztalatok alapján	102
c./ Hinni következtetés alapján	103
d./ Jézus tanítványainak használniuk kell az eszüket	103
e./ Hinni a tekintélynek	104
38. Hűségesnek kell lennem Jézushoz.....	104
a./ Hinni Jézusban.....	104
b./ A hit hűséget jelent.....	105
c./ Hűség = keresni az Országot.....	105
d./ Hűség = utána menni Jézusnak.....	106
e./ Hűség = állhatatosan tanítványnak maradni	106
f./ Hűség = gyümölcs hozás, parancstartás	106
VII. AZ ÚT: SZERETNI.....	107

39. Szeretni akarok mindenkit	107
a./ A keresztények parancsa.....	107
b./ A szeretet két íve	108
c./ A mindent adni kész szeretet	108
d./ Isten a szeretetet embertársaink javára kívánja tőlünk	108
e./ Ellenségszeretet	109
f./ A világ kategóriái.....	109
g./ Felebarát és testvér.....	109
h./ Önszeretet és önzés.....	110
40. Jézus adás-törvénye	111
a./ A munka hivatás vagy büntetés?	111
b./ Az ember a Pénz rabszolgaságában	111
c./ Nem étel-ital-ruha miatt kell gondba lennünk.....	112
d./ `A Pénz-rabszolgaság következményei	112
e./ Az Isten Országá megszabadít a rabszolgaságból	113
f./ Isten Országá az adás-törvény országa.....	113
g./ Isten fiainak és a világ fiainak okossága	114
h./ Aki szeret, az ad	114
41. Az adás földi országa	115
a./ Üdvözülhet-e a gazdag?	115
b./ Miért nincs helye a gazdagnak Isten Országában?	115
c./ A szegény biztosan üdvözül?	116
d./ Mennyit kell adnom?	117
e./ Az adás jutalma	118
f./ A szociális kérdés	118
42. Nincs visszaütés sem	119
a./ A történelem az emberek egymást gyűlölésének a történelme.....	119
b./ `Az igazságosságot nem a verekedések, hanem az adás teremti meg	119
c./ A verekedést ki kell iktatni az emberiség életéből.....	120
d./ Harag és sértő beszéd	120
e./ Jézus nem engedte meg a verekedést	120
f./ Nincs pörösködés.....	120
g./ Nincs önvédelem.....	121
h./ Nincs megtorlás	121

i./ Katonák nélküli ország	121
j./ A keresztények hűtlenek lettek Jézushoz	122
43. Boldogok a békességcsinálók	122
a./ A megbocsátás törvénye.....	122
b./ `Az egymást kiengesztelés törvénye	123
c./ A kétféle béke.....	123
d./ Az üldözöttség sorsazonossága.....	123
e./ Az emberiség biológiai és örök életének megmentése	124
44. A szolgálat törvénye	125
a./ Akarhatunk-e naggyá lenni?	125
b./ A szolgálat a naggyálevés útja	125
c./ Aki szeret, az szolgál	126
d./ Az evilági kicsi - az országbeli nagy	126
e./ Mit jelent az alázat.....	126
f./ Istentől és embertől kapható dicsőség.....	127
g./ Ti pedig mindnyájan testvérek vagytok	127
45. Lehet-e hazugság nélkül élni?	128
a./ A Tízparancsolat	128
b./ A VIII. parancs	129
c./ Ártó és nem ártó hazugság.....	129
d./ Hazugság és őszinteség.....	129
e./ Jézus és az őszinteség	129
f./ Sohasem szabad hazudnunk a jézusi igazság tárgyában	130
Házi feladat:.....	130
46. A család - az Isten Országá legkisebb sejtje.....	131
a./ Család a felbonthatatlan kötelék alapján.....	131
b./ Tisztesség-etika és jézusi etika.....	131
c./ Felemás keresztény etika	131
d./ Ne paráználkodjál	132
f./ Gyermekáldás	133
g./ Megverhetik-e a szülők gyermekeiket?	133
h./ A IV. parancs az evangéliumban	133
i./ Akik nem házasodnak.....	134
j./ Összefoglalás.....	134

VIII. AZ ÚT: FOGNI JÉZUS KEZÉT.....	135
47. Kapcsolatom Jézussal	135
a./ Jézus barátjának akar engem	135
b./ `Az ember barátkozhatik Istennel.....	135
c./ Mindent elmondhatunk	136
d./ Kihez imádkozzunk?	136
e./ A barátságot az Ország ügye hozza létre	136
f./ Mágia és imádság különbsége	137
g./ Köszönet, hála	137
48. Mit kell kérnünk az imádságban?	138
a./ Országos imaszándékok	138
b./ Három közösségi kívánság	138
c./ Bármit kérhetünk?.....	138
d./ A világ nem Isten bábszínháza	139
e./ Jézus nevében kell bármit kérnünk.....	139
f./ Mindig kapunk valamit	140
49. Imádkozom másokért is	140
a./ Javamat szolgálja.....	140
b./ Segít másokon is?.....	141
c./ Imádságom növeli a szeretetemet	141
d./ Az imádság kapcsolatban tart a meghaltakkal.....	141
50. Az én imaéletem.....	142
a./ Keresztény élet és lelkiélet.....	142
b./ Mikor felejtünk el imádkozni?	142
c./ Reggeli találkozás	143
d./ Elmélkedő imádság	143
e./ Esti találkozás	144
f./ Idő-elszámolás	144
g./ Egyéni lelki tükör.....	145
h./ Pénz-elszámolás.....	146
i./ Esti záró imádság.....	147
j./ Közös családi imádkozás	147
51. Felvétel Isten népének társaságába	148
a./ Jel és tartalom	148

b./ A keresztség a meglévő hitet pecsételi meg.....	148
c./ Gyermek-keresztség.....	149
d./ A keresztségi fogadalom megújítása	149
52. A lepecsételődés további szentségei.....	150
a./ A Szentlélek megerősít.....	150
b./ A Szentlélek "kényszerleszállása"	150
c./ A bérálás szentségének rendeltetése	150
d./ Az egyházi rend szentsége	151
e./ A püspök.....	151
f./ Az áldozópap.....	152
g./ A diakónus.....	152
h./ A házasság szentsége	152
i./ A betegek szentsége	153
j./ A legnagyobb szentség.....	153
53. Az újra és újra visszavétel szentsége	154
a./ A szentségek a megbocsátás szolgálatában.....	154
b./ Kétféle megbocsátás.....	154
c./ El kell juttatnom a bűnöst a bűnbánatra.....	154
d./ A bűnbánat szentségének célja	155
e./ A gyónás rendeltetése nemcsak a feloldozás megkapása	155
f./ A gyónás - nevelőiskolám	156
g./ Állandó gyóntató választása.....	156
54. Jézusra emlékező asztaltársasági lakoma.....	157
a./ A lakoma bejelentése.....	157
b./ A lakoma létrejötte	158
d./ Gyerekek szentsége?	159
e./ Vacsora nézés.....	159
f./ Az első keresztyének vacsora-közössége.....	159
g./ Milyen vacsora-közösséget kell létrehoznunk?	160
h./ A szentségek Isten erejét viszik belénk.....	160
IX. AZ ÚT: HIVATÁSUNK BETELJESÍTÉSE.....	161
55. A küldöttek egyháza	161
a./ Egyetemes papság.....	161
b./ A Tizenkettő - a Három - az Egy	162

c./ Tisztségviselők	162
d./ Elmenvén és nem leülvén... ..	163
e./ A szeretet és a hirdetés elválaszthatatlanok	163
56. Egyetemes hirdetési kötelezettség	164
a./ Emberhalásszá kell lennem.....	164
b./ Három féle hirdetési kötelezettség	165
c./ Jézus ügye nem bóvli áru	165
d./ A keresztények egysége.....	166
57. Az egyházközség építése	166
a./ Igent mondok-e?.....	166
b./ A család és az egyházközség	167
c./ A Szentírás olvasás jelentősége.....	167
d./ A kollektív vezetés	168
e./ Az egyházközség szervezetlensége.....	168
f./ Egyházközségi tisztségviselők	169
g./ Foglalkozás és hivatás	169
58. Közösségi Szentírás olvasás	171
a./ Hogyan történik a Szentírás olvasás	171
b./ Szövegelemzés	171
c./ Szövegszintézis	172
d./ Névszóelemzés.....	174
e./ Névszószintézis	175
f./ Igeelemzés	176
g./ Igeszintézis	178
h./ Összefoglalás.....	180
X. ISTEN NÉPÉNEK REMÉNYE.....	180
59. Az én békémet adom nektek.....	180
a./ Hit és remény	180
b./ Jelen és reménybeli boldogság	181
c./ Isten népének öröme	182
d./ Kétféle béke	182
e./ A jézusi béke megszabadít a félelemtől.....	182
60. Az első keresztény századok.....	183
a./ Pünkösöd után	183

b./ A pogányok között	184
c./ Véres keresztény-üldözések.....	184
d./ Az első századok hűsége Jézushoz.....	185
e./ A milánói türelmi rendelet.....	185
61. A nagykonstantini kereszténység.....	186
a./ A türelmi rendelet után.....	186
b./ Visszacúszás az Ó Szövetségbe.....	187
c./ Ígéret és remény leszűkül a túlvilágra.....	188
d./ Szocializmus és kereszténység.....	188
e./ Jézus és a szocializmus.....	189
62. A zsinat utáni kereszténység.....	190
a./ A zsinat szavai	190
b./ A nagykonstantini korszak vége.....	190
c./ A "világ" szó jézusi jelentései	191
d./ Korunk eszményei.....	191
e./ A forradalom teológiája	192
f./ Nincs megoldás az adás-törvény nélkül.....	192
g./ A jézusi felelősség-vállalás	193
h./ Hitelenség a fegyverekben	193
i./ Hit a keresztünk felvételében	194
j./ Az "országok" átfedik egymást.....	194
63. A jézusi kereszténység jövője.....	195
a./ Immanens és transzcendens ígéret	195
b./ Százannyit, de üldözésekkel együtt	195
c./ Isten Országának növekedése az időben	196
d./ Növekedési példabeszédek.....	196
e./ Hasonló az Isten Orzága a mustármaghoz	197
f./ Hasonló az Isten Orzága a kovászhoz.....	197
g./ Példabeszéd a vetés növekedéséről	197
h./ A növekedés rajtunk fordul.....	198
64. Jézus második eljövetele	199
a./ Jézus újra eljön.....	199
b./ Az utolsó ítélet	199
c./ Külön ítélet és utolsó ítélet	200

d./ Halálunktól az utolsó ítéletig	200
e./ A lélek halhatatlansága vagy a test feltámadása	201
f./ A számonkérés	201
65. A szeretet visszautasítók sorsa	202
a./ A "jaj" világa	202
b./ Az élet meg nem kapása	202
c./ Az élet elvétele	202
d./ Összefér-e a szeretettel az örök büntetés?	203
e./ Bűnhődés	203
f./ Az ítélet négy fajtája	203
g./ Isten csak feltétele az ítéletne	204
h./ Miért nem semmisíti meg Isten a poklot?	204
66. Az örök lakóhely	205
a./ Jutalom nélkül nem lehet Jézus útját járni.....	205
b./ A jutalom képei	205
c./ A menyegző	206
d./ A lakoma	206
e./ Az Eucharisztia titkáról lehull majd a fátyol.....	206
f./ A választottak megkapják az Országot	207
g./ A három ígéret teljesülése	207
TIZENÉVESEK!	208